

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige

kallas härmed till sammanträde **måndagen den 24 oktober 2022 kl. 13.15 i Fullmäktigesalen i Rådhuset.**

Kommunfullmäktiges ärendelista med tillhörande handlingar finns tillgängligt för allmänheten i kommunreceptionen i kommunens servicecenter i Sambiblioteket, Universitetsbacken 3A. Handlingarna finns även på kommunens webbplats, www.harnosand.se

Föredragningslista

1. Informationsärenden
2. Allmänhetens frågestund i kommunfullmäktige 2022
3. Motion - Handlingsplan för ökad välfärdsteknik
4. Motion - Principbeslut om att skydda åkermark i Härnösands kommun
5. Motion - Jämställdhetsstrategi Härnösands kommun
6. Jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå
7. Revidering av Program - Giftfri vardag
8. Reglemente ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2023-2026
9. Delårsrapport 2022, Härnösands kommun
10. Avsägelse 2022
11. Valärenden 2022
12. Ärenden för kännedom till kommunfullmäktige 2022
13. Korta frågor - korta svar 2022

Göran Norlander
Kommunfullmäktiges ålderspresident

Kommunstyrelsen

§ 148

Dnr 2021-000459 1.1.1.1

Motion - Handlingsplan för ökad välfärdsteknik

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anse motionen vara besvarad.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Christina Lindberg (C).

Yrkanden

Christina Lindberg (C) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, liggande förslag och Christina Lindbergs (C) förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt liggande förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt Christina Lindbergs (C) förslag.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat enligt liggande förslag.

Reservation

Christina Lindberg (C) och Erik Hultin (C) reserverar sig till förmån för Christina Lindbergs (C) förslag.

Bakgrund

Christina Lindberg (C) har lämnat in en motion där det föreslås att kommunfullmäktige ska utarbeta en handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård- och omsorg. Motionären menar att välfärdsteknik ska ses som en möjlighet att höja livskvalitén, ge god och säker omvårdnad/omsorg utifrån den enskildes behov och förutsättningar och samtidigt effektivisera och frigöra resurser inom verksamheten. Vidare menar motionären att tekniken inte ska ersätta personal utan bidra till kvalitetshöjning genom säkerhet, trygghet och ge den enskilde möjlighet att klara uppgifter själv.

Motionen har behandlats av socialnämnden på remiss och på sitt sammanträde 2022-05-31 §50 antog socialnämnden yttrandet som sitt eget och översände det till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen

Socialnämnden menar att det finns ett uttalat arbetssätt kring införandet av olika välfärdstekniska lösningar liksom kring omvärldsbevakning inom området.

Däremot finns i nuläget inte en formell handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård och omsorg.

Kommunorganisationen har sedan våren 2021 en förvaltningsövergripande digitaliseringsgrupp. Den syftar till att skapa samverkan mellan förvaltningar, identifiera synergieffekter i gemensamma system och utvecklingsarbeten. Gruppen ska strukturera de behov som finns, samt föreslå kommunens tjänstemannaledning hur olika utvecklingsarbeten i kommunen bör prioriteras.

Då det gäller specifikt välfärdstekniska lösningar så är samverkan inom kommunen avgörande. Det är exempelvis nödvändigt att grundstruktur finns för att socialnämndens verksamheter ska kunna använda välfärdstekniska lösningar i önskad omfattning. Vidare har majoriteten av Socialnämndens verksamhetslokaler (exempelvis särskilda boenden) inte trådlös uppkoppling. Detta begränsar möjligheter till välfärdstekniska lösningar (exempelvis läsplattor, och viss annan teknik som inte går att använda utan trådlös uppkoppling). I digitaliseringsgruppen lyfts olika utmaningar Härnösands kommun har kring IT och digitalisering.

Socialförvaltningen lyfter även fram att det pågår ett arbete i kommunens ledningsgrupp för att se över vilka styrdokument som fortsatt behövs i kommunens arbete med välfärdsteknik och digitalisering. Innan det arbetet avslutats menar socialförvaltningen att arbetet med att ta fram en handlingsplan för ökad välfärdsteknik inte bör påbörjas. I socialnämndens yttrande framgår att det redan idag pågår ett strukturerat och uttalat arbete med de här frågorna. Det finns dock inte en antagen handlingsplan.

Kommunstyrelseförvaltningen delar motionärens syn på behovet av att öka digitaliseringen och användandet av välfärdsteknik inom vård och omsorg, men delar också socialnämndens yttrande att ett förvaltningsövergripande arbete bör föregå framtagandet av en handlingsplan.

Kommunstyrelseförvaltningen menar att motionen bör anses besvarad då programmet för digitalisering i Härnösands kommun löper ut 2022. I och med det arbetar tjänsteorganisationen just nu med att ta fram ett övergripande politiskt styrdokument. Programmet kan därefter följas av en handlingsplan med både konkreta aktiviteter och utbildningsinsatser.

Socialt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Kommunstyrelsen

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-06-28

Motion, Christina Lindberg (C), 2021-11-15

Sammanträdesprotokoll, socialnämnden, 2022-05-31 §50

Yttrande socialförvaltningen, 2022-05-16

_____

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström, 0611 34 80 17

Ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion - Handlingsplan för ökad välfärdsteknik

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anse motionen vara besvarad.

Beskrivning av ärendet

Christina Lindberg (C) har lämnat in en motion där det föreslås att kommunfullmäktige ska utarbeta en handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård- och omsorg. Motionären menar att välfärdsteknik ska ses som en möjlighet att höja livskvalitén, ge god och säker omvårdnad/omsorg utifrån den enskildes behov och förutsättningar och samtidigt effektivisera och frigöra resurser inom verksamheten. Vidare menar motionären att tekniken inte ska ersätta personal utan bidra till kvalitetshöjning genom säkerhet, trygghet och ge den enskilde möjlighet att klara uppgifter själv.

Motionen har behandlats av socialnämnden på remiss och på sitt sammanträde 2022-05-31 §50 antog socialnämnden yttrandet som sitt eget och översände det till kommunstyrelsen.

Socialnämnden menar att det finns ett uttalat arbetssätt kring införandet av olika välfärdstekniska lösningar liksom kring omvärldsbevakning inom området.

Däremot finns i nuläget inte en formell handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård och omsorg.

Kommunorganisationen har sedan våren 2021 en förvaltningsövergripande digitaliseringsgrupp. Den syftar till att skapa samverkan mellan förvaltningar, identifiera synergieffekter i gemensamma system och utvecklingsarbeten. Gruppen ska strukturera de behov som finns, samt föreslå kommunens tjänstemannaledning hur olika utvecklingsarbeten i kommunen bör prioriteras.

Då det gäller specifikt välfärdstekniska lösningar så är samverkan inom kommunen avgörande. Det är exempelvis nödvändigt att grundstruktur finns för att socialnämndens verksamheter ska kunna använda välfärdstekniska lösningar i önskad omfattning. Vidare har majoriteten av Socialnämndens

verksamhetslokaler (exempelvis särskilda boenden) inte trådlös uppkoppling. Detta begränsar möjligheter till välfärdstekniska lösningar (exempelvis läsplattor, och viss annan teknik som inte går att använda utan trådlös uppkoppling). I digitaliseringsgruppen lyfts olika utmaningar Härnösands kommun har kring IT och digitalisering.

Socialförvaltningen lyfter även fram att det pågår ett arbete i kommunens ledningsgrupp för att se över vilka styrdokument som fortsatt behövs i kommunens arbete med välfärdsteknik och digitalisering. Innan det arbetet avslutats menar socialförvaltningen att arbetet med att ta fram en handlingsplan för ökad välfärdsteknik inte bör påbörjas. I socialnämndens yttrande framgår att det redan idag pågår ett strukturerat och uttalat arbete med de här frågorna. Det finns dock inte en antagen handlingsplan.

Kommunstyrelseförvaltningen delar motionärens syn på behovet av att öka digitaliseringen och användandet av välfärdsteknik inom vård och omsorg, men delar också socialnämndens yttrande att ett förvaltningsövergripande arbete bör föregå framtagandet av en handlingsplan.

Kommunstyrelseförvaltningen menar att motionen bör anses besvarad då programmet för digitalisering i Härnösands kommun löper ut 2022. I och med det arbetar tjänsteorganisationen just nu med att ta fram ett övergripande politiskt styrdokument. Programmet kan därefter följas av en handlingsplan med både konkreta aktiviteter och utbildningsinsatser.

Socialt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta beslut.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta beslut.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta beslut.

Beslutsunderlag

Motion, Christina Lindberg (C), 2021-11-15

Sammanträdesprotokoll, socialnämnden, 2022-05-31 §50

Yttrande socialförvaltningen, 2022-05-16

Petra Werner
Chef Kanslienheten

Ina Lindström
Utredare

Motion

Handlingsplan för ökad välfärdsteknik

Bakgrund

Äldreomsorgen står inför många utmaningar. Härnösand har fler antal äldre än riket, 26% mot 20%. Antalet äldre som är över 80 år beräknas öka fram till 2034 i Härnösand. Behovet av vård och omsorg ökar och med det behovet av personal som det redan nu är stora problem att rekrytera.

Äldre som omfattas av omsorg, deras anhöriga, skattebetalare och beslutsfattare har ett intresse av att äldreomsorgen ska fungera bra. Verksamheten inom äldreomsorgen behöver utvecklas för att kunna möta behoven där välfärdsteknik kan vara en del.

Välfärdsteknik ska ses som en möjlighet att höja livskvalitén, ge god och säker omvårdnad/omsorg utifrån den enskildes behov och förutsättningar och samtidigt effektivisera och frigöra resurser inom verksamheten. Tekniken ska inte ersätta personal utan bidra till kvalitetshöjning genom säkerhet, trygghet och ge den enskilde möjlighet att klara uppgifter själv.

2006 antog Regeringen en nationell IT-strategi. Ett namnbyte skedde 2010, *"Nationell eHälsa-strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg."*

Regeringen och SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, har 2020 gjort en treårig överenskommelse som ska ge kommunerna bättre villkor att verksamhetsutveckla genom digitalisering inom äldreomsorgen. *"Överenskommelsen om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus"* ska stödja kommunerna att bättre ta tillvara teknikens möjligheter och förenkla tillgången till välfärdsteknik.

I regeringens och SKR:s överenskommelse om ökad välfärdsteknik ingår ett generellt ekonomiskt stöd till samtliga kommuner, Härnösand blev tilldelad 498 041 kr 2021.

I kommunens *"Program för digitalisering 2019 – 2022"* står att läsa *"Den digitala mognaden måste höjas inom den egna organisationen och för att utveckla fler digitala lösningar inom exempelvis vård- och omsorgsarbetet krävs den en infrastruktur som kan rymma sådan utveckling."*

Vid Budgetberedningen för år 2022 redogjorde Socialförvaltningen för hur kan vi möta utmaningarna, ett område handlade om *"Ökat nyttjande av välfärdsteknik, för minskat behov av personal, alternativt kunna ställa om frigjorda resurser till förebyggande arbete."*

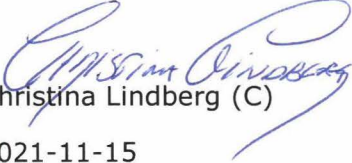
Kommunen är i behov av ökad digitalisering och att mer välfärdsteknik används i det vardagliga arbetet inom vård och omsorg.

Ökad digitalisering gör att äldreomsorgen kan bli en mer attraktiv arbetsgivare som utvecklar och förnyar arbetssätt, förbättrar arbetsmiljö och effektiviserar en verksamhet av hög kvalitet.

Mot ovanstående bakgrund och utmaningar behövs en långsiktig strategisk verksamhetsutveckling inom vård och omsorgsarbetet med välfärdsteknik. En handlingsplan skulle konkretisera satsningar nu och framåt, en plan som innehåller kompetenshöjande insatser och bidrar till att arbeta för att den nationella strategin genomförs.

Jag vill därför föreslå kommunfullmäktige att

- utarbeta en handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård och omsorg

Christina Lindberg (C)

2021-11-15

Socialnämnden

§ 50

Dnr 2022-000061 1.1.6.4

Yttrande på Motion - Handlingsplan för ökad välfärdsteknik

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar

att anta yttrandet som sitt eget, samt

att yttrandet delges kommunstyrelseförvaltningen.

Bakgrund

Detta yttrande beskriver det arbete som sker i Digitaliseringsgruppen, arbetssättet som används för att arbeta med välfärdstekniska lösningar inklusive exempel på välfärdstekniska lösningar, lite kring omvärldsbevakning samt digitaliseringsmognaden i kommunen.

Det konstateras att det inom Socialförvaltningen finns ett uttalat arbetssätt kring införandet av olika välfärdstekniska lösningar liksom kring omvärldsbevakning inom området.

Däremot finns i nuläget inte en formell handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård och omsorg.

Om en handlingsplan för ökad välfärdsteknik ska tas fram bör det ske i samverkan med ett antal andra berörda verksamheter i kommunen.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, Yttrande på Motion - Handlingsplan för ökad välfärdsteknik, 2022-05-16

Remiss - Motion - Handlingsplan för ökad välfärdsteknik, 2021-11-15

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2021-11-22 § 125 - Tillkommande motioner, interpellationer och frågor.

Socialförvaltningen

Yttrande angående inkommen motion om handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård och omsorg

Sammanfattning

Detta yttrande beskriver det arbete som sker i Digitaliseringsgruppen, arbetssättet som används för att arbeta med välfärdstekniska lösningar inkl exempel på välfärdstekniska lösningar, lite kring omvärldsbevakning samt digitaliseringsmognaden i kommunen.

Det konstateras att det inom Socialförvaltningen finns ett uttalat arbetssätt kring införandet av olika välfärdstekniska lösningar liksom kring omvärldsbevakning inom området.

Däremot finns i nuläget inte en formell handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård och omsorg.

Om en handlingsplan för ökad välfärdsteknik ska tas fram bör det ske i samverkan med ett antal andra berörda verksamheter i kommunen.

Beskrivning av ärendet

Christina Lindberg (C) har i motion till kommunfullmäktige föreslagit att ”utarbete en handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård och omsorg.”

Sedan 2010 finns en nationell e-Hälsa strategi för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg. Vidare finns sedan 2020 en överenskommelse om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus. Överenskommelsen innebär att regeringen och Sveriges kommuner och regioner ska ge bättre förutsättningar för att verksamhetsutveckling kring digitalisering inom äldreomsorgen.

Nuläge

Digitaliseringsgruppen

Kommunen har sedan våren 2021 en förvaltningsövergripande digitaliseringsgrupp. Den syftar till att skapa samverkan mellan förvaltningar, identifiera synergieffekter i gemensamma system och utvecklingsarbeten. Gruppen ska strukturera de behov som finns och föreslå kommunledningen hur olika utvecklingsarbeten i kommunen bör prioriteras.

Då det gäller specifikt välfärdstekniska lösningar så är samverkan inom kommunen avgörande. Det är exempelvis nödvändigt att grundstruktur finns för att Socialförvaltningen ska kunna använda välfärdstekniska lösningar i önskad omfattning. I Härnösands kommun finns för närvarande inte tillgång till bredband överallt vilket medför att viss välfärdsteknik inte kan användas överallt i kommunen. Det blir ett påtagligt exempel på en kommungemensam fråga då bristen på bredband medför olika tillgång till möjliga digitala lösningar beroende på var man bor i kommunen.

Vidare har majoriteten av Socialförvaltningens verksamhetslokaler (ex särskilda boenden) inte trådlös uppkoppling. Detta begränsar möjligheter till välfärdstekniska lösningar (ex läsplattor, och viss annan teknik som inte går att använda utan trådlös uppkoppling). I digitaliseringsgruppen lyfts olika utmaningar Härnösands kommun har kring IT och digitalisering.

Arbetsätt för att arbeta med välfärdstekniska lösningar

För att på bästa sätt kunna arbeta på att tillvarata och utveckla välfärdstekniska lösningar har en överenskommelse om arbetsätt gjorts mellan dels Socialförvaltningens enheter för Teknik och service respektive Utveckling- och kunskapsstyrning respektive kommunens centrala IT funktion.

Detta för att kunna testa olika välfärdstekniska lösningar som finns på marknaden (Teknik och service sköter installation och testning av produkt), Utveckling- och kunskapsstyrningens enheten tittar på olika välfärdstekniska lösningar och följer upp effekt av dessa. Centrala IT ser vad som är möjligt rent tekniskt, dvs hur harmoniserar nya tekniska lösningar med befintlig IT struktur.

En viktig del i det arbetet med nya lösningar är även att beakta frågor kring informationssäkerhet. Verksamheterna har möjlighet att ta hjälp av kommunens informationssäkerhetssamordnare då ny teknik ska prövas.

Välfärdsteknik

Under 2020 och 2021 har Socialförvaltningen tagit stora steg inom välfärdsteknik. Exempelvis kan nämnas att antalet trygghetskameror har utökats avsevärt vilket medfört högre självständighet hos brukare samt mindre insatsbehov av hemtjänst. GPS-larm testas som syftar till ökad känsla av trygghet och större frihet för brukare som har orienteringsproblematik. För att möjliggöra interaktion och kontakt med anhöriga har läsplattor köpts in som hjälpmedel i den vardagliga omsorgen. Dialog pågår om att utveckla möjligheterna till digital kommunikation för personal och brukare i hälso- och sjukvårdskontakter. Samtal om läkemedelsrobotar i ordinärt boende har aktualiserats.

Omvärldsbevakning

Inom socialförvaltningens enhet för Utveckling- och kunskapsstyrning finns Verksamhetsstrateg med IT-inriktning samt systemförvaltare för förvaltningens olika IT baserade verksamhetssystem. De gör bl.a. omvärldsbevakningar då det gäller välfärdstekniska lösningar.

Inom enheten finns kommunens samordnare för God och nära vård där välfärdsteknik är en viktig komponent för att tillmötesgå ambitionen att öka tillgängligheten till vård och omsorg, öka delaktigheten samt möjliggöra högre autonomi hos personer som är i ett beroende av vård och omsorg. Programarbetet inom God och nära vård, nationellt och regionalt innebär bland annat fokus på välfärdsteknik och tillgång till välfärdstekniska lösningar. Den samverkan som sker inom God och nära vård bidrar till omvärldsbevakning och till att olika lösningar kan genereras.

Digitaliseringsmognad

Coronapandemin har gjort att samhället i stort tagit stora steg i digitaliserings mognad, vilket även varit fallet för Socialförvaltningens personal. Vidare har olika utvecklingsbehov identifierats. Digitaliseringen ger möjligheter till ökad delaktighet och autonomi för medborgare. Samtidigt kan digitalisering göra att medborgare utestängs från information och samhällsgemenskap vilket också måste beaktas när digitalisering och välfärdsteknik utvecklas.

Pågående arbete i kommunledningen

Inom kommunledningsgruppen pågår ett arbete med att se över vilka övergripande styrdokument som bör finnas på plats för kommunens fortsatta utveckling av välfärdsteknik och digitalisering. Detta arbete beräknas bli klart under hösten.

Handlingsplan

Ett uttalat arbetssätt finns för hur Socialförvaltningen ska ta sig an arbetet med att införa olika välfärdstekniska lösningar, vidare finns arbetssätt för att göra omvärldsbevakning inom området.

Däremot finns i nuläget inte en formell handlingsplan för ökad välfärdsteknik inom vård och omsorg. Välfärdstekniska lösningar kan komma, och kommer troligen i hög grad, även beröra andra förvaltningar.

Om en handlingsplan för ökad välfärdsteknik ska tas fram skall det ske i samverkan med kommunens IT enhet och socialförvaltningens samt bör även övriga förvaltningar involveras. Utarbetandet av en kommunal handlingsplan för välfärdsteknik bör inte inledas innan de eventuellt övergripande styrdokumenterna har fastställts. Därefter kan uppdraget att ta fram en handlingsplan vara ett uppdrag för digitaliseringsgruppen.

Pär Hägglund

Enhetschef

Utveckling- och kunskapsstyrning

Mats Collin

Förvaltningschef

Kommunstyrelsen

§ 149

Dnr 2022-000291 1.1.1.1

Motion - Principbeslut om att skydda åkermark i Härnösands kommun

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta
att anse motionen besvarad.

Bakgrund

Lillemor Andersson (C) och Per-Erik Norberg (C) har i en motion föreslagit att kommunfullmäktige tar ett principbeslut om att framåt inte exploatera åkermark i Härnösands kommun i det fall man inte kan ersätta motsvarande areal odlings/åkermark inom kommunen med andra odlingsbara marker. Detta i syfte att stärka kommunens framtida möjlighet till beredskap och självförsörjning.

Kommunstyrelseförvaltningen står bakom det som anförs i motionen om att skydda åkermark i Härnösands kommun. Härnösands kommun har i antagandehandling till ny översiktsplan inrättat en riktlinje om att brukbar jordbruksmark inte ska tas i anspråk för exploatering om det inte är av väsentligt samhällsintresse och att annan mark inte finns att tillgå. Samt finns riktlinjen om att bebyggelseutveckling i jordbrukslandskapet ska placeras på mark som inte är odlad, gärna i höjdlägen eller i gränsområden mellan jordbruksmark och skog.

Jord- och skogsbruk är vidare av nationell betydelse (miljöbalken kap.3 §4). I första stycket står att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Kommunstyrelseförvaltningen anser mot ovan angiven bakgrund att motionen kan anses vara besvarad.

Ärendet har beretts i samråd med kommunens översiktsplanerare och mark & exploateringshandläggare på Tillväxtavdelningen.

Socialt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Kommunstyrelsen

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-07-04

Motion, Lillemor Andersson (C) 2022-06-12

_____

Kommunstyrelseförvaltningen

Uno Jonsson

Uno.jonsson@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion – Principbeslut om att skydda åkermark i Härnösands kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad

Beskrivning av ärendet

Lillemor Andersson (C) och Per-Erik Norberg (C) har i en motion föreslagit att kommunfullmäktige tar ett principbeslut om att framåt inte exploatera åkermark i Härnösands kommun i det fall man inte kan ersätta motsvarande areal odlings/åkermark inom kommunen med andra odlingsbara marker. Detta i syfte att stärka kommunens framtida möjlighet till beredskap och självförsörjning.

Kommunstyrelseförvaltningen står bakom det som anförs i motionen om att skydda åkermark i Härnösands kommun. Härnösands kommun har i antagandehandling till ny översiktsplan inrättat en riktlinje om att brukbar jordbruksmark inte ska tas i anspråk för exploatering om det inte är av väsentligt samhällsintresse och att annan mark inte finns att tillgå. Samt finns riktlinjen om att bebyggelseutveckling i jordbrukslandskapet ska placeras på mark som inte är odlad, gärna i höjdlägen eller i gränsområden mellan jordbruksmark och skog.

Jord- och skogsbruk är vidare av nationell betydelse (miljöbalken kap.3 §4). I första stycket står att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Kommunstyrelseförvaltningen anser mot ovan angiven bakgrund att motionen kan anses vara besvarad.

Ärendet har beretts i samråd med kommunens översiktsplanerare och mark & exploateringshandläggare på Tillväxtavdelningen.

Socialt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Beslutsunderlag

Motion, Lillemor Andersson (C) 2022-06-12

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Daniel Johansson
Hållbarhetsstrateg

Motion om principbeslut om att skydda åkermark i Härnösands kommun

Varje år exploateras stora arealer åkermark i Sverige. Det handlar om åkermark som brukats för livsmedelsproduktion och försörjning av landets befolkning men som idag bebyggs med bostäder, handelsområden och industrier och som framåt aldrig mer kommer att kunna brukas för livsmedelsproduktion igen. Tyvärr ersätts inte åkermarken med annan bruknings-areal varför landets möjlighet till självförsörjning minskar i takt med exploateringen. I kombination med att landet under flera decennier i stor utsträckning förlitat sig på import av livsmedel är den Svenska livsmedelsförsörjningsgraden och därmed även beredskapen väldigt låg. När vi, som idag, dessutom upplever stor oro i vår omvärld, ser vi uppenbara risker med att vara så beroende av import för att kunna försörja befolkningen att vi vill att det ska vidtagas åtgärder för att stärka förutsättningarna för en ökad självförsörjning och beredskap och därmed också minska risken för att vi ska få svårigheter till egen livsmedelsförsörjning. Tillgången till odlings-/åkermark är en viktig förutsättning för livsmedelsproduktion varför den mark som finns idag bör fridlysas.

Som kommunfullmäktige anser vi att vi har ett stort ansvar för frågan lokalt och att vi bör göra det vi kan och fatta de beslut vi kan i en fråga som ytterst handlar om befolkningens överlevnad. Vi anser att vi ska ta beslut om att skydda den åkermark som finns i kommunen idag för att stärka kommunens framtida möjlighet till beredskap och självförsörjning.

Vi föreslår, med vad som anförts ovan, att kommunfullmäktige tar ett principbeslut om att framåt inte exploatera åkermark i Härnösands kommun i det fall man inte kan ersätta motsvarande areal odlings-/åkermark inom kommunen med andra odlingsbara marker.

Älandsbro den 12 juni 2022

Lillemor Andersson C

Per-Erik Norberg C

Kommunstyrelsen

§ 150

Dnr 2022-000206 1.1.1.1

Motion - Jämställdhetsstrategi Härnösands kommun

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta
att bifalla motionen.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Christina Lindberg (C).

Yrkanden

Christina Lindberg (C) yrkar bifall till liggande förslag.

Bakgrund

Centerpartiet har genom Christina Lindberg, kommunfullmäktigeledamot, lämnat in en motion där förslaget till kommunfullmäktige är att besluta att:

- * utarbeta en jämställdhetsstrategi
- * under arbetet med jämställdhetsstrategin beakta andra styrdokument
- * anta och underteckna den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, CEMR.

Motionärens förslag grundas i att uppnå målet om ett jämställt samhälle och en jämställd kommun. För att uppfylla detta behöver kommunen ange en riktning hur arbetet ska beskrivas och ange vilka områden som ska prioriteras i kommunen. Kvinnor, flickors, mäns och pojkars livsvillkor behöver synliggöras för att kunna utveckla arbetet för att bli en jämställd kommun.

Ett övergripande syfte är att samtliga verksamheter ska arbeta med jämställdhet och att perspektivet beaktas i beslut. Det vill säga att kommunen inför jämställdhetsintegrering så att kvinnors och mäns, flickors och pojkars förutsättningar analyseras och synliggörs. Jämställdhetsstrategin ska vara ett stöd för respektive nämnds fortsatta arbete med jämställdhet.

Motionären pekar ut CEMR-deklARATIONEN som ett verktyg att integrera jämställdhetsperspektivet i alla verksamheter. DeklARATIONEN innehåller 30 artiklar men ger utrymme till kommunen att prioritera områden och tidsplan för respektive område.

Kommunstyrelsen

Den nuvarande politiska majoriteten framhöll i den tidigare beslutade årsplanen för 2023 att jämställdhetsperspektivet behöver stärkas i kommunens ledning och styrning. Dels därför att det är en grundläggande förutsättning för allt hållbarhetsarbete och för att likvärdig service och jämställd resursfördelning ska komma olika grupper av kvinnor, män, flickor och pojkar till gagn. Majoriteten pekar särskilt ut Sveriges kommuner och regioner (SKR) Modellkoncept för jämställdhetsintegrering som en grund för att kraftsamla kommunens verksamheter i arbetet för att jämställdhet. Deklarationen innehåller 30 artiklar som innebär åtaganden för kommuner som undertecknar deklARATIONEN. Exempel på åtaganden som återfinns i CEMR-deklARATIONEN är att man förbinder sig att arbeta fram handlingsplaner och att genomföra aktiviteter samt att genomföra konsekvensanalyser.

Vid ett antagande och undertecknande av CEMR- deklARATIONEN innebär att det finns grundförutsättningar för att få delta i SKR:s Modellkoncept för jämställdhetsintegrering är att ett politiskt beslut fattas om att underteckna CEMR- deklARATIONEN samt ett politiskt beslut om att ingå i modellkonceptet för jämställdhetsintegrering.

Målet för kommuner och regioner som deltar som modellkommun är att identifiera jämställdhetsutmaningar samt göra förbättringar i styrning och ledning av verksamheten. Förbättringsarbetet ska ske på koncernövergripande nivå samt involvera en nämnd/förvaltning som inledande arbetssätt och metod för att tillförsäkra att implementering av arbetssätt sker och att arbetet inte stannar vid en övergripande nivå.

Arbetet med jämställdhetsintegrering rör arbetsgivarrollen, rollen som reglerande instans och planeringen för en hållbar utveckling.

Kommunstyrelseförvaltningen ställer sig bakom motionärens förslag i sin helhet.

Socialt perspektiv

Ett beslut om att bifalla motionen innebär ett åtagande i de förslag som motionären föreslår. Att underteckna deklARATIONEN innebär ett socialt åtagande som beskrivs i de 30 artiklarna. Åtagandet förväntas innebära positiva effekter i ett socialt perspektiv för alla invånare oavsett kön, ålder och etnicitet och sexuell läggning. Bland annat ska kvinnors och mäns särskilda behov särskilt beaktas när det gäller arbetsliv, utbildning, tillgång till service och kultur med mera.

Ekologiskt perspektiv

Ett beslut om att bifalla motionen bedöms inte påverka det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Jämställdhet är ett politiskt begrepp som betonar jämlikhet mellan kön.

Kommunstyrelsen

Jämställdhetslagen har numera ersatts av diskrimineringslagen. Ett bifallande och verkställande av motionärens förslag innebär att ett strukturerat arbete för att fortsättningsvis motverka diskriminering i kommunens verksamheter fortskrider och utvecklas.

Beslutet bedöms inte påverka det ekonomiska perspektivet inledningsvis. Under arbetet med att fullfölja åtaganden inom CEMR-deklarationen är det dock högst troligt att det kommer att innebära behov av resurstilldelning, som i sig innebär att politiska ställningstaganden och beslut kommer att krävas.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-09-20

Motion Jämställdhetsstrategi i Härnösands kommun (Christina Lindberg (C) 2022-04-25.

_____

Kommunstyrelseförvaltningen

Petra Werner, 0611-34 85 30

petra.werner@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion - Jämställdhetsstrategi Härnösands kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige

att bifalla motionen.

Beskrivning av ärendet

Centerpartiet har genom Christina Lindberg, kommunfullmäktigeledamot, lämnat in en motion där förslaget till kommunfullmäktige är att besluta att:

- utarbeta en jämställdhetsstrategi
- under arbetet med jämställdhetsstrategin beakta andra styrdokument
- anta och underteckna den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, CEMR.

Motionärens förslag grundas i att uppnå målet om ett jämställt samhälle och en jämställd kommun. För att uppfylla detta behöver kommunen ange en riktning hur arbetet ska beskrivas och ange vilka områden som ska prioriteras i kommunen. Kvinnor, flickors, mäns och pojkars livsvillkor behöver synliggöras för att kunna utveckla arbetet för att bli en jämställd kommun.

Ett övergripande syfte är att samtliga verksamheter ska arbeta med jämställdhet och att perspektivet beaktas i beslut. Det vill säga att kommunen inför jämställdhetsintegrering så att kvinnors och mäns, flickors och pojkars förutsättningar analyseras och synliggörs. Jämställdhetsstrategin ska vara ett stöd för respektive nämnds fortsatta arbete med jämställdhet.

Motionären pekar ut CEMR-deklARATIONEN som ett verktyg att integrera jämställdhetsperspektivet i alla verksamheter. DeklARATIONEN innehåller 30 artiklar men ger utrymme till kommunen att prioritera områden och tidsplan för respektive område.

Den nuvarande politiska majoriteten framhöll i den tidigare beslutade årsplanen för 2023 att jämställdhetsperspektivet behöver stärkas i kommunens ledning och styrning. Dels därför att det är en grundläggande

förutsättning för allt hållbarhetsarbete och för att likvärdig service och jämställd resursfördelning ska komma olika grupper av kvinnor, män, flickor och pojkar till gagn. Majoriteten pekar särskilt ut Sveriges kommuner och regioner (SKR) Modellkoncept för jämställdhetsintegrering som en grund för att kraftsamla kommunens verksamheter i arbetet för att jämställdhet. Deklarationen innehåller 30 artiklar som innebär åtaganden för kommuner som undertecknar deklARATIONEN. Exempel på åtaganden som återfinns i CEMR-deklarationen är att man förbinder sig att arbeta fram handlingsplaner och att genomföra aktiviteter samt att genomföra konsekvensanalyser.

Vid ett antagande och undertecknande av CEMR- deklARATIONEN innebär att det finns grundförutsättningar för att få delta i SKR:s Modellkoncept för jämställdhetsintegrering är att ett politiskt beslut fattas om att underteckna CEMR- deklARATIONEN samt ett politiskt beslut om att ingå i modellkonceptet för jämställdhetsintegrering.

Målet för kommuner och regioner som deltar som modellkommun är att identifiera jämställdhetsutmaningar samt göra förbättringar i styrning och ledning av verksamheten. Förbättringsarbetet ska ske på koncernövergripande nivå samt involvera en nämnd/förvaltning som inledande arbetssätt och metod för att tillförsäkra att implementering av arbetssätt sker och att arbetet inte stannar vid en övergripande nivå.

Arbetet med jämställdhetsintegrering rör arbetsgivarrollen, rollen som reglerande instans och planeringen för en hållbar utveckling.

Kommunstyrelseförvaltningen ställer sig bakom motionärens förslag i sin helhet.

Socialt perspektiv

Ett beslut om att bifalla motionen innebär ett åtagande i de förslag som motionären föreslår. Att underteckna deklARATIONEN innebär ett socialt åtagande som beskrivs i de 30 artiklarna. Åtagandet förväntas innebära positiva effekter i ett socialt perspektiv för alla invånare oavsett kön, ålder och etnicitet och sexuell läggning. Bland annat ska kvinnors och mäns särskilda behov särskilt beaktas när det gäller arbetsliv, utbildning, tillgång till service och kultur med mera.

Ekologiskt perspektiv

Ett beslut om att bifalla motionen bedöms inte påverka det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Jämställdhet är ett politiskt begrepp som betonar jämlikhet mellan kön. Jämställdhetslagen har numera ersatts av diskrimineringslagen. Ett bifallande och verkställande av motionärens förslag innebär att ett strukturerat arbete för att fortsättningsvis motverka diskriminering i kommunens verksamheter fortskrider och utvecklas.

Beslutet bedöms inte påverka det ekonomiska perspektivet inledningsvis. Under arbetet med att fullfölja åtaganden inom CEMR-deklarationen är det dock högst troligt att det kommer att innebära behov av resurstilldelning, som i sig innebär att politiska ställningstaganden och beslut kommer att krävas.

Beslutsunderlag

Motion Jämställdhetsstrategi i Härnösands kommun (Christina Lindberg (C) 2022-04-25.

Petra Werner
Chef Kanslienheten

Motion

Jämställdhetsstrategi för Härnösands kommun

Bakgrund

Kommunen ska främja invånarnas välfärd och en hållbar utveckling. Jämställdhet, likabehandling av invånarna och att beakta de mänskliga rättigheterna är avgörande för välfärd och en socialt hållbar utveckling.

I Sverige ska kvinnor och män ha samma makt att forma samhället och sina egna liv som också är det övergripande jämställdhetspolitiska målet.

Agenda 2030 med sina 17 globala mål för en hållbar utveckling utgår från tre dimensioner av hållbar utveckling: det ekonomiska, det sociala och det hållbara. Det femte målet, jämställdhet, handlar om att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser.

Vidare går att läsa i de femte målet, jämställdhet, att alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som samhället. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är den yttersta konsekvensen av ojämställdhet. Det har tydligt visat sig att politisk, ekonomisk och social jämlikhet mellan kvinnor och män bidrar till hållbar utveckling i alla aspekter.

För att kunna uppnå ett jämställt samhälle, en jämställd kommun, behöver kommunen ange en riktning hur arbetet ska bedrivas och vilka områden som ska prioriteras i vår kommun. Det behöver synliggöras livsvillkor för kvinnor, flickor, män och pojkar för att kunna utveckla arbetet för att bli en jämställd kommun.

En jämställdhetsstrategi behöver arbetas fram som beskriver nuläge, utmaningar, mål och inriktning för jämställdhetsarbetet i kommunen. Ett övergripande syfte är att samtliga verksamheter ska arbeta med jämställdhet och att perspektivet beaktas i beslut. Dvs. kommunen inför jämställdhetsintegrering så att kvinnors och mäns, flickors och pojkars förutsättningar analyseras och synliggörs. Jämställdhetsstrategin ska vara ett stöd för respektive nämnds fortsatta arbete med jämställdhet.

CEMR-deklaration

CEMR är det europeiska kommun-och regionförbundets samarbetsorgan där den högsta ledningen antog 2006 CREM-deklarationen, den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, rekommenderar kommuner och regioner att underteckna deklARATIONEN. DeklARATIONEN är ett verktyg att integrera jämställdhetsperspektivet i alla verksamheter. DeklARATIONEN omfattar 30 artiklar som inrymmer de flesta delar av den kommunala verksamheten, såväl det politiska arbetet till arbetsgivarfrågor och service till invånarna. DeklARATIONEN undertecknas i sin helhet men kommunen har möjlighet att prioritera vilka områden arbetet riktar in sig på vid olika tillfällen.

DeklARATIONEN innehåller bland annat sex grundläggande principer som fungerar som utgångspunkt i kommunens arbete med jämställdhet.

- Jämställdhet är en grundläggande rättighet
- För att jämställdhet ska garanteras måste flerfaldig diskriminering och andra missgynnanden bekämpas
- Ett representativt deltagande av kvinnor och män i beslutsprocessen är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle
- Att avskaffa stereotypa uppfattningar om kön är avgörande för att uppnå jämställdhet
- Jämställdhetsintegrering av alla kommunens/regionens verksamheter är nödvändiga för att främja jämställdhet
- Att handlingsplaner och program har tillräcklig finansiering är nödvändigt för att jämställdhetsarbetet ska nå framgång

Hittills har 115 av Sveriges 290 kommuner ställt sig bakom deklARATIONEN däribland våra grannkommuner Sundsvall, Timrå, Kramfors och Örnsköldsvik.

Jag vill därför föreslå kommunfullmäktige att

- utarbeta en jämställdhetsstrategi
- under arbetet med jämställdhetsstrategin beakta andra styrdokument
- anta och underteckna den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, CEMR.

Christina Lindberg (C)

2022-04-24

Kommunstyrelsen

§ 156

Dnr 2022-000356 1.1.2.0

Jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att konfirmera undertecknandet av CEMR-deklarationen, den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på regional och lokal nivå.

Kommunstyrelsen beslutar

att ansöka om att delta i Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) Modellkoncept för jämställd styrning och ledning – jämställdhetsintegrering 2023-2025 och

att kostnaden om 50 000 kronor för att delta i konceptet belastar kommunstyrelsens budget för 2023.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Andreas Sjölander (S) och Christina Lindberg (C).

Yrkanden

Andreas Sjölander (S) och Christina Lindberg (C) yrkar bifall till liggande förslag.

Bakgrund

Council of European Municipalities and Regions (CEMR) är de europeiska kommun och regionförbundens samarbetsorganisation.

CEMR – deklarationen är den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. CEMR-deklarationen är ett verktyg för kommuner och regioner att integrera jämställdhetsperspektivet i det lokala beslutsfattandet och i den praktiska verksamheten. Deklarationen fastställer en rad sätt varpå jämställdhetsarbetet kan utföras på ett strategiskt och långsiktigt vis. Deklarationen omfattar 30 artiklar som innebär åtaganden för ökad jämställdhet.

SKR rekommenderar kommuner och regioner att underteckna deklarationen. Till dags dato har 115 av landets 290 kommuner ställt sig bakom

Kommunstyrelsen

deklarationen. I Västernorrland har Timrå, Sundsvall, Kramfors, och Örnsköldsvik ställt sig bakom deklarationen.

Deklarationen omfattar alla aspekter av verksamheten såväl det politiska arbetet som arbetsgivarfrågor och service till invånare. Vid undertecknandet av deklarationen så åtar sig kommunen att inom två år upprätta en handlingsplan för jämställdhetsarbetet.

Undertecknandet av deklarationen innebär ett politiskt ställningstagande för jämställdhet och ett förpliktigande att arbeta för jämställdhet. Det skulle stärka kommunens jämställdhetsarbete. Genom att underteckna deklarationen kan Härnösands kommun ta del av det internationella och nationella stöd och erfarenhetsarbete som sker mellan kommuner och regioner som undertecknar deklarationen.

Den politiska majoriteten har genom den tidigare beslutade årsplanen för 2023, uttalat avsikten att ansöka om att få ingå i SKR:s Modellkoncept för jämställdhetsintegrering. En grundförutsättning för att ingå i projektet som varar mellan 2023-2025 är att CEMR-deklarationen undertecknas och att förbindelsen därmed offentliggörs som kommunens avsikt att arbeta för ökad jämställdhet.

Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattande. Jämställdhetsarbetet sker på så vis inte på sidan av ordinarie arbete utan som en integrerad del av ordinarie arbete.

I konceptet stöttar SKR Modellkommunerna att utveckla jämställdhetsintegrerad ledning och styrning genom benchmarking.

Syftet med konceptet är att lära av andra kommuner som har lyckats med sitt jämställdhetsintegreringsarbete, att analysera sin egen verksamhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv samt genom att genomföra förändringar av arbetssätt som leder till bättre service på lika villkor för olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar.

Nästa omgång av Modellkonceptet startar i februari 2023 och avslutas med en resultatkonferens i slutet av projekttiden.

Kriterier för att delta i konceptet är:

- * Ett politiskt beslut om jämställdhetsintegrering
- * Att Härnösands kommun deltar med politiker och chef i ledande ställning samt nyckelperson(er)
- * Att Härnösands kommun åtar sig att avsätta tid för att planera, testa, utvärdera och implementera utvecklingsarbetet och att resultaten rapporteras till SKR.

Kommunstyrelsen

* Att Härnösands kommun agerar mentor åt andra kommuner nästkommande omgång av konceptet.

Erfarenheter och rapporter från tidigare modellkommuner visar att deltagandet i konceptet varit lyckat och lett till flera förbättringar och givit kommuner en bra struktur för arbetet med jämställdhetsintegrering.

Socialt perspektiv

Ett beslut om att underteckna deklARATIONEN innebär ett socialt åtagande som beskrivs i de 30 artiklarna. Åtagandet förväntas innebära positiva effekter i ett socialt perspektiv för alla invånare oavsett kön, ålder och etnicitet och sexuell läggning. Bland annat ska kvinnors och mäns särskilda behov särskilt beaktas när det gäller arbetsliv, utbildning, tillgång till service och kultur med mera.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet om att underteckna deklARATIONEN innebär att kommunen, inom ramen för sina uppgifter och befogenheter som reglerande instans för vissa verksamhetsområden, erkänner den viktiga roll som effektiva regleringar och konsumentskydd spelar för att värna om invånarnas säkerhet och välfärd och att de reglerande verksamheterna kan påverka kvinnor och män på olika sätt.

Att underteckna deklARATIONEN bedöms inte medföra särskilda kostnader i sig.

Att ingå i SKR:s koncept för jämställdhetsintegrering innebär en kostnad om 50 000 kronor, som belastar kommunstyrelsens budget.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-09-29

Den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå

Undertecknandet av CEMR-deklARATIONEN

Modellkonceptet 2020-2022 - Resultatrapport

Kommunstyrelseförvaltningen

Petra Werner, 0611-34 85 30
petra.werner@harnosand.se

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att konfirmera undertecknandet av CEMR-deklarationen, den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på regional och lokal nivå.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att ansöka om att delta i Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) Modellkoncept för jämställd styrning och ledning – jämställdhetsintegrering 2023-2025.

att kostnaden om 50 000 kronor för att delta i konceptet belastar kommunstyrelsens budget för 2023.

Beskrivning av ärendet

Council of European Municipalities and Regions (CEMR) är de europeiska kommun och regionförbundens samarbetsorganisation.

CEMR – deklarationen är den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. CEMR-deklarationen är ett verktyg för kommuner och regioner att integrera jämställdhetsperspektivet i det lokala beslutsfattandet och i den praktiska verksamheten. Deklarationen fastställer en rad sätt varpå jämställdhetsarbetet kan utföras på ett strategiskt och långsiktigt vis. Deklarationen omfattar 30 artiklar som innebär åtaganden för ökad jämställdhet.

SKR rekommenderar kommuner och regioner att underteckna deklarationen. Till dags dato har 115 av landets 290 kommuner ställt sig bakom deklarationen. I Västernorrland har Timrå, Sundsvall, Kramfors, och Örnsköldsvik ställt sig bakom deklarationen.

Deklarationen omfattar alla aspekter av verksamheten såväl det politiska arbetet som arbetsgivarfrågor och service till invånare. Vid undertecknandet av deklARATIONEN så åtar sig kommunen att inom två år upprätta en handlingsplan för jämställdhetsarbetet.

Undertecknandet av deklARATIONEN innebär ett politiskt ställningstagande för jämställdhet och ett förpliktigande att arbeta för jämställdhet. Det skulle stärka kommunens jämställdhetsarbete. Genom att underteckna deklARATIONEN kan Härnösands kommun ta del av det internationella och nationella stöd och erfarenhetsarbete som sker mellan kommuner och regioner som undertecknar deklARATIONEN.

Den politiska majoriteten har genom den tidigare beslutade årsplanen för 2023, uttalat avsikten att ansöka om att få ingå i SKR:s Modellkoncept för jämställdhetsintegrering. En grundförutsättning för att ingå i projektet som varar mellan 2023-2025 är att CEMR-deklARATIONEN undertecknas och att förbindelsen därmed offentliggörs som kommunens avsikt att arbeta för ökad jämställdhet.

Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattande. Jämställdhetsarbetet sker på så vis inte på sidan av ordinarie arbete utan som en integrerad del av ordinarie arbete.

I konceptet stöttar SKR Modellkommunerna att utveckla jämställdhetsintegrerad ledning och styrning genom benchmarking.

Syftet med konceptet är att lära av andra kommuner som har lyckats med sitt jämställdhetsintegreringsarbete, att analysera sin egen verksamhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv samt genom att genomföra förändringar av arbetssätt som leder till bättre service på lika villkor för olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar.

Nästa omgång av Modellkonceptet startar i februari 2023 och avslutas med en resultatkonferens i slutet av projektiden.

Kriterier för att delta i konceptet är:

- Ett politiskt beslut om jämställdhetsintegrering
- Att Härnösands kommun deltar med politiker och chef i ledande ställning samt nyckelperson(er)
- Att Härnösands kommun åtar sig att avsätta tid för att planera, testa, utvärdera och implementera utvecklingsarbetet och att resultaten rapporteras till SKR.
- Att Härnösands kommun agerar mentor åt andra kommuner nästkommande omgång av konceptet.

Erfarenheter och rapporter från tidigare modellkommuner visar att deltagandet i konceptet varit lyckat och lett till flera förbättringar och givit kommuner en bra struktur för arbetet med jämställdhetsintegrering.

Socialt perspektiv

Ett beslut om att underteckna deklARATIONEN innebär ett socialt åtagande som beskrivs i de 30 artiklarna. Åtagandet förväntas innebära positiva effekter i ett socialt perspektiv för alla invånare oavsett kön, ålder och etnicitet och sexuell läggning. Bland annat ska kvinnors och mäns särskilda behov särskilt beaktas när det gäller arbetsliv, utbildning, tillgång till service och kultur med mera.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet om att underteckna deklARATIONEN innebär att kommunen, inom ramen för sina uppgifter och befogenheter som reglerande instans för vissa verksamhetsområden, erkänner den viktiga roll som effektiva regleringar och konsumentskydd spelar för att värna om invånarnas säkerhet och välfärd och att de reglerande verksamheterna kan påverka kvinnor och män på olika sätt.

Att underteckna deklARATIONEN bedöms inte medföra särskilda kostnader i sig.

Att ingå i SKR:s koncept för jämställdhetsintegrering innebär en kostnad om 50 000 kronor, som belastar kommunstyrelsens budget.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Petra Werner
Chef Kanslienheten

Bilagor

Bilaga 1 – Den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå

Bilaga 2 – Undertecknandet av CEMR-deklARATIONEN

Bilaga 3 – Modellkonceptet 2020-2022 - Resultatrapport

„JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR
OCH MÄN ÄR EN GRUNDLÄGGANDE
RÄTTIGHET FÖR ALLA OCH ETT
OMISTLIGT VÄRDE I EN DEMOKRATI.
FÖR ATT DENNA RÄTTIGHET SKALL
FÖRVERKLIGAS ÄR DET NÖDVÄNDIGT,
INTE ENDAST ATT DEN ERKÄNNES I
LAG, UTAN OCKSÅ ATT DEN TILLÄM-
PAS EFFEKTIVT PÅ ALLA OMRÅDEN,
SÄVÄL POLITISKA, EKONOMISKA OCH
SOCIALA SOM KULTURELLA.“

Conseil des Communes
et Régions d'Europe
Council of European
Municipalities and Regions

DEN EUROPEISKA DEKLARATIONEN
FÖR JÄMSTÄLLDHET
mellan kvinnor och män
på lokal och regional nivå

Sveriges Kommuner och Landsting

118 82 Stockholm

Tfn 08-452 70 00, Fax 08-452 70 50

www.skl.se/jamstalldhet

Kontakt: Anna Ulveson

anna.ulveson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting 2009

Beställning: www.skl.se/publikationer eller Tfn 020-31 32 30, Fax 020-31 32 40

Deklarationen kan även laddas ner som pdf-fil

ISBN: 978-91-7164-445-9

Presented at CEMR's general assembly,

Innsbruck May 2006

Written by CEMR in the framework of the Vth community action programme
for equality of women and men

Contact: Sandra Ceciarini

sandra.ceciarini@ccre.org

DEN EUROPEISKA DEKLARATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN PÅ LOKAL OCH REGIONAL NIVÅ

En deklARATION som uppmanar Europas kommuner och regioner att använda sina befogenheter och partnerskap för att uppnå jämställdhet för sina invånare

Upprättad och stöttad av

The Council of European Municipalities and Regions (CEMR) med samarbetspartners.

Deklarationen har översatts till svenska av Sveriges Kommuner och Landsting

[INLEDNING]

Den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå riktar sig till Europas kommuner och regioner. Dessa inbjuds att underteckna deklARATIONEN, att offentligt ta ställning för principen att jämställdhet ska råda mellan kvinnor och män och att inom sina verksamhetsområden genomföra sina åtaganden enligt deklARATIONEN.¹

Som ett hjälpmedel i genomförandet av dessa åtaganden förbinder sig varje undertecknare att upprätta en handlingsplan för jämställdhet där prioriteringar, åtgärder och de resurser som ska tilldelas respektive ändamål anges. Vidare förbinder sig varje undertecknare att samarbeta med alla institutioner och organisationer inom sin kommun eller region för att främja att reell jämställdhet skapas i praktiken.

DeklARATIONEN utarbetades 2005-2006 inom ramen för ett projekt som genomfördes av CEMR² och ett stort antal samarbetspartners som anges nedan. Projektet stöddes av Europeiska kommissionen genom dess femte handlingsprogram för jämställdhet.

¹ I engelskan används uttryck som "gender equality" och "equality between women and men" för att beteckna jämlikhet mellan könen. Svenskan har ett eget ord som avser jämlikhet mellan kvinnor och män; ordet jämställdhet. Jämställdhet förväxlas ibland med jämlikhet. Jämlikhet är dock ett bredare begrepp som handlar om lika villkor, möjligheter och rättigheter då det gäller exempelvis social klass, etnicitet, sexuell läggning och kön. Fortsättningsvis i denna översättning används företrädesvis endast ordet jämställdhet och syftar då på jämlikhet mellan kvinnor och män.

² CEMR står för Council of European Municipalities and Regions och är de europeiska kommunförbundens och regionförbundens samarbetsorganisation. CEMR:s medlemmar är kommunförbund och regionförbund från över trettio europeiska länder.

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande rättighet för alla och ett omistligt värde i en demokrati. För att denna rättighet skall förverkligas är det nödvändigt, inte endast att den erkänns i lag, utan också att den tillämpas effektivt på alla områden såväl politiska, ekonomiska och sociala som kulturella.

Trots att det finns talrika exempel på formellt erkännande och trots att framsteg har gjorts på detta område, existerar jämställdhet ännu inte i verkligheten. Kvinnor och män har i praktiken inte samma rättigheter. Sociala, politiska, ekonomiska och kulturella ojämlikheter mellan könen lever kvar, till exempel i form av löneskillnader och politisk underrepresentation.

Dessa ojämlikheter beror på sociala konstruktioner som bygger på utbredda stereotypa föreställningar om kön som förekommer i familjelivet, i utbildningen, kulturen, media, arbetslivet och samhällsorganisationen. Det finns många områden där det är möjligt att agera, anta nya förhållningssätt och genomföra strukturella förändringar.

Genom sin närhet till befolkningens vardagsliv utgör kommuner och regioner de politiska nivåer som har bäst förutsättningar att både bekämpa ojämställdhet och förhindra att den blir bestående, och att verka för ett samhälle som inte bara är formellt utan även reellt jämställt. Genom sina befogenheter och samarbete med hela skalan av lokala aktörer kan de genomföra konkreta åtgärder för att främja jämställdhet.

Vidare är subsidiaritetsprincipen särskilt viktig då det gäller att förverkliga rätten till jämställdhet. Denna princip gäller på alla politiska nivåer – den europeiska, den nationella, den regionala och den lokala. Kommunerna och regionerna i Europa har många olika ansvarsområden men alla kan och måste spela en positiv roll för att främja jämställdhet på ett sådant sätt att invånarnas vardagsliv påverkas i praktiken.

Det finns en nära koppling mellan subsidiaritetsprincipen och principen om kommunalt och regionalt självstyrelse. Europarådets konvention om kommunal självstyrelse från 1985, som har undertecknats och ratificerats av det stora flertalet av Europas stater, betonar *”kommunernas rätt och möjlighet att inom lagens gränser reglera och sköta en väsentlig del av de offentliga angelägenheterna på eget ansvar och i den lokala befolkningens intresse.”* En andemening inom principen om det kommunala självstyret måste vara att kommunerna och regionerna själva förverkligar och främjar rätten till jämställdhet.

Den lokala och regionala demokratin måste medge att bästa möjliga val görs då det gäller den konkreta vardagen, exempelvis beträffande boende, säkerhet, lokaltrafik, arbetsliv och hälsa.

Om kvinnor deltar fullt ut i utvecklingen och genomförandet av lokal- och regionalpolitiken, leder detta dessutom till att deras livserfarenheter, kunnande och kreativitet tas tillvara.

Om vi ska kunna uppnå ett samhälle som bygger på jämställdhet måste kommunerna och regionerna beakta jämställdhetsperspektivet fullt ut i sin politik, i sin organisation och i sitt praktiska handlande. I dagens och morgondagens värld är reell jämställdhet en nyckel till ekonomisk och social framgång – inte bara på europeisk eller nationell nivå, utan också i våra kommuner och regioner.

• • •

CEMR och dess Kommitté för kvinnliga folkvalda har under många år arbetat aktivt för att främja jämställdhet på lokal och regional nivå. År 2005 tog CEMR fram ett konkret verktyg för Europas kommuner och regioner: *”Den jämställda staden”* (Town for equality). Genom att identifiera goda exempel från vissa europeiska städer och kommuner erbjuder *”Den jämställda staden”* en metod för genomförande av jämställdhetspolicies på lokal och regional nivå. Denna deklaration bygger på detta arbete.

Kommunernas och regionernas betydelse för att främja jämställdhet slogs fast i IULA:s (Internationella kommunförbundets) Världsdeklaration om kvinnor i kommunal och regional förvaltning, som antogs 1998. Den nya världsomspännande organisationen, United Cities and Lokal Governments, har gjort jämställdhet mellan kvinnor och män till ett av sina huvudmål.

[FÖRORD]

Council of European Municipalities and Regions (CEMR) som representerar europeiska kommuner och regioner, i samarbete med följande parter:

Kommunförbundet i Bulgarien

Polska stadsförbundet (ZMP)

Kommunförbundet i Cypern

Spanska kommun- och provinsförbundet (FEMP)

Förbundet för städer och kommuner i Tjeckien (SMO CR)

Baskiska kommunförbundet (EUDEL)

Finska kommun- och regionförbundet

Staden Wien (Österrike)

Staden Saint Jean de la Ruelle (Frankrike)

Franska sektionen av CEMR (AFCCRE)

Staden Frankfurt am Main (Tyskland)

Staden Cartagena (Spanien)

Tyska sektionen av CEMR (RGRE)

Staden Valencia (Spanien)

Centralförbundet för städer och kommuner i Grekland (KEDKE)

House of Time and Mobility Belfort-Montbéliard (Frankrike)

Kommunförbundet i Ungern (TÖÖSZ)

Standing Committee Euro-Mediterranean Partnership of the Local and Regional Authorities (COPPEM)

Italienska sektionen av CEMR (AICCRE)

Toscanas sektion av AICCRE

Förbundet av städer och kommuner i Luxemburg (SYVICOL)

Erinrar om att Europeiska gemenskapen och Europeiska unionen bygger på grundläggande fri- och rättigheter, inklusive rätten till jämställdhet, och att EG-lagstiftningen har lagt grunden för de framsteg som gjorts i Europa på detta område,

Erinrar om Förenta nationernas internationella människorättslagstiftning, särskilt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Konventionen mot all slags diskriminering av kvinnor, som antogs 1979,

Framhåller Europarådets viktiga bidrag till främjandet av jämställdhet och kommunalt självstyre,

Beaktar att en förutsättning för att jämställdhet ska uppnås är det finns en vilja att lösa följande tre komplementära uppgifter: avskaffandet av direkt ojämställdhet, avskaffandet av indirekt ojämställdhet och skapandet av en politisk, rättslig och social miljö som stöder en proaktiv utveckling mot en jämlik demokrati,

Beklagar att skillnaden mellan det rättsliga erkännandet av rätten till jämställdhet och den reella, verksamma tillämpningen fortfarande består,

Beaktar att Europas kommuner och regioner spelar, och bör spela, en avgörande roll för sina medborgare och invånare när det gäller att förverkliga rätten till jämlikhet, i synnerhet jämlikhet mellan kvinnor och män, inom alla sina ansvarsområden,

Beaktar att ett representativt deltagande och en representativ fördelning av kvinnor och män i beslutsprocessen och i ledande positioner är grundläggande för demokratin,

Hämtar inspiration till agerande i synnerhet från Konventionen mot all slags diskriminering av kvinnor från 1979, FN:s Beijingdeklaration och åtgärdsplattform från 1995 och resolutionerna som antogs vid generalförsamlingens 23:e extra session år 2000 (Beijing +5), Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, rådets rekommendation från december 1996 om en representativ fördelning mellan kvinnor och män i beslutsprocessen samt IULA:s deklaration om kvinnor i världens länder,

Önskar uppmärksamma 25-årsdagen för FN:s konvention om avskaffande av alla former av diskriminering av kvinnor. Konventionen trädde i kraft i september 1981,

har utarbetat denna europeiska deklaration om jämställdhet på lokal och regional nivå och bjuder in Europas kommuner och regioner att underteckna och förverkliga deklarationen.

[DEL I]

PRINCIPER

Vi som undertecknat denna deklaration om jämställdhet på lokal och regional nivå förklarar följande principer som grundläggande för vårt agerande:

1. Jämställdhet är en grundläggande rättighet

Kommuner och regioner ska förverkliga denna rättighet inom alla sina ansvarsområden. I deras ansvarsområden ingår skyldigheten att avskaffa alla former av diskriminering, såväl direkta som indirekta.

2. För att jämställdhet ska garanteras måste flerfaldig diskriminering och andra missgynnanden bekämpas

I jämställdhetsarbetet ska utöver könsdiskriminering även följande beaktas: diskriminering som har sin grund i ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller trosuppfattning, politisk eller annan uppfattning, tillhörighet till nationell minoritet, egendom, börd, funktionshinder, ålder, sexuell läggning eller socioekonomiskt tillhörighet.

3. Ett representativt deltagande av kvinnor och män i beslutsprocessen är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle

För att rätten till jämställdhet ska förverkligas krävs att kommuner och regioner vidtar alla lämpliga åtgärder och använder sig av alla lämpliga strategier för att främja en representativ fördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer i beslutsprocessen.

4. Att avskaffa stereotypa uppfattningar om kön är avgörande för att uppnå jämställdhet

Kommuner och regioner måste stödja avskaffandet av de stereotypa föreställningar och hinder som utgör grunden för kvinnors ojämställda ställning och villkor och som ger upphov till den ojämställda värderingen av kvinnors och mäns roller på det politiska, ekonomiska, sociala och kulturella området.

5. Jämställdhetsintegrering av alla kommunens/regionens verksamheter är nödvändiga för att främja jämställdhet

Jämställdhetsperspektivet måste beaktas vid utformningen av politiska åtgärder, metoder och instrument som påverkar människornas vardag – till exempel genom jämställdhetsintegrering³ (gender mainstreaming) och jämställdhetsintegrering i budgetarbetet (gender budgeting).⁴ Kvinnors erfarenheter på lokal och regional nivå, inklusive deras livs- och arbetsvillkor, ska analyseras och beaktas i detta sammanhang.

6. Att handlingsplaner och program har tillräcklig finansiering är nödvändigt för att jämställdhetsarbetet ska nå framgång.

Kommuner och regioner ska upprätta handlingsplaner och program för jämställdhet och tillföra de ekonomiska och mänskliga resurser som behövs för att genomföra dem.

Dessa principer utgör grunden för artiklarna i del III.

---

³ **Jämställdhetsintegrering (gender mainstreaming):** I juli 1997 definierade FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) begreppet jämställdhetsintegrering på följande sätt: Jämställdhetsintegrering är "...en process för att bedöma konsekvenserna för kvinnor och män av planerade åtgärder, däribland lagstiftning, politik eller program, på alla områden och på alla plan. Det är en strategi för att göra såväl kvinnors som mäns synpunkter och upplevelser till en integrerad del av utformning, genomförande, övervakning och utvärdering av politik och program inom alla politiska, ekonomiska och sociala områden, så att kvinnor och män gagnas i samma utsträckning och så att ojämställdheten inte blir bestående. Det yttersta målet för jämställdhetsintegrering är att uppnå jämställdhet. "

⁴ **Gender budgeting:** "Gender budgeting är en tillämpning av jämställdhetsintegrering i budgetprocessen. Det innebär en könsbaserad budgetbedömning där ett jämställdhetsperspektiv integreras på alla nivåer i budgetprocessen och där intäkts- och utgiftsstrukturen anpassas i syfte att främja jämställdhet." (Europarådet)

[DEL II]

GENOMFÖRANDE AV DEKLARATIONEN OCH ÅTAGANDEN ENLIGT DENNA

Undertecknaren förbinder sig att vidta följande åtgärder för att genomföra bestämmelserna i denna deklARATION:

1. Varje undertecknare till denna deklARATION ska, inom en rimlig tidsram (som inte får överskrida två år) från dagen för undertecknandet, utarbeta och anta en handlingsplan för jämställdhet och därefter genomföra den.⁵
2. Handlingsplanen ska innehålla undertecknarens mål och prioriteringar, de åtgärder man planerar att vidta samt de resurser som ska tilldelas för att uppfylla deklARATIONEN och åTAGANDEN enligt denna. Handlingsplanen ska också innehålla förslag till tidsramar för genomförandet. Om en undertecknare redan har antagit en handlingsplan för jämställdhet ska den ses över så att man försäkras om att den omfattar alla de frågor som berörs i denna deklARATION.
3. Varje undertecknare ska delta i brett upplagda samråd innan den antar handlingsplanen och ska också ge bred spridning åt planen när den har antagits. Undertecknaren ska också regelbundet offentliggöra rapporter om hur genomförandet fortskrider.
4. Varje undertecknare ska vid behov revidera sin handlingsplan för jämställdhet och upprätta en ny plan för varje efterföljande period.
5. Varje undertecknare förbinder sig i princip att samarbeta med ett lämpligt utvärderingssystem som ska införas för att göra det möjligt att bedöma hur genomförandet fortskrider och för att ge kommuner och regioner i olika delar av Europa möjligheter till kunskapsutbyte om effektiva metoder för att uppnå ökad jämställdhet. Undertecknarna ska för detta ändamål göra sina handlingsplaner för jämställdhet och annat relevant offentligt material tillgängligt.
6. Varje undertecknare ska informera CEMR om att den har undertecknat deklARATIONEN, med uppgift om tidpunkten, samt ange en tidpunkt för kontakt för framtida samarbete med deklARATIONEN.

---

⁵ Den handlingsplan för jämställdhet som här omnämns bör inte förväxlas med den typ av jämställdhetsplan som arbetsgivare i Sverige enligt lag är skyldiga att upprätta. Medan dagens lagstadgade jämställdhetsplaner enbart behandlar arbetslivet, täcker den typ av handlingsplan för jämställdhet som CEMR-deklARATIONEN avser många fler samhälleliga verksamheter.

[DEL III]

DEMOKRATISKT ANSVAR

Artikel 1

1. Undertecknaren inser att rätten till jämställdhet är en nödvändig förutsättning för demokrati och att ett demokratiskt samhälle inte har råd att avvara kvinnors färdigheter, kunskaper, erfarenhet och kreativitet. Därför ska undertecknaren se till att kvinnor med olika bakgrund och i olika åldersgrupper deltar, är representerade och medverkar på alla nivåer i den politiska och offentliga beslutsprocessen.
2. Därför förbinder sig undertecknaren – i egenskap av det demokratiskt valda organ som har ansvaret för att främja människornas och kommunens/regionens välfärd och i egenskap av demokratisk ledare, utförare och beställare av tjänster, planerare, reglerande instans och arbetsgivare – att främja och verka för att denna rättighet förverkligas inom undertecknarens alla verksamhetsområden.

DEN POLITISKA ROLLEN

Artikel 2 – Politisk representation

1. Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns lika rätt att rösta, att kandidera för och att inneha förtroendeuppdrag.
2. Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns lika rätt att medverka vid utformningen och genomförandet av politiska åtgärder, inneha offentliga befattningar och utöva alla offentliga funktioner på alla politiska nivåer.
3. Undertecknaren erkänner principen om en representativ könsfördelning i alla folkvalda och offentliga beslutande organ.
4. Undertecknaren förbinder sig att vidta alla rimliga åtgärder till stöd för de rättigheter och principer som nämnts ovan, inklusive att:
  - uppmuntra kvinnor att skriva in sig i röstlängden, utöva sin rösträtt och kandidera för offentliga befattningar
  - uppmuntra politiska partier och grupper att anta och genomföra principen om en representativ fördelning mellan kvinnor och män
  - i detta syfte uppmuntra politiska partier och grupper att vidta alla lagliga åtgärder, inklusive att där det är lämpligt införa kvotering, för att öka antalet kvinnor som utses till kandidater och senare väljs
  - fastställa egna rutiner och uppförandenormer för att undvika att potentiella kandidater och folkvalda avskräcks av stereotypa beteenden, språkbruk eller trakasserier
  - vidta åtgärder för att göra det möjligt för folkvalda att förena privatlivet med yrkeslivet och offentliga uppdrag, till exempel genom att se till att tidsscheman, arbetsmetoder och tillgången till omsorg om anhöriga anpassas så att alla folkvalda kan delta fullt ut
5. Undertecknaren förbinder sig att främja och tillämpa principen om en balanserad könsfördelning i de egna beslutande och rådgivande organen och i samband med utnämningar till befattningar i externa organ. Om fördelningen mellan kvinnor och män hos undertecknaren för närvarande inte är balanserad, ska undertecknaren dock tillämpa bestämmelsen ovan på ett sätt som inte är mindre gynnsamt för minoritetskönet än den nuvarande fördelningen.

6. Vidare åtar sig undertecknaren att se till att ingen offentlig eller politisk befattning som tillsätts genom utnämning eller val vare sig i princip eller i praktiken förbehålls det ena eller andra könet eller anses mer normal för det ena könet än det andra på grund av stereotypa attityder.

Artikel 3 – Deltagande i politik och samhällsliv

1. Undertecknaren erkänner att medborgarnas rätt att delta i offentliga angelägenheter är en grundläggande demokratisk princip och att kvinnor och män har rätt att delta på lika villkor i styrningen och i det offentliga livet i sina kommuner och regioner.
2. Vad gäller de olika formerna för allmänhetens deltagande i förvaltningen av de egna angelägenheterna, till exempel via rådgivande kommittéer, stadsdelsråd, e-deltagande eller gemensamma planeringar, förbinder sig undertecknaren att se till att kvinnor och män verkligen har möjlighet att delta på lika villkor. Om de befintliga deltagandeformerna inte leder till att kvinnor och män kan delta på lika villkor, åtar sig undertecknaren att utveckla och pröva nya metoder.
3. Undertecknaren förbinder sig att underlätta för kvinnor och män från alla samhällsgrupper, särskilt kvinnor och män från minoritetsgrupper som annars kanske skulle stå utanför, att delta aktivt i kommunens/regionens politiska och samhällsliga liv.

Artikel 4 – Offentligt ställningstagande för jämställdhet

1. Undertecknaren ska, som demokratiskt vald ledare och representant för kommunen/regionen och dess invånare, formellt ta ställning för principen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå och ska i det sammanhanget:
  - tillkännage att denna deklaration undertecknats av undertecknaren efter att ha debatterats i och antagits av kommunens/regionens högsta representativa organ
  - förbinda sig att fullgöra sina åtaganden enligt deklarationen och regelbundet offentliggöra rapporter om hur genomförandet av handlingsplanen för jämställdhet fortskrider
  - försäkra att undertecknaren och kommunens/regionens folkvalda representanter ska uppfylla höga krav på uppförande när det gäller jämställdhetsfrågor
2. Undertecknaren ska använda sitt demokratiska mandat för att uppmuntra andra politiska och offentliga institutioner samt det civila samhällets och privata organisationer att vidta åtgärder för att säkerställa rätten till jämställdhet.

Artikel 5 – Arbeta med samarbetspartners för att främja jämställdhet

1. Undertecknaren förbinder sig att samarbeta med alla sina samarbetspartners, såväl organisationer inom den offentliga och privata sektorn som civila samhällsorganisationer, för att främja ökad jämställdhet på alla områden inom kommunen/regionen. Undertecknaren ska särskilt sträva efter att samarbeta med arbetsmarknadens parter i detta syfte.
2. Undertecknaren ska samråda med sina samarbetsorganisationer, inklusive arbetsmarknadens parter, när det gäller utveckling och översyn av kommunens/regionens handlingsplan för jämställdhet och andra viktiga frågor med anknytning till jämställdhet.

Artikel 6 – Bekämpa stereotyper

1. Undertecknaren förbinder sig att bekämpa och i möjligaste mån förebygga fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som har sin grund i föreställningen att det ena eller andra könet är överlägset eller underlägset eller i stereotyper kvinnor och mansroller.
2. I detta syfte ska undertecknaren se till att den egna interna och externa kommunikationen till fullo

överensstämmer med detta åtagande och att man främjar positiva genusbilder och exempel.

3. Undertecknaren ska också, genom utbildning och på annat sätt, bidra till att medarbetare i kommunen/regionen kan identifiera och motverka stereotyper, könsrollsmönster och beteenden. Uppförandenormerna ska också anpassas i detta avseende.
4. Undertecknaren ska genomföra aktiviteter och kampanjer i syfte att sprida insikten om att stereotyper, könsrollsmönster utgör ett hinder för förverkligandet av jämställdhet.

Artikel 7 – God förvaltning och samråd

1. Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns rätt att få sina angelägenheter behandlade lika, opartiskt, rättvist och inom skälig tid, inbegripet:

- rätten att bli hörda innan beslut som kan gå dem emot fattas
- skyldighet för myndigheten att motivera sina beslut
- rätten att få relevant information om frågor som berör dem

2. Undertecknaren inser att kvalitén på beslutsfattandet inom alla kommunens/regionens ansvarsområden sannolikt förbättras om alla berörda parter ges tillfälle att på ett tidigt stadium delta i samråd och att kvinnor och män måste få lika tillgång till relevant information och lika möjligheter att agera därefter.

3. Undertecknaren förbinder sig därför att där det är lämpligt vidta följande:

- se till att system för informationsutbyte beaktar kvinnors och mäns behov, inklusive bådars behov av tillgång till informations- och kommunikationsteknik
- i samband med samråd se till att de som annars har sämst förutsättningar att framföra sina synpunkter kan delta på lika villkor i samrådsprocessen och att lagenliga aktiva åtgärder tillämpas för att säkerställa att så sker
- hålla särskilda samråd för kvinnor där så är lämpligt

ALLMÄN RAM FÖR JÄMSTÄLLDHET

Artikel 8 – Allmänt åtagande

1. Undertecknaren ska inom alla sina ansvarsområden erkänna, respektera och främja de rättigheter och principer som är knutna till jämställdhet och bekämpa könsdiskriminering och hinder för jämställdhet.
2. Åtagandena enligt denna deklaration är tillämpliga på undertecknarna endast om de helt eller delvis faller inom ramen för undertecknarens rättsliga befogenheter.

Artikel 9 – Jämställdhetsanalyser

1. Undertecknaren förbinder sig att inom alla sina ansvarsområden låta göra jämställdhetsanalyser i enlighet med denna artikel.
2. Undertecknaren förbinder sig i detta syfte att i enlighet med de egna prioriteringarna, resurserna och tidsramarna upprätta ett program för genomförandet av dessa jämställdhetsanalyser, som ska införlivas med eller beaktas i handlingsplanen för jämställdhet.
3. Följande åtgärder ska, när de är relevanta, ingå i jämställdhetsanalyserna:

- se över gällande politik, rutiner, praxis och modeller för att bedöma om dessa uppvisar exempel på diskriminering, om de präglas av stereotypa könsrollsmönster och om de i tillräcklig utsträckning beaktar kvinnors och mäns särskilda behov
- se över tilldelningen av resurser, såväl finansiella som andra, för ändamål som nämnts ovan
- fastställa prioriteringar och, när det är lämpligt, mål för att ta itu med de frågor som uppstår med anledning av dessa översyner och att åstadkomma påtagliga förbättringar när det gäller tillhandahållandet av tjänster
- på ett tidigt stadium göra en konsekvensanalys av alla viktigare förslag till ändringar vad gäller politik, rutiner och resursfördelning, belysa deras potentiella följder för kvinnor och män och fatta slutgiltiga beslut mot bakgrund av denna analys
- ta hänsyn till behoven eller intressena hos dem som är utsatta för flerfaldig diskriminering eller missgynnanden

Artikel 10 - Flerfaldig diskriminering eller missgynnanden

1. Undertecknaren är medveten om att diskriminering på grund av kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, egendom, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning är förbjudet.

2. Undertecknaren är också medveten om att många kvinnor och män trots detta förbud utsätts för flerfaldig diskriminering eller missgynnande, inklusive socioekonomiskt missgynnande, som direkt inverkar på deras möjligheter att utöva de andra rättigheterna som tas upp i denna deklaration.

3. Undertecknaren förbinder sig att inom alla sina ansvarsområden göra allt som rimligen kan göras för att bekämpa följderna av flerfaldig diskriminering eller missgynnande, inbegripet att:

- se till att problemen med flerfaldig diskriminering och missgynnande behandlas i kommunens/regionens handlingsplan för jämställdhet och jämställdhetsanalyser
- se till att frågor kring flerfaldig diskriminering och missgynnande beaktas när åtgärder vidtas enligt andra artiklar i denna deklaration

- organisera upplysningskampanjer för att bekämpa stereotyper och främja likabehandling för de kvinnor och män som är utsatta för flerfaldig diskriminering eller missgynnande
- vidta särskilda åtgärder för att tillgodose invandrade kvinnors och mäns särskilda behov

ARBETSGIVARROLLEN

Artikel 11

1. I sin roll som arbetsgivare erkänner undertecknaren rätten till jämställdhet mellan kvinnor och män när det gäller alla aspekter av anställning, inklusive arbetsorganisation och arbetsvillkor.
  2. Undertecknaren erkänner medarbetarnas rätt att förena yrkesliv med samhällsliv och privatliv och rätten till värdighet och säkerhet på arbetsplatsen.
  3. Undertecknaren förbinder sig att vidta alla rimliga åtgärder, inklusive aktiva åtgärder, inom ramen för sin rättsliga befogenhet, till stöd för ovan nämnda rättigheter.
  4. De åtgärder som avses i punkt 3 omfattar bland annat följande:
    - a) Göra en översyn av relevanta policys och rutiner som har att göra med anställning inom organisationen och att inom en rimlig tidsperiod utveckla och implementera arbetsgivar delen av organisationens handlingsplan för jämställdhet i syfte att motverka ojämställdhet, med avseende på bland annat ⁶:
- lika lön, inklusive lika lön för likvärdigt arbete
  - rutiner för översyn av löner, löneförmåner, lönesystem och pensioner
  - åtgärder för att säkerställa att det finns ett rättvist, tydligt och öppet system för befordran och karriärutveckling
  - åtgärder för att säkerställa en balanserad fördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer och särskilt för att rätta till eventuella obalanser på högre chefsnivåer
  - åtgärder för att komma till rätta med könsbaserad arbetssegregering och för att uppmuntra de anställda att pröva på otraditionella yrken
  - åtgärder för att säkerställa att det finns rättvisa rekryteringsrutiner
  - åtgärder för att säkerställa skäliga, sunda och säkra arbetsförhållanden
  - rutiner för samråd med de anställda och deras fackföreningar för att säkerställa att det finns en balanserad fördelning mellan kvinnor och män i varje samråds- eller förhandlingsorgan.

---

⁶ Enligt den svenska diskrimineringslagen har arbetsgivare skyldighet att upprätta en jämställdhetsplan för aktiva åtgärder i arbetslivet. CEMR-deklarationens handlingsplan för jämställdhet berör en mängd olika samhällsområden. Flera av de punkter som behandlas i CEMR-deklarationens artikel 11 är av den art att de kan ingå i befintliga jämställdhetsplaner.

- b) Bekämpa sexuella trakasserier på arbetsplatsen genom att tydligt klargöra att ett sådant beteende är oacceptabelt, att stödja dem som utsatts, att införa och tillämpa en klar och tydlig policy gentemot förövarna och sprida kunskap om denna fråga
- c) Sträva efter att arbetsstyrkan på alla nivåer inom organisationen speglar den sociala, ekonomiska och kulturella mångfalden bland kommunens/regionens invånare
- d) Underlätta för de anställda att förena yrkesliv med privatliv och samhällsliv genom att:
- införa bestämmelser som, i förekommande fall, tillåter anpassning av medarbetarnas arbetstid och stödåtgärder för deras anhöriga
  - uppmuntra män att utnyttja sin rätt till ledighet för vård av anhöriga

UPPHANDLING AV VAROR OCH TJÄNSTER

Artikel 12

1. Undertecknaren är medveten om sitt ansvar att främja jämställdhet när den fullgör sina uppgifter och skyldigheter i samband med upphandling av varor och tjänster, inklusive kontrakt om varuleveranser, tillhandahållande av tjänster eller byggentreprenader.
2. Undertecknaren inser att detta ansvar är särskilt viktigt när kommunen/regionen har för avsikt att lägga ut en viktig tjänst till allmänheten, som undertecknaren enligt lag är ansvarig för, på entreprenad till ett annat rättssubjekt. I sådana fall ska undertecknaren se till att rättssubjektet som tilldelas kontraktet (oavsett ägandeform) har samma ansvar för att säkerställa eller främja jämställdhet som undertecknaren skulle ha haft om kommunen/regionen själv hade tillhandahållit tjänsten.
3. Undertecknaren förbinder sig också, där så anses lämpligt, att genomföra följande åtgärder:
  - a) för varje viktigare kontrakt som kommunen/regionen avser att ingå beakta jämställdhetsaspekterna och de lagliga möjligheter som finns att främja jämställdhet
  - b) se till att kontraktsvillkoren beaktar de jämställdhetsmål som uppställts för kontraktet
  - c) se till att dessa mål beaktas och avspeglas även i övriga kontraktsvillkor
  - d) utnyttja sina befogenheter enligt EU:s upphandlingslagstiftning för att ställa krav på sociala hänsyn som villkor för fullgörande av kontraktet
  - e) se till att de medarbetare eller konsulter som har ansvar för upphandling och kontrakt avseende externa tjänster är medvetna om jämställdhetsdimensionen i sitt arbete, bland annat genom lämplig utbildning
  - f) se till att huvudkontraktet innehåller krav på att även underleverantörer ska uppfylla skyldigheten att främja jämställdhet

ROLLEN SOM TJÄNSTELEVERANTÖR

Artikel 13 – Utbildning och livslångt lärande

1. Undertecknaren erkänner allas rätt till utbildning och erkänner också allas rätt till tillgång till yrkesutbildning och vidareutbildning. Undertecknaren är medveten om utbildningens avgörande roll i alla livets skeden när det gäller att skapa lika möjligheter för alla, förmedla grundläggande kunskaper och färdigheter för både livet och arbetslivet samt ge nya möjligheter till yrkesutveckling.
2. Undertecknaren förbinder sig att inom alla sina ansvarsområden garantera eller främja lika tillgång till utbildning, yrkesutbildning och vidareutbildning för kvinnor och män, flickor och pojkar.
3. Undertecknaren är medveten om nödvändigheten av att avskaffa stereotypa uppfattningar om kvinno- och mansroller i alla former av utbildning. Undertecknaren förbinder sig att, när det är lämpligt, i detta syfte vidta eller främja följande åtgärder:
  - se över läromedel, undervisningsmetoder samt utbildningsprogram för skolan och andra utbildningsinstanser för att försäkra sig om att de motverkar stereotypa attityder och beteenden

- genomföra särskilda insatser för att uppmuntra icke-traditionella karriärval
- i undervisningen i samhällsorienterade ämnen ta med moment som betonar vikten av att kvinnor och män deltar i den demokratiska processen på lika villkor

4. Undertecknaren är medveten om att skolans och andra utbildningsinstansers ledning och förvaltning utgör viktiga förebilder för barn och ungdomar. Undertecknaren förbinder sig därför att främja en jämn fördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer av skolans ledning och förvaltning.

Artikel 14 - Hälsa

1. Undertecknaren erkänner allas rätt till god fysisk och mental hälsa och slår fast att tillgång till högkvalitativ hälso- och sjukvård och förebyggande hälsovård för kvinnor och män är en förutsättning för förverkligandet av denna rättighet.
2. Undertecknaren är medveten om att hälso- och sjukvården måste ta hänsyn till kvinnors och mäns olika behov för att säkerställa att de har lika möjligheter till god hälsa. Undertecknaren inser också att dessa behov inte endast beror på biologiska skillnader, utan också

på skillnader i livs- och arbetsvillkor och på stereotyper och antaganden.

3. Undertecknaren förbinder sig att göra allt som rimligen kan göras, inom ramen för sina ansvarsområden, för att verka för och säkerställa att invånarna har högsta möjliga hälsoliv. Undertecknaren förbinder sig att i detta syfte när det är lämpligt vidta eller främja följande åtgärder:

- tillämpa ett genusperspektiv på planeringen, finansieringen och tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster
- se till att det i samband med friskvårdsaktiviteter, inklusive aktiviteter som syftar till att stimulera sunda matvanor och betona vikten av motion, tas hänsyn till kvinnors och mäns olika behov och attityder
- se till att hälso- och sjukvårdspersonal är medvetna om hur kön påverkar hälso- och sjukvården och att de tar hänsyn till kvinnors och mäns olika erfarenheter av sådan vård
- se till att kvinnor och män har tillgång till korrekt hälsoinformation

Artikel 15 - Social omsorg och sociala tjänster

1. Undertecknaren erkänner att alla har rätt till nödvändiga sociala tjänster och till försörjningsstöd vid behov.

2. Undertecknaren är medveten om att kvinnor och män har olika behov som kan bero på skillnader i deras sociala och ekonomiska förhållanden och andra faktorer. För att se till att kvinnor och män har lika tillgång till social omsorg och sociala tjänster kommer undertecknaren därför att vidta alla rimliga åtgärder i syfte att:

- tillämpa ett genusperspektiv på planeringen, finansieringen och tillhandahållandet av social omsorg och sociala tjänster
- se till att de som arbetar med social omsorg och sociala tjänster är medvetna om hur könstillhörighet påverkar hälso- och sjukvården och tar hänsyn till kvinnors och mäns olika erfarenheter av sådan vård

Artikel 16 – Barnomsorg

1. Undertecknaren är medveten om hur viktigt det är med högkvalitativ barnomsorg till rimlig kostnad, som är tillgänglig för alla föräldrar och vårdare oavsett deras ekonomiska situation, för att främja reell jämställdhet och göra det möjligt att förena arbetsliv med privatliv och samhällsliv. Undertecknaren är också medveten om det bidrag som sådan barnomsorg ger till det ekonomiska och sociala livet i lokalsamhället och samhället i stort.
2. Undertecknaren förbinder sig att prioritera att tillhandahålla och främja en sådan barnomsorg, antingen direkt eller genom andra utförare. Undertecknaren förbinder sig också att stimulera andra att tillhandahålla sådan barnomsorg och även uppmuntra lokala arbetsgivare att tillhandahålla eller stödja barnomsorg.
3. Undertecknaren är också medveten om att ansvaret för barnuppfostran måste delas mellan kvinnor och män och samhället som helhet och förbinder sig att motverka den könsstereotypa uppfattningen att vård av barn är en övervägande kvinnlig uppgift eller huvudsakligen ett ansvar för kvinnor.

Artikel 17 – Vård av andra anhöriga

1. Undertecknaren är medveten om att kvinnor och män har ansvar för att vårda andra anhöriga än barn och att detta ansvar kan påverka deras möjligheter att delta fullt ut i det ekonomiska och sociala livet.
2. Undertecknaren är dessutom medveten om att det i oproportionerlig grad blir kvinnor som får ta detta omsorgsansvar, vilket således utgör ett hinder för jämställdhet.
3. Undertecknaren åtar sig att motverka denna ojämställdhet genom att, alltefter omständigheterna:
  - prioritera tillhandahållandet och främjandet av högkvalitativ anhörigomsorg till en rimlig kostnad, antingen direkt eller genom andra utförare
  - stödja och förbättra möjligheterna för dem som lider av social isolering till följd av sitt vård- och omsorgsansvar
  - motverka den stereotypa uppfattningen att vård av anhöriga i första hand är ett ansvar för kvinnor

Artikel 18 – Social integration

1. Undertecknaren är medveten om att alla har rätt till skydd mot fattigdom och social utslagning och dessutom att kvinnor i allmänhet löper större risk än män att drabbas av social utslagning eftersom kvinnor har färre möjligheter och mindre tillgång till resurser, varor och tjänster.
2. Undertecknaren förbinder sig därför att inom alla sina verksamheter och i samarbete med arbetsmarknadens parter vidta åtgärder inom ramen för en samordnad strategi för att:
  - skapa förutsättningar för att alla som drabbats eller riskerar att drabbas av social utslagning eller fattigdom får tillgång till arbete, bostad, utbildning, kultur, informations- och kommunikationsteknik samt social och medicinsk hjälp
  - erkänna socialt utslagna kvinnors särskilda behov och situation
  - främja integrationen av invandrare, såväl kvinnor som män, med beaktande av deras särskilda behov

Artikel 19 - Bostäder

1. Undertecknaren erkänner rätten till bostad och slår fast att tillgång till en bostad av god kvalitet är ett av människans mest grundläggande behov och avgörande för individens och hans eller hennes familjs välfärd.
2. Undertecknaren är också medveten om att kvinnor och män ofta har specifika och olika behov när det gäller bostäder som måste beaktas fullt ut, inklusive följande omständigheter:
  - a) kvinnor har i regel lägre inkomst och mindre resurser än män och behöver därför bostäder som de har råd med
  - b) kvinnor är ensamstående familjeförsörjare i de flesta familjer med en ensamstående förälder och behöver därför tillgång till subventionerat boende
  - c) sårbara män är ofta överrepresenterade bland de hemlösa
3. Undertecknaren förbinder sig därför att, där det är lämpligt:

- a) säkerställa eller främja tillgång för alla till bostäder som är tillräckligt stora och av godtagbar standard i en bra livsmiljö med grundläggande samhällsservice i närheten
  - b) vidta åtgärder för att förebygga hemlöshet, och i synnerhet att hjälpa hemlösa med utgångspunkt i deras behov, sårbarhet och principen om ickediskriminering
  - c) inom ramen för sina befogenheter medverka till att göra bostadspriserna överkomliga för människor med små resurser
4. Undertecknaren åtar sig också att säkerställa eller främja kvinnors och mäns lika rätt att hyra, äga eller på annat sätt inneha sin bostad. Undertecknaren åtar sig att i detta syfte utnyttja sina befogenheter eller sitt inflytande för att se till att kvinnor har lika tillgång till bostadslån och andra former av ekonomiskt bistånd och krediter för bostadsändamål.

Artikel 20 – Kultur, idrott och fritid

1. Undertecknaren erkänner allas rätt att delta i kulturlivet och att njuta av konsten.
2. Undertecknaren erkänner också idrottens bidrag till samhällslivet och till förverkligandet av rätten till hälsa

enligt artikel 14. Undertecknaren erkänner också att kvinnor och män har rätt till lika tillgång till kultur-, fritids- och idrottsaktiviteter och anläggningar.

3. Undertecknaren är medveten om att kvinnor och män kan ha olika erfarenheter och intressen när det gäller kultur, idrott och fritid och att dessa kan bero på stereotypa attityder och beteenden relaterade till kön och förbinder sig därför att vidta eller främja åtgärder, inklusive att där det är lämpligt:

- i möjligaste mån se till att idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar och verksamheter tillhandahålls och är tillgängliga på samma villkor för kvinnor och män, pojkar och flickor
- uppmuntra kvinnor och män, pojkar och flickor att delta på lika villkor i idrott och kulturaktiviteter, även sådana som traditionellt betraktas som övervägande «kvinnliga» eller «manliga»
- uppmuntra konstnärer och kultur- och idrottsföreningar att främja kultur- och idrottsaktiviteter som utmanar könsstereotyper
- uppmuntra folkbiblioteken att utmana stereotypa könsrollsmönster i sitt utbud av böcker och annat material samt i sin reklamverksamhet

Artikel 21 – Säkerhet och trygghet

1. Undertecknaren erkänner varje kvinnas och mans rätt till personlig säkerhet och rörelsefrihet och inser att dessa rättigheter inte kan utövas fritt eller på lika villkor, vare sig i den privata eller offentliga sfären, om kvinnor eller män är utsatta för fara eller om de känner sig otrygga.
2. Undertecknaren är också medveten om att kvinnor och män, delvis på grund av olika förpliktelser eller livsstilar, ofta drabbas av olika otrygghetsproblem som behöver åtgärdas.
3. Undertecknaren förbinder sig därför att:
  - a) ur könsperspektiv analysera statistiken som handlar om omfattning och mönster för incidenter (inklusive allvarliga brott mot individen) som påverkar kvinnors och mäns säkerhet eller trygghet och, när det är lämpligt, mäta nivån på och karaktären av rädslan för brott eller andra orsaker till otrygghet
  - b) utarbeta och genomföra strategier, program och insatser, inklusive vissa förbättringar av tillståndet i eller utformningen av den lokala miljön (till exempel vad gäller hållplatser, bilparkeringar och gatubelysning) eller av polisbevakning och relaterade tjänster, att öka kvinnors och mäns

säkerhet och trygghet och att sträva efter att minska deras respektive upplevelser av bristande säkerhet och trygghet

Artikel 22 – Könrelaterat våld

1. Undertecknaren är medveten om att könrelaterat våld, som drabbar kvinnor oproportionerligt hårt, är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot människors värdighet och fysiska och emotionella integritet.
2. Undertecknaren är medveten om att könrelaterat våld uppstår på grund av förövarens uppfattning, mot bakgrund av ett ojämnt maktförhållande, att det ena könet är överlägset det andra.
3. Undertecknaren förbinder sig därför att införa och stärka program och insatser mot könrelaterat våld, inklusive att:
  - inrätta eller stödja särskilda stödstrukturer för offren
  - informera allmänheten, på de i området vanligast förekommande språken, om den hjälp som finns att få på området

- se till att specialistteam får utbildning i att identifiera och stödja offren
- se till att de berörda myndigheterna, till exempel polisen, hälso- och sjukvårdsmyndigheterna och boenderelaterade myndigheter, är effektivt samordnade
- främja upplysningskampanjer och utbildningsprogram riktade till potentiella och verkliga offer och förövare
- utbildningsprogram för specialistteam som har till uppgift att identifiera och stödja offren
- åtgärder för att minska efterfrågan
- lämpliga åtgärder för att hjälpa offren, inklusive medicinsk behandling, fullgoda och trygga bostäder samt tolkning

Artikel 23 - Människohandel

1. Undertecknaren är medveten om att brottet människohandel, som drabbar kvinnor och flickor oproportionerligt hårt, är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot människors värdighet samt fysiska och emotionella integritet.
2. Undertecknaren förbinder sig att införa och stärka program och insatser för att förebygga människohandel, inklusive att där det är lämpligt genomföra:
  - upplysningskampanjer

PLANERING OCH HÅLLBAR UTVECKLING

Artikel 24 - Hållbar utveckling

1. Undertecknaren är medveten om att principen om hållbar utveckling ska följas fullt ut när strategier för kommunens/regionens framtid planeras och utarbetas, vilket innebär en väl avvägd integration av ekonomiska, sociala, miljömässiga och kulturella aspekter, samtidigt som jämställdhet ska främjas och uppnås.
2. Undertecknaren förbinder sig därför att beakta principen om jämställdhet som en grundläggande dimension vid planering och utveckling av strategier för en hållbar utveckling av kommunen/regionen.

Artikel 25 - Stadsplanering och lokal planering

1. Undertecknaren inser vikten av att utveckla den fysiska planeringen, transportsystemet och ekonomin i kommunen/regionen, och även den politik och planering som rör användningen av mark, för att förverkligandet av rätten till jämställdhet på lokal nivå i högre grad ska uppnås.

2. Undertecknaren förbinder sig att, när den politik och planering som nämnts ovan ska utformas, antas och genomförs, se till att:

- behovet av att främja reell jämställdhet i alla livets aspekter i kommunen/regionen beaktas fullt ut
- kvinnors och mäns särskilda behov till exempel när det gäller arbetsliv, utbildning, ansvar för familjen, tillgång till service och kultur enligt relevanta lokala och andra uppgifter, inklusive undertecknarens egna jämställdhetsanalyser, beaktas fullt ut
- väl genomtänkta planer som beaktar kvinnors och mäns särskilda behov antas

Artikel 26 - Rörlighet och transport

1. Undertecknaren är medveten om att rörlighet och tillgång till transportmedel är nödvändiga förutsättningar för att kvinnor och män ska kunna utöva många av sina rättigheter, uppgifter och aktiviteter, till exempel tillgång till arbete, utbildning, kultur och nödvändig service. Undertecknaren är också medveten om att en kommuns/regions hållbara utveckling och framgång i hög grad är beroende av att det finns en effektiv, högkvalitativ infrastruktur för transporter samt en effektiv och högkvalitativ kollektivtrafik.

2. Undertecknaren är också medveten om att kvinnor och män i praktiken, på grund av faktorer som inkomst, omsorgsansvar eller arbetstider, ofta har olika behov och olika användningsmönster när det gäller rörlighet och transport, och att kvinnor följaktligen i större utsträckning än män använder kollektivtrafiken.
3. Undertecknaren förbinder sig därför att:
  - a) beakta rörlighetsbehoven och resvanorna hos kvinnor och män, med hänsyn tagen till om de bor i städer eller på landsbygden
  - b) se till att de trafiktjänster som invånarna i kommunen/regionen har tillgång till bidrar till att tillgodose kvinnors och mäns särskilda och gemensamma behov och bidrar till att förverkliga jämställdhet
4. Undertecknaren förbinder sig också att främja en gradvis förbättring av kollektivtrafiken till och i kommunen/regionen, bland annat genom förbindelser mellan olika transportsätt, för att tillgodose kvinnors och mäns särskilda och gemensamma behov av reguljär, säker och tillgänglig transport till en rimlig kostnad och för att bidra till hållbar utveckling.

Artikel 27 – Ekonomisk utveckling

1. Undertecknaren är medveten om att en balanserad och hållbar ekonomisk utveckling är nyckeln till framgång för en kommun/region och att verksamheten på detta område kan ha stor betydelse för att främja jämställdhet.
2. Undertecknaren är medveten om att det är nödvändigt att anställa fler kvinnor och i mer kvalificerade befattningar och dessutom att risken för fattigdom på grund av långtidsarbetslöshet och obetalt arbete är särskilt hög för kvinnor.
3. Undertecknaren förbinder sig att i sin verksamhet med anknytning till ekonomisk utveckling till fullo beakta kvinnors och mäns behov och intressen samt möjligheterna att främja jämställdhet. Undertecknaren förbinder sig att i detta syfte vidta lämpliga åtgärder som kan innefatta att:
  - stödja kvinnliga företagare
  - se till att ekonomiskt stöd och andra typer av stöd som ges till företag främjar jämställdhet
  - uppmuntra kvinnliga praktikanter att skaffa sig färdigheter och behörighet för yrken som traditionellt har ansetts som "manliga" och vice versa

- uppmuntra arbetsgivarna att rekrytera kvinnliga lärlingar och praktikanter med kompetenser som traditionellt ansetts som "manliga" och vice versa

Artikel 28 - Miljö

1. Undertecknaren är medveten om sitt ansvar för att sträva efter en hög skyddsnivå och en påtaglig förbättring av den lokala miljökvaliteten, bland annat genom sin policy i fråga om avfall, buller, luftkvalitet, biologisk mångfald och följderna av klimatförändringarna. Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns lika rätt att dra nytta av kommunens/regionens tjänster och policy på miljöområdet.
2. Undertecknaren är medveten om att kvinnor och män i många fall har olika livsstilar, och att kvinnor och män tenderar att skilja sig åt när det gäller användandet av lokal service och offentliga eller allmänna platser, och att de miljöproblem de konfronteras med kan se olika ut.
3. Undertecknaren förbinder sig därför att vid utformningen av sin politik och sina tjänster på miljöområdet fullt ut och på ett jämlikt sätt ta hänsyn till kvinnors och mäns specifika behov och livsstilar och till principen om solidaritet mellan generationerna.

ROLLEN SOM REGLERANDE INSTANS

Artikel 29 – Kommunen/regionen som reglerande instans

1. Inom ramen för sina uppgifter och befogenheter som reglerande instans för vissa verksamhetsområden inom kommunen/regionen erkänner undertecknaren den viktiga roll som effektiva regleringar och konsumentskydd spelar för att värna om invånarnas säkerhet och välfärd och undertecknaren är medveten om att de reglerade verksamheterna kan påverka kvinnor och män på olika sätt.
2. Undertecknaren förbinder sig att i sin roll som reglerande instans beakta kvinnors och mäns särskilda behov, intressen och villkor.

VÄNORTSSAMARBETE OCH INTERNATIONELLT SAMARBETE

Artikel 30

1. Undertecknaren är medveten om värdet av vänortssamarbete och av kommuners och regioners europeiska och internationella samarbete för att föra medborgarna närmare varandra och främja ömsesidigt lärande och förståelse över nationsgränserna.
2. Undertecknaren förbinder sig att inom ramen för vänortssamarbetet och det europeiska och internationella samarbetet
  - se till att kvinnor och män med olika bakgrund deltar i dessa aktiviteter på samma villkor
  - utnyttja vänortssamarbetet och europeiska och internationella partnerskap som en plattform för erfarenhetsutbyte och ömsesidigt lärande när det gäller jämställdhetsfrågor
  - integrera ett jämställdhetsperspektiv i det decentraliserade samarbetet

The Council of European Municipalities and Regions (CEMR), det europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, är den bredaste sammanslutningen för kommunförbund och regionförbund i Europa. CEMR:s medlemmar är nationella sammanslutningar bestående av kommunförbund och regionförbund från över trettio europeiska länder.

CEMR:s huvudsyfte är att främja ett starkt och enat Europa baserat på lokalt och regionalt självstyre och demokrati; ett Europa där besluten tas så nära medborgarna som möjligt i enlighet med subsidiaritetsprincipen.

CEMR:s arbete täcker ett brett spektra av områden där bland annat offentlig service, transporter, regionalpolitik, miljö och lika möjligheter ingår.

CEMR är också aktivt på den internationella arenan. CEMR är den europeiska avdelningen inom världsorganisationen för städer och kommuner, United Cities and Local Governments (UCLG).

DEN EUROPEISKA DEKLARATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN PÅ LOKAL OCH REGIONAL NIVÅ

En deklARATION för Europas kommuner och regioner i syfte att de ska åta sig att använda sina befogenheter och partnerskap för att uppnå jämställdhet bland sina invånare

Jag, undertecknare ..... (namn på den som undertecknar)

Som innehar posten som .....

i ..... (namn på kommunen, landstinget eller regionen)

bekräftar genom detta undertecknande att ovanstående kommun, landsting, region formellt har godkänt att ansluta sig till den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå och att uppfylla dess bestämmelser samt att jag äger fullmakten att handla på kommunens/landstingets/regionens uppdrag i denna fråga.

Namnteckning .....

Datum .....

Jag åtar mig att sända en ifylld och undertecknad kopia av denna blankett till Council of European Municipalities and Regions som sammanhållande organisation för denna deklARATION, under följande adress:

The Secretary-General
Council of European Municipalities
and Regions
15 rue de Richelieu
F-75001 Paris - France

Brussels	Paris
1, Square De Meeûs	15, rue de Richelieu
1000 Brussels	75001 Paris
tel. : + 32 2 511 74 77	tel. : + 33 1 44 50 59 59
fax : + 32 2 511 09 49	fax : + 33 1 44 50 59 60

e-mail : cemr@ccre.org
www.ccre.org

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Education and Culture

CEMR thanks the European Commission for its financial support.

The Commission is not responsible for any use
that may be made of the information contained therein

THE EUROPEAN CHARTER FOR EQUALITY

of women and men in local life

Conseil des Communes
et Régions d'Europe
Council of European
Municipalities and Regions

THE EUROPEAN CHARTER FOR EQUALITY OF WOMEN AND MEN IN LOCAL LIFE

A Charter for Europe's local and regional governments to commit themselves to use their powers and partnerships
to achieve greater equality for their people

I the under-signed ..... Andreas Sjölander ..... (name of signatory)
holding the office of ..... Chairman of the Municipal Council .....
in ..... Municipality of Härnösand ..... (name of local / regional government)

by this my signature confirm that the above-mentioned authority has formally agreed to adhere to the European Charter for Equality
of Women and Men in Local Life, and to comply with its provisions, and that I am duly authorized to act on its behalf in this matter.

Signed ....

Dated ..... 2022-09-20 .....

I agree to send a signed and completed copy of this form to the Council of European Municipalities and Regions,
as promoter of the Charter, at the following address :

The Secretary-General
Council of European Municipalities
and Regions
15 rue de Richelieu
F-75001 Paris - France

Brussels	Paris
1, Square De Meeûs	15, rue de Richelieu
1000 Brussels	75001 Paris
tel. : + 32 2 511 74 77	tel. : + 33 1 44 50 59 59
fax : + 32 2 511 09 49	fax : + 33 1 44 50 59 60

e-mail : cemr@ccre.org
www.ccre.org

CEMR thanks the European Commission for its financial support.

The Commission is not responsible for any use
that may be made of the information contained therein

Modellkonceptet 2020 – 2022

Resultatrapport från en satsning på jämställdhetsintegrerad styrning
och ledning

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Förord

I ett framgångsrikt Sverige svarar välfärden mot både kvinnors och mäns villkor, behov och prioriteringar. Under covid-19-pandemin förändrades förutsättningarna för ett jämställt Sverige. Med isoleringen i hemmen ökade risken för våld i nära relationer. Jämställdhetsmyndigheten har också rapporterat att den ekonomiska ojämställdheten förstärkts då kvinnor förlorat inkomst i större utsträckning än män samt att fler kvinnor än män fick en mer ansträngd arbets-situation. Kommunernas och regionernas arbete för ett jämställt samhälle har blivit än viktigare i sviterna av pandemin.

Strävan efter jämställdhet följer av den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män, som SKR och många medlemmar har ställt sig bakom för att driva utvecklingen framåt. Utgångspunkten är det lokala och regionala perspektivet: ”Genom sin närhet till befolkningens vardagsliv utgör kommuner och regioner de politiska nivåer som har bäst förutsättningar att både bekämpa ojämställdhet och förhindra att den blir bestående, och att verka för ett samhälle som inte bara är formellt utan även reellt jämställt.”

Ett av SKR:s strategiska delmål för åren 2020–2023 är att jämställdhetsperspektivet ska utgöra en självklar och integrerad del i den lokala och regionala styrningen. Modellkonceptet är ett stöd från SKR med syftet att stödja arbetet med jämställdhetsintegrering i kommuner och regioner. Fokus ligger på att utveckla ledning och styrning, men det handlar också om att göra systematiska förbättringar i verksamheter, såsom att minska andelen kvinnor med utländsk bakgrund som står långt från arbetsmarknaden eller att förebygga att pojkar presterar sämre i skolan än flickor. Genom att utbyta erfarenheter och lära av varandra, utvecklar deltagarna sin styrning och ledning med målet att åstadkomma en jämställd välfärd. Arbetet med Modellkonceptet får ekonomiskt stöd av regeringen.

Under våren 2022 avslutas den fjärde omgången av Modellkonceptet. I denna rapport presenteras deltagarnas arbete och resultat samt lärdomar för andra kommuner som vill arbeta med att jämställdhetsintegrera styrning och ledning. Vår förhoppning är att rapporten ska inspirera fler kommuner och regioner till att påbörja ett arbete för jämställdhetsintegrering.

Stockholm, april 2022

Fredrik Lennartsson

Avdelningschef

Avdelningen för vård och omsorg

Innehåll

Sammanfattning	5
Modellkonceptet är ett stöd för jämställdhetsintegrering av styrning och ledning	5
Medverkan i Modellkonceptet har bidragit till jämställdhetsintegreringen i deltagande kommuner.....	5
Lärdomar från denna omgång av Modellkonceptet	6
Modellkonceptet är ett stöd för jämställdhetsintegrering.....	7
Om Modellkonceptet	9
Vad är Modellkonceptet?	9
Konceptets olika delar	10
Utveckling av Modellkonceptet.....	12
Konceptets olika verktyg	13
Deltagare och resultat utifrån checklistan	17
Deltagarkommuner.....	17
Mentorkommuner	24
Sammanställning av deltagarnas resultat	26
Måluppfyllelse och exempel på effekter	31
Genomförda aktiviteter	32
Nya/ändrade produkter.....	34
Nya/ändrade arbetssätt.....	36
Nya/ändrade utfall	38
Samhällseffekter.....	39
Lärdomar från Modellkonceptet 2020–2022	40
Att medverka i Modellkonceptets olika delar	40
Att åstadkomma ett hållbart förändringsarbete	42
Utveckling av Modellkonceptet.....	44
Referenser.....	46

Sammanfattning

Modellkonceptet är ett stöd för jämställdhetsintegrering av styrning och ledning

Kommuner och regioner har viktiga roller i arbetet för ett jämställt samhälle. För att stärka jämställdhetsarbetet i kommuner och regioner bedriver SKR en satsning på jämställdhet och kvinnofrid åren 2021–2023. En central del i Jämställdhetsatsningen är Modellkonceptet som syftar till att stödja kommuners och regioners arbete med jämställdhetsintegrering av styrning och ledning. I november 2020 startade en ny omgång av Modellkonceptet med kommunerna Karlstad, Karlskrona, Kramfors och Vaxholm, där Kalmar och Örnsköldsvik medverkar som mentorkommuner. Deltagarna följer ett strukturerat koncept med uppstartsmöte, regelbundna träffar för strategier i de deltagande kommunerna/regionerna och lärandeträffar där personer med olika funktioner i kommunerna/regionerna medverkar.

Syftet med denna rapport är att beskriva resultat och ta vara på lärdomar från deltagande kommuners arbete med Modellkonceptet till nytta för andra kommuner och regioner som vill utveckla sitt jämställdhetsarbete. Därutöver är syftet att identifiera eventuella förbättringsområden för konceptet.

Medverkan i Modellkonceptet har bidragit till jämställdhetsintegreringen i deltagande kommuner

De deltagande kommunerna har gjort framsteg vad gäller att jämställdhetsintegrera sin styrning och ledning. Till exempel har samtliga kommuner fattat beslut om att jämställdhetsintegrera sin styrning och ledning. Kommunerna har också utvecklat och anpassat ett eller flera styrande dokument för att inkludera ett jämställdhetsperspektiv, till exempel budgetunderlag och årsredovisningar. Politiker efterfrågar resultat från arbetet med jämställdhetsintegrering i högre grad än tidigare och organisationerna anser att de bedriver ett mer systematiskt arbete jämfört med innan. Det finns också flera exempel på utvecklad och stärkt användning av könsuppdelad statistik. En rad olika aktiviteter har genomförts under tiden för Modellkonceptet för att utbilda, informera och förankra arbetet samt fördjupa analyser av jämställdhetsproblem.

De flesta kommuner kan uppvisa exempel på förändrat arbetssätt på styr- och ledningsnivå. Efter att Modellkonceptet genomgått förväntas deltagarna arbeta vidare och fördjupa arbetet för att få genomslag i förändrade arbetssätt på bred front i verksamheterna. Då Modellkonceptet genomförs under en begränsad tid har inte samhällseffekter eller andra utfall kunnat mätas ännu.

Lärdomar från denna omgång av Modellkonceptet

Erfarenheterna från denna omgång av Modellkonceptet visar på ett antal lärdomar både för framtida deltagare i konceptet och för utveckling av konceptet. Lärdomarna sammanfattas i följande punkter och kan läsas i sin helhet i rapportens sista del.

Lärdomar från medverkan i Modellkonceptets olika delar:

- Metoden för ömsesidigt och systematiskt lärande bidrar till viktigt erfarenhetsutbyte
- Checklistan för självskattning bidrar till att deltagarna kan följa och mäta framsteg i arbetet

Lärdomar för ett hållbart förändringsarbete:

- Jämställdhet är ett av flera viktiga perspektiv att ta hänsyn till i styrning och kan bana väg för att integrera andra perspektiv
- Tydligt ledarskap och förankring är avgörande för långsiktigt hållbar förändring
- Nära samarbete och tydlig arbetsfördelning i förändringsarbetet ger förutsättningar för framdrift
- Involvera nyckelpersoner och verksamhetsföreträdare tidigt och i hela processen

Lärdomar för utveckling av Modellkonceptet:

- Resultatkedjan kan användas mer systematiskt både för uppföljning och utformning av utvecklingsarbetet
- Förtydliga hur Agenda 2030 och jämställdhetsintegrering kan stärka varandra
- Anpassa ordningsföljden i konceptets avslutande moment för att underlätta uppföljningen av Modellkonceptet
- Se över vilka delar av det gemensamma arbetet i konceptet som kan genomföras digitalt även efter covid-19-pandemin

Modellkonceptet är ett stöd för jämställdhetsintegrering

Kommuner och regioner har viktiga roller i arbetet med att nå de jämställdhetspolitiska målen. De jämställdhetspolitiska målen tar sikte på samhälleliga strukturer, processer, villkor och möjligheter samt på den individuella friheten kopplat till kön och makt. De sex jämställdhetspolitiska målen är:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande.
2. Ekonomisk jämställdhet.
3. Jämställd utbildning.
4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
5. Jämställd hälsa.
6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

För mer information om de jämställdhetspolitiska delmålen se regeringens webbsida.¹

Jämställdhetsintegrering är en strategi för att nå de jämställdhetspolitiska målen om ett mer jämställt samhälle. Det innebär att tillämpa ett jämställdhetsperspektiv i planering, beslutsfattande, genomförande och uppföljning inom alla verksamheter. Att använda jämställdhetsintegrering som strategi är ett sätt att minska risken för att jämställdhetsfrågorna sidoskrivas andra politiska frågor och verksamheter.

För att stärka jämställdhetsarbetet i kommuner och regioner bedriver SKR en satsning på jämställdhet och kvinnofrid åren 2021–2023. Satsningen är en fortsättning på det arbete som genomfördes efter överenskommelse med regeringen åren 2018–2020. Satsningen får finansiellt stöd från regeringen efter en ansökan från SKR.

En central del av satsningen innebär att stödja kommuners och regioners arbete med jämställdhetsintegrering av styrning och ledning genom Modellkonceptet (tidigare benämnt Modellkommuner och Modellregioner) för jämställdhetsintegrering. Syftet är att de medverkande kommunerna och regionerna ska förbättra sina förutsättningar för att kunna erbjuda likvärdig service och jämställd resursfördelning till olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar. Modellkonceptet bygger på forskning och beprövade framgångsfaktorer för

---

¹ [Länk till de jämställdhetspolitiska målen på regeringens hemsida](https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/mal-for-jamstalldhet/)

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/mal-for-jamstalldhet/>

hållbart förbättringsarbete. En bärande del i modellen är ömsesidigt lärande och utbyte av erfarenheter mellan kommuner och regioner. Efter att kommuner och regioner deltagit i Modellkonceptet är tanken att de ska bli mentorer för nya deltagare. SKR:s arbete med konceptet har pågått sedan 2015.

En förutsättning för att delta, är att det finns ett övergripande politiskt beslut om att jämställdhetsintegrera organisationen, till exempel att organisationen skrivit under CEMR-deklarationen. Deklarationen är ett verktyg för kommuner och regioner att integrera jämställdhetsperspektivet i all verksamhet och är nära kopplad till mål och delmål i Agenda 2030 (CEMR, 2009).

I november 2020 startade en ny omgång av Modellkonceptet med kommunerna Karlstad, Karlskrona, Kramfors och Vaxholm, där Kalmar och Örnsköldsvik deltog som mentorkommuner. I denna rapport beskrivs resultat och lärdomar från deras arbete. Syftet är att identifiera eventuella förbättringsområden för konceptet och ta vara på lärdomar för andra kommuner och regioner som vill utveckla sitt jämställdhetsarbete. Målgrupperna för rapporten är:

- Kommuner som deltagit i satsningen
- Kommuner och regioner som vill utveckla sitt jämställdhetsarbete och påbörja ett systematiskt arbete med jämställdhetsintegrering
- Yrkesgrupper inom områden som folkhälsa, jämställdhet, barns rättigheter, integration, mänskliga rättigheter etc., som vill förstå konceptet och anpassa det för att inkludera andra tvärssektoriella frågor i styrning och ledning
- Regeringskansliet, statliga myndigheter, forskare och andra som är intresserade av att studera resultaten

Tidigare omgångar av Modellkonceptet har följts upp på liknande sätt och går att hitta på SKR:s webbplats.

Rapporten är strukturerad enligt följande. I avsnittet *Om Modellkonceptet* beskrivs konceptets olika delar och de verktyg deltagarna får tillgång till. I avsnittet *Deltagare och resultat från checklistan* beskrivs deltagarna i denna omgång av Modellkonceptet och hur de skattat sin utveckling. I avsnittet *Måluppfyllelse och exempel på effekter* beskrivs vilka utfall, nya/ändrade arbetssätt, produkter och aktiviteter som deltagarna arbetat med. Slutligen redovisas lärdomar och förslag på vad Modellkonceptet kan utveckla inför kommande omgångar i avsnittet *Lärdomar från Modellkonceptet 2020 – 2022*.

Om Modellkonceptet

I detta avsnitt beskrivs de olika delarna och verktygen som tillsammans utgör Modellkonceptet.

Vad är Modellkonceptet?

I Modellkonceptet möts deltagande kommuner och regioner för att jämföra arbetssätt och utbyta erfarenheter genom ömsesidigt lärande under cirka ett och ett halvt års tid. Fokus är på systematiskt lärande för utveckling av styr- och ledningssystem. Deltagarna följer ett strukturerat program där SKR koordinerar och bjuder in till ett uppstartsmöte och efterföljande regelbundna träffar för strategier i de deltagande kommunerna/regionerna. Deltagande kommuner/regioner delas in i grupper om två eller tre kommuner/regioner, där även en mentorkommun som tidigare medverkat i Modellkonceptet deltar. Varje grupp ordnar tre lärandeträffar där representanter från kommunerna/regionerna träffas och delar lärdomar utifrån olika teman. Det är grupperna själva som bestämmer hur de vill lägga upp sina träffar. SKR bistår med löpande processtöd samt ett metodstöd bestående av verktyg, mallar och checklistor på SKR:s webbsida samt på en lärplattform.

Förutom arbetet med att utveckla kommunens eller regionens övergripande styr- och ledningssystem så väljer varje deltagande organisation ett utvecklingsområde eller pilotverksamhet för en särskild satsning på jämställdhetsintegrering. Lärdomarna från utvecklingsarbetet i pilotverksamheten ska kunna användas i jämställdhetsarbete i andra verksamheter efter Modellkonceptets slut.

Utifrån forskning och beprövad erfarenhet har framgångsfaktorer för att åstadkomma hållbara förändringar för en mer jämställdhetsintegrerad styrning och ledning visat sig vara att involvera personer från olika organisatoriska nivåer och personer med mandat att fatta beslut om och driva förbättringsarbete. Varje kommun/region deltar därför med minst tre representanter och ofta fler personer med olika funktioner som är viktiga för förändringsarbetet. Representanterna består av minst en ansvarig politiker, en person på högre ledningsnivå samt en nyckelperson som ska fungera som strateg i arbetet med Modellkonceptet. Nyckelpersonen kan till exempel vara en folkhälsostrateg, jämställdhetsansvarig, hållbarhetsstrateg eller utvecklingsledare.

Strategerna (eller motsvarande) har en särskild roll i arbetet. De ansvarar för att planera träffarna enligt tillgängliga metodmaterial som erbjuds från SKR och har ofta i egenskap av jämställdhetsstrateger eller kvalitetsansvariga ett ansvar

för att stödja och följa upp förbättringsarbetet på hemmaplan. För att de ska få stöd av varandra och från SKR i detta arbete träffas strategerna från de deltagande kommunerna inför varje lärandeträff och får då möjlighet att diskutera utmaningar och dela erfarenheter i förändringsarbetet.

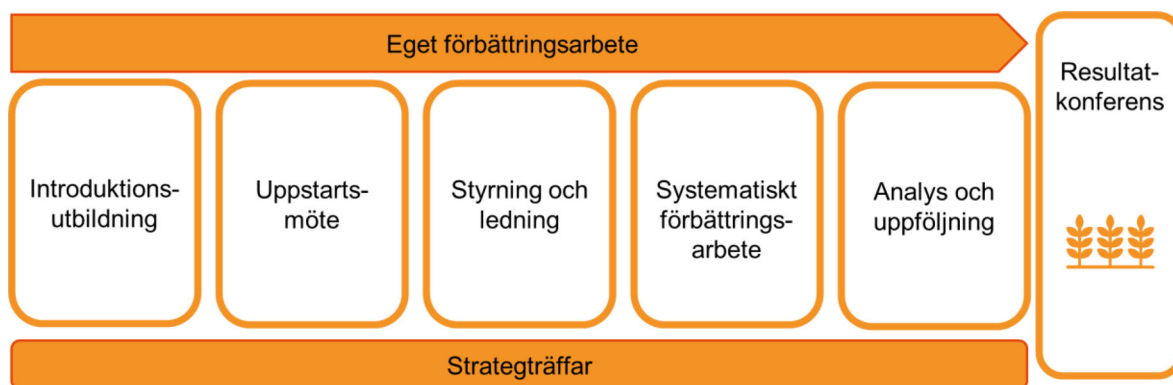
Kommuner och regioner som genomgått konceptet kan vara mentorer för nya deltagare. De får därmed möjlighet att fortsätta och fördjupa sitt arbete genom fortsatt erfarenhetsutbyte och lärande. Mentorns uppgift är att stödja deltagarna i processen och arbetssättet med konceptet, men också att inspirera och utmana nya deltagare i arbetet med vägledningen.

På grund av covid-19-pandemin genomfördes denna omgång av Modellkonceptet digitalt, till skillnad från tidigare omgångar när deltagarna träffats fysiskt.

Konceptets olika delar

Varje omgång av Modellkonceptet inleds med en gemensam uppstartskonferens och avslutas med en resultatkonferens, där deltagarna redovisar sina resultat. Under arbetets gång följer deltagarna ett strukturerat koncept i olika moment, se figur 1.

Figur 1: Modellkonceptets olika moment

Introduktionsutbildning

Inför uppstartskonferensen genomgår deltagarna en förberedande webbutbildning om jämställdhet och jämställdhetsintegrering. Utbildningen lär bland annat ut grunderna i Modellkonceptet, vad strategin jämställdhetsintegrering innebär, vad som krävs för ett framgångsrikt förbättringsarbete och hur konsuppladad statistik kan användas för att ge underlag för mer jämställd styrning, ledning och beslutsfattande. Därutöver innefattar introduktionsutbildningen bland annat ett utbildningsavsnitt kring de jämställdhetspolitiska målen och hur arbetet kan fördjupas med en intersektionell analys.

Strategträffar

Inför uppstartsträffen och de efterföljande lärandetränäffarna träffas strategerna från respektive kommun eller region för att planera och förbereda agenda och innehåll. Vid träffarna delar strategerna erfarenheter från sina respektive utvecklingsarbeten och tar del av lärdomar från tidigare omgångar av Modellkonceptet. Därutöver syftar strategträffarna att öka strategernas kunskap inom de teman som behandlas under lärandetränäffarna.

Uppstartsträffen

Vid Uppstartsträffen får deltagarna lära känna varandra samt planera och organisera arbetet. SKR går igenom konceptet och visar var stöd och mallar finns. Det bestäms vilken kommun som ska vara värd för vilken träff och när den ska genomföras.

Lärandetränäff 1 – Jämställdhetsintegrera styrning och ledning

Under den första lärandetränäffen påbörjas jämställdhetsintegreringsarbetet. Varje deltagarorganisation förbereder en presentation av sitt system för styrning och ledning, identifierade förbättringsområden inklusive en självskattning av kommunens egna resultat utifrån SKR:s checklista för jämställdhetsintegrering. Under träffen utbyter deltagarna erfarenheter och idéer om vilka förbättringar i system och styrdokument som behövs för att bidra till en mer jämställd service och resursfördelning för brukare och invånare.

Lärandetränäff 2 – Systematiskt förbättringsarbete

Den andra träffen fokuserar på förbättring av kommunens/regionens styr- och ledningssystem. Träffen handlar även om utbyta erfarenheter och idéer om frågor som ledarskap, organisationskultur och förändringsledning som är viktiga faktorer för utvecklingsarbetet. Varje deltagarorganisation presenterar relevanta nyckeltal från den egna verksamheten. Förbättringsarbetet som bedrivits sedan den föregående träffen följs också upp, både förbättringsarbetet avseende de övergripande styr- och ledningssystemen och pilotverksamheten/utvecklingsområdet.

Lärandetränäff 3 – Analys och uppföljning

Den tredje träffen fokuserar på att planera förbättringar av deltagarorganisationernas system och rutiner för uppföljning och analys. Målet med träffen är att förbättra möjligheterna att upptäcka ojämställdhetsproblem och oönskade skillnader mellan kvinnor och män samt flickor och pojkar i syfte att kunna identifiera åtgärder.

Under träffen diskuteras nyckeltal och system för att följa upp och analysera verksamhetens resultat utifrån könsuppdelad statistik. Deltagarna får också ta del av exempel på hur konsekvensbeskrivningar utifrån kön kan se ut i beslutsunderlag och hur en jämställdhetsanalys i ärendeberedning kan gå till från andra kommuner/regioner.

Resultatredovisning och spridning

Varje deltagarorganisation skriver en resultatrapport där resultat och effekter av arbetet med Modellkonceptet redovisas. Rapporterna skrivs utifrån en mall som SKR fastställer och skickas till SKR.

Modellkonceptet avslutas med en resultatkonferens – ett lärandetillfälle för att utbyta resultat och lärdomar mellan deltagarna samt inspirera andra kommuner och regioner till jämställdhetsintegrering. Den primära målgruppen för konferensen är deltagande organisationer, både personer som medverkat i Modellkonceptetsarbete och andra personer med intresse i frågorna. Ytterligare målgrupper är kommuner och regioner som överväger att medverka i Modellkonceptet, kommuner/regioner som medverkat tidigare och statliga myndigheter.

Genom att deltagarna blir mentorer för nya kommuner/regioner i kommande omgångar av Modellkonceptet sprids erfarenheter och kunskap vidare. Arbetet fortsätter och sprids även vidare i den egna organisationen efter att arbetet inom Modellkonceptet avslutats.

Utveckling av Modellkonceptet

Modellkonceptet har utvecklats utifrån erfarenheter och lärdomar från tidigare omgångar och i nära samverkan mellan SKR och deltagande kommuner och regioner. Denna omgång är den fjärde i ordningen och hittills har nästan 40 kommuner och åtta regioner deltagit.

I uppföljningen av föregående omgång av Modellkonceptet identifierades ett antal utvecklingsområden för Modellkonceptet som SKR har arbetat med inför denna omgång. Ett utvecklingsområde var att deltagarna önskade en förberedande utbildningsinsats i ett tidigt skede av arbetet. SKR har utifrån detta utvecklat den introduktionsutbildning som beskrivits i avsnittet ovan. Syftet är att deltagarna ska använda den som en introduktion för personer som medverkar i utvecklingsarbetet och även sprida den till andra intressenter inom organisationen. Därutöver har SKR genomfört ytterligare förbättringar inför denna omgång:

- Utvecklat ett stöd för intressentanalys och uppmanat deltagarkommunerna att göra en intressentanalys vid konceptets start samt bredda arbetsgrupperna för att inkludera fler representanter per funktion
- Förlängt tiden för Modellkonceptet från ett år till ett och ett halvt år
- Stärkt förutsättningarna för förberedelsearbetet hos deltagarna genom att anordna en strategträff och en mentorträff före projektstart
- Utvecklat en digital plattform där material och goda exempel från kommunerna kan delas

På efterfrågan har SKR även utvecklat tre nya fördjupningsmoduler: en om förändringskommunikation, en om inkluderande kommunikation och en tredje om jämställdhetsanalys. Fördjupningsmodulen avseende jämställdhetsanalys genomfördes i samarbete med Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA).

Ytterligare två träffar har genomförts i denna omgång. Strategerna erhöll en extrautbildning i Genombrott, ett digitalt verktyg som ska ge stöd och struktur i förbättringsarbete. För controllers hölls en träff med fokus på ömsesidigt och systematiskt lärande. Detta mot bakgrund av att SKR identifierade att controllergruppen inte involverats i arbetet i tillräcklig utsträckning. Erfarenheterna från tidigare omgångar har visat att involvering av controllergruppen behövs för utvecklingen av en mer jämställd budgetprocess.

Därtill har en webbutbildning i jämställdhetsanalys samt nya lärande exempel om jämställdhetsanalys tagits fram.

Konceptets olika verktyg

Som stöd i arbetet finns flera verktyg: en lärplattform knuten till SKR:s webbplats, ömsesidigt och systematiskt lärande inom ramen för lärandeträffarna, vägledningen och tillhörande checklista för jämställdhetsintegrering och en anpassad resultatkedja för uppföljning och utvärdering av jämställdhetsintegrering som beskrivs nedan. Respektive kommuns resultat utifrån checklistan beskrivs i *Deltagare och resultat utifrån checklistan* och exempel på resultat utifrån resultatkedjan beskrivs i *Måluppfyllelse och exempel på effekter*.

Vägledningen med checklistan för självskattning

Utgångspunkten för arbetet med Modellkonceptet är Vägledningen för jämställdhetsintegrering. Vägledningen är baserad på forskning samt erfarenheter från organisationer som har varit framgångsrika i att jämställdhetsintegrera sina styr- och ledningssystem och implementera resultat från utvecklingsarbeten i ordinarie arbetsprocesser. Vägledningen består av tio moment som är centrala för att jämställdhetsintegrera en organisation. Arbetet måste starta med att den

politiska ledningen fattar beslut om jämställdhetsintegrering, men i övrigt finns ingen bestämd ordning som momenten behöver följa. Till vägledningen hör en checklista för självskattning.

Checklistan för självskattning är ett självskattningsverktyg som bedömer hur väl organisationen uppfyller de tio momenten i vägledningen. Checklistan gör det möjligt för deltagarna att följa sin egen utveckling.

Inför varje lärandeträff bedömer deltagarna hur långt de kommit inom respektive moment i checklistan med siffran 1 (inte påbörjat, finns inte), 2 (utveckling startat, nyss påbörjat), 3 (utveckling pågår, kommit en bit) eller 4 (genomfört/det finns). Skattningen granskas inte genom någon certifiering eller extern prövning utan baseras enbart på den egna organisationens bedömning. Genom att räkna samman poängen får deltagarna en indikation på hur långt organisationen har kommit i sitt jämställdhetsintegreringsarbete.

Checklistan består av följande delar:

1. Den politiska församlingen tar beslut om jämställdhetsintegrering
2. Den politiska ledningen efterfrågar resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering
3. Högsta cheferna tar ansvar för att politikernas jämställdhetsbeslut genomförs
4. Ledningen ger organisationen förutsättningar för kompetens och lärande
5. Jämställdhetsperspektivet är synligt i hela styrkedjan, från styrning till uppföljning
6. Redovisa och analysera all individbaserad statistik med kön som indelningsgrund
7. I beslutsunderlag finns en beskrivning av konsekvenser för kvinnor och män, flickor och pojkar
8. Organisationen bedriver ett systematiskt förbättringsarbete
9. Jämställdhetsintegreringen leder till konkreta och hållbara förbättringar i verksamheterna
10. Struktur och kultur stöder fortsatt utveckling

Utöver checklistan för jämställdhetsintegrering kan deltagarna också använda checklistan för jämställda beslut. Denna checklista är utformad som ett stöd för att förtroendevalda ska kunna avgöra om ett beslutsunderlag ger förutsättningar att fatta jämställda beslut.

Lärplattformen

Under år 2021 har stora delar av det material som används inom ramen för konceptet flyttats från SKR:s webbplats till en lärplattform. Därmed finns allt samlat på ett ställe. På plattformen kan deltagarna ta del av utbildningsmoduler,

kommunicera med varandra samt dela material och erfarenheter. Syftet med att samla allt material på lärplattformen är att dels möta efterfrågan på att kunna arbeta digitalt och mer självständigt utifrån konceptet, dels ge möjlighet att kunna dela material ”exklusivt” mellan deltagarna.

Ömsesidigt och systematiskt lärande

Modellkonceptet bygger på ömsesidigt och systematiskt lärande. Metoden innebär att deltagarna jämför sina egna arbetssätt och processer med andra organisationers i syfte att få inspiration och stöd i att till exempel identifiera förbättringsområden, se hur olika styrande dokument kan utvecklas och hur förbättringsarbetet kan bedrivas på ett framgångsrikt sätt. Lärandet omsätts i handling genom ett förbättringsarbete som sprids och följs upp i den egna verksamheten.

Resultatkedjan

På längre sikt ska arbetet med jämställdhetsintegrering i kommuner och regioner bidra till att de jämställdhetspolitiska målen uppnås. För att fånga hur de deltagande organisationernas arbete bidrar till målen används utvärderingsmodellen Resultatkedjan, framtagen av Statskontoret (Statskontoret, 2019). Resultatkedjan är ursprungligen framtagen för att bedöma hur regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) verkar för att myndigheter ska förverkliga de jämställdhetspolitiska målen.

Resultatkedjan som används i Modellkonceptet har anpassats för att passa i kommun- och regionkontext. I **Figur 2** illustreras kedjans olika steg.

Figur 2: Resultatkedjan i Modellkonceptet

I Modellkonceptets anpassade Resultatkedja definieras de olika stegen enligt följande:

- En *aktivitet* är en punktinsats som genomförs under en avgränsad tid. Det kan vara en utbildningsinsats eller en översyn av styrdokument.
- En *ny eller ändrad produkt* har en större förändringspotential och föregås ofta av ett politiskt eller administrativt beslut. Det kan handla om nya mål och policys, ändrade anvisningar för budgetprocessen eller att jämställdhetsintegrera frågebatterier som ställs vid handläggning av biståndsansökningar i socialtjänsten.

- Ett *nytt arbetsätt* är ofta ett resultat av den ändrade produkten. Det kan gälla såväl metoder, som sätt att organisera arbetet. Ett exempel är att biståndshandläggare börjar tillämpa rutiner för att säkerställa en jämställd bedömning av hemtjänstbehov.
- Ett *nytt eller förändrat utfall* uppstår när kommunens verksamhet förändras så att det medför en förändring för brukare eller invånare. Exempelvis kan uppföljningen av beviljad hemtjänst visa att fördelningen av hemtjänst-timmar har blivit mer jämställd.
- En *samhällseffekt* uppstår när dessa förändringar resulterar i att de jämställdhetspolitiska delmålen uppnås.

Deltagare och resultat utifrån checklistan

I detta avsnitt beskrivs arbetet i de deltagande kommunerna i denna omgång av Modellkonceptet utifrån bakgrunden och målet med medverkan i Modellkonceptet, utmaningar i kommunens jämställdhetsarbete innan deltagandet samt kommunens reflektioner kring arbetet och resultaten som åstadkommit. Därefter sammanfattas kommunernas sammantagna skattningar enligt checklistan.

Beskrivningarna baseras huvudsakligen på intervjuer med representanter från respektive kommun och har kompletterats med information från kommunernas egna resultatrapporter. I beskrivningarna ges endast exempel på resultat som kommit fram under uppföljningen av denna omgång av Modellkonceptet.

Deltagarkommuner

Deltagarkommun: Karlskrona

Bakgrund till kommunens deltagande i Modellkonceptet

Karlskrona kommun har bedrivit ett jämställdhetsarbete sedan flera år, till exempel genom att delta i SKR:s program för Hållbar jämställdhet (HÅJ) under åren 2008 – 2012. År 2019 fattades beslut om att påbörja ett arbete för att jämställdhetsintegrera kommunkoncernens verksamheter, där till exempel jämlikhets- och jämställdhetsbokslut samt redovisning av nyckeltal uppdelat på kön per förvaltning och bolag infördes. Beslutet att delta i Modellkonceptet fattades av kommunstyrelsens ordförande efter att kommunledningen identifierat ett behov av ett mer långsiktigt och hållbart jämställdhetsarbete med fokus på styrning och ledning.

Mål med deltagande i Modellkonceptet

Målet med att delta i Modellkonceptet var att få stöd, hjälp och inspiration för att ta nästa steg i arbetet med att jämställdhetsintegrera styrning och ledning.

Framgångar och utmaningar utifrån delarna i checklistan

Karlskrona kommun har under sin tid i Modellkonceptet systematiserat och utvecklat kommunens jämställdhetsarbete. Beslutet om jämställdhetsintegrering har tagits vidare genom att utveckla centrala styrdokument med stöd från SKR:s vägledning och checklista. Till exempel har en ny mall för tjänsteskrivelser tagits fram, där konsekvensbedömning ur ett jämställdhetsperspektiv är en del. Den nya mallen för tjänsteskrivelser kommer att införas under 2022. Syftet är

att beslutsunderlag i större utsträckning ska ta hänsyn till ett jämställdhetsperspektiv. En utmaning har varit att få nämnder att efterfråga resultat från jämställdhetsarbetet och en förhoppning är att detta ska leda till att beslutsfattarna i större utsträckning ska efterfråga konsekvensanalyser.

Framgångar och utmaningar med pilotverksamheten

Karlskrona kommun har valt ut funktionsstödsförvaltningen som pilotverksamhet och mer specifikt processen för brukarundersökningen samt praktiska jämställdhetsproblem inom funktionshinderområdet. Ett utfall från arbetet är att när resultat från brukarundersökningen börjat redovisas uppdelat på kön har efterfrågan på resultat ökat. Bland annat utifrån arbetet med Modellkonceptet har funktionsstödsnämnden beslutat att förvaltningen ska övergå till ett processbaserat arbetssätt. Det förändringsarbete som nu genomförs innebär systematiska genomlysningar av de processer, rutiner och arbetssätt som finns i förvaltningen. Jämställdhetsperspektivet kommer vara en naturlig del i den här systematiska genomlysningen utifrån principen att jämställdhetsarbetet inte ska vara något vid sidan om, utan att det ska finnas i huvudprocesserna som en naturlig del. Syftet med genomlysningen är bland annat att öka tydligheten i styrningen och stärka möjligheterna till systematiskt förändringsarbete utifrån resultat från brukarundersökningar.

Tankar om deltagandet i Modellkonceptet

I intervjun med Karlskrona kommun framkommer att en framgångsfaktor var att i ett tidigt skede tydligt avgränsa arbetet till några utvecklingsområden. Arbetet har gett lärdomar om hur jämställdhetsintegreringsarbetet kan bedrivas långsiktigt och hållbart och vilka parter som är viktiga att involvera för att få till förändring. Vidare uppger kommunföreträdarna att arbetet har lett till att jämställdhetsfrågorna numera genomsyrar diskussionerna på alla nivåer i större utsträckning än tidigare.

”Vi tänker på jämställdhetsperspektivet mer än vad vi gjort innan. Dessutom har arbetet satt sig i våra strukturer och diskussioner.”

Lärdomar från Karlskrona kommun

- Gör tydliga avgränsningar av arbetet vid uppstart för att säkerställa att tillräckliga resurser kan avsättas till arbetet.
- Involvera nyckelpersoner/nätverk som kan bidra med insikter och till kunskapsspridning och förankring i hela kommunen.

Deltagarkommun: Karlstad

Bakgrund till kommunens deltagande i Modellkonceptet

I Karlstad kommun kom initiativet till att delta i Modellkonceptet från den politiska nivån som hade identifierat att kommunens jämställdhetsarbete behövde utvecklas och stärkas. Kommunen har haft ett jämställdhetsperspektiv i verksamhetsplaneringen sedan 2016, men det har varit utmanande att få genomslag i verksamheterna och systematik i arbetet. Något som visat sig i de årliga uppföljningarna.

”Vi har enskilda insatser som sen försvinner och detta görs om och om igen.”

Mål med deltagande i Modellkonceptet

Målet med att delta i Modellkonceptet var att göra jämställdhet till en integrerad del av kommunens styrmodell – från planering och budget till uppföljning.

I förlängningen ska detta leda till att medarbetare, chefer och politiker i kommunen får bättre kunskap om varför jämställdhet är en viktig fråga och var i verksamheterna som det finns skillnader mellan könen. Förhoppningen var att få inspiration och stöd från andra kommuner i förändringsarbetet.

Framgångar och utmaningar utifrån delarna i checklisten

Under arbetet med Modellkonceptet har kommunen arbetat för att öka systematiken i jämställdhetsarbetet. Det har givit resultat och kommunen skattar sig numera högre i checklistans olika moment än vid konceptets start. Den politiska ledningen har exempelvis tagit beslut om jämställdhetsintegrering och efterfrågar också resultat från jämställdhetsarbetet. De styrande dokumenten har utvecklats och nya riktlinjer tagits fram för att integrera ett jämställdhetsperspektiv till exempel i budgetanvisningar och årsredovisning. Det pågår också ett arbete med att utveckla handläggarguiden för att få beslutsunderlagen att inkludera konsekvensbeskrivningar ur ett jämställdhetsperspektiv – något som kommunföreträdarna menar är förenat med utmaningar och kräver ett långsiktigt arbete. Kommunen har kunnat redovisa könsuppdelad statistik inom flera områden redan innan Modellkonceptet, men statistiken analyserades i liten utsträckning. Kommunföreträdarna menar att under arbetet med Modellkonceptet har man börjat diskutera statistiken i större utsträckning, vilket också lett till att könsuppdelad statistik blivit mer efterfrågat.

Framgångar och utmaningar med pilotverksamheten

I Karlstad har vård- och omsorgsförvaltningen valts ut som kommunens pilotverksamhet. Förvaltningen har utvecklat den könsuppdelade statistiken och utifrån den identifierat centrala indikatorer för vidare analys och uppföljning. En

nulägesanalys har genomförts och utifrån den har en handlingsplan med åtgärder över tid har tagits fram. Ett mål i handlingsplanen är att jämställdhetsbudgetering ska tillämpas. Aktiviteter som ska genomföras för att uppnå målet är att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas och analyseras i ramyttrande, internbudget, delårsbokslut och bokslut.

Tankar om deltagandet i Modellkonceptet

Kommunföreträdarna menar att Modellkonceptet bidragit till att politiken, tjänstepersonledningen och företrädare från verksamheterna arbetat nära tillsammans för att utveckla jämställdhetsperspektivet i styrmodellen. Det har skapat förutsättningar för diskussion och förankring på alla nivåer i kommunen, vilket ses som viktigt för långsiktighet och hållbarhet i arbetet. Att initiativet till deltagandet kom från politiken uppges ha varit en stor fördel för att ge kraft åt förändringsarbetet och förutsättningar för förankring.

Lärdomar från Karlstads kommun

- Skynda långsamt och gör arbetet från grunden – inte för att få resultat på kort sikt enbart genom att bygga in perspektivet i styrande dokument.
- Skaffa ambassadörer och många som är involverade och sprider ”ordet”
- Var ödmjuk inför att det finns flera viktiga perspektiv för politiken att ta hänsyn till.

Deltagarkommun: Kramfors

Bakgrund till kommunens deltagande i Modellkonceptet

Redan innan Kramfors kommun gick in i Modellkonceptet bedrev kommunen ett jämställdhetsarbete och har sedan 2016 en anställd jämställdhetsutvecklare. Kramfors kommuns beslut om jämställdhetsintegrering framgår i det av kommunen antagna Program för jämställdhet samt i undertecknandet av CEMR-deklarationen. Kommunföreträdarna menar att deltagande i Modellkonceptet låg väl i linje med kommunens ambitioner för jämställdhetsarbetet och att det var en bra tid för kommunen att delta i konceptet.

Även om ett förändringsarbete kring ledning och styrning hade påbörjats upplevde kommunledningen att mer behövde göras för att få till ett systematiskt jämställdhetsarbete som genomsyrar alla verksamheter. Att nå ut och åstadkomma verklig förändring i verksamheterna sågs som en utmaning – men nödvändigt för att säkerställa mer jämställd service och insatser till invånarna.

Mål med deltagande i Modellkonceptet

Målet med Kramfors deltagande i Modellkonceptet var att etablera en långsiktigt hållbar och personoberoende struktur för jämställdhetsarbete samt att utforma arbetssätt som är användbara för verksamheterna i mötet med invånarna.

”Vi undrade hur vi skulle få in frågan naturligt och inte bara för de redan frälsta. Vi har arbetat med detta innan men det har inte varit systematiskt och inte beroende av en given process utan mer på grund av slump. Vi vill hitta arbetssätt som håller över tid.”

Utöver detta ville kommunledningen koppla Kramfors varumärke tydligare till jämställdhet, dels för kommunicera att samtliga invånare ska få samma förutsättningar, dels för att vara en attraktiv arbetsplats.

Framgångar och utmaningar utifrån delarna i checklistan

Kramfors kommun har förbättrat sig inom samtliga delar av checklistan. Till exempel har kommunens Mål och resursplan 2022 med planåren 2023–2024 ett utökat jämställdhetsperspektiv och samtliga nämnder har fått i uppdrag att fastställa verksamhetspecifika, jämställdhetsintegrerade och uppföljningsbara mål i sina verksamhetsplaner. En viktig del av jämställdhetsintegreringsarbetet där kommunföreträdarna menar att det återstår mycket arbete är att få alla verksamheter att mer systematiskt bedriva jämställdhetsarbetet. För det behövs till exempel stöd i form av verktyg och anvisningsmaterial.

Ett exempel på en central aktivitet som genomförts under arbetet med Modellkonceptet var att samtliga nämnders ordförande och förvaltningschefer erbjöds en introduktionsutbildning i jämställdhetsintegrering. Ett viktigt syfte med utbildningsinsatsen var att förankra jämställdhetsintegreringsarbetet och skapa efterfrågan på analyser och aktiviteter på området.

”Kramfors kommun har bestämt sig för att jämställdhetsintegrering är viktigt på riktigt. Nyckeln till ett lyckat förbättringsarbete.”

Framgångar och utmaningar med pilotverksamheten

Kramfors kommun har under Modellkonceptet bland annat fokuserat på ett förebyggande arbete mot våld i nära relationer och har tillsammans med polisen utformat medborgarlöften för åren 2022–2023, där till exempel polisen och kommunen lovar att verka för att öka medvetenheten hos både invånarna och medarbetarna gällande våld i nära relationer för att förhindra och förebygga brott. Under arbetet med Modellkonceptet har även en ny riktlinje för upphandling utarbetats och antagits av kommunfullmäktige. Riktlinjen syftar till att

ställa krav på leverantörer att de i sin affärsverksamhet varken medvetet eller omedvetet diskriminerar någon på grund av de sju diskrimineringsgrunderna. Vidare ska leverantörer och underleverantörer beakta jämställdhetsaspekter och främja jämställdhet.

Tankar om deltagandet i Modellkonceptet

I intervjun beskriver kommunföreträdarna att Modellkonceptet bidragit till att jämställdhetsfrågorna hamnat mer i fokus i kommunen och att det inte hade gått att hålla samma takt i jämställdhetsarbetet utan medverkan i konceptet. Därtill menar kommunföreträdarna att arbetet banat väg för andra viktiga utvecklingsarbeten för att utveckla kommunens styrning, till exempel för att integrera målen för Agenda 2030 i verksamhetsplaneringen.

”Utan Modellkonceptet hade vi inte haft samma fokus och tempo på jämställdhetsarbetet i kommunen. Deadlines inom konceptet har bidragit till att vi haft kraven på oss att leverera. Strukturen har varit en motor och drivkraft samt gett en gemensam målbild.”

Lärdomar från Kramfors kommun

- Engagera högsta ledningen på politisk- och tjänstepersonsnivå samt nyckelpersoner nära verksamheterna i ett tidigt skede för att implementera jämställdhetsintegreringsarbetet och skapa krav på uppföljningsbara resultat.
- Integreringen av jämställdhetsperspektivet i ordinarie styrkedja och verksamhet är viktig för att lyckas få till ett strukturerat och hållbart jämställdhetsarbete.

Deltagarkommun: Vaxholm

Bakgrund till kommunens deltagande i Modellkonceptet

I Vaxholms stad kom initiativet till att delta i Modellkonceptet från politisk nivå. De styrande politikerna hade identifierat att initiativ inom jämställdhetsområdet inte bedrevs systematiskt och inte fick fäste i verksamheterna. Tjänstepersoner upplevde även att det fanns ett kunskapsgap hos både politiker och i förvaltningarna. Något som sågs som ett hinder för ett strukturerat och personoberoende jämställdhetsarbete.

Mål med deltagande i Modellkonceptet

Ett av de viktigaste målen med deltagandet i Modellkonceptet var att få stöd för att på ett systematiskt sätt integrera jämställdhet i ledning och styrning. Detta för att åstadkomma ett större genomslag för jämställdhetsarbetet i kommunens förvaltningar och verksamheter för att i förlängningen kunna erbjuda en mer jämställd offentlig service.

Framgångar och utmaningar utifrån delarna i checklisten

Under arbetet med Modellkonceptet har Vaxholms stad utvecklats inom flertalet områden. Till exempel vad gäller chefsansvaret finns numera en förväntan på alla chefer att planera, genomföra, och följa upp arbetet med jämställdhetsintegreringen genom att det ingår som en del av resultat- och målsamtalen. Vidare pågår ett arbete med att integrera jämställdhetsperspektivet i beslutsunderlag. Samtliga verksamheter och förvaltningar ska numera redovisa könsuppdelad statistik samt analysera och åtgärda identifierade omotiverade skillnader mellan könen. Kommunen har dock identifierat att arbetsätten för analys och förbättringsarbete, oavsett verksamhetsområde, behöver utvecklas.

Framgångar och utmaningar med pilotverksamheten

Till skillnad från övriga deltagare har Vaxholms stad valt att inte bedriva ett fördjupat förbättringsarbete i en enskild förvaltning eller verksamhet. Istället har Vaxholm bedrivit ett förbättringsarbete med samtliga förvaltningar och verksamheter. Kommunen har till exempel anordnat en workshop för samtliga nämndordförande, controllers och förvaltningschefer för att välja ut förbättringsområden inom varje verksamhet att arbeta vidare med.

Tankar om deltagandet i Modellkonceptet

Vaxholms stad uppger i intervjun att de har sett stora förbättringar i deras arbete med jämställdhet. Modellkonceptet uppges ha passat kommunens eget arbetssätt för att bedriva projekt. En framgångsfaktor var att man i ett tidigt skede lyckades identifiera vilka nyckelpersoner som skulle delta för att åstadkomma resultat och engagemang.

”Den projektliknande strukturen på Modellkonceptet är bra och passar vårt arbetssätt här i kommunen. Vi har fått en plattform för att skapa daglig verksamhet och kommer kunna avsluta det när projektet är klart och vi uppnått våra mål.”

Lärdomar från Vaxholms stad

- Arbeta gärna i projektför att utveckla styrmodellerna. Tillsätt en styrgrupp och utse en projektledare som ansvarar för att leda och följa upp arbetet kontinuerligt.
- Integrera nyckelpersoner som har breda kontaktytor i kommunen.

Mentorkommuner

Mentorkommun: Kalmar

Mål med deltagande i Modellkonceptet

En målsättning med Kalmar kommuns deltagande i Modellkonceptet var att lära mer om jämställdhet och ta del av andra kommuners erfarenheter av jämställdhetsintegrering. Kalmar valde därefter att bli mentorkommun då Modellkonceptet sågs som en bra modell för att driva arbetet med jämställdhetsintegrering vidare och gav möjlighet att utbyta erfarenheter med andra kommuner. Kalmar har som mål att verksamheterna ska vara jämställdhetsrädda år 2024.

Framgångar och utmaningar utifrån delarna i checklisten

I rollen som mentor har Kalmar fortsatt sitt utvecklingsarbete utifrån de olika delarna i checklisten. Särskild vikt har lagts vid att synliggöra jämställdhetsperspektivet i hela styrkedjan. En viktig insats har varit en utbildning om uppföljning och styrning för stärkt gemensam syn på frågorna och stärkt kompetens för uppföljning och analys.

En utmaning i arbetet har varit att få alla förvaltningar att presentera statistik uppdelad på kön i uppföljning och beslutsunderlag. Kommunen har utvecklat nya stöddokument för att förbättra förutsättningarna för detta och planerar att ta fram vidare anvisningar för hur könsuppdelad statistik kan tas fram och analyseras.

”Det känns som vi har hittat nyckeln och kan komma vidare med vårt jämställdhetsarbete.”

Tankar om deltagandet i Modellkonceptet som mentor

Företrädarna från Kalmar uppger att mentorskapet bidragit till deras egen utveckling genom fortsatt ömsesidigt utbyte av erfarenheter och kunskaper med andra kommuner när det gäller jämställdhetsintegrering.

Lärdomar från Kalmar kommun

- Involvera nyckelpersoner med uppföljnings- och analyskompetens för att ge stöd till verksamheterna i att ta fram och analysera statistik.
- Tydliggör chefernas roll i jämställdhetsarbetet för att ge tydlig styrning och ledning för jämställdhetsarbetet.

Mentorkommun: Örnsköldsvik

Bakgrund till kommunens deltagande i Modellkonceptet

Startskottet för deltagandet i Modellkonceptet var kommunens undertecknande av den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR-deklARATIONEN), som motiverade kommunen till att vilja arbeta med jämställdhet på ett mer systematiskt sätt. Jämställdhetsfrågorna var också allmänt högt prioriterade frågor för de styrande politikerna i kommunen.

Mål med deltagande i Modellkonceptet

Som viktigt motiv till kommunens ursprungliga deltagande lyfter kommunföreträdarna att åstadkomma mer genomslag för sitt jämställdhetsarbete genom att få stöd för ett mer strukturerat arbete. Därtill ville man få inspiration och konkreta tips till utformandet av den jämställdhetsstrategi som politiken efterfrågat utifrån CEMR-deklARATIONEN.

Motiven till att bli mentorkommun var att man ville fortsätta sitt utvecklingsarbete med tydlig framdrift. En fördel var att kunna använda en redan upparbetad struktur för jämställdhetsintegreringsarbete. Kommunföreträdarna menar att det bidragit till att kommunen kommit längre i sitt jämställdhetsintegreringsarbete än vad som annars hade varit möjligt på samma tid.

”Det är värdefullt att ha en struktur att förhålla sig till.”

Framgångar och utmaningar utifrån delarna i checklisten

I denna omgång av Modellkonceptet har Örnsköldsviks kommun gjort ytterligare förbättringar inom de olika områdena i checklisten. Under tiden som mentorskommun har arbetet fördjupats i kommunens förvaltningar och verksamheter, till exempel genom utbildningsinsatser, åtgärder för att utveckla analysarbetet och framtagande av handlingsplaner för jämställdhet i förvaltningarna. I dagsläget har fyra av fem förvaltningar beslutade handlingsplaner och fyra av fem förvaltningar har gjort klart sina prioriterade förbättringsområden. Det som gjorde att förbättringsarbetet tog längre tid eller stannade upp var omprioriteringar på grund av covidpandemin, ojämnt mandat och förutsättningar i jämställdhetsgruppen, visst motstånd och möjligen en vilja att göra allt samtidigt.

Under 2021 fick förvaltningarna i uppdrag att testa checklisten för jämställda beslut i lämpliga ärenden. Sammanlagt har fyra av fem förvaltningar testat checklisten och därmed tillämpat ett jämställdhetsperspektiv i beslutsunderlag.

”Det är först nu vi börjar se resultat inom styrning och ledning, där mål sattes för tre år sedan.”

Tankar om deltagandet i Modellkonceptet som mentor

I intervjun beskriver kommunföreträdarna att arbetet som mentorkommun bidragit till att kommunen kunnat identifiera styrkor och svagheter i det egna arbetet, vilket lett till nya förbättringsarbeten.

Lärdomar från Örnsköldsviks kommun

- Involvera nyckelpersoner med uppföljningskompetens tidigt i processen.
- Sträva efter att ha samordnare och en arbetsgrupp som träffas ofta och har ett nära samarbete.
- Kommunikation, utbildning, information och förankring är viktigt.
- Låt arbetet ta tid så att alla berörda kan komma på banan innan nästa steg tas.
- Tillsätt ersättare i kommunens styrgrupp för arbetet inom Modellkonceptet. På det sättet bromsas inte arbetet om någon medverkande får förhinder.

Sammanställning av deltagarnas resultat

I **Tabell 1** redovisas den genomsnittliga skattningen för alla deltagande kommuner för varje moment i checklistan vid varje mättillfälle samt den genomsnittliga förändringen mellan skattningen vid uppstart och Lärandeträff 3. Skattningarna görs för tio moment utifrån en fyrgradig skala där 1 innebär ”ej påbörjad/finns inte”, 2 innebär ”utveckling startat, nyss påbörjat”, 3 innebär ”utveckling pågår, kommit en bit på väg” och 4 som innebär ”genomfört, det finns”. Resultaten för skattningarna är avrundade till en decimal, vilket kan göra att differensen inte summerar till skillnaden av de två skattningstillfällena.

Deltagarkommuner

Tabell 1: Deltagarkommunernas genomsnittliga självskattade bedömningar i checklistan per skattningstillfälle.

Del i checklista för jämställdhetsintegrering, Deltagarkommuner	Skattning per Lärandeträff				
	Uppstart	Träff 1	Träff 2	Träff 3	+/-
1. Den politiska församlingen tar beslut om jämställdhetsintegrering	2,8	3,5	3,8	4,0	1,3
2. Den politiska ledningen efterfrågar resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering	2,0	2,0	2,5	3,5	1,5
3. Högsta cheferna tar ansvar för att politikernas jämställdhetsbeslut genomförs	1,8	1,8	2,5	2,5	0,8
4. Ledningen ger organisationen förutsättningar för kompetens och lärande	2,0	2,3	3,0	3,3	1,3
5. Jämställdhetsperspektivet är synligt i hela styrkedjan, från styrning till uppföljning	1,8	1,8	2,3	2,8	1,0
6. Redovisa och analysera all individbaserad statistik med kön som indelningsgrund	2,3	2,0	2,3	3,0	0,8
7. I beslutsunderlag finns en beskrivning av konsekvenser för kvinnor och män, flickor och pojkar	1,3	1,3	1,5	2,3	1,0
8. Organisationen bedriver ett systematiskt förbättringsarbete	1,3	1,8	2,4	2,5	1,3
9. Jämställdhetsintegreringen leder till konkreta och hållbara förbättringar i verksamheterna	1,5	2,0	1,8	2,2	0,8
10. Struktur och kultur stöder fortsatt utveckling	1,3	1,5	2,0	2,5	1,3
Totalt	17,8	19,8	23,9	28,5	10,8

När de deltagande kommunernas skattningar läggs samman framgår att det har skett förbättringar för samtliga moment i checklistan (Tabell 1). Den genomsnittliga förbättringen mellan skattningstillfället vid Modellkonceptets start och den genomsnittliga skattningen vid den sista lärandeträffen var 10,8 poäng. Enskilda kommuners skattningar skiljer sig åt mellan de olika momenten i checklistan, det är emellertid inte någon kommun som försämrat sig i något av momenten. Det bekräftas även i intervjuer, där kommunerna uppger att de upplevt att förändringsarbetet inneburit förbättringar i deras styr- och ledningsprocesser och till viss del även i arbetssätt.

Den största förbättringen har skett vad gäller att den *politiska ledningen efterfrågar resultat från arbetet med jämställdhetsintegrering*. Detta är nära kopplat till det första momentet i checklistan – att *den politiska församlingen har fattat beslut om jämställdhetsintegrering* där det också skett en förbättring motsvarande mer än ett skalsteg i genomsnitt.

Kommunerna har enligt skattningarna gjort tydliga förbättringar avseende ytterligare tre av momenten: moment fyra, att *ledningen ger organisationen förutsättningar för kompetens och lärande*, moment åtta *organisationen bedriver ett systematiskt förbättringsarbete* och tio att *det finns både struktur och kultur som stödjer långsiktigt hållbara förbättringar*.

De moment där kommunerna upplevt minst utveckling är nummer tre, sex och nio, som handlar om att *högsta cheferna ska säkerställa att politikernas beslut genomförs, redovisa och analysera all individbaserad statistik med kön som indelningsgrund* och att *jämställdhetsintegreringen leder till konkreta och hållbara förbättringar i verksamheterna*. Vad gäller kommunernas resultat kring moment sex bör det noteras att momentet innefattar både att ta fram könsuppdelad statistik och att analysera den. En bidragande faktor till att kommunerna inte noterar så stora förbättringar för detta moment, trots att alla kommuner arbetat med att utveckla den könsuppdelade statistiken, kan vara att momentet både omfattar redovisning och analys. Flera av kommunerna har pekat på att det återstår mycket arbete med att utveckla analyserna av statistiken men att man utvecklat användningen av könsuppdelad statistik på flera områden.

Mentorkommuner

Tabell 2: Mentorkommunernas genomsnittliga självskattade bedömningar i checklistan.

Del i checklista för jämställdhetsintegrering, Mentorkommuner	Skattning per Lärandeträff				
	Uppstart	Träff 1	Träff 2	Träff 3	+/-
1. Den politiska församlingen tar beslut om jämställdhetsintegrering	4,0	4,0	4,0	4,0	0,0
2. Den politiska ledningen efterfrågar resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering	2,5	2,5	3,3	3,5	1,0
3. Högsta cheferna tar ansvar för att politikernas jämställdhetsbeslut genomförs	2,0	2,5	3,0	3,5	1,5
4. Ledningen ger organisationen förutsättningar för kompetens och lärande	2,5	3,0	3,0	3,5	1,0
5. Jämställdhetsperspektivet är synligt i hela styrkedjan, från styrning till uppföljning	2,5	3,0	2,0	2,5	0,8
6. Redovisa och analysera all individbaserad statistik med kön som indelningsgrund	2,0	2,0	2,0	2,5	0,5
7. I beslutsunderlag finns en beskrivning av konsekvenser för kvinnor och män, flickor och pojkar	1,5	1,5	2,0	2,3	0,8
8. Organisationen bedriver ett systematiskt förbättringsarbete	1,5	2,0	2,3	2,8	1,3
9. Jämställdhetsintegreringen leder till konkreta och hållbara förbättringar i verksamheterna	2,0	2,0	2,3	2,5	0,5
10. Struktur och kultur stöder fortsatt utveckling	1,5	2,5	3,0	3,3	1,8
Totalt	22,0	25,0	27,8	31,0	9,0

Även de sammanslagna skattningarna för mentorkommunerna visar på förbättringar inom samtliga moment i checklistan (Tabell 2). Sammanlagt uppgår skillnaden i skattningar över tidsperioden till 9 poäng. Mentorkommunerna har kommit olika långt i checklistans olika moment. Efter att de första viktiga utvecklingsstegen genomförts, till exempel att fatta övergripande beslut eller göra de första förändringarna i styrdokumentet, visar erfarenheterna att de mer genomgripande förändringarna som innebär att förändra arbetssätt och kultur på bred front i verksamheterna är svårare och behöver bedrivas långsiktigt.

Mentorkommunerna har haft en tydlig utveckling avseende flera av checklistans moment, till exempel inom moment tre, att *högsta cheferna tar ansvar för att politikernas jämställdhetsbeslut genomförs* samt inom moment åtta och

tio, att *organisationen bedriver ett systematiskt förbättringsarbete* respektive att *det finns både struktur och kultur som stödjer långsiktigt hållbara förbättringar*.

De moment för vilket mentorskommunerna skattat minst utveckling är moment sex - att *redovisa och analysera all individbaserad statistik med kön som indelningsgrund* och moment nio – att *jämställdhetsintegreringen leder till konkreta och hållbara förbättringar i verksamheterna*.

Ökad kunskap och medvetenhet om det genomgripande förändringsarbete som krävs för jämställdhetsintegrering kan bidra till att de kommuner som bedrivit arbetet under en längre tid skattar sina resultat lägre jämfört med kommuner som mer nyligen påbörjat sitt utvecklingsarbete.

Måluppfyllelse och exempel på effekter

I detta avsnitt beskrivs deltagarorganisationernas resultat utifrån resultatkedjan, där exempel på genomförda aktiviteter, nya eller ändrade produkter, nya arbetsätt, nya/ändrade utfall och samhällseffekter presenteras. Beskrivningarna baseras på intervjuer med respektive deltagarkommun, kommunernas resultatrapporter samt deltagarobservationer från lärandeträffarna.

Inledningsvis bör nämnas att eftersom arbetet inom Modellkonceptet bedrivs under en begränsad tid är det förväntat att deltagarorganisationerna inte kan se effekter på samhällsnivå eller förändrade utfall till exempel för olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar som tar del av välfärdstjänster. Intervjuerna och resultatrapporterna visar dock att resultatkedjan som stöd för uppföljning inte är ett så inarbetat verktyg som vägledningen och checklistan för självskattning är för förbättringsarbetet. Till exempel har vissa av kommunföreträdarna inte pekat ut vilka utfall som insatta aktiviteter avser att förändra.

Exempel på effekter och resultat från arbetet presenteras i detta avsnitt utifrån hur de kopplar an till SKR:s övergripande mål för satsningen; att *stärka kommuners och regioners arbete med jämställdhetsintegrering och samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå kring lösningar på specifika jämställdhetsproblem utifrån de jämställdhetspolitiska målen* samt målen för Modellkonceptet som är:

- Uppnå konkreta förbättringar i verksamhetens system för styrning och ledning och en mer sammanhållen styrkedja
- Skapa nya eller ändrade arbetsätt inom en kärnverksamhet
- Uppnå bättre måluppfyllelse och färre omotiverade könsskillnader
- Välja indikatorer för att mäta, analysera, förbättra och följa upp resultat för olika grupper av kvinnor, män, flickor och pojkar
- Delta som mentor för nya kommuner/regioner eller verksamheter inom den egna kommunen/regionen

Sammantaget har arbetet med Modellkonceptet bidragit till ökad måluppfyllelse för de olika delmålen, men i varierande grad. En förklaring till att måluppfyllelsen är lägre för mål som *färre omotiverade skillnader* är som nämnts att uppföljningstiden är för kort för att kunna mäta sådana effekter.

Genomförda aktiviteter

Alla kommuner har genomfört aktiviteter för att jämställdhetsintegrera styr- och ledningssystemen. Till exempel har deltagarna arbetat med att utveckla styrande dokument samt mallar för bland annat budget, verksamhetsplanering och uppföljning. För detta krävs att identifiera vilka dokument som behöver förändras och hur, ta fram beslutsunderlag för förändringarna samt löpande arbeta med förankring av de nya styrdokumenterna och skapa förutsättningar för implementering i verksamheterna. Utöver detta arbete har kommunerna genomfört en rad andra aktiviteter för att utveckla jämställdhetsarbetet, exempel på detta beskrivs nedan.

Utbildningar

Samtliga deltagande kommuner har ordnat utbildningar på olika teman för att öka kunskapen och medvetenheten om jämställdhet, jämställdhetsproblem och behovet av jämställdhetsintegreringen, men också om vad det betyder för den egna verksamheten. Deltagarna har dels använt sig av utbildningar som de fått tillgång till genom Modellkonceptet, dels tagit fram egna utbildningar för att stärka kompetensen avseende jämställdhet inom specifika områden. I intervjuer framkommer att introduktionsutbildningen i Modellkonceptet har använts av personerna i arbets- eller styrgruppen liksom andra nyckelpersoner eller grupper av medarbetare. För de senare har delar ur introduktionsutbildningen valts ut för att passa målgruppen.

Ett exempel är Kramfors kommun som givit en e-utbildning inom området våld i nära relationer till kommunkoncernens alla medarbetare och förtroendeutvalda. Syftet med utbildningen var att höja kunskapen kring våld i nära relationer för att våga se, fråga och agera vid misstanke om våld. Ett annat exempel är Örnsköldsviks kommun där kommunkoncernens samtliga medarbetare erbjudits en digital föreläsning i ämnet jämställdhet med efterföljande diskussioner i mindre grupper. Därutöver har kommunkoncernens chefer erbjudits en utbildning i jämställd rekrytering.

Könsuppdelad statistik och analys

Kommunerna har genomfört en rad olika aktiviteter för att öka andelen könsuppdelad statistik, identifiera relevanta indikatorer, öka användningen av statistiken, samt utveckla de statistiska analyserna.

Vaxholms stad redovisar exempelvis all statistik där det är möjligt per kön och har satt som mål att statistiken också ska analyseras. Karlstads kommun arbetar för att alla förvaltningar och bolag ska redovisa all statistik uppdelat på kön. En åtgärd för att åstadkomma detta är att jämställdhetsintegrera planerings- och uppföljningsprocessen. I pilotarbetet i vård- och omsorgsförvaltningen har

Karlstads kommun också kartlagt relevant statistik och tagit fram könsuppdelad statistik för områden där sådana data saknats. Kramfors kommun har genomfört en inventering av sina verksamhetssystem för att kartlägga användningen av könsuppdelad statistik.

För att stärka förutsättningarna för att presentera och analysera relevanta data och statistik har utbildningsinsatser genomförts i flera av kommunerna. Till exempel anlidade Kalmar kommun Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) för en fördjupande utbildning med fokus på analys och uppföljning samt metoder för analys utifrån den egna kommunens resultat. Utbildningstillfället uppges ha varit mycket uppskattat och bidragit till samsyn kring betydelsen av att göra jämställdhetsanalyser.

Kommunerna har kommit olika långt i arbetet med att utveckla och använda könsuppdelad statistik och göra analyser. Deltagarna menar att detta är ett omfattande arbete där fortsatta och långsiktiga insatser behövs för att på ett mer systematiskt sätt analysera skillnader och kunna dra slutsatser kring om skillnader är omotiverade och därmed indikerar ett jämställdhetsproblem.

Aktiviteter inom pilotverksamheterna

Alla deltagare har genomfört aktiviteter i sina pilotverksamheter. Vissa exempel beskrivs nedan medan andra exempel beskrivs i andra delar av detta kapitel.

I Kalmar kommuns pilotverksamhet, Arbetsmarknadsenheten, tillsattes en arbetsgrupp som genom regelbundna träffar arbetat för att utveckla jämställdhetsarbetet på enheten. En kartläggningsgrupp tillsattes också för att utveckla arbetet med kartläggningar av arbets sökande för att bättre kunna matcha mot arbetsmarknaden utan att låta könsstereotypa normer styra.

Som tidigare nämnts valde Vaxholms stad att arbeta med samtliga förvaltningar istället för att bedriva ett fördjupat arbete inom en verksamhet eller förvaltning. Inom ramen för arbetet genomfördes till exempel en workshop med förvaltningarna där det gavs tillfälle för dialog, tydliggörande av ansvarsfördelning samt diskussioner kring förvaltningarnas möjligheter och förbättringsområden rörande jämställdhet. Genom workshopen förankrades arbetet med jämställdhetsintegrering och förslag till förbättringsområden för varje verksamhet att arbeta vidare med togs fram.

I Karlstads kommun genomfördes en kartläggning av var i vård- och omsorgsförvaltningens planer, mål, aktiviteter, styrande dokument och uppföljning som det fanns ett jämställdhetsperspektiv att beakta.

Utifrån en undersökning kring lokala samverkansglapp i arbetet mot våld i nära relationer har fem representanter från Örnsköldsviks samverkande myndigheter fått delta i en processledarutbildning för våldsförebyggande arbete. Utbildningen syftade till att vara ett stöd i ett pågående utvecklingsarbete med att skapa en process för våldsförebyggande arbete.

Kommunikation

Under den här omgången av Modellkonceptet har två fördjupningsmoduler erbjudits med fokus på förändringskommunikation och inkluderande kommunikation.

Flera av deltagarna har valt att kommunicera deltagandet i Modellkonceptet både internt och externt. Några av deltagarna har tagit fram och lagt ut egna filmer och föreläsningar för medarbetarna inom kommunen. Ett sådant initiativ togs först av Kramfors kommun, som via en lärandeträff inspirerade andra kommuner att ta efter. Till exempel har Vaxholms stad kommunicerat deltagandet i Modellkonceptet till kommunens invånare via lokala tidningar, sociala medier och kommunens webbplats.

Karlskrona kommun uppger att kommunikationsenheten involverades tidigt i processen och utarbetade en kommunikationsplan och målgruppsanalys. Kommunen upplevde initialt utmaningar kring vad som skulle kommuniceras då det bedömdes som svårt att kommunicera kring denna typ av långsiktigt arbete där man inte kan peka på direkta resultat. Därefter har kommunen valt att samla goda exempel från verksamheterna som ska kommuniceras i en artikelserie på kommunens webbplats.

Flera av de tidigare nämnda aktiviteterna, så som utbildningar och förankringsprocesser liksom ändamålsenligt utformade stödmaterial, är exempel på att använda sig av förändringskommunikation i förändringsarbete. Den workshop som anordnades av Vaxholms stad för kommunens förvaltningar som nämnts ovan är ett exempel på hur kommunikation kan användas för att stödja ett förändringsarbete i praktiken.

Nya/ändrade produkter

Två av delmålen med Modellkonceptet är att *uppnå konkreta förbättringar i verksamhetens system för styrning och ledning* samt att *välja indikatorer för att mäta, analysera, förbättra och följa upp resultat för olika grupper av kvinnor, män, flickor och pojkar*. Flera konkreta förbättringar inom dessa områden har gjorts av kommunerna som deltagit i konceptet.

I Örnsköldsviks kommun antog kommunstyrelsen under 2020 en jämställdhetsstrategi, som även antagits av berörda nämnder. Vidare har förvaltningscheferna i uppdrag från kommundirektör och nämndordförandegruppen att ta fram handlingsplaner för jämställdhet. Arbetet med handlingsplanerna har kommit olika långt i förvaltningarna. Kommunen erbjuder ett stöd till förvaltningarna genom att ställa kommunledningsförvaltningens jämställdhetssamordnare och arbetsgruppen för jämställdhetsintegrering till förfogande för frågor och hjälp.

Vaxholms stad har tagit fram flera nya produkter till följd av deltagandet i Modellkonceptet. Inom kommunens socialnämnd har exempelvis en enkät tagits fram för att mäta om de biståndsbedömningar som genomförs vid funktionshinder och ekonomiskt bistånd är jämställda.

Utifrån kartläggningen av var i vård- och omsorgsförvaltningen i Karlstads kommuns styr- och ledningsdokument och processer som ett jämställdhetsperspektiv bör beaktas togs en ny produkt fram i form av en handlingsplan med mål och aktiviteter samt tidplan för genomförande.

Vad gäller målet om att identifiera indikatorer för att mäta, analysera, förbättra och följa upp resultat har kommunerna kommit olika långt. Kommunfullmäktige i Kramfors kommun har fattat beslut om huvudinriktningen att redovisning av statistik och verksamhetsdata ska ske uppdelat på kön. Detta har även omsatts i nya ägardirektiv för de kommunala bolagen som ingår i koncernen. I Vaxholms stad har till exempel uppföljningsbara indikatorer inkluderats i mål och budgetdokument, resultat- och målsamtal, i tertiärbokslut och i årsbokslut och i den antagna hållbarhetsstrategin, se exempelruta nedan.

Exempel: Anvisning i tertialbokslut för Vaxholms stad

Vilket utvecklingsområde har ni valt att arbeta med för att säkerställa en jämn offentlig service/verksamhet inom nämndens ansvarsområde?
(området kan ha prioriterats utifrån olika grunder, exempelvis statistik, egna observationer, uppföljningar mm.)

Utgå från det område ni har valt och besvara sedan i den mån det är möjligt nedanstående frågor som en grund/analys för ert utvecklingsarbete.

- Ser vi skillnader mellan kvinnor och män, flickor och pojkar i statistik/uppföljningar som vi gör /har gjort inom det område vi har valt att förbättra?
- Skiftar dessa skillnader även i andra kommuner, nationellt osv?
- Är skillnaderna små eller stora? (för ett resonemang)
- Finns dessa skillnader även i andra kommuner, nationellt osv?
- Finns det rimliga förklaringar till könsskillnaderna, eller är de ett uttryck för ojämställdhet?
- Ser vi ett mönster i våra arbetssätt, bemötande etc. som bidrar till ojämställdhet? Vilka konsekvenser/effekter får detta i så fall?

Det finns också flera exempel på att kommunerna har uppdaterat styrande dokument och policys samt tagit fram nya mallar eller utvecklat mallar för olika typer av beslutsunderlag och planeringsdokument i syfte att beakta jämställdhetsperspektivet. Karlskrona kommun har till exempel tagit fram en ny mall för tjänsteskrivelser där jämställdhet och jämlikhet är perspektiv som ska belysas. I Karlstads kommun har skrivningar om jämställdhet inkluderas i budgetanvisningar. Flera kommuner uppger också att de ska vidareutveckla stöd och anvisningar för hur till exempel konsekvensanalyser utifrån kön ska genomföras och presenteras samt hur data ska analyseras så att eventuella omotiverade skillnader mellan könen kan identifieras.

Nya/ändrade arbetssätt

Ett av delmålen med Modellkonceptet är att *skapa nya eller ändrade arbetssätt inom en kärnverksamhet*, vilket de deltagande kommunerna arbetar för genom arbetet i pilotverksamheterna och genom styrning och ledning.

Vissa av kommuner menar att de har kunnat se resultat i form av vissa nya eller förändrade arbetssätt under arbetet med Modellkonceptet, framförallt på styr-

och ledningsnivå. De flesta kommunerna menar att genomgripande förändringar i arbetssätten i alla verksamheter ligger en bit framåt i tiden. Detta gäller både avseende förändrade arbetssätt som följd av förändring i kommunens övergripande styrning och ledning och i de pilotverksamheter som är föremål för fördjupat förändringsarbete.

Ett exempel på nya eller förändrade arbetssätt är i Karlskrona kommun där kommunledningen numera erbjuder stöd och hjälp till förvaltningar och verksamheter för jämställdhetsintegrerad verksamhetsplanering och uppföljning.

Ett annat exempel är att i Örnköldsvik, där kommunledningen beslutat att checklistan för jämställda beslut kan användas av förvaltningarna, har tre av fem förvaltningar använt checklistan för att ta fram underlag för beslut som är jämställdhetsintegrerade. Örnköldsviks kommun har också arbetat med upphandling utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Upphandlingsenheten kommer att använda SKR:s nya vägledning för jämställd upphandling som metod i det fortsatta arbetet.

Flera av de förbättringsområden som identifierats genom arbetet i Vaxholms stad handlar om att förändra arbetssätt. Ett exempel på ett sådant förbättringsområde kommer från barn- och utbildningsnämnden och rör flickor och pojkers utfallsskillnader i betyg i grundskolan. Störst skillnad i betyg förekommer i ämnet bild där skolan planerar att arbeta mer medvetet med att stärka elevers tilltro till sin egen förmåga att skapa bilder. Vidare planerar skolorna för att säkerställa bedömarkompetensen genom att satsa på kompetensutveckling samt utveckla sambedömning över skolgränserna. Inom samma nämnd har utvecklandet av en tillgänglig och inkluderande fritidsgård identifierats som ett utvecklingsområde. Nämnden önskar följa upp besöksstatistiken uppdelat på ålder och kön samt utveckla verksamhetens upplägg och innehåll utifrån ungdomarnas behov. För att uppnå önskemålen har nämnden upphandlat en app som möjliggör och underlättar kommunikationen med ungdomarna där statistik över besökarantal, ålder och kön förs.

Det finns också exempel på nya och ändrade arbetssätt på kommunledningsnivå. Flera av kommunföreträdarna uppger att jämställdhetsfrågorna i större utsträckning nu genomsyrar diskussionerna inom olika verksamhetsområden och på både politisk och tjänstepersonsnivå. Utöver att jämställdhetsperspektivet fått en mer framträdande plats i organisationerna menar vissa kommunföreträdare att Modellkonceptet och dess struktur bidragit till nya kontaktytor och tätare samarbeten tvärs styrkedjan. Det nära samarbetet upplevs bidra till att förbättringsarbetet kunnat bedrivas mer effektivt och att förändringarna kan bli mer ändamålsenliga och väl förankrade. Detta bäddar i sin tur för implementering och långsiktigt hållbara förändringar av arbetssätten.

I intervjuer framkommer också att arbetet som har bedrivits inom ramen för Modellkonceptet kan överföras till framtida processer för att integrera andra perspektiv i styrning och ledning, till exempel utifrån Agenda 2030.

Intervjupersonerna pekar också på att politiker börjat efterfråga resultat av jämställdhetsarbetet, vilket även bekräftas av kommunernas skattningar i checklistan (Avsnitt *Deltagare och resultat utifrån checklistan*). En förklaringsfaktor uppges i vissa kommuner vara att den högsta politiska- och tjänstepersonsnivån medverkat i Modellkonceptet. En annan förklaringsfaktor som nämns är att flera av de deltagande kommunerna leds av politiker med stort engagemang i jämställdhetsfrågor.

En utmaning som förenar flera kommuner när det gäller att förändra arbetssätt handlar om att få förvaltningar och verksamheter att göra konsekvensanalyser utifrån kön i beslutsunderlag, till exempel i budgetunderlag. I intervjuer framkommer att det krävs ett fortsatt förändringsarbete med fokus på bland annat förankring, riktade utbildningsinsatser och operativt stöd för att konsekvensanalyser ska kunna genomföras regelmässigt, på ett vederhäftigt och för beslutsfattarna ändamålsenligt sätt.

Nya/ändrade utfall

Ett av delmålen för Modellkonceptet är att *uppnå bättre måluppfyllelse och färre omotiverade könsskillnader*. Utfall som visar på färre omotiverade könsskillnader i bemötande, bedömningar, insatser och resultat för grupper har inte kunnat påvisas inom ramen för Modellkonceptet, utan förväntas uppnås på längre sikt.

Under de första lärandeträffarna redogjorde kommunerna för statistik som visar på skillnader mellan könen till exempel i resursfördelning, insatser och resultat som kan indikera ett jämställdhetsproblem. Flera av deltagarna uppger att de därefter har förbättrat sina förutsättningar för att kunna arbeta mot mer jämställda utfall genom att arbetet med att identifiera relevanta indikatorer som indikerar jämställdhetsproblem och kan följas över tid har fördjupats.

Flera av kommunerna har fattat beslut om att använda sig av mer könsuppdelad statistik och att genomföra jämställdhetsanalyser i bland annat budgetunderlag. Kommunföreträdarna menar att nya frågor väckts som följd av ökad användning av statistiken, till exempel om skillnader mellan könen är omotiverade, hur hänsyn kan tas till skillnader i behov och hur insatser behöver utformas på olika sätt för olika grupper för att ge likvärdiga resultat. Utöver detta uppger flera kommuner att den ökade användningen av data har bidragit till engagemang för

att driva jämställdhetsarbetet vidare och för att identifiera jämställdhetsproblem genom analys.

Enligt intervjuerna med kommunföreträdarna har det ännu inte varit möjligt att identifiera några nya eller ändrade utfall från kommunernas utvalda pilotverksamheter.

Ett exempel på hur pilotverksamheterna för fördjupat jämställdhetsintegreringsarbete har arbetat mot förbättrade utfall är Vård och- omsorgsförvaltningen i Karlstad kommun. Förvaltningen har presenterat fem indikatorer för förbättring: 1) Väntetid på särskilt boende, där kvinnor haft längre väntetid än männen de senaste tre åren, 2) Fallskador bland 80+ där fler fall har rapporterats för kvinnor än män de senaste åren, 3) Grad av inflytande och tillräcklig tid inom äldreomsorgens hemtjänst, där männen tre år i rad gett högre betyg än kvinnorna, 4) Bemötande inom äldreomsorgens hemtjänst, förtroende och trygghet där männen tre år i rad gett högre betyg än kvinnorna och 5) Äldres besvär av ensamhet inom äldreomsorgens hemtjänst, där en högre andel kvinnor än män uppger att de besväras av ensamhet för fjärde året i rad. För att påverka dessa indikatorer har kommunen bland annat tagit fram handlingsplaner för arbetet och förankrat indikatorerna i nämnd och ledningsgrupp.

Ett annat exempel som tidigare beskrivits är från Kalmar kommun där nya arbetssätt och rutiner tagits fram inom arbetsmarknadsenheten för att ge arbetsökande en jämställd service med målsättningen att det ska leda till att fler arbetssökande får ett arbete.

Samhällseffekter

Det långsiktiga målet för Modellkonceptet är att stärka kommuner och regioners förutsättningar för att bidra till de jämställdhetspolitiska målen uppfylls, till exempel till en jämn fördelning av makt och inflytande, där kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och forma villkoren för beslutsfattande. Eftersom Modellkonceptet genomförs under en begränsad tid har deltagarkommunerna ännu inte kunnat mäta effekter på samhällsnivå av insatta aktiviteter.

Lärdomar från Modellkonceptet 2020–2022

I detta avsnitt presenteras lärdomar från innevarande omgång av Modellkonceptet utifrån tre olika perspektiv:

- Att medverka i Modellkonceptets olika delar
- Att åstadkomma ett hållbart förändringsarbete
- Utveckling av Modellkonceptet

Att medverka i Modellkonceptets olika delar

Medverkan i Modellkonceptet har lett till förbättrade resultat vad gäller jämställdhetsintegrerad styrning och ledning hos de deltagande kommunerna. I intervjuer framkommer att deltagandet gjort att jämställdhetsarbetet prioriterats i kommunerna samt att man fått struktur för sitt förbättringsarbete. Det har möjliggjort att arbetet kommit längre, än vad det hade gjort utan medverkan i Modellkonceptet. Kommunerna pekar på att de genom Modellkonceptet har fått verktyg och metoder för genomförande av förändringsarbete som de kommer att ha användning för även efter att konceptet avslutats.

”Vi hade inte landat där vi är idag utan Modellkonceptet. Det är lätt att man gör punktinsatser som drivs av enskilda medarbetare. Man har en tendens att glömma bort hur viktigt styrning och ledning är för att nå någonstans långsiktigt.

- Kalmar kommun

Några av kommunerna menar att de har etablerat nya arbetssätt och kontaktytor, som inte funnits tidigare. Deltagare vittnar exempelvis om att sammansättningen av kommunföreträdare skapat nya forum för samarbete tvärs kommunernas styrkedja som inte funnits tidigare.

”De interna träffarna med företrädare från den egna kommunen har varit otroligt givande och vi har gjort stora framsteg tack vare det.”

- Karlstads kommun

Metoden för ömsesidigt och systematiskt lärande bidrar till viktigt erfarenhetsutbyte

De deltagande kommunerna uppskattar genomgående konceptet med ömsesidigt och systematiskt lärande och lyfter fram värdet av erfarenhetsutbyte. I intervjuer med kommunföreträdarna framkommer att det varit särskilt uppskattat att kunna dela och få erfara övriga deltagares utmaningar och svårigheter i jämställdhetsintegreringsarbetet. Deltagarna menar att öppenhet kring utmaningar i jämställdhetsarbetet gör det lättare att vid behov ta stöd av andra deltagare i den egna processen. Det gör det också möjligt att diskutera gemensamma utmaningar och hur de kan mötas. Ett exempel är frågan om hur jämställdhetsperspektivet kan prioriteras i förhållande till andra viktiga perspektiv och frågor.

”Metoden ömsesidigt och systematiskt lärande har varit en stor hjälp i vårt arbete med jämställdhet, bidragit till en rejäl knuff framåt. Att tillsammans lyfta och diskutera både framgångar och utmaningar har varit nyttigt och gett bra idéer och möjligheter att dra lärdom av det som andra upplevt som hinder på vägen.”

- Kramfors kommun

Några av de deltagande organisationerna lyfter att de hade önskat än mer tid för reflektion, diskussion och erfarenhetsutbyte vid lärandeträffarna.

Checklistan för självskattning bidrar till att deltagarna kan följa och mäta framsteg i arbetet

Checklistan är det viktigaste och mest uppskattade verktyget bland de deltagande organisationerna. Den främsta anledningen som förs fram är att checklistan gör det möjligt att mäta framsteg i jämställdhetsarbetet, något som annars är svårt att göra på kort sikt. En annan anledning är att den skapar struktur och tydlighet kring vad som ska uppnås.

”Vi vill verkligen lyfta checklistan. För oss har den verkligen fungerat som ett stöd i arbetet. Även om vi inte nått ända fram i arbetet så har vi kunnat se en förbättring.”

- Vaxholms stad

Flera av deltagarna föreslår att fler konkreta exempel på åtgärder för varje moment skulle kunna utveckla vägledningen och checklistan. Ett ytterligare

förslag är att utveckla checklistan så att den också kan användas för att dokumentera vilka åtgärder som genomförts i kommunen för varje moment. Vidare efterfrågas en utveckling av checklistan och vägledningen, som går att följa när arbetet kommit längre och ska tas vidare från utveckling av den övergripande styr- och ledningsprocessen. Till exempel anpassade checklistor och vägledningar för olika verksamheter, så som socialtjänst. Att utveckla Modellkonceptet för att kunna ge mer anpassat stöd för jämställdhetsintegrering inom olika verksamheter är ett arbete som har påbörjats av SKR under 2021.

Att åstadkomma ett hållbart förändringsarbete

Jämställdhet är ett av flera viktiga perspektiv att ta hänsyn till i styrning och kan bana väg för att integrera andra perspektiv

I flera av intervjuerna framkommer att det varit en utmaning att förhålla sig till frågan om hur jämställdhetsperspektivet ska prioriteras i förhållande till andra perspektiv, till exempel HBTQI och andra hållbarhetsfrågor. Hur dessa diskussioner förs och eventuella meningsskiljaktigheter kring prioriteringar rörande olika perspektivs plats i styrande dokument påverkar i vilken takt förändringsarbetet kan genomföras.

”Det har varit en utmaning att ta fram mallar för beslutsunderlag då vi varit osäkra på hur vi ska hantera andra perspektiv.”

- Karlstads kommun

Lösningen på denna utmaning har i vissa fall varit att kommunicera att jämställdhetsintegrering av styrning och ledning är en del av arbetet med att genomföra Agenda 2030. Deltagarna ser att de nya arbetssätten och verktygen från arbetet med jämställdhetsintegrering kan användas för att integrera andra horisontella perspektiv i styr- och ledningssystemen.

”Det är många andra initiativ som pågår parallellt. Det skapar en stress inom organisationen och många ställer sig frågandes över hur man ska mäta med. Det är just i detta skede som styrning och ledning är nyckeln.”

- Vaxholms stad

Tydligt ledarskap och förankring är avgörande för långsiktigt hållbar förändring

En framgångsfaktor hos flera av de deltagande kommunerna har varit att den politiska ledningen varit initiativtagare och/eller mycket engagerade i arbetet och frågorna. Efterfrågan från ansvariga politiker har gjort arbetet till en tydlig beställning från politiken vilket har underlättat förändringsarbetet.

Intervjupersoner betonar också vikten av förankring hos tjänstepersonledningen för att kunna bedriva det mer genomgripande förändringsarbetet. Till exempel avseende rutinmässiga konsekvensanalyser utifrån kön i beslutsunderlag, verksamhetsplaner och budgetäskanden och för att få till långsiktiga förändringar i arbetssätt i verksamheterna för att åstadkomma mer jämställt bemötande, bedömningar och insatser. Vissa kommuner har uttryckt att det har varit en utmaning att få med sig till exempel alla förvaltningschefer i förändringsarbetet. För att få förankring hos chefer och medarbetare har vissa kommuner pekat på vikten av att betrakta och kommunicera jämställdhetsintegreringsarbetet som en kvalitetsfråga – att det är ett sätt att öka kvaliteten i kommunens tjänster till invånarna.

”En framgångsfaktor för oss har varit att vi haft de yttersta mandatet för att sätta press på dessa frågor.”

- Vaxholms stad

Nära samarbete och tydlig arbetsfördelning i förändringsarbetet ger förutsättningar för framdrift

Kommunerna som deltagit i konceptet har formerat arbets- eller styrgrupper för arbetet med Modellkonceptet. Arbets- och styrgrupperna har möten mellan strateg- och lärandeträffar för att bedriva utvecklingsarbetet i kommunen utifrån de verktyg och metoder som lärts ut under Modellkonceptet. I intervjuer med deltagarna betonas vikten av regelbundna träffar och tätt samarbete inom arbets- och styrgruppen. Några av deltagarna framför också fördelarna med att varje person i styrgruppen har en tydlig roll och arbetsuppgift. Det bör också finnas en projektledare (ofta den som har funktionen strateg i arbetet med Modellkonceptet) med huvudsaklig uppgift att säkerställa att jämställdhetsintegreringen i kommunen utvecklas och med mandat att delegera och samordna arbetsuppgifter.

Involvera nyckelpersoner och verksamhetsföreträdare tidigt och i hela processen

Erfarenheterna från tidigare omgångar av Modellkonceptet visar att det är viktigt att involvera nyckelpersoner tidigt i utvecklingsarbetet. Detta för att ge förutsättningar för ändamålsenliga lösningar och skapa grund för implementering. Erfarenheterna från denna omgång av konceptet visar också på detta, till exempel att det kan vara värdefullt att involvera personer med kunskap om planerings- och uppföljningsprocesser, verksamhetsutvecklare, kommunikatörer och HR.

Det förbättringsarbete som avser kommunens övergripande styr- och ledningssystem och det fördjupande förbättringsarbete i pilotverksamheten ska hänga samman och stödja varandra. För att underlätta detta kan modellkommunerna överväga att inkludera de som arbetar med förändringsarbetet i pilotverksamheten i alla delar av Modellkonceptarbetet. Erfarenheterna från deltagande kommuner är att detta kan stärka pilotverksamhetens ägarskap över förändringsarbetet, samt att verksamheten kan få inspiration och motivation på motsvarande sätt som övriga medverkande. Det kan också förbättra förutsättningarna för att testa förbättringarna i styr- och ledningsprocesser mer konkret.

”Om vi hade gjort om den här resan hade jag velat ha med en verksamhetsföreträdare genom alla steg. Annars blir det så att vi chefer sitter och bestämmer över hur verksamheterna ska ändra sig, utan att ha med deras perspektiv.

- Kramfors kommun

Utveckling av Modellkonceptet

Resultatkedjan kan användas mer systematiskt både för uppföljning och utformning av utvecklingsarbetet

I avsnittet *Måluppfyllelse och exempel på effekter* beskrivs att kommunerna inte har använt sig av resultatkedjan på ett lika strukturerat sätt som vägledningen checklistan för självskattning. Kommunerna har inte en lika tydlig bild av vilka utfall de vill förändra/effekter de vill uppnå med sitt jämställdhetsintegreringsarbete som de har av hur de vill förändra sina styr- och ledningsprocesser.

En lärdom från denna omgång av Modellkonceptet är att överväga att förtydliga hur resultatkedjan ska användas och hur den kompletterar vägledningen och checklistan. Till exempel kan den användas som ett stöd för att prioritera i och utforma jämställdhetsintegreringsarbetet, förutom för uppföljning av resultat från arbetet. Att tidigt i arbetet ha diskuterat igenom och dokumenterat önskvärda

utfall, vilka arbetssätt som bör förändras för att förändra utfallen och vilka aktiviteter och nya eller ändrade produkter som ska bidra till dessa förändringar gör det också enklare att följa upp resultat på längre sikt.

Förtydliga hur Agenda 2030 och jämställdhetsintegrering kan stärka varandra

En ökad integrering och arbete för stärkt samsyn mellan olika horisontella sakområden pågår i många regioner och kommuner utifrån bl.a. Agenda 2030. Jämställdhetsintegrering är en förutsättning för att genomföra Agenda 2030, både som ett eget mål och genom att jämställdhet är integrerat i alla övriga mål. Agenda 2030 pekar också ut viktiga utmaningar som kan ge vägledning i jämställdhetsarbetet. Konceptet behöver ge deltagarna stöd i hur verksamheterna kan bidra till Agendans måluppfyllelse genom jämställdhetsintegrering

Anpassa ordningsföljden i konceptets avslutande moment för att underlätta uppföljningen av Modellkonceptet

För att få med resultat och lärdomar från alla delar av kommunernas medverkan i Modellkonceptet i uppföljningen kan följordningen på de sista delarna av Modellkonceptet ändras. Detta så att kommunerna istället presenterar sina resultat på resultatkonferensen *innan* de skickar in sina resultatrapporter och att den samlade resultatrapporten sammanställs efter detta. Då kan eventuella uppföljningsintervjuer genomföras med kommunernas resultatrapporter som underlagsmaterial vilket ger möjlighet att ställa följdfrågor utifrån kommunernas egen rapportering.

Se över vilka delar av det gemensamma arbetet som bör genomföras digitalt även efter covid-19-pandemin

På grund av covid-19-pandemin har formatet för Modellkonceptet behövt anpassas till att genomföras digitalt. I intervjuer framkommer att det digitala formatet har uppskattats av de deltagande kommunerna bland annat för att de kunnat ge fler medarbetare möjlighet att delta i lärandetränarna och att kostnaderna för deltagandet minskat.

”Det digitala har fungerat över förväntan.”

- Kramfors kommun

Mentorkommunerna, som deltagit fysiskt under deras första omgång av Modellkonceptet, uppger dock att det finns fördelar med att mötas fysiskt. Flera av de intervjuade föreslår att framtida omgångar av Modellkonceptet bör genomföras genom både fysiska och digitala möten.

Referenser

CEMR, T. (2009). *Den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå.*

Statskontoret. (2019). *Utvärdering av regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter.*

Modellkonceptet 2020 – 2022

Kommuner och regioner kan få stöd i att jämställdhetsintegrera sina organisationer genom SKR:s Modellkoncept. I denna rapport redovisas erfarenheter och resultat från den fjärde omgången av konceptet som har genomförts åren 2020–2022. Modellkonceptet bygger på ömsesidigt lärande och utbyte av erfarenheter mellan deltagande kommuner och regioner, samt mentorskommuner som tidigare genomgått Modellkonceptet. I denna rapport presenteras de medverkande kommunernas arbete och resultat samt lärdomar för andra kommuner som vill jämställdhetsintegrera sina styr- och ledningsprocesser.

Upplysningar om innehållet
Åsa Thörne Adrianzon, asa.thorne@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2022
ISBN: 978-91-8047-019-3

Kommunstyrelsen

§ 151

Dnr 2022-000169 3.2.2.4

Revidering av Program - Giffri vardag

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta reviderat Program – Giffri vardag.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade att anta Program – Giffri vardag den 19 juni 2017 (dnr 17-149-003). Programmet är i huvudsak framtaget med syfte att vara ett stöd i kommunens arbete med kemikaliehantering och minska risker för negativa effekter på både människor och miljö. Arbetet med att efterleva program Giffri vardag är ett pågående och ett omfattande arbete som mest troligt kommer pågå ett antal år framöver.

Programmet ska inte ses som en ersättning av gällande lagstiftning eller av kommunens andra mål- och policydokument. Programmet ska komplettera dessa.

Handlingsplanen har uppdaterats utifrån vad som har blivit genomfört och vad som anses kvarstå för att säkerställa framdriften i arbetet att vara klart senast 2024-12-31. Utöver det så har viss uppdatering skett i program utifrån vad som är aktuellt idag

Sammanfattad bedömning

För arbetet med att inventera användningen av kemikalier och göra riskbedömningar föreslås följande åtgärder vara nödvändiga för att program Giffri vardag ska anses vara aktuellt:

- Kommunens verksamheter behöver utveckla arbetet med inventering och riskbedömningar i systemet och att all dokumentation är på plats enligt handlingsplanen.
- Kommunstyrelseförvaltningen behöver säkerställa att det finns en god systemförvaltning över tid för systemstödet för kemikaliehanteringen.

Socialt perspektiv

Programmet kan bidra till en bättre folkhälsa utifrån hur väl handlingsplanen och kemikaliehanteringen efterlevs, och har även en tydlig koppling till barnperspektivet genom barnkonventionen, artikel 6 – barns rätt till ett gott liv.

Kommunstyrelsen

Ekologiskt perspektiv

Programmet har positiv inverkan på miljö och klimat utifrån att vi minskar och ersätter användandet av kemiska produkter och varor som är bättre för miljö och människa.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Programmet kommer på kort sikt att generera högre kostnader med hänvisning till återstående behov av inventeringar och riskbedömningar, samt kostnader för eventuella åtgärder som krävs utifrån de bedömningar som görs. Krav vid upphandlingar, drift och underhåll av dataprogram och behov av samordning i arbetet bidrar även till behov av kostnadstäckning.

På längre sikt kan programmet bidra till mindre samhällskostnader, men dessa är svåra att kvantifiera.

Programmet ger inga konsekvenser ur ett juridiskt perspektiv.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-09-29
Program – Giftfri vardag

_____

Kommunfullmäktige

Revidering av Program – Giftfri vardag

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderat Program – Giftfri vardag.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade att anta Program – Giftfri vardag den 19 juni 2017 (dnr 17-149-003). Programmet är i huvudsak framtaget med syfte att vara ett stöd i kommunens arbete med kemikaliehantering och minska risker för negativa effekter på både människor och miljö. Arbetet med att efterleva program Giftfri vardag är ett pågående och ett omfattande arbete som mest troligt kommer pågå ett antal år framöver.

Programmet ska inte ses som en ersättning av gällande lagstiftning eller av kommunens andra mål- och policydokument. Programmet ska komplettera dessa.

Handlingsplanen har uppdaterats utifrån vad som har blivit genomfört och vad som anses kvarstå för att säkerställa framdriften i arbetet att vara klart senast 2024-12-31. Utöver det så har viss uppdatering skett i program utifrån vad som är aktuellt idag

Sammanfattad bedömning

För arbetet med att inventera användningen av kemikalier och göra riskbedömningar föreslås följande åtgärder vara nödvändiga för att program Giftfri vardag ska anses vara aktuellt:

- Kommunens verksamheter behöver utveckla arbetet med inventering och riskbedömningar i systemet och att all dokumentation är på plats enligt handlingsplanen.
- Kommunstyrelseförvaltningen behöver säkerställa att det finns en god systemförvaltning över tid för systemstödet för kemikaliehanteringen.

Datum
2022-09-29Diarienummer
KS/2022-000169**Socialt perspektiv**

Programmet kan bidra till en bättre folkhälsa utifrån hur väl handlingsplanen och kemikaliehanteringen efterlevs, och har även en tydlig koppling till barnperspektivet genom barnkonventionen, artikel 6 – barns rätt till ett gott liv.

Ekologiskt perspektiv

Programmet har positiv inverkan på miljö och klimat utifrån att vi minskar och ersätter användandet av kemiska produkter och varor som är bättre för miljö och människa.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Programmet kommer på kort sikt att generera högre kostnader med hänvisning till återstående behov av inventeringar och riskbedömningar, samt kostnader för eventuella åtgärder som krävs utifrån de bedömningar som görs. Krav vid upphandlingar, drift och underhåll av dataprogram och behov av samordning i arbetet bidrar även till behov av kostnadstäckning.

På längre sikt kan programmet bidra till mindre samhällskostnader, men dessa är svåra att kvantifiera.

Programmet ger inga konsekvenser ur ett juridiskt perspektiv.

Beslutsunderlag

Program – Giftfri vardag (antagen 2017-06-19, bilagas ej).

Uno Jonsson
TillväxtchefDaniel Johansson
Hållbarhetsstrateg**Bilagor**

Bilaga 1 Program – Giftfri vardag

Program – Giffri vardag

Dokumentnamn	Program – Giffri vardag (kemikaliehantering)	Dokumenttyp Program		
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige	Datum 2017-06-19	Diarienummer KS22-000169	
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version 2.0	Senast reviderad 2022-	Giltig t o m 2026-04-06
Dokumentinformation	Beskriver hur kommunens verksamheter ska hantera kemiska produkter och varor.			
Dokumentet gäller för	Alla kommunens nämnder, förvaltningar samt för de verksamheter som kommunen har avtal med och eller bedriver verksamhet på uppdrag av kommunen.			
Annan information	Redaktionella ändringar i handlingsplanen kan göras under löptiden utan beslutprocess. Föregående program antaget av KF 2017-06-19.			

Innehåll

1	Gifrfri vardag i Härnösands kommuns verksamheter ...	3
1.1	Inledning	3
1.2	Syfte	3
2	Bakgrund	4
2.1	Kemisk produkt eller vara	4
2.2	Kemisk riskkälla.....	4
2.3	Utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen	4
2.4	SIN-listan	5
2.5	Nanopartiklar	6
2.6	Högfluorerade ämnen	6
2.7	Hållbar upphandling	7
3	Avgränsningar	7
4	Lagstiftning.....	8
4.1	Miljöbalken	8
4.2	Reach-förordningen	8
4.3	Kemikalieinspektionens föreskrifter	8
4.4	Svensk författningssamling	8
4.5	Arbetsmiljöverkets författningssamling	8
5	Utgångspunkter	9
5.1	Klimat – och energiplan	9
5.2	Nationella och regional miljömål - Gifrfri miljö	9
5.3	Gifrfritt från början	9
5.4	Skydda barnen bättre och kemikaliestrategi för hållbarhet på väg mot en gifrfri miljö.....	10
5.5	Handlingsplan för gifrfria förskolor i Härnösands kommun.....	10
6	Ansvar.....	10
6.1	Styrdokument	10
6.2	Kemikalielistor	10
6.3	Avfallshantering	10
7	Organisation	10
8	Finansiering och genomförande.....	10
9	Förklaringar – ordlista.....	12
10	Handlingsplan – Bilaga 1	15

Programmet reviderat av
Marie Örjestål, KSF
Daniel Johannsson, KSF

1 Giffri vardag i Härnösands kommuns verksamheter

1.1 Inledning

Kemikalier är en del av vår vardag. Användningen av kemikalier ökar. Det handlar både om kemikalier i kemiska produkter och i varor. Farliga ämnen sprider sig långt ifrån utsläppskällor och hamnar i mark, vattendrag, växter, djur och människor. Många kemikalier kan orsaka allergier och leda till cancer på längre sikt. Vissa kemikalier kan också orsaka skada på människans fortplantningsförmåga. Härnösands kommun med mål om att vara en ledande miljökommun har därför tagit fram ett program för en giffri vardag.

1.2 Syfte

Syftet med programmet är att stödja kommunens arbete för en giffri vardag, för att minska risker för negativa effekter på människa och miljö.

Programmet ska stödja förvaltningarnas arbete med att dokumentera och fasa ut befintliga produkter och varor, undvika farliga kemikalier vid inköp och när det är möjligt sträva efter ett ansvarsfullt återbruk av varor.

2 Bakgrund

Det finns en begränsad kunskap om olika ämnens effekter. Därför behövs en ökad medvetenhet och försiktighet vid användningen av kemikalier.

2.1 Kemisk produkt eller vara

Eftersom både kemiska produkter och varor består av ämnen omfattas de båda av kemikalielagstiftningen. Beroende på om du använder en kemisk produkt eller en vara gäller olika regler som du som slutanvändare ska känna till. Kemikalireglerna finns i många olika regelverk och en och samma produkt eller vara kan omfattas av flera av dessa.

För kemiska produkter finns vanligen produktinformation i form av märkning på förpackningen och i säkerhetsdatablad. Produktinformationen ska informera användaren om farorna med produkten och hur den kan hanteras på ett säkert sätt. Information om säker användning finns ofta även i bruksanvisningen. För bekämpningsmedel finns också information om villkor för användning och dosering i bruksanvisningen. Som yrkesmässig slutanvändare ska du läsa och följa informationen för att hantera produkten på ett säkert sätt. Vi är, då det är möjligt, skyldiga att byta ut en miljöfarlig produkt mot en mindre farlig produkt (produktvalsprincipen och skälighetsregeln Miljöbalken).

För varor finns vanligtvis ingen information om säker användning, med avseende på kemikalieinnehåll, i form av förpackningsmärkning och säkerhetsdatablad. I EU:s biocidförordning finns dock krav på märkning av biocidbehandlade varor. Som slutanvändare ska du läsa och följa bruksanvisningen även för varor. Vid nyttillverkning av varor förbrukas mycket kemikalier varför återbruk ofta är att föredra.

2.2 Kemisk riskkälla

En kemisk riskkälla är något som på grund av sitt innehåll av kemiska ämnen kan orsaka skada. Heta vätskor är den kemiska riskkälla som ger upphov till flest olycksfall.

2.3 Utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen

Prioriteringsguiden - PRIO är ett verktyg som hjälper till att hitta och byta ut farliga ämnen i varor eller kemiska produkter. Extra vägledning finns för målgrupper produktutvecklare, varuleverantörer, inköpare, upphandlare, miljöansvariga, och inspektörer.

PRIO delar in ämnen i två prioriteringsnivåer, utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen.¹

Den grundläggande principen ska vara att utfasningsämnen ska fasas ut ur produkter som används i verksamheterna och att prioriterade riskminskningsämnen bara får användas om man kan visa att användningen är säker.

---

¹ www.kemi.se/prio-start

Exempel på utfasningsämnen:

- DEHP och flera andra ftalater är reproduktionsstörande och kan förekomma i bland annat PVC-plast. Användningen har begränsats av EU-kommissionen, 2020-07-08, där det förbjuds som mjukgörare i plast, framförallt PVC-plast. Undantag finns.
- Antracen är ett PBT-ämne som kan finnas i takpapp, gummi (bland annat däck), kreosotimpregnerat virke och pyroteknikprodukter.

Den europeiska kemikaliemyndigheten ECHA för en kandidatförteckning med särskilt farliga ämnen (SVHC) där nya ämnen förs upp på förteckningen successivt (två gånger per år).

Kemikalieinspektionen och Konkurrensverket (f d Miljöstyrningsrådet) betraktar hormonstörande ämnen som utfasningsämnen. De finns också med bland de egenskaper som kvalificerar ett ämne som SVHC, enligt REACH. EU är i färd med att ta fram sådana kriterier, men det kommer sannolikt dröja innan tillräckligt många ämnen är klassificerade utifrån dem så att det finns en användbar lista.

2.4 SIN-listan

Där officiell klassificering saknas, t ex för hormonstörande ämnen, finns den så kallade SIN-listan ² (Substitute It Now). Listan bygger på en grundlig genomgång av vetenskaplig litteratur. Listan har också granskats av oberoende experter.

Urvalet till listan följer de egenskaper som finns i Reach för SVHC. Den ställer högre krav på vetenskapliga belägg för att betrakta ett ämne som hormonstörande än vad som gjordes i EU-kommissionens projekt. Trots att den inte är en officiell EU-publication har SIN-listan flera gånger lyfts fram och rekommenderats av miljökommissionärer och andra ledande företrädare för EU-kommissionen. Den är således vetenskapligt vederhäftig, kontinuerligt uppdaterad utifrån ny kunskap och är dessutom framtagen specifikt som ett stöd för aktörer som vill undvika farliga ämnen.

De ämnen som är uppförda som hormonstörande på SIN-listan ska tills vidare definiera vilka ämnen kommunen ser som hormonstörande och som därmed i möjligaste mån ska undvikas.

Exempel på hormonstörande ämnen:

- Ftalater – mjukgörare i plaster. Finns framförallt i golvmattor och annan mjuk PVC. EU har förbjudit fyra ftalater fr o m 2020-07-08, DEHP, DBP, BBP och DIBP.
- Polybromerade difenyletrar (PBDE) – flamskyddsmedel i bland annat textil, möbler och skumgummimadrasser.

² <http://www.chemsec.org/what-we-do/sin-list>

2.5 Nanopartiklar

Nanomaterial framställs för att man vill utnyttja deras speciella egenskaper. Alla situationer där nanomaterial kan bli luftburna behöver särskild uppmärksamhet.

2020-01-01 infördes krav på information om nanomaterial i REACH-lagstiftningen. Det finns inga specifika regler om nanomaterial i de nu gällande arbetsmiljöreglerna. Inte heller finns särskilda hygieniska gränsvärden för ämnen som förekommer i nanoform. Internationell forskning visar att om man får nanopartiklar i lungorna så ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar, cancer, KOL, astma och liknande sjukdomar (källa: Arbetarskydd 2019-12-06).

Kemikalieinspektionen håller på att ta fram ny föreskrift om registrering av nanomaterial för att skapa överblick över vilka nanomaterial som förekommer på marknaden. Detta behöver bevakas.

Tillsatsen och färgämnet titandioxid (E 171) i mat tas bort av EU från och med 2022. Orsaken är att titandioxid inte längre anses säker att använda som tillsats i mat. Det innebär att det nu inte är tillåtet att använda titandioxid vid tillverkning av livsmedel i EU. Livsmedel som innehåller titandioxid får inte heller importeras till och säljas i EU. (källa: Livsmedelsverket).

Nanomaterial finns ofta i t ex solskyddsprodukter och tandkräm. Ex på märkning: Titanium Dioxide (nano).

- I avvaktan på mer forskning ska personal inom barnomsorg och skola uppmana föräldrar till försiktighet med användande av produkter som innehåller nanopartiklar.

2.6 Högfluorerade ämnen

PFAS eller högfluorerade ämnen har tillverkats sedan 1950-talet och används på grund av sina eftertraktade tekniska egenskaper i många olika typer av varor och kemiska produkter. Gemensamt för alla PFAS-ämnen är att de är mycket svåra att bryta ned och vissa PFAS kan ha skadliga effekter, både för människa och miljö. Exempel på vart PFAS används: GoreTex, bilklädsel, impregneringsmedel, brandsläckningskum, popcornpåsar, smink, solkräm, hudkräm, golvpolsk, stekpannor med non stick beläggning och skidvalla. Vid upphandling/inköp bör PFAS-fria alternativ krävas.

2.7 Hållbar upphandling

Upphandlingsmyndigheten har en hemsida med råd för hållbar upphandling. De utvecklar och förvaltar hållbarhetskriterier. Det finns kriterier på tre nivåer: Basnivå, Avancerade nivå och Spjutspets nivå.

Vid upphandling är det viktigt att följa nedanstående:

- Generellt vid upphandling ska höga krav ställas, så kallat avancerat krav, då det är tillämpligt. Upphandlingsenheten ska lägga upp hållbarhetsstrategier vid varje upphandling i dialog med kostnads- och verksamhetsansvarig.
- Vid upphandling till förskola och skola, i de miljöer där barn huvudsakligen vistas, ska målet vara att spjutspetskrav tillämpas, då det finns att upphandla.
- Vid upphandling bör det krävas intyg på möbler och annan inredning att den inte innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen.
- Vid upphandling och inköp ska Upphandlingsmyndighetens och Kemikalieinspektionens tips och råd beaktas.
- Vid upphandling av livsmedel ska andelen ekologiska produkter öka enligt Måltidspolicy för Härnösands kommun.
- Vid upphandling av städavtal och eller städprodukter ska höga krav ställas.
- Material som väljs i byggnation och inredning bör ha intyg på att det inte innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen.
- Återbruka varor, t ex möbler, ansvarsfullt i stället för att köpa nytt. Viktigt att farliga produkter och varor inte återbrukas.

Hållbarhetskollen och KemKollen kan med fördel användas som ett stöd i arbetet med upphandling. Det är ett uppföljningsverktyg för kommuner och regioner som i nationell samverkan arbetar för bättre uppföljning av kemikaliekraV i upphandlingar. Dessa stöd finns via Addas hemsida – ett verksamhetsstöd till offentlig sektor. Adda är ett företag inom SKR.

3 Avgränsningar

Programmet ska inte ses som en ersättning av gällande lagstiftning eller av kommunens andra mål- och policydokument. Programmet ska komplettera dessa.

4 Lagstiftning

Nedan finns några viktiga urval (OBS! ej heltäckande sammanställning) på lagstiftning gällande kemikaliehantering.³

4.1 Miljöbalken

Miljöbalkens andra kapitel, allmänna hänsynsregler. De viktigaste delarna i sammanhanget är kunskapskrav, försiktighetsprincipen och produktvalsprincipen. (Substitutionsprincipen) dessa regler gäller Härnösands kommuns verksamheter som användare av kemiska produkter och varor.

4.2 Reach-förordningen

Reach-förordningen (EG) nr 1907/2006 reglerar kemikaliehanteringen i EU.

4.3 Kemikalieinspektionens föreskrifter

Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) ⁴ om kemiska produkter och biotekniska organismer. Ändring KIFS 2017:3 om särskilt farliga produkter.

4.4 Svensk författningssamling

SFS 2012:861 om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning.
Ändring SFS 2021:635.

4.5 Arbetsmiljöverkets författningssamling

AFS 2014:43 Kemiska arbetsmiljörisker med ändring 2017:4

I föreskriften ställs krav på att riskerna med kemiska ämnen i produkter och processer kartläggs. Du är skyldig att undersöka vilka risker som finns, att göra en riskbedömning och att sedan åtgärda riskerna.

---

³ Läs mer om lagstiftning på www.kemi.se, www.boverket.se, www.lakemedelsverket.se, www.naturvardsverket.se

5 Utgångspunkter

5.1 Klimat – och energiplan

Utifrån kommunens övergripande mål att Härnösand ska vara en ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete, och att all utveckling i Härnösand präglas av hållbarhet och gemensamt engagemang för minskad miljöpåverkan, ska kunskap utvecklas för att skapa ett hållbart samhälle, och bidra till att de globala och nationella målen nås.

I Härnösands kommun med bolag ska vi leva som vi lär och visa vägen till den framtida vardagen i Härnösand med mål om ett klimat där människan är i balans med miljön senast år 2045. I klimat- och energiplan återfinns kommunens med bolags klimatmål, miljö- och klimatpolicy och prioriterade insatsområden och inriktningar för åtgärder.

Program för Giffri vardag har en stark koppling till klimat- och energiplanens inriktning för åtgärder ”Förebygga avfall, främja återvinning och ett ansvarsfullt återbruk.” inom det prioriterade insatsområdet ”Hela Härnösand är med”.

5.2 Nationella och regional miljömål - Giffri miljö

Ett av de sexton nationella miljö kvalitetsmålen är, Giffri miljö, målet nåddes inte 2020 men arbetet fortsätter bort mot 2030.

Målet avser att:

1. Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden,
2. Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört,
3. Spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten och uppgifter om bildning, källor, utsläpp samt spridning av de mest betydande av dessa ämnen och deras nedbrytningsprodukter är tillgängliga,
4. Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön,
5. Kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper är tillgänglig och tillräcklig för riskbedömning, och
6. Information om miljö- och hälsofarliga ämnen i material, kemiska produkter och varor är tillgänglig.

5.3 Giffritt från början

Kemikalieinspektionen har i uppdrag från regeringen om att stärka arbetet för en giffri cirkulär ekonomi i Sverige, inom EU och globalt. De ska göra särskilda insatser så att produkter och varor är giffria från början och arbetar med fem fokusområden: utfasning av särskilt farliga ämnen, minskade risker med andra farliga ämnen, giffri design och produktion, utveckling av tillsyn samt information och vägledning. Mer information finns på Kemikalieinspektionens hemsida.

5.4 Skydda barnen bättre och kemikaliestrategi för hållbarhet på väg mot en giftfri miljö

Kemikalieinspektionen har under perioden 2010–2020 tagit fram handlingsplaner för en giftfri vardag. Planerna har framförallt handlat om att skydda barn och unga i alla de miljöer de vistas. Dagens barn och ungdomar är morgondagens konsumenter, och de påverkar redan idag föräldrarnas konsumtionsmönster. De kommer också att vara morgondagens makthavare i form av produktutvecklare och inköpschefer.

Sista slutredovisningen till regeringen genomfördes i december 2020 och finns sammanställd i en slutrapport ”Rapport 4/20: Vägen mot en giftfri vardag”, tillgänglig på Kemikalieinspektionens hemsida.

I oktober 2020 publicerade EU-kommissionen Kemikaliestrategi för hållbarhet på väg mot en giftfri miljö. Strategin ligger i linje med miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och innehåller initiativ som rör hormonstörande ämnen, farliga ämnen i varor, kombinationseffekter och PFAS-kemikalier.

5.5 Handlingsplan för giftfria förskolor i Härnösands kommun

Barn och unga vuxna är extra känsliga för risker förknippade med gifter. Arbetet ska därför fokusera på att skolor, förskolor och andra miljöer där barn vistas ska vara fria från gifter. I Härnösands kommun har det inneburit att en handlingsplan för giftfria förskolor togs fram år 2015 reviderad 2016. Förskolan arbetar enligt den idag i löpande verksamhet.

6 Ansvar

6.1 Styrdokument

Programmet är ett styrdokument och ett stöd för alla kommunens nämnder och förvaltningar samt för de verksamheter som kommunen har avtal med och eller bedriver verksamhet på uppdrag av kommunen.

6.2 Kemikalielistor

Ansvaret för framtagande av kemikalielistorna ligger på varje förvaltning. Kemikalielistorna ska revideras 1 ggr/år och substitutionsprincipen ska följas.

6.3 Avfallshantering

Från den 1 november 2020 ska alla kommunens verksamheter beställa hämtning av farligt avfall (FA). Information om hur beställningen ska göras finns på kommunens intranät, Insidan.

7 Organisation

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret att samordna och följa upp kemikaliehanteringen och nämnder har ett utförandeansvar.

8 Finansiering och genomförande

Finansieringen ligger inom ramen för varje förvaltning.

En kommungemensam databas med program för att underlätta inventering och riskbedömningar samt för underhåll av säkerhetsdatablad m m finns och ska förvaltas över tid.

Verksamhetscheferna ska inom varje arbetsplats utse miljöombud. Till miljöombud väljs medarbetare som har engagemang och intresse för miljöfrågorna. Miljöombuden ska vara ett stöd till respektive chef i genomförandet och uppföljningen av programmet.

Vägledning för tillämpning av föreskrifterna om kemiska arbetsmiljörisker AFS 2014:43 med ändringar ska användas som ett stöd i arbetet med att genomföra åtgärderna.

9 Förklaringar – ordlista

Biocider: Ämnen som hämmar eller dödar mikroorganismer. Flitig användning av biocider kan påverka antibiotikaresistens. I luftfilter är dessa ämnen onödiga tillsatser då mikrobiella tillväxten sker snarare i stofkakan.

Biocidbehandlad vara: En vara som är behandlad med en typ av bekämpningsmedel, en så kallad biocidprodukt. Ger varan en funktion, ex att göra en sporttröja luktfri eller en skärbräda antibakteriell.

Cd: Kadmium.

ChemSec: Internationella kemikaliesekretariatet, ett samarbetsorgan för miljöorganisationer.

CLP: CLP-förordningen står för förordning (EG) nr 1272/2008 som gäller klassificering, märkning och förpackning av kemiska ämnen och blandningar.

CMR-ämnen: Cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska ämnen.

ECHA: Europeiskakemikaliemyndigheten med huvudansvar för Reach-förordningen.

Efsa: European Food Safety Authority, den europeiska livsmedelsmyndigheten.

Försiktighetsprincipen: 2 kap 3§ Miljöbalken, alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Högflourerade ämnen: Den huvudsakliga källan till dessa föroreningar är tidigare användning av brandsläckningsskum på brandövningsplatser.

Hg: Kvicksilver.

Kandidatförteckning: En lista som ECHA publicerar och uppdaterar med särskilt farliga ämnen. När ett ämne har tagits upp i kandidatförteckningen får det konsekvenser för ämnet både på kort och på lång sikt. Det ställs krav på information, anmälan och tillstånd.

Kemisk produkt: Ett ämne eller en blandning av flera ämnen. Exempel på ämnen är aceton, ättiksyra och etanol. Exempel på blandningar är målarfärg, lim och rengöringsmedel. De flesta bekämpningsmedel, exempelvis råttgift och medel mot ogräs, är kemiska produkter.

Kemisk riskkälla: Det kan vara farliga kemiska produkter eller andra produkter med farliga egenskaper, till exempel läkemedel, hygienprodukter etc, men också varor eller material. En kemisk riskkälla kan också vara något som bildas vid hantering till exempel avgaser, slipdamm, svetsrök, hett vatten och ånga.

MSR: Miljöstyrningsrådet, regeringens expertorgan inom miljöanpassad offentlig upphandling.

Nanomaterial: Ytterst små material som endast är några fåtal atomer i storlek. Den extremt lilla storleken innebär att ett ämne kan få helt andra egenskaper när det förekommer som nanomaterial än i sin vanliga form.

Partikel: Ett mycket litet stycke materia med definierade fysikaliska gränser.

Pb: Bly

PBT/vPvB: Ämnen som är svårnedbrytbara (P), bioackumulerande (B) och giftiga (T), alternativt mycket långlivade (vP) och mycket bioackumulerande (vB).

PFAS: är en grupp organiska ämnen som brukar benämnas evighetskemikalier då de är mycket svårnedbrytbara i miljön. Står det PTFE, eller ämnen som innehåller polytef, perfluoro eller polyfluoro, innehåller produkten PFAS och bör undvikas.

Prioriterade riskminskningsämnen: ämnen som har mycket hög akut giftighet, är allergiframkallande, mutagena, har miljöfarlig långtidseffekt och potentiella PBT/vPvB

Prioriteringsguiden – PRIO: Ett webbaserat verktyg för att ta fram beslutsunderlag och att strukturera riskminskningsarbetet.

Produktvalsprincipen: Miljöbalken 2 kap, innebär att alla ska undvika att sälja eller använda kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan vara skadliga för människor eller miljön, om produkterna kan ersättas med andra mindre farliga produkter.

Reach-förordningen: EU-gemensam lagstiftning gällande allmänkemikalier.

SIN-listan: Substitute It Now, SIN-listan tas fram av ChemSec.

Skälighetsregeln: Miljöbalken 2 kap, innebär att hänsynsreglerna ska tillämpas i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid skälighetsavvägningen ska nyttan av skyddsåtgärder jämföras med kostnaderna. Kraven som ställs ska vara miljömässigt motiverade utan att vara ekonomiskt orimliga. En avvägning får inte medföra att en miljövalitetsnorm åsidosätts.

Substitutionsprincipen: Innebär att miljöfarliga produkter och ämnen byts ut mot miljövänligare.

SVHC: Särskilt farliga ämnen.

Utfasningsämnen: Ämnen som är cancerogena, ozonstörande, PBT/vPvB, särskilt farliga metaller (Cd, Pb, Hg) samt hormonstörande ämnen.

Vara: Ett föremål vars form, yta eller design har större betydelse för föremålets funktion än dess kemiska innehåll. Exempel på varor är kläder, cyklar, möbler, leksaker och elektronik.

10 Handlingsplan – Bilaga 1

Kommunen är enligt lag skyldig att föra register och att minska användandet av kemikalier som används i verksamheterna.

För Härnösands kommuns verksamheter, samt för de verksamheter som kommunen har avtal med eller bedriver verksamhet på uppdrag av kommunen, som användare av kemiska produkter och varor, innebär program Giffri vardag att aktivt arbeta för att minska kemikalieanvändningen genom att följa nedan angivna punkter.

- Inventera och dokumentera användningen av kemikalier på varje arbetsplats i systemet iChemistry⁵.
- Göra riskbedömningar och uppdatera dem minst varje år. Ska göras i iChemistry.
- Byta ut – enligt substitutionsprincipen - och rensa bort onödiga produkter. Bör göras succesivt i samband med inventering och riskbedömningar.

Förvaltningschefer ansvarar att miljöombud närmast avdelnings- och enhetschefer utses i kommunens verksamheter för att genomföra ovan punkter. Varje förvaltning ska även utse en superadministratör för systemet, samt att det finnas en systemförvaltare på IT-enheten. Arbetet med inventering och riskbedömningar för kemikalier i kommunens verksamheter ska vara klart senast 2024-12-31.

För att underlätta för chefer och miljöombud har kommunen upphandlat ett datasystem för kemikaliehantering, iChemistry samt upprättat ett arbetsstöd på Insidan, kommunens intranät, där viktig information finns samlad tillsammans med utbildningsmaterial och inloggning till kemikaliesystemet.

För att säkerställa samordningen av arbetet och kontakt med systemleverantören ska en samordnare för kommunens kemikaliehantering finnas.

Viktigt att nedanstående punkter följs:

- Om bara allmänt tillgängliga kemiska produkter används får riskbedömningen av arbete i arbetsgivarens hushåll och av personalens egen disk och städning i lunchrum, göras utan att reglerna för undersökning och riskbedömning följs, se Kemiska arbetsmiljörisker § 1 AFS 2014:43. Detta innebär att man inte behöver ha tillgång till säkerhetsdatablad vid undersökningen och riskbedömningen. Märkningen på en farlig kemisk hushållsprodukt räcker normalt för att avgöra om några farliga situationer kan uppstå och vilka skyddsåtgärder som behövs. Exempel på skyddsåtgärder som kan behövas är skyddshandskar, skyddsglasögon, ventilerad arbetsplats, åtgärder mot antändning av brandfarlig vara och säkra förpackningar.
- Arbetstagarna ska få information om vilka hälso-och olycksfallsrisker som de kemiska riskkällorna i verksamheten medför och om hur riskerna kan förebyggas. Viktigt att alla personalkategorier informeras, även lokalvårdare, underhållspersonal

---

⁵ I systemet finns säkerhetsdatablad för alla kemikalier som registreras i systemet vilket förenklar kommunens arbete med kemikaliehantering.

och väktare, som arbetar där farliga kemiska produkter eller andra kemiska riskkällor finns.

- Ämnen som kan ge allergi vid inandning eller vid hudkontakt kräver särskild uppmärksamhet. Det ställs ytterligare krav vid riskbedömningen av dessa produkter. Det ska tydligt framgå var allergiframkallande produkter hanteras och om personlig skyddsutrustning krävs. Områden där det sker öppen hantering av allergiframkallande ämnen ska skyltas för att det ska framgå vilka risker som finns inom området. För produkter med innehåll av vissa ämnen (isocyanater, akrylater med flera) finns dessutom krav på utbildning och läkarundersökningar.
- Personal som hanterar CMR-ämnen ska gå på regelbundna hälsoundersökningar/kontroller.
- Ett exponeringsregister på personal som arbetar med CMR-ämnen ska föras och sparas i 40 år.
- Säkerhetsföreskrifter och liknande dokument ska vara skrivna på de språk som personalen använder och förstår. Dokumentation som upprättats i verksamheten ska vara överskådlig, lättläst och tydlig.
- Skolor, förskolor och andra miljöer där barn vistas ska skyndsamt byta ut farliga ämnen.
- Behållare med farliga kemiska produkter ska var märkta enligt CLP. AFS 2014:43.
- När hyresavtal skrivs om och städning ingår i hyran ska rengöringsmedel ingå i så kallad grön bilaga. Intentionen ska vara att använda till exempel vatten, bikarbonat, citron, salt och ättika i stället för konventionella rengöringsmedel.

Kommunstyrelsen

§ 152

Dnr 2021-000369 1.1.2.1

Reglemente ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2023-2026

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta reviderat Reglemente – Ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2023- 2026, samt

att den gemensamma överförmyndarnämnden Härnösand Kramfors ska bestå av 7 ledamöter samt 7 ersättare, varav fyra ledamöter och fyra ersättare från Härnösand och tre ledamöter och tre ersättare från Kramfors.

Bakgrund

Inför varje ny mandatperiod sker en översyn av befintligt reglemente för ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda.

Kommunfullmäktige fattade beslut om Reglementet för år 2023-2026

2022-02-28 §7. Sedan beslutet fattades har en gemensam

överförmyndarnämnd bildats där Härnösand och Kramfors kommun

samverkar. Härnösands kommun är värdkommun och Kramfors kommun är samarbetskommun.

Förslaget om reviderat Reglemente – Ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2023- 2026, innehåller förändringar som hanterar övergången från överförmyndare till överförmyndarnämnd.

I bilagan till reglementet har antalet ledamöter och ersättare preciserats.

Socialt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet får ingen effekt ekonomiskt då det tidigare beslutet om arvoden för ordförande och vice ordförande kvarstår i sin helhet och finns med i kostnadsberäkningarna för år 2023.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-09-02

Protokollsutdrag KF 2022-02-28 § 7

Protokollsutdrag KF 2022-09-26 § 82

_____

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, 0611-34 85 30
petra.werner@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Reglemente ekonomiska ersättningar för förtroendevalda 2023-2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderat Reglemente – Ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2023- 2026, samt

att den gemensamma överförmyndarnämnden Härnösand Kramfors ska bestå av 7 ledamöter samt 7 ersättare, varav fyra ledamöter och fyra ersättare från Härnösand och tre ledamöter och tre ersättare från Kramfors.

Beskrivning av ärendet

Inför varje ny mandatperiod sker en översyn av befintligt reglemente för ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda. Kommunfullmäktige fattade beslut om Reglementet för år 2023-2026 2022-02-28 §7. Sedan beslutet fattades har en gemensam Överförmyndarnämnd bildats där Härnösand och Kramfors kommun samverkar. Härnösands kommun är värdkommun och Kramfors kommun är samarbetskommun.

Förslaget om reviderat Reglemente – Ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2023- 2026, innehåller förändringar som hanterar övergången från Överförmyndare till Överförmyndarnämnd. I bilagan till reglementet har antalet ledamöter och ersättare preciserats.

Socialt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet får ingen effekt ekonomiskt då det tidigare beslutet om arvoden för ordförande och vice ordförande kvarstår i sin helhet och finns med i kostnadsberäkningarna för år 2023.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KF 2022-02-28 § 7
Protokollsutdrag KF 2022-09-26 §.

Petra Werner
Chef Kanslienheten

Bilagor

Reviderat Reglemente - Ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2023- 2026

Reglemente- Ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2023-2026

Dokumentnamn	Reglemente – Ekonomiska ersättningar ledigheter för förtroendevalda 2023 - 2026	Dokumenttyp Reglemente	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige	Datum 2022-10-	Diarienummer 2021-369
Dokumentansvarig/processägare	Kommunfullmäktiges presidium	Version 1.1	Senast reviderad 2026-12-31
Dokumentinformation	Reglerar ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda i Härnösands kommun		
Dokumentet gäller för	Alla förtroendevalda i Härnösands kommun		
Annan information	Kommunfullmäktiges presidium har tolkningsföreträde av reglementets innehåll		

Innehåll

1	Ekonomiska ersättningar för förtroendevalda	3
	Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna	3
	Ersättningsberättigade sammanträden m.m.	3
	Årsarvoden 1-30 procent	4
	Särskilda regler för ordförande	4
	Årsarvoden överstigande 31 procent	4
	Gruppledare i kommunfullmäktige	5
	Maximala årsarvoden	5
	Sammanträdes- och förrättningsarvoden	5
	Förlorad arbetsinkomst	5
	Särskilda arbetsförhållanden m.m.	6
	Förlorad semesterförmån	6
	Förlorad pensionsförmån	6
	Resekostnader och traktamentsersättning	6
	Kostnader för barmtillsyn	7
	Kostnader för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk	7
	Särskilda kostnader för förtroendevald med funktionsnedsättning	7
	Övriga kostnader	7
	Förutsättningar för utbetalning av begärd ersättning	7
	Utbetalning av förtroendevaldas ersättning	8
2	Administrativt stöd	9
	Arbetsplats	9
	Mobiltelefon	9
	Digital utrustning	9
	Möteslokaler	10
	Övrigt	10
3	Ledigheter m.m.	11
	Ledighet från uppdrag för förtroendevald med årsarvode om 1-39 procent av heltid 11	
	Ledighet från uppdrag för förtroendevald med årsarvode om minst 40 procent av heltid	11
4	Övrigt	13
	Tolkning av arvodesregler	13
	Omfördelning av arvode	13
5	Månadsarvoden	14
6	Bilaga 1 Antal förtroendevalda i nämnder, styrelser och bolag.....	17

1 Ekonomiska ersättningar för förtroendevalda

Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna

1 §

Dessa bestämmelser gäller förtroendevalda som avses i 4 kap 1 § kommunallagen samt för förtroendevalda i de kommunala bolagen. Tolkning och tillämpning av dessa bestämmelser åligger kommunfullmäktiges presidium.

Ersättningsberättigade sammanträden m.m.

2 §

Tjänstgörande ledamöter, närvarande ersättare och andra förtroendevalda som i kallelse medgetts närvarorätt, har rätt till ersättning enligt vad som närmare anges i 6-10 §§, samt 13-20 §§ för

- a) Sammanträde med kommunfullmäktige, fullmäktigeberedning, kommunstyrelse och övriga nämnder, nämndutskott, nämndberedningar, styrelsemöte inom kommunägt bolag samt för revisorernas sammanträden (även de kommunalvalda revisorernas sammanträden inom de kommunägda bolagen),
- b) Sammanträden med projektgrupper och arbetsgrupper,
- c) Justering av protokoll, när särskild tid och plats bestämts. Gäller endast justering av fullmäktiges protokoll.
- d) Det sammanträde (ett) med partigrupp som hålls med anledning av, eller i direkt anslutning till, sammanträde med kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunstyrelsens au eller nämnd. Vid synnerliga skäl kan ytterligare sammanträde påkallas efter samråd med ordförande,
- e) Konferens, informationsmöte, studiebesök, studieresa, kurs eller representativa uppdrag som rör kommunal angelägenhet och kan styrkas med närvaroförteckning, protokoll eller liknande. Ersättning utgår under förutsättning att deltagandet beslutats av respektive nämnd,
- f) Förhandling eller förberedelse inför förhandling med personalorganisation eller annan motpart till kommunen,
- g) Överläggning med företrädare för annat kommunalt organ än det den förtroendevalde själv tillhör,
- h) Sammankomst med kommunalt samrådsorgan eller intressesammansatt organ,
- i) Överläggning med förvaltningschef eller annan anställd¹,
- j) Presidie möte eller au-möte inom fullmäktige, nämnd eller utskott,
- k) Besiktning eller inspektion,
- l) Överläggning med utomstående myndighet eller organisation,
- m) Fullgörande av granskningsuppdrag inom ramen för revisionsuppdrag.

---

¹ Tf förvaltningschef eller kontorschef

Årsarvoden 1-30 procent

3 §

Förtroendevalda som innehar förtroendeuppdrag motsvarande högst 30 procent av heltid har rätt till årsarvode med belopp enligt bilaga. Förutom årsarvoden utgår sammanträdesersättning samt ersättning för förlorad arbetsinkomst för

- Sammanträden med berörd nämnd, utskott eller partigrupp,
- Presidieberedning
- Deltagande i konferens, kurs, studieresa eller representativa uppdrag där nämnden beslutat om deltagande,
- Sammanträde med annan kommunal nämnd eller styrelse i kommunägt företag,
- Deltagande i besiktning eller inspektion

Årsarvudet motsvarande högst 30 procent av heltid ska bland annat täcka följande arbetsuppgifter:

- Rutinmässigt följa/leda förvaltningen eller verksamhetens arbete
- Överläggningar med tjänsteman eller annan anställd
- Genomgång och beredning av ärenden med sekreterare, föredragande eller annan anställd i anledning av sammanträden, besiktning, förrättning eller dylikt.
- Besök på förvaltningar för information, utanordning eller påskrift av handling
- Mottagning av allmänheten, telefonsamtal och dylikt.
- Utövande av delegationsbeslut
- Överläggningar med företrädare för andra kommunala organ eller med icke kommunala organ.
- Restid i anledning av ovan uppräknade åtgärder.

Särskilda regler för ordförande

4 §

Ordförande i nämnd eller bolag har inte rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst för sammanträden med den nämnd eller styrelse ordförandeskapet gäller eftersom det ingår i ordförandens arvoderade huvuduppdrag.

Årsarvoden överstigande 31 procent

5 §

Förtroendevalda som sammantaget innehar förtroendeuppdrag motsvarande lägst 31 procent av heltid har rätt till årsarvoden med belopp enligt bilaga.

Förutom årsarvoden utgår sammanträdesersättning endast för sammanträden med fullmäktige och fullmäktigegrupp. För förtroendevalda med årsarvode om lägst 31 procent utgår ingen ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Gruppledare i kommunfullmäktige

6 §

Gruppledare har rätt till ett årsarvode, belopp framgår enligt bilaga.

Gruppledarna har rätt till arvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst för möten de kallats till i rollen som gruppledare.

Möten med gruppledarna kan endast sammankallas av fullmäktiges presidium.

Gruppledare ansvarar för att innan fullmäktige meddela kommunledningskontoret om vilka ledamöter som anmält frånvaro

Maximala årsarvoden

7 §

Inga förtroendevalda kan få årsarvode överstigande 100 procent, med undantag för kommunstyrelsens ordförande som uppstår årsarvode om 120 procent.

Sammanträdes- och förrättningsarvoden

8 §

Förtroendevalda har rätt till ersättning per sammanträde eller förrättning med belopp enligt bilaga,

Förtroendevalda som samma dag deltar i flera sammanträden äger rätt till ersättning för högst två av dessa.

Förlorad arbetsinkomst

9 §

För att få ersättning för förlorad arbetsinkomst ska den förtroendevalda lämna in ett intyg där aktuell timlön framgår. Intyget ska lämnas till nämndens sekreterare. Intyget måste förnyas årligen. Vid eventuella löneförändringar, eller andra förändringar som kan påverka ersättningens storlek ska omgående ett nytt intyg lämnas in.

10 §

Ersättning betalas ut för den faktiska sammanträdestiden samt eventuell restid till/från sammanträdet. Om ersättning ska betalas ut för ytterligare tid utöver detta krävs ett intyg från arbetsgivaren.

11 §

Förtroendevald som kan påvisa förlorad arbetsinkomst men inte till vilket belopp har rätt till ersättning grundad på den sjukpenninggrundande inkomsten SGI. Om SGI inte utgör tillräcklig grund för fastställande av förlorad arbetsinkomst har den förtroendevalde möjlighet att styrka denna på annat sätt. Den förtroendevalde ska, vid varje års ingång, till nämndens sekreterare lämna ett intyg där aktuell SGI framgår.

12 §

Rätten till ersättning inkluderar även nödvändig tid för resa till och från sammanträdesplats samt tid för praktiska förberedelser föranledda av detta.

Särskilda arbetsförhållanden m.m.

13 §

Rätten till ersättning enligt § 8 inkluderar nödvändig ledighet för förtroendevald med oregelbundna arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden i övrigt när det inte kan anses skäligt att den förtroendevalde skall fullgöra sin ordinarie arbetstid i anslutning till sammanträde eller motsvarande.

Förtroendevalda utan fast anställning som behöver tacka nej till arbetspass på grund av sammanträde med fullmäktige, nämnd eller styrelse har rätt till ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

För att ersättning för sådan tid ska betalas ut krävs ett intyg från arbetsgivaren.

Förlorad semesterförmån

14 §

Förtroendevalda, som på grund av uppdrag åt Härnösands kommun gått miste om betald semesterdag/semesterersättning, har rätt till ersättning för detta.

Yrkanden om ersättning för förlorad semesterförmån ska styrkas av arbetsgivare eller dess representant. Intyg som styrker förlorad semesterförmån inlämnas årsvis till löneenheten.

Förlorad pensionsförmån

15 §

Förtroendevalda omfattas av pensionsbestämmelsen OPF-KL18.

Förtroendevalda som sedan tidigare omfattas av PBF kvarstår i denna bestämmelse.

Bestämmelser i OPF-KL18 (Omställningsstöd och Pension för Förtroendevalda inom kommuner och landsting) reglerar pensionsavsättning för förtroendevalda som tidigare omfattas av OPF-KL14 eller som tillträder vid valet 2018 och inte tidigare omfattas av PBF.

Resekostnader och traktamentsersättning

16 §

Ersättning för resekostnader vid sammanträde eller förrättning inom kommunen utgår för färdstätt som innebär lägsta möjliga kostnad och minst påverkan på miljön.

Resekostnader till och från sammanträdesplats eller motsvarande ersätts med utgångspunkt från folkbokföringsadressen. Traktamenten utgår i enlighet med de kommunala traktamentsavtalen.

Resekostnader för resa med taxi ersätts endast om berörd nämnds presidium beslutar godkänna det.

De förtroendevalda som sammantaget uppbär årsarvode motsvarande lägst 31 procent omfattas ej av § 16

Kostnader för barntillsyn

17 §

Ersättning utgår för påvisade kostnader, till följd av deltagande i sammanträden eller motsvarande, för vård och tillsyn av barn som tillhör den förtroendevaldes familj och som ej fyllt 10 år. Om särskilda skäl föreligger kan ersättning utgå även för tillsyn av äldre barn. Ersättning betalas dock med högst 1 procent av grundbeloppet. Ersättning betalas inte för tillsyn, som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående och inte heller för tid då barnet vistas i den kommunfinansierade barnomsorgen.

Kostnader för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk

18 §

Ersättning utgår för påvisade kostnader, till följd av deltagande i sammanträden eller motsvarande, för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk person som vårdas permanent i den förtroendevaldes hem.

Särskilda kostnader för förtroendevald med funktionsnedsättning

19 §

Ersättning utgår, till följd av deltagande i sammanträden eller motsvarande, till förtroendevald med funktionsnedsättning för särskilt uppkomna kostnader som ej ersätts på annat sätt. Här avses kostnader för resor, ledsagare, uppläsning av handlingar eller liknande.

Övriga kostnader

20 §

För övriga kostnader än de som omfattas av §§ 14-19 utges ersättning om den förtroendevalde kan påvisa att särskilda skäl föreligger. Ersättning utges ej om den förtroendevalde bedöms ha rimliga möjligheter att omdisponera arbete eller på annat sätt kunna förhindra kostnadens uppkomst.

Ersättning för övriga kostnader ersätts endast om berörd nämnds presidium beslutar godkänna det.

Förutsättningar för utbetalning av begärd ersättning

21 §

För att få ersättning skall den förtroendevalde styrka uppkomna kostnader och anmäld närvaro. Deltagande vid förrättning som faller utanför den ordinarie nämndsorganisationen ska styrkas med närvarolista eller protokoll.

Uppvisad kallelse till förrättning räcker ej för utbetalning av arvode.

Utbetalning av förtroendevaldas ersättning

22 §

Årsarvoden utbetalas med en tolfedel per månad. Ersättningen för redovisat sammanträde eller förrättning utbetalas vid närmast påföljande löneutbetalningstillfälle.

2 Administrativt stöd

Arbetsplats

23 §

Kommunfullmäktiges ordförande, förtroendevalda eller person med förtroendeuppdrag med ett månadsarvode på minst 50 procent har rätt till en kontorsarbetsplats. Detta omfattar

- del av möblerat rum i kommunens lokaler
- bärbar dator samt dockningslist med skärm enligt gällande kommunstandard inklusive internetuppkoppling, e-post-adress harnosand.se, standardprogram samt tillgång till nätverksskrivare
- telefonanknytning och telefon
- postfack för internpost och inkommande post
- tillgång till kopiator
- tillgång till lokaltidning.

Mobiltelefon

24 §

Kommunfullmäktiges ordförande, person med förtroendeuppdrag med ett månadsarvode på minst 50 procent samt ordförande/vice ordförande i nämnder har rätt till mobiltelefon inklusive abonnemang som beställs genom kommunens försorg inom ramen för gällande ramavtal.

Kommunens riktlinjer för mobiltelefon gäller även för förtroendevalda med rätt till mobiltelefon inklusive abonnemang.

Digital utrustning

25 §

Förtroendevalda i Härnösands kommun har rätt till den digitala utrustning som behövs för att utföra uppdraget. Den digitala utrustningen kan till exempel vara bärbar dator eller iPad. Utrustningen beställs genom kommunens försorg.

Ledamoten disponerar utrustningen under mandatperioden. Efter mandatperiodens slut, eller om ledamoten avgår under mandatperioden, ska utrustningen med tillbehör återlämnas.

Vilken digital utrustning som behövs till respektive uppdrag beslutas av fullmäktiges presidium.

Vid upphörande av uppdrag ska den förtroendevalda kunna köpa loss iPad till restvärdet, dock lägst 300 kr.

Om iPad eller dator inte lämnas tillbaka inom en månad efter att Kommunfullmäktige behandlat ärendet om uppdragets avslut debiteras den förtroendevalde datorns/iPadens restvärde dock lägst 1000:-

Möteslokaler

26 §

Gruppledare har rätt att kostnadsfritt disponera sammanträdesrum i kommunens kontorslokaler för möten med sin partigrupp inför kommunfullmäktige, nämndsmöten eller styrelsemöten i kommunala bolag.

Denna rätt omfattar inte andra politiska möten, t ex medlemsmöten med partiet, föreningsmöten mm. Sammanträdesrummen i kommunens kontorslokaler är avsedda för möten anordnade av kommunen.

Övrigt

27 §

All utrustning enligt ovan ägs av kommunen. När förtroendevald eller person med förtroendeuppdrag lämnar sitt uppdrag ska utrustningen återlämnas till kommunen.

28 §

Samtliga förtroendevalda och personer med förtroendeuppdrag ska ha en e-postadress harnosand.se. Kommunens kommunikation med förtroendevalda sker via harnosand.se-adressen. Detta gäller även de kommunala bolagen.

3 Ledigheter m.m.

Ledighet från uppdrag för förtroendevald med årsarvode om 1-39 procent av heltid

29 §

För förtroendevald som sammantaget innehar förtroendeuppdrag motsvarande 1-39 procent av heltid gäller punkterna a) och b) nedan

a) Om den förtroendevalde på grund av sjukdom ej kan fullgöra sitt uppdrag ska månadsarvodet reduceras. Anmälan skall göras till berörd nämnd/HR-avdelning. Månadsarvodet reduceras med 1/30, per frånvarodag oavsett månad,

b) Förtroendevald kan erhålla ledighet från uppdrag av annan orsak än punkten a). Sådan ledighet skall beslutas av fullmäktiges presidium. Månadsarvodet reduceras med 1/30, per frånvarodag, oavsett månad.

Ledighet från uppdrag för förtroendevald med årsarvode om minst 40 procent av heltid

30 §

Förtroendevald som sammantaget innehar förtroendeuppdrag motsvarande minst 40 procent av heltid omfattas av nedanstående bestämmelser

Förtroendevald har rätt till betald ledighet från förtroendeuppdraget.

Ledigheten motsvarar 32 arbetsdagar per år,

Heltidsengagerad förtroendevald anses fullgöra en arbetsvecka om 40 timmar. För deltidengagerad förtroendevald som fullgör mindre än fem arbetsdagar per helgfri vecka, beräknas en ledighetskoefficient på samma sätt som för arbetstagare i kommunen,

- a) För varje ledighetsdag utgår ett dagstillägg som utgör 18,4% av årsarvodet, dividerat med 365. Dagstilläggen, 32 stycken, utbetalas i juli månad, oavsett när under året ledigheten tas ut.
- b) Förtroendevald som p.g.a. sjukdom är oförmögen att fullgöra sitt uppdrag har rätt till ledighet och erhåller arvode motsvarande sjuklön i enlighet med sjuklönelagen och kollektivavtalet Allmänna Bestämmelser. Anmälan skall göras till berörd nämnds sekreterare/HR – avdelning. Månadsarvodet reduceras med 1/30, per frånvarodag, oavsett månad,
- c) Förtroendevald har rätt till ledighet när föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning utges från Försäkringskassan. Den förtroendevalde erhåller också föräldrapenning i enlighet med Allmänna Bestämmelser. Anmälan skall göras till berörd nämnds sekreterare/HR-kontor. Månadsarvodet reduceras med 1/30, per frånvarodag oavsett månad,
- d) Under ledighet för enskilda angelägenheter kan förtroendevald, om synnerliga skäl finns, medges behålla månadsarvodet under högst 10 arbetsdagar per kalenderår. Som synnerliga skäl ska anses nära anhörigs svårare sjukdom eller bortgång, begravning och gravsättning av urna samt bouppteckning efter sådan anhörig. Med

- nära anhörig avses exempelvis make, maka, registrerad partner, sambo, barn, förälder, syskon, svärföräldrar, barnbarn samt mor- och farföräldrar. Sådan ledighet skall beslutas av fullmäktiges presidium,
- e) Förtroendevald kan erhålla ledighet från uppdraget av annan orsak än punkterna a-d. Sådan ledighet skall beslutas av fullmäktiges presidium. Månadsarvodet reduceras med 1/30, per frånvarodag oavsett månad.

4 Övrigt

Tolkning av arvodesregler

31 §

Fullmäktiges presidium har tolkningsrätt för reglementet, och eventuella oklarheter eller skiljaktigheter avgörs av dem.

Omfördelning av arvode

32 §

Nämndernas presidium kan välja att omfördela arvodet inom sig. Beslut om en sådan omfördelning tas av fullmäktige.

5 Månadsarvoden

Årsarvoden m.m. 2023-2026.

Årsarvoden beräknas på ett arvode för en riksdagsledamot. 80 % av ett riksdagsarvode utgör 100 % i Härnösands kommun. Arvodet uppräknas årligen den 1 januari utifrån de ändringar som skett i riksdagsledamöternas arvoden.

Kommunfullmäktige

Ordförande: 20 %

Förste vice ordförande: 10 %

Andre vice ordförande: 10 %

Gruppledare

Gruppledare: 3 %

Kommunstyrelse

Ordförande: 120 %

Förste vice ordförande: 100 %

Andre vice ordförande: 100 %

Arvodena för de vice ordförandena i kommunstyrelsen kan delas upp på flera personer, dock bara inom respektive politiskt block.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Ordförande, förste och andre vice ordförande arvoderas genom ordförandeskap i kommunstyrelsen, ingen ytterligare ersättning utgår för ordförandeskap i arbetsutskottet.

Ledamot och ersättare: 3 %

Skolnämnd

Ordförande: 80 %

Förste vice ordförande: 15 %

Andre vice ordförande: 15 %

Socialnämnd

Ordförande: 85 %

Förste vice ordförande: 20 %

Andre vice ordförande: 20 %

Samhällsnämnd

Ordförande: 75 %

Förste vice ordförande: 15 %

Andre vice ordförande: 15 %

Arbetslivsnämnd

Ordförande: 50 %

Förste vice ordförande: 10 %

Andre vice ordförande: 10 %

Härnösand Energi & miljö AB

Ordförande: 25 %

Förste vice ordförande: 10 %

Andre vice ordförande: 10 %

Ledamot: 3 %

AB Härnösandshus

Ordförande: 20 %

Förste vice ordförande: 5 %

Andre vice ordförande: 5 %

Ledamot: 3 %

Technichus Mittsverige AB

Ordförande: 10 %

Förste vice ordförande: 5 %

Andre vice ordförande: 5 %

Ledamot: 3 %

Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse

Ordförande: 2 %

Valnämnd

	<u>Valår</u>	<u>Icke valår</u>
Ordförande:	10 %	2 %
Förste vice ordförande:	5 %	1 %
Andre vice ordförande:	5 %	1 %

Ersättning 200 kronor/timmen ges till valnämndens ledamöter för arbete i samband med valdagen samt arbete dagen före valdagen.

Revisorer

(3 % i kommunala bolag)

Ordförande: 25 %

Förste vice ordförande: 10 %

Andre vice ordförande: 10 %

Ledamot: 5 %

Överförmyndarnämnden

Ordförande: 26 %

Vice ordförande 10 %

Sammanträdes- och förrättningsarvode

För ersättningsberättigade sammanträden och förrättningar utgår ersättning med 700 kronor per sammanträde eller förrättningsdag.

Justering av protokoll

Nämnd - ledamot i nämnd erhåller 0,5 sammanträdesarvode samt reseersättning och ersättning för förlorad arbetsinkomst vid justering av protokoll

Fullmäktige – ledamot i fullmäktige erhåller sammanträdesarvode samt reseersättning och ersättning för förlorad arbetsinkomst vid justering av protokoll

6 Bilaga 1 Antal förtroendevalda i nämnder, styrelser och bolag

Nämnder

Namn	Ordinarie ledamöter	Ersättare
Arbetslivsnämnden	9	7
Kommunstyrelsen	15	15
Kommunstyrelsens AU	7	7
Krisledningsnämnd	7	7
Revisorer	1 per parti som finns i KF	-
Samhällsnämnden	11	7
Skolnämnden	11	7
Socialnämnden	11	7
Valnämnd	5	5
Överförmyndarnämnden	7 varav 4 väljs av Härnösands kommun	7 varav 4 väljs av Härnösands kommun

Kommunala bolag

Namn	Ordinarie ledamöter	Ersättare
Härnösandshus	7	5
Härnösands Energi och Miljö AB	7	7
Technicus MittSverige AB	5	3

Kommunstyrelsen

§ 159

Dnr 2022-000345 1.1.2.1

Delårsrapport 2022, Härnösands kommun

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta
att godkänna Delårsrapport 2022, Härnösands kommun.

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna Delårsrapport 2022, Härnösands kommun till revisionen och
att ge kommunstyrelsens arbetsutskott i uppdrag att följa upp
socialnämndens och skolnämndens ekonomiska handlingsplaner utifrån
prognostiserat underskott 2022.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Andreas Sjölander (S), Christina Lindberg (C) och
Anders Gäfvert (M).

Yrkanden

Andreas Sjölander (S) yrkar på en ytterligare attsats enligt följande:

att ge kommunstyrelsens arbetsutskott i uppdrag att följa upp
socialnämndens och skolnämndens ekonomiska handlingsplaner utifrån
prognostiserat underskott 2022.

Christina Lindberg (C) och Anders Gäfvert (M) yrkar bifall på Andreas
Sjölanders (S) förslag.

Bakgrund

Den kommunala koncernen uppvisar ett positivt resultat på 100,5 mnkr för
perioden, resultatet är 48,7 mnkr bättre än för samma period 2021.
Koncernbolagens samlade resultat för perioden har minskat med 13,6 mnkr
medan kommunens resultat ökat med 62,3 mnkr i jämförelse med samma
period föregående år.

Kommunens prognostiserar ett resultat för helåret på 46,1 mnkr, vilket är
10,1 mnkr högre än budgeterat resultat på 36,0 mnkr. Kommunens nämnder
sammantaget prognostiserar ett underskott på -24,7 mnkr i förhållande till
budget, medan kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag
prognostiseras öka med 50,0 mnkr i jämförelse mot budget.

Kommunstyrelsen

En prognostiserad bedömning av kommunens övergripande mål avlämnas i delårsbokslutet. Den baseras på förväntad effekt av aktiviteter genomförda under årets första åtta månader samt på utveckling över tid.

För att kommunen ska bedömas ha uppnått god ekonomisk hushållning ska de finansiella målen vara uppnådda samt minst hälften av övriga resultatuppdrag. Vid bedömning av god ekonomisk hushållning för koncernen vägs utfallet på måluppfyllelsen för koncernbolagens ekonomiska mål enligt ägardirektiven in i bedömningen.

14 av kommunens 21 resultatuppdrag kopplade till verksamhet bedöms helt eller delvis uppfyllda vid årets slut. Sex resultatuppdrag bedöms inte kunna nås. De två resultatuppdrag som kopplats till det ekonomiska målet Välskött och stabil ekonomi bedöms båda uppnådda vid året slut. Kommunen bedöms därmed ha god ekonomisk hushållning 2022, då de två finansiella resultatuppdragen är uppfyllda samt att 67 procent av övriga resultatuppdrag är helt eller delvis uppfyllda.

Kommunen bedöms ha god ekonomisk hushållning men då kommunens bolag inte förväntas, helt eller delvis, uppnå sina ekonomiska mål som ägardirektiven anger så förväntas koncernen som helhet inte nå god ekonomisk hushållning 2022.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-09-27

Delårsrapport Härnösands kommun 2022

_____

Kommunstyrelseförvaltningen

Malin Ullström, 0611 34 80 24

malin.ullstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Delårsrapport 2022, Härnösands kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att godkänna Delårsrapport 2022, Härnösands kommun.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att överlämna Delårsrapport 2022, Härnösands kommun till revisionen.

Beskrivning av ärendet

Den kommunala koncernen uppvisar ett positivt resultat på 100,5 mnkr för perioden, resultatet är 48,7 mnkr bättre än för samma period 2021.

Koncernbolagens samlade resultat för perioden har minskat med 13,6 mnkr medan kommunens resultat ökat med 62,3 mnkr i jämförelse med samma period föregående år.

Kommunens prognostiserar ett resultat för helåret på 46,1 mnkr, vilket är 10,1 mnkr högre än budgeterat resultat på 36,0 mnkr. Kommunens nämnder sammantaget prognostiserar ett underskott på -24,7 mnkr i förhållande till budget, medan kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag prognostiseras öka med 50,0 mnkr i jämförelse mot budget.

En prognostiserad bedömning av kommunens övergripande mål avlämnas i delårsbokslutet. Den baseras på förväntad effekt av aktiviteter genomförda under årets första åtta månader samt på utveckling över tid.

För att kommunen ska bedömas ha uppnått god ekonomisk hushållning ska de finansiella målen vara uppnådda samt minst hälften av övriga resultatuppdrag. Vid bedömning av god ekonomisk hushållning för koncernen vägs utfallet på måluppfyllelsen för koncernbolagens ekonomiska mål enligt ägardirektiven in i bedömningen.

14 av kommunens 21 resultatuppdrag kopplade till verksamhet bedöms helt eller delvis uppfyllda vid årets slut. Sex resultatuppdrag bedöms inte kunna nås. De två resultatuppdrag som kopplats till det ekonomiska målet Välskött och stabil ekonomi bedöms båda uppnådda vid året slut. Kommunen

bedöms därmed ha god ekonomisk hushållning 2022, då de två finansiella resultatuppdragen är uppfyllda samt att 67 procent av övriga resultatuppdrag är helt eller delvis uppfyllda.

Kommunen bedöms ha god ekonomisk hushållning men då kommunens bolag inte förväntas, helt eller delvis, uppnå sina ekonomiska mål som ägardirektiven anger så förväntas koncernen som helhet inte nå god ekonomisk hushållning 2022.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Anna Bostedt
Chef Ekonomi- och
kommunledningsavdelningen

Bilagor

Delårsrapport 2022, Härnösands kommun.

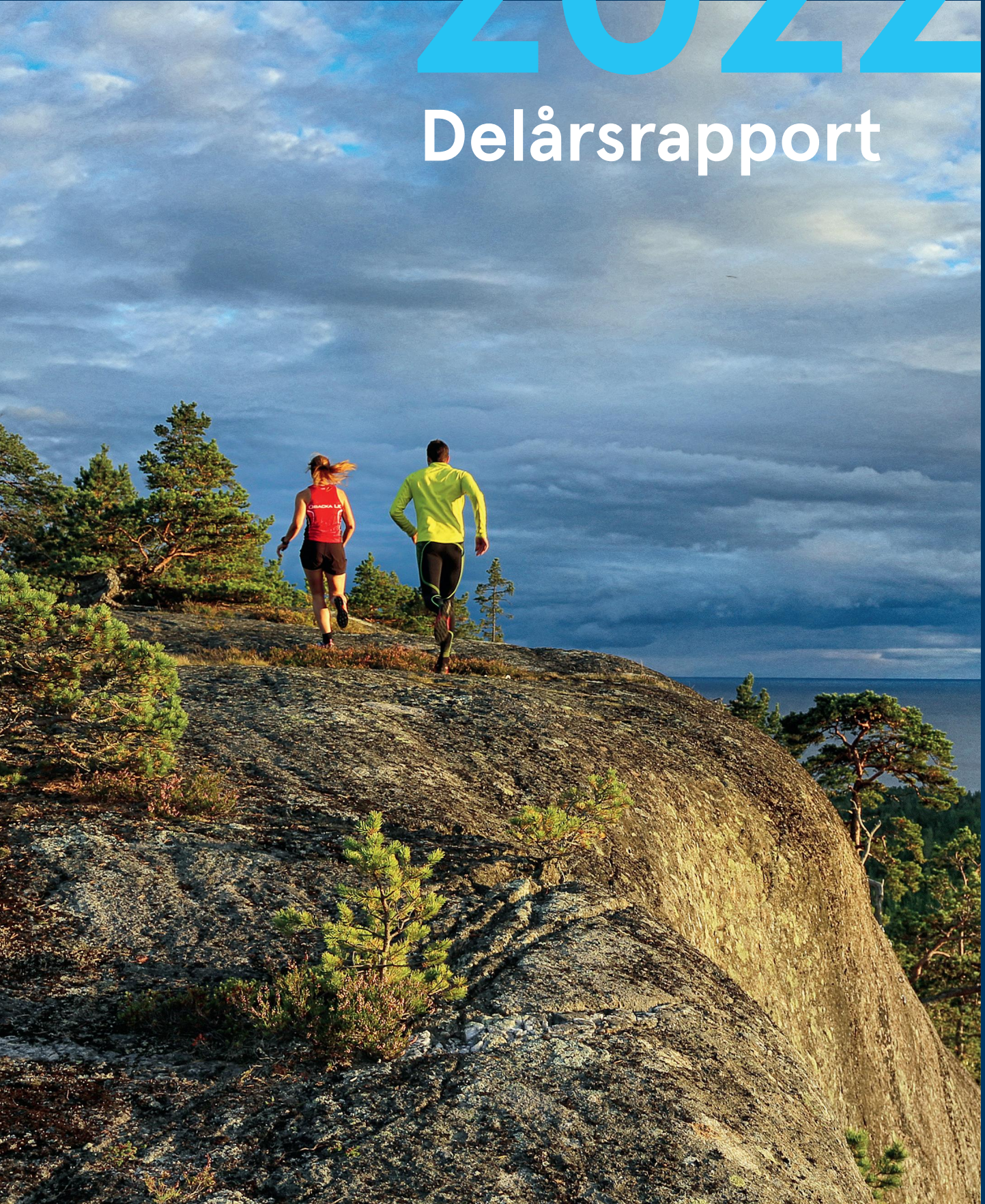

Härnösands
kommun

2022

Delårsrapport

Delårsrapport 2022

INNEHÅLL

01

Förvaltningsberättelse	4
UTGÅNGSPUNKTER	6
DEN KOMMUNALA KONCERNEN	7
VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT & EKONOMISK STÄLLNING	10
HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	20
STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN	21
GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING & EKONOMISK STÄLLNING.....	25
BEDÖMNING AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	39
RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING FÖR DEN KOMMUNALA KONCERNEN	40
RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING KOMMUNEN.....	43
BALANSKRAVSRESULTAT	47
VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN.....	48
FÖRVÄNTAD UTVECKLING.....	51

02	Finansiella rapporter	52
	RESULTATRÄKNING.....	53
	BALANSRÄKNING	54
	NOTER	55
	DRIFT- OCH INVESTERINGSREDOVISNING.....	60
03	Ekonomisk ordlista	66
	EKONOMISK ORDLISTA	66

01

**Förvaltnings-
berättelse**

Efter en av modern tids svåraste perioder, med en pandemi som på flera sätt påverkat vardag och ekonomi över hela världen, så har den oro i omvärlden som uppstått, framför allt genom kriget i Ukraina, satt nya spår. Inflationen har tagit nya kliv och mätt som KPI toppade den i augusti på hela 9,8 procent. Inflationen påverkar det offentliga Sverige inte bara genom ökade priser utan även genom ökade pensionskostnaderna och SKR prognosticerar att de två kommande åren kommer vara ansträngda ekonomiskt för många kommuner och regioner.

Den kommunala koncernen uppvisar ett positivt resultat på 100,5 mnkr för perioden, en ökning med 48,7 mnkr jämfört med samma period föregående år. Koncernbolagens samlade resultat har dock minskat något (13,6 mnkr) medan kommunens resultat ökat väsentligt (62,3 mnkr).

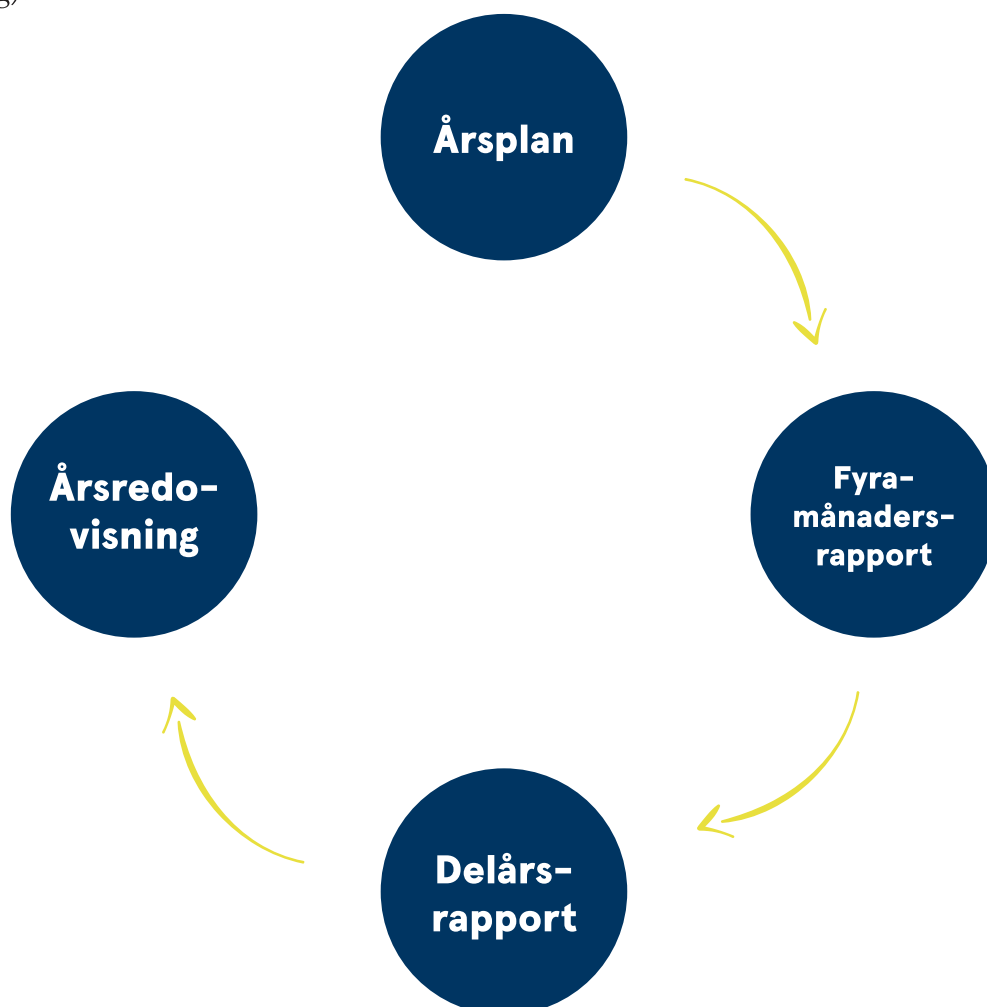
Kommunen prognostiserar ett resultat för helåret på 46,1 mnkr, vilket är 10,1 mnkr högre än budgeterat resultat på 36,0 mnkr.

Kommunens nämnder förväntas gå med underskott men en gynnsam utveckling av skatteintäkter och generella statsbidrag väger upp och renderar ett överskott för kommunen som helhet.

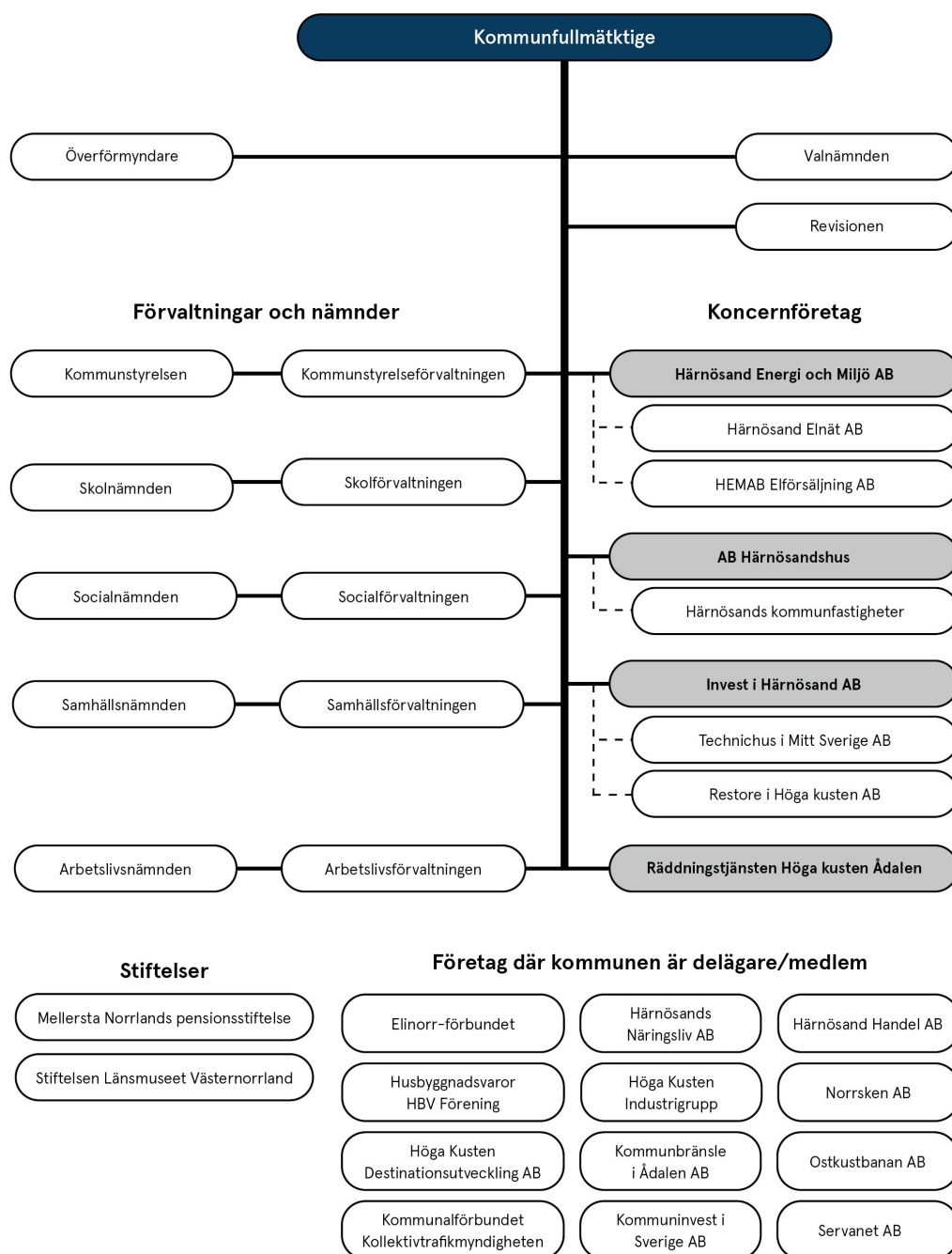
Utgångspunkter

I årsplanen konkretiseras kommunens mål och budgeten fastslår de ekonomiska ramarna för det kommande året. Årsplanen tar avstamp i kommunens omvärldsspaning samt de planeringsförutsättningar som fastställts inför att arbetet med Årsplanen tar sin början. Årsplanen ligger till grund för nämndernas verksamhetsplaner.

Årsplanen följs upp vid tre tillfällen under året, i fyramånadersrapport, delårsrapport samt årsredovisning. Fyramånadersrapporten har (till skillnad från delårsrapporten och årsredovisningen) ett introvert perspektiv och fokuseras enbart på kommunens ekonomi och personalförhållanden. Delårsuppföljningen samt årsredovisningen är mer omfattande och innehållet styrs genom lag (Lagen om kommunal bokföring och redovisning) samt rekommendationer (Rådet för kommunal redovisning).

Den kommunala koncernen

Koncernerna för HEMAB, AB Härnösandshus och Invest i Härnösand AB samt Härnösands del i Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen (33%) ingår i den kommunala koncernen (nedan kallat koncernen). De bedöms ha en särskild betydelse

för kommunens ekonomi eller verksamhet. Kommunala koncernföretag som inte ingår i de sammanställda räkenskaperna framgår av organisationsschemat då de inte uppfyller något kriterium för att upptas i de sammanställda räkenskaperna.

Endast Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse är föremål för en eventuell sådan klassificering, se redovisningsprinciper för vidare information.

Kommunen

HÄRNÖSANDS KOMMUN ÄR ORGANISERAD I FEM NÄMNDER

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Den övergripande uppgiften är att leda, samordna och styra uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Kommunstyrelsen är anställnings-, löne- och pensionsmyndighet och ansvarar för frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

ARBETSLIVSNÄMNDEN

Arbetslivsnämnden är kommunens nämnd för arbetsmarknad, vuxnas lärande och mottagning av nyanlända. Nämnden har ansvar för vuxenutbildning i form av Kommunal vuxenutbildning (Komvux), Lär-vux, Svenska för invandrare (SFI), samhällsorientering för nyanlända (SO) samt för Yrkeshögskolan. Även mottagning av nyanlända samt sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden ingår i nämndens uppdrag.

SAMHÄLLSNÄMNDEN

Samhällsnämnden ansvarar för miljöarbete, fysisk planering, bygglov, mark och fastighetsfrågor, mätning-uppgifter, gator och parker, naturvård, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroller. I samhällsnämndens ansvarsområde ingår även fritids- och ungdomsverksamhet, däribland drift av fritids- och friluftsanläggningar samt Härnösands fritidsgård.

SKOLNÄMNDEN

Skolnämnden ansvarar för utbildning av barn och ungdomar i åldern 1-21 år. Skolnämndens verksamheter omfattar förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt den kommunala Musik- och kulturskolan.

SOCIALNÄMNDEN

Socialnämndens uppgift är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring. Nämnden ska också verka för en god vård och omsorg för äldre och funktionshindrade samt bedriva verksamhet som ger stöd för den enskilde att leva ett självständigt och aktivt liv i gemenskap med andra.

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten beträffande stöd och service till funktionshindrade, den kommunala hälso- och sjukvården, bistånd, insatser mot missbruk och omsorg om barn och ungdom. Nämnden ansvarar även för kommunens familjerådgivning.

MANDAT I KOMMUNFULLMÄKTIGE

Parti	Mandat	(%)
Socialdemokraterna	14	32,3
Moderaterna	8	18,3
Centerpartiet	5	12,1
Sverigedemokraterna	5	11,7
Vänsterpartiet	4	9,5
Miljöpartiet de gröna	3	6,4
Liberalerna	2	4,1
Kristdemokraterna	2	3,6
Feministiskt initiativ	0	1,8
Övriga partier	0	0,2
Totalt	43	100

Fotnot: Valdeltagandet i kommunen uppgick vid valet 2018 till 85,29 procent. I september genomfördes allmänna val i Sverige. Vid framskrivandet av delårsrapporten fanns inga slutliga resultat för mandatfördelningen i kommunfullmäktige.

Kommunala koncernföretag

AB HÄRNÖSANDSHUS

Den grundläggande uppgiften är att erbjuda allmänheten attraktiva, trygga, klimatsmarta och prisvärda hyresbostäder inom Härnösands kommun, samt äga ändamålsenliga och tillgängliga lokaler för kommunens olika verksamheter, så kallade publika fastigheter. Företaget kan i begränsad omfattning äga kommersiella fastigheter för uthyrning på marknadsmässiga villkor.

HÄRNÖSAND ENERGI OCH MILJÖ AB, HEMAB

Den grundläggande uppgiften för företaget är att tillhandahålla teknisk infrastruktur i Härnösand. Kunderna ska erbjudas god kvalitet, störningsfria leveranser och närhet. Låga priser ska prioriteras före hög avkastning.

INVEST I HÄRNÖSAND AB, INKLUSIVE TECHNICHUS I MITTSVERIGE AB OCH RESTORE I HÖGA KUSTEN AB

Invest i Härnösand AB tas från och med 2019 med i de sammanställda räkenskaperna, där dotterbolaget Technichus i Mitt Sverige AB utgör den största verksamheten. Företaget Invest i Härnösand AB har till uppgift att verka för att näringslivet utvecklas i Härnösands kommun. Det sker genom att initiera och stödja utvecklingsprojekt i linje med kommunens vision och de kommun-gemensamma mål som kommunfullmäktige fastställt samt vara aktiv ägare av dotterbolaget Technichus i Mittsverige AB. Technichus i sin tur har till främsta uppgift att öka intresset för vetenskap och entreprenörskap främst hos barn och ungdomar, lokalt och regionalt.

Vid kommunfullmäktiges sammanträde i februari (2022-02-28, §4) beslutades att godkänna bildandet av företaget Restore Höga kusten AB som dotterbolag till Invest i Härnösand. Ägardirektiv för företaget utarbetas vid tiden för delårsrapporten.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN I HÖGA KUSTEN-ÅDALEN

Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen är ett kommunalförbund mellan kommunerna Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Förbundet ska inom sina medlemskommuner skydda och rädda människor, egendom och miljö. Genom förebyggande arbete ska förbundet även minska sannolikheten för att bränder och andra olyckor inträffar, samt minska konsekvenserna av inträffade händelser.

Viktiga förhållanden för resultat & ekonomisk ställning

Omvärldsrisker

Förändringar i vår omvärld påverkar den kommunala koncernen. Snabb omställningsförmåga i kombination med en hög robusthet är framgångsfaktorer för att lyckas hantera omvärldsförändringar av olika slag. Förtroendet från befolkningen är i mångt och mycket en avgörande faktor för att lyckas. Att leverera välfärd under en pågående pandemi har krävt att konsekvenser för individ, lokalsamhälle, företag och arbetsmarknad beaktats. Riskbedömningar och analyser av nuläget och olika scenarier på kortare och längre sikt, samt en stor osäkerhet kring ekonomiska prognoser har blivit den nya vardagen.

BEFOLKNINGSUTVECKLINGEN

Befolkningsminskning med 102 personer år 2021, samt prognoser som visar på minskat invånarantal framåt. En minskad befolkning leder till minskade intäkter från skatter och statsbidrag. Gruppen barn, unga och äldre ökar snabbare än gruppen som är i arbetsför ålder vilket leder till ett högt demografiskt tryck. Detta innebär att behovet av resurser för upprätthållande av välfärden på dagens nivå ökar snabbare än skatteintäkterna.

Organisatorisk enhet

Kommunala koncernen.

Hantering av risk

För att koncernen ska upprätthålla och utveckla en långsiktigt hållbar ekonomi behöver verksamheterna effektivisera och minska kostnaderna samtidigt som utvecklingsarbetet för att utveckla tjänsterna inom välfärden i en arbetsmarknad som digitaliseras och automatiseras måste intensifieras. Stöd till etablering av företag för att öka antalet arbetstillfällen som ger ökad inflyttning prioriteras.

UTVECKLINGEN PÅ ARBETSMARKNADEN

Den digitala omställningen och konsekvenserna av pandemin har medfört att en omstrukturering av arbetsmarknaden har inletts. Insteigsjobb för ungdomar har minskat i antal med minskade arbetstillfällena och en ökad ungdomsarbetslöshet som följd. Förändrade behov av kompetens i samhället ställer högre krav på kompetens, vilket riskerar fortsatt ökning av långtidsarbetslösheten i grupper med lägre eller inte matchningsbar utbildningsnivå.

Organisatorisk enhet

Kommunala koncernen.

Hantering av risk

Kompetenshöjande insatser för befintlig personal inom organisationen för att matcha utvecklingen i samhället och studievägledning och utbildningsinsatser som höjer och matchar nuvarande och framtida behov av kompetens i kommunen/regionen.

SAMHÄLLSEKONOMIN

De samhällsekonomiska konsekvenser som redan gjort sig kända genom pandemin och kriget i Ukraina väntas kvarstå på sikt, bland annat i form av kompetens- och materialbrist, logistikutmaningar samt sjukfrånvarande personal. Världsläget påverkan på material- råvaru- och maskinkostnader utgör en risk för kommande investeringsprojekt i kommunen.

Organisatorisk enhet

Kommunala koncernen.

Hantering av risk

Öka organisationens omställningsförmåga och planering för olika typer av scenarier grundat i aktiv omvärldsbevakning och löpande prognoser.

BEFOLKNINGSUTVECKLING OCH ARBETSMARKNAD

Arbetsmarknaden i Västernorrland består till största delen av privat tjänstesektor och offentlig sektor. Arbetsmarknaden i Härnösands kommun består till stor del av offentliga tjänster och mer än vartannat arbetstillfälle återfinns inom detta område. Branschstrukturen i kommunen innebär att det ofta krävs minst gymnasieutbildning för att nå en anställning. De arbetstillfällena som inte kräver minst gymnasiekompetens är få till antalet. Utbildningsnivån bland arbetssökande i Härnösand visar att 6 av 10 har en förgymnasial utbildning, och av dessa har 6 av 10 kortare utbildning är nioårig grundskola.

Arbetslösheten i Härnösand har sjunkit under våren 2022. I juli månad uppgick omfattningen till 9,2 procent, vilket är en minskning med 1,5 procentenheter jämfört med samma månad föregående år.

Motsvarande nivå för arbetslösa i hela landet var i juli 6,6 procent, en minskning med 1,3 procent under senaste året.

Långtidsarbetslöshet är en av de största utmaningarna på svensk arbetsmarknad. I såväl riket som i länet och i Härnösand har antalet långtidsarbetslösa minskat under det senaste året, i Härnösand är andelen som varit utan arbete i 12 månader eller mer 52 procent, vilket är högre än snittet i länet (50%) och snittet för riket (49%).

Ungdomsarbetslösheten minskar i Sverige, och minskningen är tydlig i

Härnösand. I jämförelse med samma period föregående år når minskningen hela 4,1 procentenheter, vilket är störst procentuell minskning i länet. Arbetslösheten bland unga når 11,4 procent under andra kvartalet.

Under inledningen av året har arbetsmarknaden fortsatt att visa styrka och arbetslösheten har minskat. Arbetsförmedlingen bedömer att denna trend fortsätter även nästa år, men dämpas i takt med att BNP-tillväxten avmattas. Västernorrland är ett av de län som drabbats mildast av pandemin gällande påverkan på arbetsmarknaden, arbetslöshetsnivåerna återgick relativt snabbt till tiden före pandemin och har efter detta fortsatt att minska. Arbetsförmedlingen bedömer att antalet arbetslösa kommer att fortsätta minska även under 2023, om än i lugnare takt.

Sverige har en växande men också allt äldre befolkning. Efterfrågan på vård- och omsorgstjänster ökar i takt med att befolkningssammansättningen förändras. Befolkningen i länet och i Härnösand väntas minska de närmaste åren samtidigt som andelen äldre är tydligt högre än i riket. Det leder till att arbetskraftsutbudet inte väntas öka i samma takt som behovet av exempelvis vård- och omsorgstjänster i landets mindre tätbefolkade delar.

I Härnösand uppgick befolkningen vid årsskiftet 2021/2022 till 25 012 personer vilket är en minskning med 102 personer jämfört med samma tidpunkt föregående år. Befolkningstillväxten för Härnösand har varierat mellan åren. Sett över de senaste tio åren har Härnösand haft en total befolkningstillväxt med 614 personer

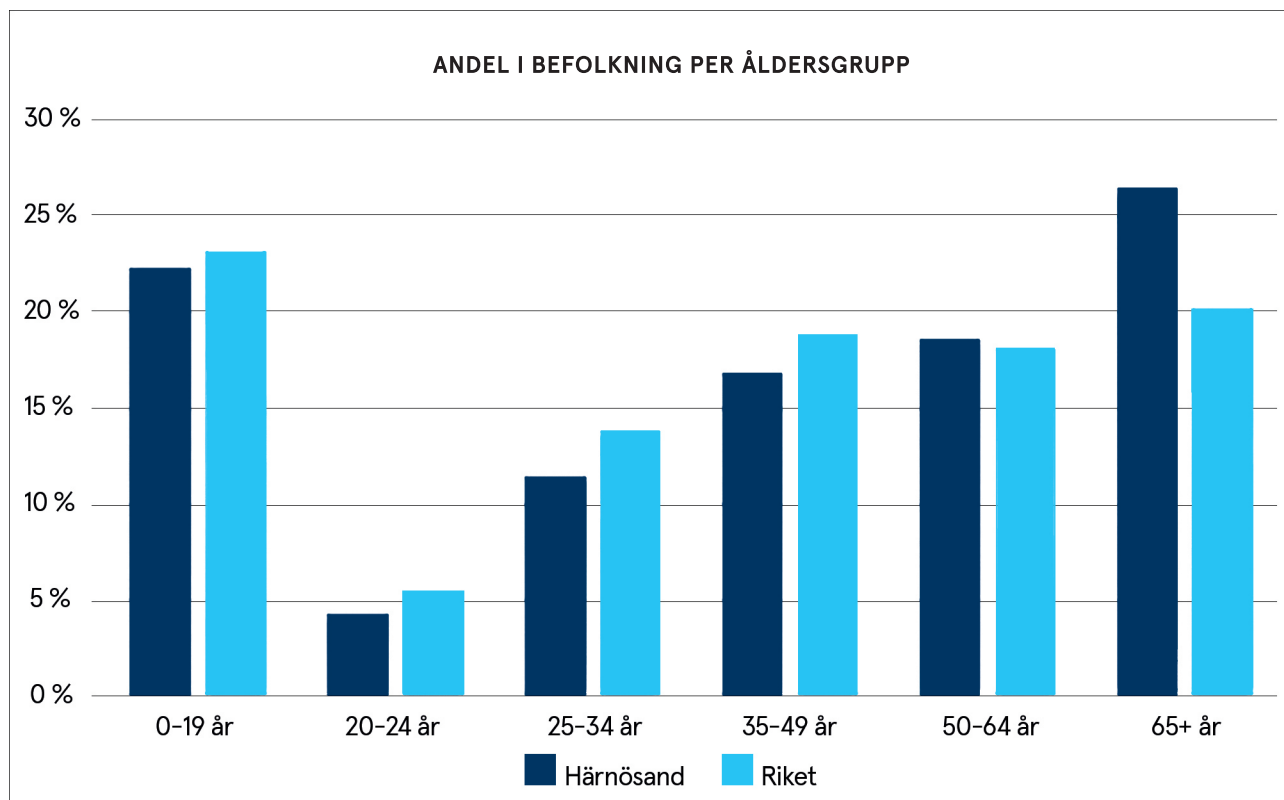
vilket innebär en ökning med 2,5 procent. Det som gör att folkmängden i Härnösand minskat under 2021 jämfört med föregående år är framför allt skillnaden mellan antalet födda barn och antalet dödsfall. Kommunen registrerar under året 79 fler dödsfall än födselar. Även utflyttningen bidrar till minskad befolkning.

Den förändrade demografin innebär att allt färre människor i yrkesarbetsande ålder behöver försörja allt fler som inte arbetar. Samtidigt förväntas behovet av sjukvård, äldreomsorg och anpassade boenden öka. Den demografiska försörjningskvoten ökar i Härnösand och har gjort så i många år. Den är högre än genomsnittet i riket och snittet för kommuner i Västernorrland.

Liksom många andra kommuner har Härnösand en hög andel äldre, 26,5 procent, vilket är 6,2 procentenheter högre än riket i stort. I gruppen äldre finns individuella behov att ta hänsyn till såväl som förändrade behov och förväntningar. SCB:s befolkningsprognos visar att åldersgruppen ökar med cirka 637 personer mellan år 2021 - 2026. Antalet personer med behov av plats i särskilt boende kommer därmed också att öka.

Sett till olika åldersgrupper visar prognosen att antalet barn 1 - 5 år minskar fram till 2026 med cirka 115 individer. Under samma period antas antalet barn i grundskolan minska med cirka 135 medan antalet i gymnasieskolan sjunker något fram till och med 2023, men därefter öka succesivt till ungefär samma nivå som 2022.

Befolkningsprognosen pekar mot en minskning av befolkningen i Härnösand de kommande åren.

BESÖKSNÄRING OCH NÄRINGSLIV

Besöksnäringen i Höga Kusten fortsätter att utvecklas positivt. Näringen tappade fart i början av pandemin men har återhämtat sig starkt. Juni månads statistik över gästnätter i Höga kusten visar en uppgång på hela 34 procent i jämförelse med samma månad föregående år. Första halvåret 2022 pekar på en uppgång på 14 procent jämfört med rekordåret 2019. I jämförelse med föregående år syns dock en nedgång med drygt 1 700 gästnätter i Härnösand, men inom detta ryms en uppgång för de utländska gästnätterna (+76%).

Den begränsade tillgången på bäddar är en utmaning för Härnösand under högsäsong för att kunna öka i samma takt som efterfrågan i området, detta då det helt enkelt inte finns fler rum att fylla.

Härnösand och Höga Kusten har utvecklat ett rikt friluftsutbud för hela året. När Naturvårdsverket presenterar resultat för årets friluftskommuner när samtliga fyra kommuner i Höga Kusten en placering bland de 34 bästa av Sveriges 290 kommuner. Härnösand placerade sig på plats 20.

Kryssningsåret har vid tiden för delårsrapporten genererat nio anlöp. Rederierna vittnar om ett gott bokningsläge.

Totalt har omkring 9800 besökare kommit till Härnösand via kryssningsfartyg under året.

SAMHÄLLSEKONOMI

Det osäkra omvärldsläget sätter extra ljus på behovet av både långsiktighet och flexibilitet i planering och ställer höga krav på styrning och ledning. Den omvärldsanalys som legat till grund för kommunens hittillsvarande planeringsförutsättningar, målprogram, tillväxtstrategi och investeringsplan behöver begrundas ytterligare inför de närmast kommande verksamhetsåren. En långsiktig finansiell och ekonomisk planering i den kommunala verksamheten kommer ha stor betydelse de närmaste åren för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Verksamhetsrisker

SAMVERKAN FÖR SYSSELSÄTTNING

Ansvar för stöd till personer i arbetslöshet delas mellan kommuner, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, förbund och privata aktörer som fått uppdraget av Arbetsförmedlingen. Väl fungerande samverkan är en förutsättning för att inte riskera att tiden till egen försörjning förlängs. Sammanhållet stöd för att minska arbetslöshet när flera aktörer har olika ansvar och roll vilar på hur väl samverkan fungerar.

Organisatorisk enhet

Kommunstyrelsen, socialnämnden och arbetslivsnämnden.

Hantering av risk

Utveckla och säkerställa samverkan internt och strukturera samverkan på övergripande nivå mellan kommunen och de externa aktörerna.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Det finns en stor grupp anställda i kommunen som är 55 år och äldre, totalt rör det sig om 27 procent av alla anställda (år 2020). Det är främst socialnämnden och skolnämnden som har en högre andel pensionsavgångar att vänta de kommande åren.

Organisatorisk enhet

Socialnämnden och skolnämnden.

Hantering av risk

Säkerställa rekrytering av ny personal i takt med att befintlig personal går i pension. Utvecklade kompetensförsörjningsplaner för strategisk försörjning. Inom teknik och digitalisering investera, utbilda och öka beredskapen hos medarbetare för att förändra sitt arbete.

GYNNANDE FÖRVALTNINGSBESLUT

Som en konsekvens av minskat antal platser inom äldreboenden (2019-2020) samtidigt som andelen personer 80 år och äldre ökar, finns en risk att biståndsbeslut om plats på särskilt boende inte kan verkställas inom lagstadgad tid. Detta kan få såväl ekonomiska konsekvenser som konsekvenser för individens hälsa.

Organisatorisk enhet

Socialnämnden.

Hantering av risk

Tillskapa fler platser på äldreboenden utifrån dagens och framtida behov. Hälsofrämjande och sociala insatser för personer med beslut om hemtjänst för att bidra till ökad självskattad hälsa och minskad känsla av ensamhet. Ökat anhörigstöd och mötesplatser är ytterligare viktiga satsningar.

DIGITAL OMSTÄLLNING

Den digitala utvecklingen sker olika snabbt i verksamheterna och därför riskerar organisationen att beslut fattas som inte på bästa sätt tar hänsyn till vad som är bäst för helheten. Det finns även en risk att Härnösands kommun inte hittar balansen mellan intern digital utveckling/effektivisering och det utvecklingsarbetet som är direkt riktad mot kommuninvånare.

Organisatorisk enhet

Kommunstyrelsen.

Hantering av risk

Utveckla kammungemensamma strategier och prioriteringar som beskrivs i styrande dokument, resursätts och följs upp under åren.

ANSVAR FÖR ATT MINSKA ARBETSLÖSHETEN

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) 4 kap §4 ska kommunen samordna och erbjuda sysselsättning och arbetsmarknadsinsatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Det innebär att socialnämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Socialnämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket.

Arbetsförmedlingen är en viktig aktör som ska bidra till att personer i arbetslöshet ska nå närmare arbetsmarknaden. En uppgift är också att rusta de som står långt ifrån arbetsmarknaden. Utöver Arbetsförmedlingen och kommunerna finns en mångfald av fristående aktörer som ska bidra med matchning mot arbete. Enligt Januariavtalet ska Arbetsförmedlingen reformeras i grunden och fristående aktörer ska rusta och matcha arbets sökande till arbete. Reformen är omfattande och i december reviderades tidsplanen till 2022.

Försäkringskassan utreder behovet av arbetslivsinriktade åtgärder och samordnar insatser från hälso- och sjukvården, arbetsgivaren, Arbetsförmedlingen, socialtjänsten och andra aktörer för att personen ska kunna återgå i arbete eller arbetssökande. Försäkringskassan samordnar även insatserna för personer som har aktivitetsersättning.

Samordningsförbundet är en samverkansplattform där Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, regionerna och kommunerna i samverkan ska verka för att medborgare ska få stöd och rehabilitering som ger dem möjlighet att försörja sig själva. Insatserna syftar ofta till att samlokalisera, utveckla gemensamma metoder och individanpassa insatser så att man når en ökad effektivitet. Samordningsförbunden stödjer också aktivt aktiviteter som syftar till att få samarbetet mellan parterna att fungera mer effektivt.

Arbetsmarknadstorget som invigdes i mars 2021 är en plats där alla relevanta aktörer inom arbetsmarknadspolitiken samlats under ett tak. Ambitionen är att individen därmed alltid ska ha nära till den/de aktörer som hen behöver för att ta sig in på arbetsmarknaden.

Verksamhetsrisken ligger i att samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, socialnämnden, arbetslivsnämnden, kommunstyrelsen och övriga aktörer måste fungera väl för att varje individ ska få ett ändamålsenligt och individanpassat stöd. Som en grund för samarbetet mellan kommunen och Arbetsförmedlingen håller en ny lokal överenskommelse på att tas fram. Överenskommelsen

syftar till att tydliggöra roller, beskriva samverkansforum, beskriva arbetssätt och rutiner för samverkan samt de grupper av personer som omfattas.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH KVALITET

Kommunen har liksom näringslivet märkt av bristen på kompetens. Trots pandemin och ett stort antal långtidsarbetslösa har kompetensbristen tilltagit ytterligare. Framförallt handlar det om att det är svårt att hitta personal med rätt kompetens och/eller erfarenhet. Andelen som söker utlysta tjänster i kommunen har minskat, en tendens återfinns i färre sökanden till chefsbefattningar.

Kompetensbristen ses framförallt inom kommunens verksamheter i legitimationsyrken, såsom legitimerad vårdpersonal samt legitimerade lärare. Risken är att andelen legitimerade lärare inom skolnämnden minskar, vilket kan påverka studieresultaten på sikt. Det är också en identifierad risk att behovet av studiehandedare och modersmålärare inte uppfylls vilket på sikt kan påverka individernas språkutveckling, framtida möjligheter till sysselsättning och integrationen i samhället.

Organisationen har under flera år haft ett behov av utbildad personal inom äldreomsorgen. Samtidigt är det många utbildade som söker sig till yrkesområdet Vård och omsorg då det finns goda möjligheter till arbete. En stor personalomsättning ökar risken för kvalitetsbrister inom äldreomsorgen och omsorgen på grund av bristande kompetens, erfarenhet och kommunikativ förmåga.

När det gäller legitimerad vårdpersonal ökade behovet under pandemin. Behovet av vikarier löstes dels genom omfördelning av resurser i organisationen av legitimerad personal som under en period gick in i andra verksamheter än den egna, dels genom att bemanna via bemanningsföretag. Under året har behovet av bemanningslösningar minskat tydligt i jämförelse med föregående år. Vid bemanningslösningar och omfördelning av resurser finns risk för minskad kontinuitet och ökade kostnader.

Det finns en stor grupp anställda i kommunen som är 60 år och äldre. Vid den senaste mätningen (augusti 2021) fanns 160 anställda inom skolnämndens verksamheter och 212 inom socialnämndens verksamheter i åldersgruppen. En viktig fråga framåt är därmed att säkerställa rekrytering av ny personal i takt med att befintlig personal går i pension. De som har arbetat länge besitter kunskap och erfarenhet som är viktigt att överföra till nyare medarbetare.

Utöver den kompetensbrist som ses i samhället och i kommunens verksamheter fortsätter digitaliseringen och automatiseringen att driva på strukturomvandlingen på arbetsmarknaden, vilket ställer förändrade krav på arbetskraftens kompetenser. De kommande tio åren väntas efterfrågan på tekniska kompetenser att öka och det är primärt grundläggande digitala kunskaper i det dagliga arbete som bedöms bli mer eftertraktade. Således kommer arbetskraften behöva kompetensutveckla sig för att möta de nya kraven på arbetsmarknaden.

GYNNANDE FÖRVALTNINGSBESLUT

Sedan 2015 har antalet personer i åldersspannet 75 år och äldre ökat med 633 personer. Prognoser visar att andelen äldre kommer att fortsätta att öka, samt att antalet personer i åldersgruppen 75+ i kommunen väntas öka med ytterligare drygt 560 personer fram till år 2030. Under perioden 2019-2020 minskade antalet platser på särskilt boende och korttidsavdelning med 24 stycken, sedan föregående år har antalet platser varit oförändrat. Minskat antal platser i kombination med allt fler äldre medför en risk att kommunen inte i tillräcklig omfattning kan erbjuda ändamålsenliga lösningar till kommuninvånarna.

DIGITAL OMSTÄLLNING

Forskning om den digitala mognaden (organisationens förmåga att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering) i Sveriges förvaltningar och kommuner visar att den genomsnittliga digitaliseringsstrategin för Sveriges kommuner prioriterar nyttjandet av digitalisering för ökad automatisering och inre effektivitet (2020). Med andra ord är invånarnas nytta med digitalisering till stor del sekundär eller irrelevant i kommunernas genomsnittliga mål- och resurssättningar. Istället ses digitalisering som en metod för att reducera interna kostnader i vidmakthållandet av en stabil leverans av välfärd. Majoriteten av organisationer inom offentlig sektor uppvisade brister i sättet de överblickar och prioriterar sina digitala initiativ. Effekten av detta är att offentlig sektor i dagsläget riskerar att agera med bristande ändamålsenlighet i sin digitalisering.

Även i Härnösands kommun finns det risk att den digitala utvecklingen sker olika snabbt i verksamheterna och att vad som är bäst för helheten tappas bort. Det finns även en risk att Härnösands kommun inte hittar balansen mellan intern digital utveckling/effektivisering och utvecklingsarbetet som är direkt riktad mot kommuninvånare.

Finansiella risker

Härnösands kommun är inte i någon betydande grad exponerad mot utländska valutor. Förändringar i utländska valutor bedöms därmed inte påverka kommunen eller kommunkoncernens resultat.

Kommunen har en relativt låg skuldsättningsgrad och samtliga lån har Kommuninvest som långivare. Den genomsnittliga räntebindingstiden uppgår till 0,25 år och den genomsnittliga kapitalbindingstiden uppgår till 1,56 år per bokslutsdag. Den genomsnittliga kvarstående

löptiden till ränteregleringstidpunkt av räntebärande skulder är låg, men med Kommuninvest som långivare och alltså låga räntor bedöms inte risken som hög. Risken med kapitalbindingen är marginaliserad som en effekt av förnyelsepolicyn.

För kommunkoncernen uppgår den genomsnittliga räntebindingstiden till 1,71 år och den genomsnittliga kapitalbindingstiden till 2,02 år. Kommuninvest är långivare så risken för den låga kapitalbindingstiden blir marginaliserad.

Förutom nyupptagna lån till följd av en nyetablering, har övriga koncernbolag minskat sina borgensskulder gentemot kommunen.

Pensioner

PENSIONS FÖRPLIKTELSE (MNKR)	2022 AUG	2021 DEC
Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt (pensioner före 1998)	590,1	600,3
Avsättning inkl. särskild löneskatt (pensioner efter 1998)	180,6	167,8
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse *2021 Dec	-93,6	-93,6
Summa pensionsförpliktelse inkl. pensionsstiftelse	677,1	674,5
Totalt kapital, pensionsstiftelse (marknadsvärderat eget kapital) *2021 Dec	-226,9	-226,9
Summa förvaltade pensionsmedel	-226,9	-226,9
Återlånade medel	543,8	541,2
Konsolideringsgrad (%)	29,4%	29,5%

Under 2009 bildades Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse (MNP) för att trygga delar av kommunens pensionsförpliktelser. Kommunen har inga finansiella placeringar avseende pensionsmedel utöver den del som förvaltas av pensionsstiftelsen. Pensionsmedlen i pensionsstiftelsen avser att trygga pensionsförpliktelser för personer födda till och med 1942.

Vid utgången av 2021 var pensionsstiftelsens totala pensionsåtagande 110,5 mnkr, varav kommunens del uppgick till 93,6 mnkr.

Det totala marknadsvärderade egna kapitalet hos stiftelsen var 247,6 mnkr, varav kommunens andel utgjorde 91,7 procent. Stiftelsens placeringar har visat en negativ utveckling under 2022.

Händelser av väsentlig betydelse

OMVÄRLDSHÄNDELSER - NATIONELLT, REGIONALT OCH LOKALT

Effekterna av pandemin har tillsammans med kriget i Ukraina medfört att hushållen står inför kärvare tider. Det senaste årets kraftiga ökning av mat- och energipriser får återverkningar på annan konsumtion. Kostnaderna har stigit för hushåll med rörliga bolåneräntor och nyligen omförhandlade bundna avtal och bostadspriserna sjunker. Enligt Konjunkturinstitutets hushållsbarometer har befolkningens förväntan på utvecklingen av den egna ekonomin aldrig varit svagare sedan undersökningen startades 1996. SCB:s månadsindikator över hushållskonsumtionen visar en tillväxt på helår om knappt 4 procent.

Det minskade konsumtionsutrymmet märks inom detaljhandeln. Det gäller främst inom sällansköpsbranscher som byggvaruhandeln samt möbelhandeln som hade en stark utveckling under pandemin. I takt med att livet mer och mer har återgått till normalläge har efterfrågan på att renovera och förnya inredningen i hemmen minskat.

För kommunorganisationen har effekterna främst bestått av dyrare varor, brist på specifika produkter samt problem med transporter och leveranser, framförallt kopplat till IT-området.

Även byggandet av den nya sporthallen på Ängevallen har försenats då inga intressenter lämnade anbud vid upphandlingen. Den stora prisökningen på livsmedel har påverkat och kommer fortsätta påverka det ekonomiska resultatet. Brist på råvaror har krävt snabba omställningar i verksamhetens menyer, dock har inte produktionen påverkats. Ingredienser har bytts mot mer klimatsmarta alternativ vilket har inneburit att prisökningarna på fisk och kött har påverkat Härnösands kommun mindre än på nationell nivå.

I takt med att tillvaron återgår till det normala efter pandemin har organisationen börjat inhämta den utvecklingsskuld som upparbetats och den civila beredskapen har fått luft under vingarna. Ur ett länsperspektiv har kommunen fått beröm för sin samverkan med andra myndigheter under pandemin, men arbetet har tagit mycket resurser i anspråk. Noteras bör att pandemin under 2022 inneburit betydande kostnader som inte kommer att ersättas av staten.

Härnösands kommun har tillsammans med Digitaliseringsrådet och övriga kommuner i länet fört dialog om samverkan inom IT-säkerhet och Västernorrland har uppmärksammat på en nationell arena i olika nätverk och sammanhang såsom SKR och Inera.

En gemensam målbild och strategier för kommunens digitala transformation är under framtagande, liksom styrdokument som stödjer ett tillitsbaserat arbetssätt. Det finns dock juridiska frågor som skapar utmaningar inom flera utvecklingsområden, bland annat avseende molntjänster.

Valmyndigheten har inför valet 2022 ställt ökade krav på säkerhet vilket har inneburit förändringar i valnämndens sätt att organisera verksamheten, bland annat genom ökad bemanning av röstmottagare samt genom förstärkt utbildning om säkerhet och bemötande för samtliga roller i valorganisationen. Förtidsröstningen genomfördes i Sambiblioteket på plan 4 vilket möjliggjorde ett gott flöde och god säkerhet trots att omkring 1 200 fler medborgare än tidigare valde att förtidsrösta.

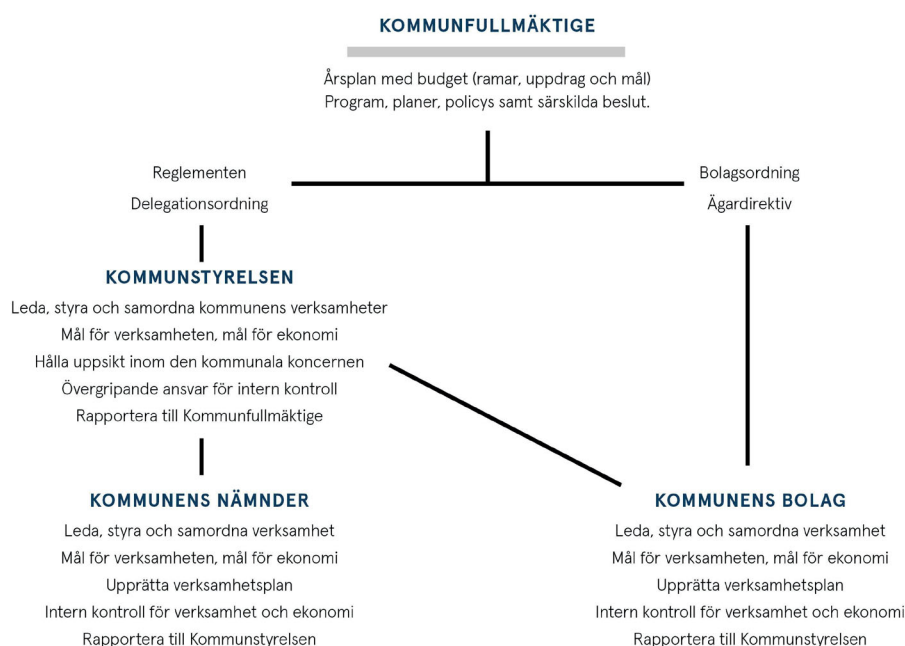
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

I den kommunala koncernen i Härnösand ingår kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder samt koncernbolag. (I förvaltningsberättelsens organisationsöversikt framgår hur den kommunala koncernen är organiserad.)

Den kommunala koncernen styrs via ett målprogram för kommunens fem nämnder (se 1.5.1 Målprogram för kommunen) samt via ägardirektiv för de kommunala företagen. I företagens ägardirektiv framgår att företagen är organ för kommunal verksamhet och i sin verksamhet står under kommunstyrelsens tillsyn. I ägardirektiven framgår även de ekonomiska mål som finns för respektive verksamhet. Förutom genom lagar och författningar regleras företagens verksamhet och företagens förhållande till kommunen genom gällande bolagsordning, ägardirektiv samt av fullmäktige och kommunstyrelsen särskilt fattade beslut.

Ansvarsstrukturen inom Härnösands kommunkoncern innehåller flera nivåer av politiskt styrande instanser – kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder samt styrelser för de kommunala bolagen. Utöver detta finns det en tjänsteorganisation.

Hur kommunen styrs

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Kommunfullmäktige med de demokratiskt folkvalda politikerna, är kommunens högsta beslutande och styrande organ. Kommunfullmäktige fastställer övergripande vision, planer, mål och uppdrag för den kommunala koncernen. Fullmäktige fastställer även reglementen, bolagsordningar och andra särskilda beslut, samt tillsätter ledamöter i kommunstyrelse, nämnder och bolagsstyrelser. Fullmäktige godkänner delårsrapporter och årsredovisning samt beslutar om ansvarsfrihet för bolagen, styrelser och nämnder inom kommunens nämndsorganisation.

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för verkställighet, uppföljning och utvärdering, vilket innefattar ledning och samordning av mål, riktlinjer, direktiv och ekonomi för styrning och kontroll av hela den kommunala koncernen.

Kommunstyrelsen svarar därmed för planering och uppföljning av ekonomi och verksamhet för kommunens nämnder och koncernbolagen. Detta ansvar är till stora delar kopplat till kommunstyrelsens uppsiktsplikt och intern kontroll. Kommunstyrelsen rapporterar till kommunfullmäktige.

NÄMNDER OCH BOLAGSSTYRELSE

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att respektive verksamheter utvecklas, följer lagar och riktlinjer samt bidrar till att kommunfullmäktiges uppdrag verkställs och mål uppnås.

TJÄNSTEPERSONER

Den kommunala koncernens tjänstepersoner ansvarar för att se till att de politiska nivåerna har tillgång till sakkunnig kompetens vid beredning av ärenden samt för att bedriva den operativa verksamheten.

De mest centrala dokumenten för styrning och uppföljning i Härnösands kommunkoncern är årsplan (plan för den kortsiktiga ekonomiska utvecklingen med prioriterade mål), ägardirektiv, reglemente för internkontroll samt reglemente för ekonomistyrning.

Målprogram för kommunen

Härnösands kommuns målprogram fastställs av kommunfullmäktige och följs upp med sikte på år 2023. Programmet innehåller en vision och åtta kommunövergripande mål fördelade på två perspektiv.

VISION 2023: HÄRNÖSAND – BYGGER EN HÅLLBAR FRAMTID

Härnösand är en levande och kreativ mötesplats där människor förverkligar sina drömmar. En kommun i positiv utveckling som tar ledarskap för framtiden. En plats med centralortens attraktion, landsbygdens rikedom och med uppkoppling mot omvärlden. Härnösand erbjuder hög livskvalitet för alla invånare och gäster.

Vårt gemensamma mål är ett solidariskt samhälle med ett stort hjärta och med ett aktivt miljöarbete. Här bygger vi en hållbar framtid!

MÅL

De två perspektiven i målprogrammet visualiseras i bilden nedan. Det första perspektivet – Härnösandsperspektivet – speglar den önskvärda utvecklingen i kommunen generellt. Här betonas samverkan mellan olika aktörer och vikten av att kommun-

organisationen bidrar till detta. Det andra perspektivet – organisationsperspektivet – innehåller mål för den verksamhet som kommunen själv bedriver, de tjänster som levereras samt personal och ekonomi. De övergripande målen 1-4 är placerade under Härnösandsperspektivet och mål 5-8 under Organisationsperspektivet.

KOMMUNENS ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV OCH MÅL 2020-2023

För att veta i vilken mån kommunen lyckas med sina ambitioner krävs fokus på uppföljning och resultat. Därför har kommunfullmäktige utverkat kortsiktiga, avgränsade och konkreta resultatuppdrag med tillhörande styrtalet som anger vad nämnder och kommunstyrelse ska prioritera under året och vad uppföljningen ska fokusera på. Nämnderna kan utöver detta formulera egna mål för sitt arbete, med utgångspunkt från kommunens vision och övergripande mål.

Kommunens årsplan följs upp tre gånger per år, i fyramånadersrapport, delårsrapport samt i årsredovisningen. Målen följs upp vid delårsrapport och i årsredovisning. Kommunfullmäktige fastställer årsredovisningen och beslutar om ansvarsfrihet för kommunstyrelsens och nämndernas ledamöter.

God ekonomisk hushållning & ekonomisk ställning

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommunerna ha en god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning innebär att kommunen når både sina finansiella och verksamhetsmässiga resultatuppdrag, samt att verksamheten bedrivs på ett långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt sätt.

De finansiella resultatuppdragen finns för att betona att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning. Verksamheten ska bedrivas inom befintliga ekonomiska ramar även om detta kan medföra att de i årsplanen angivna resultatuppdragen för verksamheten inte helt kan uppnås.

Kommunens kortsiktiga finansiella mål för god ekonomisk hushållning definieras av resultatuppdragen under mål 8 Välskött och stabil ekonomi, där även kommunens långsiktiga finansiella ambitioner beskrivs i definitionen av målet.

För att kommunen ska bedömas ha uppnått god ekonomisk hushållning ska de finansiella målen vara uppnådda samt minst hälften av övriga resultatuppdrag.

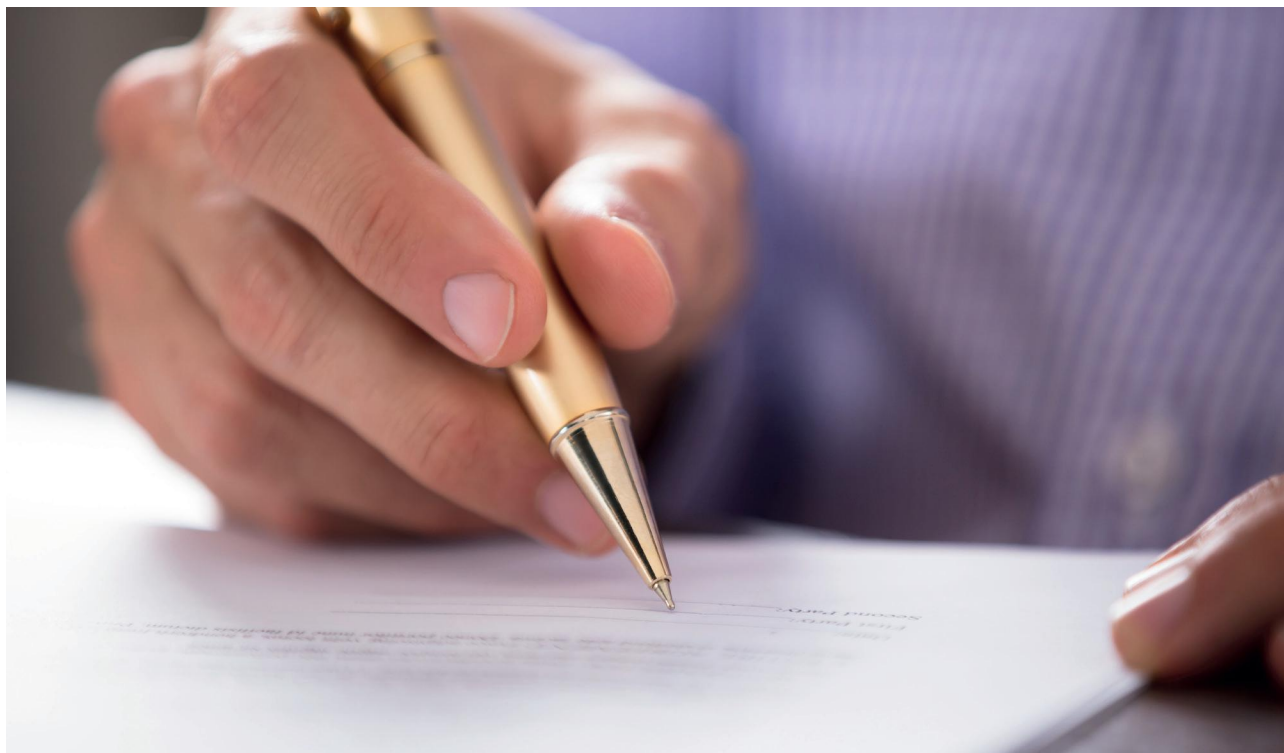
Ett resultatuppdrag bedöms uppnått om resultatet är bättre än baslinjen (delvis uppfyllt) eller att målnivån är uppnådd (helt uppfyllt).

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning för koncernen vägs utfallet på måluppfyllelsen för koncernbolagens ekonomiska mål enligt ägardirektiven in i bedömningen.

Måluppfyllelse

Den kommunala verksamhetens målprogram har beskrivits under punkt 1.5.1 Målprogram för kommunen. Bedömningen av måluppfyllelsen ska ses i relation till kommunens ambitionsnivå inom respektive verksamhetsområde. Nämndernas redovisning av arbetet med resultatuppdragen ligger till huvudsaklig grund för bedömningen.

Sedan Årsplan 2022 antogs av kommunfullmäktige i juni 2021 har flera förändringar genomförts i statistiska källor och nationella undersökningar som påverkar möjligheten att följa upp de nyckeltal som kopplats till respektive resultatuppdrag.

En beskrivning av dessa förändringar finns i underlag till delårsrapporten: Nyckeltal kopplat till Delårsrapport 2022, Härnösands kommun.

HÄRNÖSANDSPERSPEKTIVET

Mål 1 - Attraktivt boende med levande mötesplatser

Mål 2 - Väckande näringsliv med mångsidig arbetsmarknad

Mål 3 - Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete

Mål 4 - Kunskapsstaden där alla kan växa

MÅL 1 - ATTRAKTIVT BOENDE MED LEVANDE MÖTESPLATSER

Härnösand är en öppen och välkomnande kommun som ger utrymme för nya människor och nya initiativ. En plats där man lätt kan möta andra och vara delaktig i samhällsutvecklingen. Härnösand är känt för sina attraktiva boendemiljöer, en levande landsbygd och närheten till Höga Kusten.

Invånarna har god hälsa och känner sig trygga. Ett pulserande centrum, blomstrande kulturliv och mångfald av fritidsaktiviteter skapar möten över gränser.

● Nått målen

◆ Bättre än baslinjen

■ Sämre än baslinjen

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Baslinje 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Bedömning
Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på (index)	61	0	0	60	57	58	●
Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet	56	0	0	55	53	53	●
Nöjdhet med gång- och cykelvägar	54	0	0	53	49	48	◆

En nolla (0) i tabellens kolumner för Resultat 2021 samt senaste utfall indikerar att inget utfall finns tillgängligt som en följd av förändringar i SCBs Medborgarundersökning.

BEDÖMNING:

Målet bedöms vara i hög grad uppfyllt vid årets slut

Inom ramen för platsvarumärket har arbetet fortlöpt att löpande synliggöra, kommunicera och exemplifiera kommunens tillgångar med utgångspunkt i tillväxtstrategin. Den livskvalitet som ett liv i Härnösand kan ge – närheten till både natur och kultur och bra och hållbar kommunal service- lyfts fram i detta arbete. Som ett led i det strategiska varumärkesarbetet genomfördes under försommaren en workshop-aktiviteter där Härnösandsbor genom föreningar och företagare gavs möjligheter att bidra till ett utvecklande av platsvarumärket Härnösand.

Under året har arbetet att ta fram ett förslag på översiktsplan för Härnösands kommun slutförts, en process som pågått sedan 2019. Med utgångspunkt i gällande översiktsplan 2011–2025 och kommunens styrande dokument har dialoger hållits med myndigheter, näringsliv och invånare. Arbetet med att ta fram en översiktsplan är omfattande då det är en demokratisk process där alla kommunens invånare ska ges möjlighet att påverka förslaget. Den nya kommunövergripande översiktsplanen 2040 väntas antas av Kommunfullmäktige vid septembersammanträdet.

Arbetet att öka kommuninvånarnas nöjdhet med gång och cykelvägar har fortsatt genom detaljplanearbetet. Gång- och cykelmöjligheterna ges stort fokus redan i starten av processen med syfte att öka attraktiviteten att välja gång eller cykel som transportalternativ. Det framarbetade och antagna gång- och cykelprogrammet kommer att vara ett viktigt strategiskt dokument vid kommande planeringsarbeten.

Friluftslivet i kommunen är en viktig faktor för invånarnas upplevelse av platsen. Under året ska en strategisk plan för att utveckla friluftslivet i Härnösand tas fram, planen ska omfatta samtliga kommundelar.

Under året har friluftsområden inventerats och enkäter och workshops har genomförts som ett led i detta och en digital friluftskarta har skapats, ett första utkast av friluftsplänen kommer att vara klart i närtid. Härnösands invånare har genom åren gett kommunen ett gott betyg gällande möjligheter kopplat till friluftsliv och fritid.

Invånarnas upplevelse av möjligheten att delta aktivt i utvecklingen av kommunen mäts genom Medborgarundersökningen. Resultatet för föregående år indikerar att invånarna i Härnösand upplever något större möjligheter att påverka utvecklingen än genomsnittet för Sveriges kommuner. Resultatet visar att 39 procent av svaranden i kommunen angett ett positivt omdöme i frågan, utfallet överstiger snittet för riket med sju procentenheter.

Med syfte att stärka ungdomsdemokratin har ungdomars egna röster fångats under året gällande hur kommunen kan jobba strategiskt med det ungdomsdemokratiska arbetet.

Vid jämförelse med riket som helhet ses i den senast genomförda Medborgarundersökningen att boende i Härnösand upplever en något högre grad av trygghet än riket i stort.

Särskilt positivt skiljer sig upplevelsen av polisens närvaro, problem med klotter och nedskräpning samt risk att bli utsatt för våldsbrott eller skadegörelse. Inom områdena störande trafik med motorfordon och förekomst av narkotikahandel ses en något lägre grad av trygghet i jämförelse med riket.

Med syfte att öka invånarnas upplevelse av trygghet har det förebyggande och trygghetsskapande arbetet fortsatt under året. Ett nytt koncept för "Vuxna på stan" har skapats med syfte att öka intresset för insatsen. I likhet med tidigare år arrangerades ett trygghetstält (#WeDo-tält) för ungdomar på årets stadsfest. Tältet syftar till att erbjuda trygg plats med nyktra vuxna. Med syfte att öka tryggheten runt de årliga skoluppstartsveckorna genomfördes en förebyggande föreläsning på gymnasiet i samband med höstterminens skolstart.

Som ett led i kommunens förebyggande arbete mot suicid har delar av kommunens personal har genomgått e-utbildningen Våga fråga. Inom skolnämndens verksamheter har ett förberedande planeringsarbete genomförts för att implementera den självmordspreventiva metoden YAM.

Metoden, som är riktad till åk 8, förväntas implementeras i september 2022.

Enligt regeringen har kommuner en särskilt viktig roll i samhällets samlade brottsförebyggande arbete. För att säkerställa att kommunernas brottsförebyggande arbete är prioriterat, effektivt och kunskapsbaserat föreslår regeringen att kommunernas ansvar ska lagstadgas i en ny lag. Enligt förslaget ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan.

Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023. Arbetet att säkerställa att krav i lagstiftningen efterlevs är påbörjat. Kommunen arbetar redan i dag till stor del enligt det förväntade innehållet i lagen.

MÅL 2 - KREATIVT FÖRETAGANDE MED MÅNGSIDIG ARBETSMARKNAD

Härnösand har ett näringsliv som växer och företag som utvecklas positivt. Klimatet för entreprenörskap är gott och innovationer uppmuntras. Nya jobb uppstår på en arbetsmarknad som är bred och inkluderande med goda arbetsvillkor. Ansvarstagande för miljö och hållbarhet präglar produktion, förädling och kommunikationer. Utveckling av infrastruktur ger stärkta förutsättningar på en regional och global arena och samverkan mellan kommunen och det civila samhället ger drivkraft åt lokal utveckling.

● Nått målen

◆ Bättre än baslinjen

■ Sämre än baslinjen

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Baslinje 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Bedömning
Antalet nystartade företag	140	118	138	133	117		●
Företags nöjdhet med kommunens myndighetsutövning	80	79	89	80	78		●

BEDÖMNING:**Målet bedöms vara uppfyllt vid årets slut**

De rekommendationer som infördes med anledning av covid-19 begränsade möjligheten till fysiska möten för information och stöd vid nyföretagande. När smittspridningen minskade och rekommendationerna togs bort startades möjligheten till fysiska träffar upp i samverkan med Nyföretagarcentrum. Besöksstatistiken visar att intresset för nyföretagande har ökat med 55% i jämförelse med föregående år. Även andelen kvinnor som vill starta företag har ökat. Antalet nystartade företag under året når vid tiden för delårsbokslutet 118 stycken vilket är en ökning i jämförelse med föregående år. Kommunfullmäktiges mål gällande ökning av antalet nystartade företag bedöms vara uppnått vid årets slut.

Genom regelbundna uppföljningar och mätningar följs företagets nöjdhet upp, detta sker bland annat genom den s.k. Insiktsmätningen. Mätningen vänder sig till företag som haft kontakt med kommunen under året i myndighetsärenden. Maxvärdet i mätningen är 100, värden över 62 bedöms som godkänt, över 70 som högt och över 80 som mycket högt. Vid tiden för delårsrapporten når Härnösand ett utfall på 79, den satta målnivån för året (80) bedöms vara uppnådd vid årets slut.

Med syfte att öka servicen och tillgängligheten gällande bygglov- och anmälningsärenden har en ny webb publicerats, webbplatsen nyttjas av både allmänhet och företagare. Fortsatt utvecklingsarbete av kommunens e-tjänster kommer att bedrivas under hösten och vintern.

Internt inom kommunens verksamheter har samverkans stärkts med syfte att förbättra servicen gentemot våra företag och medborgare. Ett arbete med projektet En väg in har påbörjats.

MÅL 3 - LEDANDE MILJÖKOMMUN MED AKTIVT OMSTÄLLINGSARBETE

All utveckling i Härnösand präglas av hållbarhet och ett gemensamt engagemang för minskad miljöpåverkan. Här utvecklas kunskaperna som behövs för att skapa ett hållbart samhälle. Med förnybar energi, klimatsmarta lösningar, ökad självförsörjning och hushållning av naturresurser är Härnösand en föregångare i omställningen till en fossilfri ekonomi.

● Nått målen   ◆ Bättre än baslinjen   ■ Sämre än baslinjen

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Baslinje 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Bedömning
Möjligheten att använda kollektivtrafiken för resor	5,2	0	0	5,1	4,9	5,4	●
Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet	Minskning		41,7 %	61,6 %	83,4 %		■
Nöjdhet med gång- och cykelvägar	15	8	23	4	12		●

En nolla (0) i tabellens kolumner för Resultat 2021 samt senaste utfall indikerar att inget utfall finns tillgängligt som en följd av förändringar i SCBs Medborgarundersökning.

BEDÖMNING:

Målet bedöms vara i delvis uppfyllt vid årets slut

”Sveriges miljöbästa kommun” är en årlig ranking som genomförs av tidningen Aktuell Hållbarhet, Sveriges största oberoende tidning om miljö- och klimatfrågor samt hållbar utveckling. Rankingens ambition och aktivitet inom miljöområdet som och baseras dels på en enkätundersökning där kommunerna gör en självskattning av miljöarbetet på olika områden, dels på data från ett flertal offentliga källor. Enkätresultat och öppna data sammanvägs sedan till en totalpoäng för varje kommun. Härnösand placerar sig på plats 8 av 81 städer inom vår kommungrupp, och på plats 45 av landets samtliga kommuner vilket är en förbättring med 31 placeringar i jämförelse med föregående år.

Resultatet baseras på ett långsiktigt och strategiskt arbete med miljö- och hållbarhetsfrågor, både i kommunens egen organisation och i de kommunala bolagen.

För att bibehålla en hög placering krävs det att kommunen fortsätter ligga i framkant för att vara en ledande miljökommun.

Kommunens målarbete med måltidernas klimatpåverkan, livsmedelsinköp och matsvinn, och som erbjuder ett vegetariskt alternativ har uppmärksammats i Livsmedelsverkets kartläggning av landets kommunala måltidsverksamheter. Härnösand är en av 21 kommuner som särskilt lyfts fram som föredömen.

Målen kommer att beaktas i kommande livsmedelsupphandling.

Med syfte att öka barn och ungas delaktighet i viktiga framtidsfrågor för Härnösand fick drygt 200 elever från lågstadiet till gymnasiet i Härnösand beskriva sina visioner med fokus på miljö och klimat, och identifiera de utmaningar och lösningar som de ser på vägen dit.

Elevernas arbete var en del av en Sverigeturné för att samla in barn och ungas röster inför FN-mötet som hölls i Stockholm i juni.

En ny avfallsplan är antagen med fokus på en hållbar avfallshantering men också med särskilt fokus på att nedskräpningen i våra närmiljöer ska minska med syfte att invånare och besökare upplever Härnösand som rent, snyggt och tryggt.

De globala målen för hållbar utveckling Agenda 2030 och kommunens viljetryningar från planerna att begränsa och anpassa Härnösands kommun till framtidens klimat har beaktats i den översiktliga planeringen för mark och vatten. Planen är kommunens riktning och ramverk för hur vi formar framtidens Härnösand. Översiktsplan 2040 är under beredning för antagande.

Resultatet av Medborgarundersökningen 2021 visar att drygt varannan invånare i Härnösand (55%) tycker att det finns ganska bra, eller mycket bra möjligheter att nyttja kollektivtrafiken för sina vardagliga resor till ex. skola och arbete.

Nöjdheten sjunker gällande möjligheten att nyttja kollektivtrafiken till fritidsaktiviteter. (38% positiva svar). Med syfte att öka möjligheten att nyttja kollektivtrafiken för resor har dialogen med Kollektivtrafikmyndigheten och bussentreprenören fortsatt under årets första del, arbetet har i detta fokuserat på att förbättra trafikutbudet för landsbygdstrafiken med i första hand utökad trafik på kvällar. Konkreta förslag på förändringar diskuteras med syfte att öka turtätheten vilket väntas påverka möjligheten att nyttja kollektivtrafiken positivt.

Det långsiktiga arbetet att minska utsläppen från kommunens fordon

väntas inte nå den uppsatta målnivån för året. Det sker löpande översyn av kommunens fordonsflotta med syfte att övergå till fossilfria fordonsalternativ. Under året har ytterligare en elbil köpts in vilket bedöms påverka minskningen av utsläpp från kommunens fordon positivt.

MÅL 4 - KUNSKAPSSTADEN DÄR ALLA KAN VÄXA

Härnösand är en modern kunskapsstad med kreativa miljöer för utbildning och lärande och där det är naturligt att nyttja digitaliseringens möjligheter. Framgångsrik skolverksamhet på alla nivåer ger alla chansen att lyckas. Nya samarbeten, kunskapsutbyte och närhet till högre utbildning lägger en grund för dagens och morgondagens jobb och näringslivets kompetensbehov. Folkbildning och kulturella uttryck ger inspiration till nytänkande.

● Nått målen

◆ Bättre än baslinjen

■ Sämre än baslinjen

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Baslinje 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Bedömning
Andelen elever inom komvux med godkänt resultat inom gymnasiala kurser	84,0 %	63,6 %	73,4 %	81,5 %			■
Andel elever i åk. 9 som är behöriga till gymnasiet	84,0 %		85,5 %	83,9 %	79,2	83,6 %	◆
Andelen elever som fullföljer gymnasieutbildning inom fyra år	75,0 %		66,9 %	74,8 %	70,5 %	82,4 %	◆
Andelen elever i grundskolans åk 3 som deltagit i alla delprov och som klarat alla delprov för ämnesprovet svenska och svenska som andra språk ska öka	72,0 %		-	69,0 %	69,0 %	67,0 %	■
Andelen studerande som slutför YH-utbildning med examen	70,0 %	78,0 %	67,0 %				●

BEDÖMNING:

Målet bedöms vara delvis uppfyllt vid årets slut

Sedan 2020 har andelen elever med godkända betyg på komvux sjunkit. Per den sista juni når andelen godkända betyg strax under 64 procent. Majoriteten av de kurser som omfattas av mätningen anordnas av externa utbildningsanordnare. Då antalet elever som tar del av utbildning i kommunens egen regi är lågt är en jämförelse av måluppfyllnad mellan kommunen och övriga anordnare svår att genomföra. Trots att andelen elever med godkänt resultat väntas öka under hösten väntas målnivån inte kunna nås vid årets slut.

Under 2022 har de nationella proven för eleverna i årskurs 3 återupptagits efter det uppehåll som varit med anledning av covid-19.

Utifrån de preliminära data som finns tillgängliga vid tiden för delårsrapporten bedöms målnivån för innevarande år inte vara uppnådd vid årets slut. Sedan 2019 har andelen elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram succesivt ökat och når 85,5 procent under 2021. Vid tiden för delårsrapporten finns inga statistiskt säkerställa utfall tillgängliga för året, dock indikerar det preliminära utfallet (ej statistiskt bearbetat data) ett något lägre resultat under 2022 jämfört med föregående år. En nedåtgående trend kan ses gällande andelen elever inom gymnasiet som når examen eller studiebevis (om 2 500 poäng) inom fyra år. Preliminära resultat för 2022 indikerar att årets målvärde till del kan väntas uppnås.

Antalet studenter vid yrkeshögskolan som tar examen vid utbildningens slut har ökat under året och väntas stiga ytterligare. Med syfte att öka andelen som slutför sin YH-utbildning med examen har ett flertal åtgärder genomförts under året. Exempelvis följs studenternas resultat upp genom samtal mellan utbildningsledare och den studerande och studenter som inte håller utbildningens studietakt erbjuds stöd i sina studier. Rutiner för uppföljning av olika processer har skapats och åtgärder genomförs nu systematiskt utifrån analyser av dessa. Förändringarna väntas medföra att studenterna i högra grad får goda förutsättningar att fullfölja sina studier.

ORGANISATIONSPERSPEKTIVET

Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet

Mål 6 - God service med gott bemötande

Mål 7 - Framtidens arbetsgivare

Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi

MÅL 5 - JÄMSTÄLLD OCH SOLIDARISK VÄLFÄRD AV HÖG KVALITET

Härnösands kommun erbjuder välfärdstjänster av hög kvalitet där behoven styr och insatserna ges på lika villkor, oavsett kön, sexuell läggning eller bakgrund. Resurser prioriteras så att allas rätt till utveckling och ett värdigt liv tillgodoses. Kommunens arbete präglas av lyhördhet och respekt för den enskilde. Barnens bästa är i centrum för alla beslut.

● Nått målen

◆ Bättre än baslinjen

■ Sämre än baslinjen

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Baslinje 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Bedömning
Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende	85 %	80 %		83 %	78 %	88 %	■
Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst	91 %	80 %	-	84 %	87 %	90 %	■
Andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd	0,7 %	0,9 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,2 %	■
Andelen deltagare som efter avslutad arbetsmarknadsåtgärd når egen försörjning	55 %	74 %	80 %				●

BEDÖMNING:**Målet bedöms inte vara uppfyllt vid årets slut**

Genom kommunens arbetsmarknadsåtgärder ges invånare som står längre ifrån ett arbete möjlighet till stödåtgärder med syfte att nå egen försörjning. Målnivån för deltagare att nå egen försörjning efter avslutad åtgärd är för 2022 satt till 55 procent, utfallet vid tiden för delåret når 74 procent. Under året hitintills har fler än 130 personer avslutat sitt deltagande i arbetsmarknadsåtgärd, den genomsnittliga tiden i insats når 18 månader. De personer som efter insatserna nått ett arbete hade tagit del av arbetsmarknadsåtgärder mellan en och 75 månader vilket visar på den breda variationen av behov som finns inom gruppen.

Brukares nöjdhet med sitt särskilda boende och sin hemtjänst mäts genom den nationella undersökningen "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?". Mätningen genomförs en gång/år. Tidigare år har resultatet presenterats i slutet av året, men som en följd av förseningar i undersökningen 2021 presenterades 2022 år utfall redan i maj innevarande år. Som en följd av detta saknas jämförelsetal för föregående år.

Resultatet för nöjdhet med sitt särskilda boende och sin hemtjänst visar på en nedgång i båda kategorierna vid den senaste mätningen för såväl riket som för Härnösand.

Nöjdheten med sin hemtjänst minskade med fyra indexpunkter för Härnösand (från 84 till 80) och för riket var tappet två indexpunkter (från 88 till 86). Gällande nöjdheten med sitt särskilda boende når Härnösand en nöjdhet som är högre än riket och tappet är lägre för året. Härnösand backar med tre indexpunkter till index 80, medan riket tappar fyra indexpunkter och når index 77.

Under tiden med restriktioner till följd av covid-19 påverkades såväl hemtjänstens verksamheter som särskilda boenden i hög omfattning. Restriktionerna ledde till begränsade möjligheter till aktiviteter tillsammans med andra och möjligheten till fysiska möten med anhöriga begränsades. Resultatet av brukarundersökningen visar att många av de personer som bor på särskilda boenden i kommunen upplever ensamhet och ångest, mot bakgrund av detta arbetas det för att genomföra än fler aktiviteter inom verksamheten.

Ett positivt resultat i brukarundersökningen är att brukarna uppger hög nöjdhet med bemötandet.

Inom hemtjänstens område visar resultatet på ett behov av att förbättra möjligheten att kontakta hemtjänsten samt ökad personalkontinuitet. Inom måttet Andelen invånare med långvarigt ekonomiskt bistånd ses en förbättring av resultatet jämfört mot närmast föregående år. Vid jämförelse med liknande kommuner samt riket i stort ses att utfallet 0,9% är ett mycket gott resultat.

Resultatet för Härnösand har under de tre senaste mätningarna placerat sig tydligt under rikssnittet såväl som snittet för jämförbara kommuner.

Härnösand når ett utfall på 0,9% vilket ska jämföras med riket (1,3%), liknande kommuner (1,2%) Målvärdet på 0,7% bedöms dock inte kunna nås vid årets slut. Inom området ekonomiskt bistånd presenteras statistiken med viss eftersläpning varför utfallet avser föregående år (2021).

MÅL 6 - GOD SERVICE MED GOTT BEMÖTANDE

Gott värdskap, hög tillgänglighet och professionalitet är värden som genomsyrar Härnösands kommun. Ärenden handläggs skyndsamt och med hög kvalitet. Digitaliseringen är det självklara medlet för att utveckla tjänstekvalitet och effektivisera det interna arbetet. Kommunens medarbetare och politiker bemöter alltid människor med vänlighet, tydlighet och effektivitet. Genom samverkan, respekt och lyhördhet byggs det goda samhället.

● Nått målen

◆ Bättre än baslinjen

■ Sämre än baslinjen

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Baslinje 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Bedömning
Kommuninvånarnas upplevelse av bemötande och tillgänglighet	57	0	0	55	53	56	●
Kommuninvånarens nöjdhet med kommunens myndighetsutövning	78	72	78	77	77		●

En nolla (0) i tabellens kolumner för Resultat 2021 samt senaste utfall indikerar att inget utfall finns tillgängligt som en följd av förändringar i SCBs Medborgarundersökning.

BEDÖMNING:**Målet bedöms vara uppfyllt vid årets slut**

Kommunen har under en längre tid nått mycket goda resultat gällande kundnöjdhet kopplat till myndighetsutövning, detta mäts genom den s.k. Insikts-mätningen. Per den sista augusti ses dock en minskning i jämförelse med tidigare år. För att möta den ökade efterfrågan som varit på kommunens tjänster inom bygg-området den senaste tiden har personal rekryterats vilket väntas öka tillgängligheten och påverka nöjdheten positivt inom kort. Med syfte att säkerställa korrekt rådgivning och myndighetsutövning har förvaltningsövergripande aktiviteter genomförts under året. Arbetet planeras att fortgå under 2023.

Servicecenter utgör tillsammans med kommunikationsavdelningen i hög omfattning kommunens ansikte ut till invånare genom kommunreceptionen och kommunikationen i sociala kanaler.

Författandet av projektplan för Servicecenter 2.0 är i sin slutfas inför politiskt antagande. Arbetet med kommunens servicelöfte är påbörjat och genomförs som ett kommunövergripande arbete med representanter från kommunens samtliga förvaltningar. Genom servicelöften och utvecklandet av Servicecenter väntas upplevelsen av god service öka. Som ett led i att öka tillgänglighet och öka kommunens service via digitala tjänster har nya e-tjänster inom medborgarservice tagits fram under året.

Det pågående arbetet att ta fram nya, och förbättra befintliga metoder, modeller och verktyg inom ramen för digitala tjänster är i sin slutfas, arbetet benämns VISA. (Verksamhetsstyrning, Informationsförvaltning, Systemförvaltning och Arkitektur) Under året har införandet med resursplanering och rollfördelning påbörjats.

I nästa steg kartläggs viktiga processer och förutsättningar skapas för förvaltningarnas digitalisering och utveckling av digitala tjänster.

Tillsammans med Digitaliseringsrådet kraftsamlar Härnösand tillsammans med övriga kommuner i länet kring utformning av digitala tjänster. Genom projekt TEO (tillgängliga tjänster för offentlig sektor) utvecklas både befintliga och nya e-tjänster som medborgare och företag kan använda för att tillgodogöra sig den kommunala servicen.

MÅL 7 - FRAMTIDENS ARBETSGIVARE

Härnösands kommun är en föregångare som arbetsgivare och erbjuder en attraktiv arbetsplats dit människor söker sig. Organisationen präglas av nyfikenhet med beredskap för nya utmaningar. Medarbetare ges ett gott ledarskap, möjlighet till personlig och professionell utveckling och inflytande över sitt arbete. Härnösands kommun är en jämställd och hälsofrämjande arbetsplats med låga sjuktal, mångfald och goda arbetsvillkor.

● Nått målen

◆ Bättre än baslinjen

■ Sämre än baslinjen

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Baslinje 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Bedömning
Hållbart medarbetarengagemang, HME	80		81	81	79	79	●
Frisktal, kommunen totalt							○

BEDÖMNING:

Målet bedöms vara delvis uppfyllt vid årets slut

Hållbart Medarbetarengagemang (HME) mäts en gång per år genom en enkät framtagen av Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Enkäten består av sammanlagt nio frågeställningar i form av påståenden. Totalindex HME utformas som ett medelvärde av samtliga nio frågeställningar som mäter förutsättningarna för medarbetarengagemang. För 2022 är medarbetarenkäten planerad till oktober månad. Därför finns inget resultat för HME vid tidpunkten för delårsrapporteringen.

Utveckling av kommunens chefs- och ledarutveckling har fortsatt under året utifrån den definierade strukturen för Kraftledningen. Kraftledningen syftar till att stärka och bidra till att organisationens chefer utvecklar sina förmågor och kompetenser att leda människor samt att bidra till långsiktigt hållbara chefer. Utbildningar erbjuds regelbundet inom kommunens HR-processer och med inriktning mot att utveckla ledarskapet. Kommunens chefsdagar och medarbetardagar utgör en del av Kraftledningen.

Inom området digital mognad har det inom ramen för förändringsarbetet VISA varit fokus på kompetens-

överföring och samarbeten internt. Syftet med detta har varit att tillvara den kunskap och kompetens som finns och vidareutveckla denna för att implementera i hela kommunorganisationen. En förväntad effekt är att öka den digitala mognaden i alla förvaltningar, att skapa kraft och driv i utvecklingsfrågor, att stärka den digitala transformationen samt genom detta skapa en organisation som står trygg i sin digitalisering.

Arbetet för att bygga en högre grad av stolthet inom kommunorganisationen fortskrider. Internt i organisationen genomförs ett ständigt pågående arbete med att lyfta fram och visa exempel på sådant som styrker och ökar den interna stoltheten. Externt syns exempelvis ”Kort om-annonserna” i lokal media där saker som görs inom kommunen som är värda att vara stolta över lyfts fram till invånarna. Strategin att anmäla verksamheter till olika ”tävlingar” och galor (ex. framtidsgalan och kommunens egen medarbetargala) har visat sig lyckosam och har lett till nomineringar.

Härnösands kommun övergick i och med Årsplan 2022 från att mäta sjukfrånvaro till att fokusera på frisktal i målstyrningen. Frisktal mäts genom andelen medarbetare med fem eller färre sjukdagar den senaste 12-månadersperioden. Som en följd av bytet av lönesystem samt att integreringen mellan det nya lönesystemet och kommunens interna rapporteringssystem inte är färdigställt finns vid tiden för delårsrapporten inte något tillgängligt utfall för frisktal, vare sig för innevarande period eller historiskt.

Genom detta kan ingen bedömning av måluppfyllnaden i resultatuppdraget vid årets slut göras vid tiden för delårsrapporten.

MÅL 8 - VÄLSKÖTT OCH STABIL EKONOMI

I Härnösands kommun används resurser effektivt, ändamålsenligt och med långsiktighet. Uppsatta budgetmål uppnås och kommunens ekonomiska ställning är god. Långsiktiga och rätt genomförda investeringar och upphandlingar ger utveckling på kort och lång sikt. God analys och uppföljning samt respekt för miljömässig och social hållbarhet är en självklarhet.

● Nått målen   ◆ Bättre än baslinjen   ■ Sämre än baslinjen

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Baslinje 2020	Resultat 2019	Resultat 2018	Bedömning
Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar	83 %	374 %	105 %				●
Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning (KS)	2,00 %	5,70 %	0,30 %	3,54 %	0,20 %	3,20 %	●

BEDÖMNING:

Målet bedöms vara uppfyllt vid årets slut

I juni 2022 beslutade kommunfullmäktige om en 10-årig investeringsplan som ger goda förutsättningar för planering av investeringsbudget 2023 och framåt. En av de prioriterade processerna inom ekonomiområdet är investeringsprocessen, i det pågående arbetet ingår att utveckla processen genom att tydliggöra, effektivisera och skapa en samsyn om processens olika steg och roller inom hela organisationen.

Självfinansieringsgraden för kommunens investeringar når vid tiden för delåret 374%. Prognosen för helåret är 95%.

Med syfte att skapa goda förutsättningar för kommunen att även på sikt nå målet om välskött och stabil ekonomi har ett arbete att utvärdera och utveckla arbetssätt gällande det ekonomiska stödet till chefer inletts. Syftet med åtgärden är att öka kunskap och medvetande kring sin ekonomi och verksamhet, samt verksamhetens förväntade ekonomiska ställning. Under året har en kartläggning genomförts för att identifiera utvecklingsbehov inom området. Kartläggningen visar på ett behov av samverkan med andra stödfunktioner samt att de olika rollerna som finns inom organisationen behöver tydliggöras. Arbetet kommer att fortgå under 2022.

Resultatöverskott av skatter, statsbidrag och utjämning når per den sista augusti 5,7 procent. Prognosen för helår när 2,4 procent.

Av de 21 verksamhetsknutna resultatuppdrag som beslutats för året bedöms 14 helt eller delvis uppnådda vid årets slut, sex resultatuppdrag bedöms inte kunna nås. För ett av resultatuppdragen kan ingen bedömning av måluppfyllnaden göras vid tiden för delårsrapporten. Av de två resultatuppdrag som kopplas till det ekonomiska målet om välskött och stabil ekonomi bedöms båda vara uppnådda vid årets slut.

Bedömning avseende god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommunerna ha en god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning innebär att kommunen når både sina finansiella och verksamhetsmässiga resultatuppdrag, samt att verksamheten bedrivs på ett långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt sätt. Lagen har utformats så att det är upp till varje kommun att definiera innebörden av god ekonomisk hushållning.

För att kommunen ska bedömas ha uppnått god ekonomisk hushållning ska de finansiella målen vara uppnådda samt minst hälften av övriga resultatuppdrag.

Ett resultatuppdrag bedöms uppnått om resultatet är bättre än baslinjen (delvis uppfyllt) eller att målnivån är uppnådd (helt uppfyllt).

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning för koncernen vägs utfallet på måluppfyllelsen för koncernbolagens ekonomiska mål enligt ägardirektiven in i bedömningen.

14 av kommunens 21 resultatuppdrag kopplade till verksamhet bedöms helt eller delvis uppfyllda vid årets slut. Sex resultatuppdrag bedöms inte kunna nås. De två resultatuppdrag som kopplats till det ekonomiska målet.

Välskött och stabil ekonomi bedöms båda uppnådda vid året slut.

Kommunen bedöms därmed ha god ekonomisk hushållning 2022, då de två finansiella resultatuppdragen är uppfyllda samt att 67 procent av övriga resultatuppdrag är helt eller delvis uppfyllda.

Kommunen bedöms ha god ekonomisk hushållning men då kommunens bolag inte förväntas, helt eller delvis, uppnå sina ekonomiska mål som ägardirektiven anger så förväntas koncernen som helhet inte nå god ekonomisk hushållning 2022.

Resultat och ekonomisk ställning för den kommunala koncernen

Koncernens resultat

PERIODENS RESULTAT	MNKR	ANDEL AV EGET KAPITAL
Kommunen	72,1	15,7 %
HEMAB konernen	19,5	5,3 %
AB Härnösandshus koncernen	7,9	2,6 %
Räddningstjänsten i Höga Kusten-Ådalen (33%)	1,2	14,6 %
Invest i Härnösand AB	-0,2	-4,5 %

Den kommunala koncernen uppvisar ett positivt resultat, som är bättre än för samma period 2021. Koncernbolagens resultat exklusive kommunen minskar dock från 42,0 mnkr ifjol, till 28,4 mnkr för delåret 2022. Hur det rådande världsläget vidare kommer att påverka ekonomin globalt och nationellt, och därmed även koncernbolagens ekonomiska resultat är i dagsläget okänt.

Intäkt- och kostnadsutveckling

INTÄKTS- & KOSTNADSUTVECKLING 2021 (%)	FÖRÄNDRING MOT FG. ÅR
Verksamhetens intäkter	-2,2 %
Verksamhetens kostnader	0,4 %

Koncernens intäkter har minskat med 2,2 procent jämfört med föregående period ifjol. HEMAB med dotterbolag rapporterar en intäktsminskning på 28,9 mnkr, vilket beror på att elpriset varit lägre än vad som budgeterats för perioden, samt att vädret har varit mildt.

Investeringar

HEMAB med dotterbolag har för perioden främst reinvesterat i befintliga ledningsnät och anläggningar. Härnösandshus med dotterbolag har ett pågående investeringsarbete i vård- och omsorgsboendet på Saltvik.

Soliditet

SOLIDITET	2022 AUG	2021 DEC
Soliditet %	28,4 %	26,2%
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt %	10,0 %	8,3 %

Koncernens soliditet har förbättrats jämfört med årsbokslutet 2021. Ökningen beror på att det egna kapitalet ökar, till följd av att koncernen har ett bättre resultat per den sista augusti än för 2021. Av det samlade resultatet för perioden på 100,5 mnkr utgör kommunens del 72,1 mnkr.

Likviditet

LIKVIDITET	2022 AUG	2021 DEC
Kassalikviditet	79,8 %	60,9 %
Rörelsekapital, mnkr	-144,20	-247,6
Anläggningskapital, mnkr	1 097,90	1 116,3

Kommunkoncernens kassalikviditet uppgår till 79,8 procent, vilket är en förbättring jämförd med årsskiftet. Även rörelsekapitalet har förbättrats sedan årsskiftet, vilket innebär att koncernens omsättningstillgångar (fordringar, kassa, bank etc) har ökat mer än de kortfristiga skulderna under perioden. Anläggningskapitalet minskar något jämfört med årsskiftet, vilket innebär att koncernens anläggningar skrivs av i snabbare takt än de långfristiga skulderna och avsättningarna minskar.

Avvikelser mellan budget och prognos

Hemab uppvisar en negativ budgetavvikelse med 13,5 mkr. Intäkterna är prognostiserade till 456,7 Mkr. Jämfört med budgeterade intäkter på 485,6 Mkr är det en minskning med 28,9 Mkr. De lägre prognostiserade intäkterna beror främst på elpriset och det milda vädret. I budget räknades med ett försäljningspris på 325 kr/MWh mot det faktiskt viktade genomsnittspriset på 210 kr/MWh.

Även elproduktionen har varit lägre de första åtta månaderna än vad som budgeterats, detta på grund av lägre priser.

Prognosen för Härnösandshus uppgår till 10,5 mkr vilket är i nivå med den budget som lagts för året. För att möjliggöra ett resultat som är i nivå med budget bedöms det planerade underhållet i Härnösandshus behöva

reduceras med ca 1,2 mkr under årets sista månader, till följd av de ökade räntekostnaderna.

Resultat och ekonomisk ställning kommunen

Kommunens resultat

PERIODENS RESULTAT	2022 AUG	2021 DEC
Årets resultat, mnkr	72,1	4,8
Procent av skatteintäkter och generella statsbidrag	5,7 %	0,3 %

Kommunen uppvisar ett positivt resultat på 72,1 mnkr för perioden vilket är en signifikant förbättring jämfört med motsvarande period föregående år. Den främsta förändringen jämfört med årets budget är att skatte- och statsbidragsintäkterna ökat, en ökning som prognostiseras uppgå till 50,0 mnkr på helår.

Intäkts- och kostnadsutveckling

INTÄKTS- & KOSTNADSUTVECKLING 2021 (%)	FÖRÄNDRING MOT FG. ÅR
Verksamhetens intäkter	-2,1 %
Verksamhetens kostnader	0,0 %
Skatteintäkter och generella statsbidrag	5,8 %

Verksamhetens intäkter har minskat med ca 5 mnkr sedan föregående år inom kostnadslag bidrag, och beror på att kommunens bidrag för covid-19-relaterade kostnader har sjunkit med ca 5 mnkr sedan föregående period. Verksamhetens kostnader är i princip oförändrade jämfört med föregående år. Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med ca 6 procent jämfört med samma period föregående år vilket motsvarar ca 70 mnkr.

Likviditet

LIKVIDITET	2022 AUG	2021 DEC
Kassalikviditet	112,1 %	86,6 %
Rörelsekapital, mnkr	43,6	-36,8
Varav semesterlöneskuld	45,4	76,0
Anläggningskapital, mnkr	414,4	422,8

Kommunens fordringar har för perioden ökat mer än de kortfristiga skulderna, vilket ger en positiv utveckling av kassalikviditeten och rörelsekapitalet. Med tanke på att investeringarna inte sker linjärt över året så kommer nästa tertiäl troligtvis att medföra en minskning av kassalikviditeten när årets kvarvarande investeringar ska utbetalas.

Soliditet

SOLIDITET	2022 AUG	2021 DEC
Soliditet %	39,2 %	34,2 %
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt %	-11,3 %	-19,0 %

Kommunens soliditet har förbättrats sedan årsskiftet, vilket innebär att den långsiktiga betalningsförmågan har förbättrats. Måttet för soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt är dock fortsatt negativt även om detta också har förbättrats sedan årsskiftet. Den huvudsakliga anledningen till förbättringen är att det egna kapitalet per den sista augusti ökat till följd av kommunens positiva delårsresultat på 72,1 mnkr.

Investeringar

NETTOINVESTERINGAR	2022 AUG	2021 AUG
Nettoinvesteringar (mnkr)	-27,2	-43,6
Nettoinvesteringar i relation till avskrivningar	91,9 %	102,0 %

Kommunens nettoinvesteringar för perioden uppgår till 27,2 mnkr. Avskrivningarna för samma period uppgår till 29,6 mnkr, vilket betyder att kommunens nyinvesteringar för perioden uppgår till 91,9 procent av avskrivningsbeloppet.

Låneskuld och borgensåtagande

BORGENSÅTAGANDE (MNKR)	2022 AUG	2021 DEC
Borgen	1 431,3	1 404,6
Varav kommunala företag	1 410,6	1 383,9
Varav övriga	20,7	20,7
Låneskuld kommun	206,5	209,0

Kommunens borgensåtaganden gentemot de kommunala bolagen har ökat med 26,7 mnkr sedan årsskiftet. Härnösandshus har via dotterbolaget Härnösands kommunfastigheter AB ökat belåningen med anledningar av uppförandet av det nya vård- och omsorgsboendet vid Saltvik. Kommunens låneskuld minskar till följd av amorteringar, och är vid utgången av augusti 206,5 mnkr.

Helårsprognos

HELÅRSPROGNOS (MNKR)	BUDGET HELÅR	PROGNOSAVVIKELSE HELÅR	PROGNOSTISERAT RESULTAT HELÅR
Kommunstyrelse	0,0	7,6	7,6
Kommunfullmäktige	0,0	0,4	0,4
Kommungemensam verksamhet	0,0	5,4	5,4
Arbetslivsnämnd	0,0	0,4	0,4
Samhällsnämnd	0,0	0,0	0,0
Skolnämnd	0,0	-11,1	-11,1
Socialnämnd	0,0	-27,4	-27,4
Summa verksamhetens nettokostnader	0,0	-24,7	-24,7
Skatteintäkter och finansnetto	36,0	34,8	70,8
Summa	36,0	10,1	46,1

Kommunens prognos för helåret är 46,1 mnkr, vilket är 10,1 mnkr bättre än det budgeterade resultatet på 36,0 mnkr. Kommunens intäkter för skatter och statsbidrag prognostiseras öka med 50,0 mnkr jämfört med var som budgeterats för året, detta som en följd av den nya skatteunderlagsprognosen från 25/8 2022. Kommunfullmäktige har den 20/6 2022 (§68) beslutat om medelstillskott till Skolnämnden för uteblivna statsbidrag (11,5 mnkr) samt Samhällsnämnden för ökade kostnader för busstrafik samt uteblivna intäkter på grund av coronapandemin (3,5 mnkr). Verksamheternas prognostiserade budgetavvikelse inklusive medelstillskott uppgår till -24,7 mnkr och har främst uppstått inom Socialnämnden, till följd av ökade kostnader inom hemtjänsten.

- Kommunstyrelsens prognos för helåret är ett överskott på 7,6 mnkr, ett överskott som härleds till intäktsökningar till följd av samverkansavtal med Kramfors kommun avseende överförmyndare, samt kostnadsminskningar till följd av minskade personalkostnader till följd av vakanser och sjukskrivningar.
- Kommunfullmäktiges prognos för helåret är ett överskott på 0,4 mnkr, vilket främst beror på att kostnaderna för arvodering och annonsering förväntas bli lägre än budgeterat.
- Kommungemensam verksamhet prognostiserar ett överskott för helåret på 5,4 mnkr, vilket främst beror på mottagen pensionskompensation från Region Västernorrland.
- Arbetslivsnämndens prognos för året är ett överskott på 0,4 mnkr, vilket främst är hänförligt till verksamheten för vuxenutbildning.
- Samhällsnämndens prognos för helåret är 0,0 mnkr, dvs. nämnden prognostiserar följa budget.
- Skolnämndens prognos för helåret är ett underskott på 11,1 mnkr, vilket främst beror på att kostnaderna för personal prognostiseras öka med 37,6 mnkr jämfört med budget.
- Socialnämndens årsprognos är ett underskott på 27,4 mnkr mot för årets budget, varav 22,2 mnkr förväntas uppstå inom hemtjänsten. Underskottet inom den kommunala hemtjänsten prognostiseras uppstå främst inom personalkostnader och förbrukningsmaterial.
- Finansen prognostiserar ett överskott på 70,8 mnkr, vilket är 34,8 mnkr högre än budgeterat överskott på 36,0 mnkr. Överskottet grundar sig på den nya skatteunderlagsprognosen från 25/8 2022, där kommunens skatte- och statsbidragsintäkter för 2022 beräknas öka.

Balanskravsresultat

Balanskravsresultat (mnkr)	2022 PROGNOSE	2021	2020
= Årets resultat enligt resultaträkningen	46,1	4,8	61,4
- Samtliga realisationsvinster	0,0	-2,1	-0,3
· Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0
· Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0
+/- Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
-/+ Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	46,1	2,7	61,1
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
· Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
= Balanskravsresultat	46,1	2,7	61,1

Väsentliga personalförhållanden

Väsentliga personalförhållanden redovisas i delårsrapporten för kommunen som organisation. Gällande koncernen redovisas väsentliga personalförhållanden i årsredovisningen.

PERSONALPOLITISK POLICY

Kommunfullmäktige antog vid sammanträdet i februari en ny version av personalpolitisk policy (KF 2022-02-28, §5). Inför implementeringen av denna finns inom tjänsteorganisationen ett behov av att ställa policyn i relation till andra styrande dokument och principer såsom exempelvis dess betydelse för kommunens ledning och styrning. Det finns också ett behov av att identifiera hur en ändamålsenlig implementering kan genomföras och vilka tvärfunktionella funktioner som kan understödja implementeringen.

SAMVERKANSAVTAL

Efter flertalet förhandlingar och överläggningar mellan kommunen som arbetsgivare och de 17 fackliga organisationerna avslutades förhandlingarna om samverkansavtal i oenighet under våren. Likalydande avtal bedömdes inte möjliga att nå med de fackliga organisationer som avvisat liggande förslag. Mot bakgrund av att det inte bedöms möjligt för kommunen att tillämpa både Lagen om medbestämmande i arbetslivet, MBL, parallellt med ett samverkansavtal, valde arbetsgivaren att avsluta förhandlingarna i oenighet. Organisationen kommer fortsättningsvis att hantera frågor utifrån de tillämpliga lagarna MBL och arbetsmiljölagen.

Den långsiktiga ambitionen att nå ett samverkansavtal kvarstår.

NY ORGANISATION

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Under vårvintern genomförde kommunstyrelseförvaltningen en omorganisation med syfte att skapa en mer ändamålsenlig och robust organisation. Den nya organisationen väntas öka funktionaliteten i processer kopplade till ledning och styrning samt skapa goda förutsättningar för fullständig arbetsledning inom ekonomiprocesserna. Den nya organisationen trädde i kraft den 1 april.

SJUKFRÅNVARO I KOMMUNEN	2022 JAN-AUG (JAN-JULI)	2021 JAN-JULI
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	7,0 (7,4)	6,6
Andel sjukfrånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer i % av total sjukfrånvaro	35 (34)	53
Sjukfrånvaron för kvinnor	7,7 (8,1)	6,9
Sjukfrånvaron för män	5,5 (5,7)	5,1
Sjukfrånvaron i åldrarna 29 år eller yngre	6,0 (6,4)	4,8
Sjukfrånvaron i åldrarna 30-49 år	6,7 (7,1)	*
Sjukfrånvaron i åldrarna 50 år eller äldre	7,7 (8,0)	*

*) Uppgift saknas. Tidigare år har redovisning skett i 10-årsintervall, exempelvis "Sjukfrånvaro i åldrarna 30-39 år" och "Sjukfrånvaro i åldrarna 40-49 år". För 2022 redovisas åldersfördelningen enligt 11 kap. 6 § LKBR i tre åldersintervall. Det innebär att det saknas jämförbara siffror mellan åren för åldersintervallen 30-49 år samt åldrarna 50 år eller äldre.

Delårsrapporten avser redovisning för årets åtta första månader, januari-augusti. Perioden som redovisas i delårsrapporten 2021 avser januari-juli. För att möjliggöra jämförelse mellan åren redovisas även sjukfrånvaro 2022 för perioden januari-juli inom parentes i tabellen.

SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaron i kommunen har ökat något i jämförelse med närmast föregående år. Kommunens totala sjukfrånvaro har ökat med 0,8 procentenheter under perioden, samtidigt har andelen sjukfrånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer minskat kraftigt (-19 procentenheter) till ca 34 procent vilket är en relativt låg nivå även sett över längre tid. Mot bakgrund av kommunens byte av lönesystem, och att integreringen mellan det nya lönesystemet och kommunens

interna rapporteringssystem inte är helt färdigställd vid tiden för delårsrapporten, bör statistiken tolkas med viss försiktighet.

Utfallet för sjukfrånvaron under året indikerar att andelen långtidssjukfrånvaro har minskat medan korttidsfrånvaron har ökat under årets första sju månader i jämförelse med samma period 2021.

Sjukfrånvaron för såväl kvinnor som män har ökat, för gruppen män är ökningen ca 0,6 procentenheter, för gruppen kvinnor når ökningen 1,2

procentenheter. Kvinnor har något mer än 2 procentenheter högre sjukfrånvaro än vad män har.

Sjukfrånvaron i åldrarna 29 år eller yngre ökat med ca 1,6 procentenheter. Det går inte att göra jämförelser mellan åren i åldrarna 30-49 år samt åldrarna 50 år och äldre då uppgifter saknas för motsvarande period föregående år för dessa grupper.

SJUKFRÅNVARO PER FÖRVALTNING	2022 JAN-AUG (JAN-JULI)	2021 JAN-JULI
Arbetslivsförvaltningen	5,6 (6,0)	3,4
Kommunstyrelseförvaltningen	2,2 (2,4)	3,4
Samhällsförvaltningen	5,0 (5,0)	5,0
Skolförvaltningen	6,5 (6,8)	6,9
Socialförvaltningen	8,9 (9,4)	7,9

Delårsrapporten avser redovisning för årets åtta första månader, januari-augusti. Perioden som redovisas i delårsrapporten 2021 avser januari-juli. För att möjliggöra jämförelse mellan åren redovisas därför även sjukfrånvaro 2022 för perioden januari-juli inom parentes i tabellen.

Störst förändring i sjukfrånvaro mellan åren (+2,6 procentenheter) ses inom Arbetslivsförvaltningen följt av Socialförvaltningen som ökat med ca 1,5 procentenheter. Kommunstyrelseförvaltningen har en minskad sjukfrånvaro med omkring en procentenhet. Hos Skolförvaltningen och Samhällsförvaltningen ses en något minskad eller oförändrad sjukfrånvaro.

Förväntad utveckling

Omvärldens osäkerhet och de negativa effekter för organisationen och näringslivet som det hittills medfört väntas kvarstå på sikt, bland annat i form av kompetens- och materialbrist, logistikutmaningar samt sjukfrånvarande personal. Världsläget påverkan på material- och maskinkostnader är av stor vikt för kommande investeringsprojekt i kommunen. Det gäller att samtidigt hålla ögonen på de omvärldsfaktorer som varit kända sedan tidigare; bland annat den demografiska utvecklingen. Behovet av både långsiktighet och flexibilitet i planering är stort och ställer höga krav på styrning och ledning. Även valresultatet kan medföra relativt snabba förändringar i kommunens förutsättningar att bedriva verksamhet.

De samhällsekonomiska prognoserna vägs i någon mån upp av det intresse som uppvisas för investeringar och etableringar i Västernorrland.

Samverkan mellan kommuner i länet kommer att fortgå i syfte att attrahera nya etableringar och utveckla gemensamma arbetssätt, bland annat i form av elintensiva industrier till Torsboda och upplåtelse av ny industrimark i Antjärn. Under våren skrevs ett markanvisningsavtal med RASTA Sverige angående en etablering av serviceanläggning vid Höga Kustenbronns södra fäste. Under våren gav regeringen klartecken till nybyggnationen av ett nytt arkiv i Härnösand, ett arkiv som kommer att bli norra Europas största och mest moderna. Vidare har regeringen beslutat omlokalisera minst 70 arbetstillfällen till Härnösand. De verk och myndigheter som berörs är Skolverket, Socialstyrelsen, kammarkollegiet, SIDA och Skatteverket. Sammantaget väntas intresset för, och etableringarna i Härnösand och Västernorrland, bidra till en positiv lokal och regional utveckling.

Befintlig verksamhet kommer att spetsas och här spelar bland annat digitaliseringen en betydande roll. De gemensamma kliv som tas tillsammans med Digitaliseringsrådet och Regionen väntas skapa hög grad av värde och nytta för såväl kommunens verksamheter som för medborgarna. Förstudien kring utvecklingen av Fritisbåtsmuséet väntas spela en strategisk roll för utvecklingen framåt, då små och medelstora företag ges möjligheter att skapa kompletterande verksamheter till muséet. Detta kan också kopplas till arbetet med platsvarumärket och dess betydelse för invånarnas ökade stolthet, och under återstoden av hösten kommer bland annat en ny översiktsplan och en plan för utvecklingen av friluftslivet att beslutas.

02

**Finansiella
rapporter**

Resultaträkning

(MNKR)		Kommun 2022 aug	Kommun 2021 aug	Kommun Prognos 2022	Kommun Budget 2022	Koncern 2022 aug	Koncern 2020 aug
Verksamhetens intäkter	Not 2	234,4	239,5	350,9	336,6	611,1	625,3
Verksamhetens kostnader	Not 3	-1398,6	-1398,7	-2148,6	-2094,8	-1669,1	-1663,1
Avskrivningar		-29,6	-28,6	-44,3	-44,6	-101,3	-96,4
Verksamhetens nettokostnad		-1193,8	-1187,8	-1842,0	-1802,8	-1159,3	-1134,2
Skatteintäkter		864,2	808,1	1291,7	1250,3	864,2	808,1
Generella statsbidrag och utjämning		401,1	387,5	594,9	585,2	401,9	387,5
Verksamhetens resultat		71,5	7,8	44,6	32,7	106,8	61,4
Finansiella intäkter		5,2	4,4	6,9	8,1	1,7	0,8
Finansiella kostnader		-4,6	-2,4	-5,4	-4,8	-8,1	-10,3
Resultat efter finansiella poster		72,1	9,8	46,1	36,0	100,5	51,9
Extraordinära poster		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Periodens resultat		72,1	9,8	46,1	36,0	100,5	51,9

Balansräkning

(MNKR)	Kommun 2022 aug	Kommun 2021 dec	Koncern 2022 aug	Koncern 2021 dec
TILLGÅNGAR				
<i>Anläggningstillgångar</i>				
Immateriella anläggningstillgångar	3,2	2,2	3,2	2,2
Materiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	580,8	582,7	1510,1	2577,1
Maskiner och inventarier	49,9	50,8	1003,9	183,1
Övriga materiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	271,4	0,0
Finansiella anläggningstillgångar	195,9	194,7	40,1	37,0
Summa anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Bidrag till infrastruktur</i>	829,8	830,4	2828,8	2799,4
<i>Omsättningstillgångar</i>				
Förråd m.m.	7,9	7,9	15,1	15,1
Fordringar	219,4	179,8	330,5	252,8
Kortfristiga placeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassa och bank	110,6	109,1	239,6	156,5
Summa omsättningstillgångar	337,9	296,8	585,2	424,4
Summa tillgångar	1 167,7	1127,2	3414,0	3223,8
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	<i>Not 4</i>			
<i>Eget kapital</i>				
Periodens resultat	72,1	4,8	100,5	46,0
Resultatjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt eget kapital	385,9	381,1	868,1	822,7
Summa eget kapital	458,0	385,9	968,6	868,7
<i>Avsättningar</i>				
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	180,6	167,8	189,1	177,4
Andra avsättningar	0,2	0,2	137,5	136,8
Summa avsättningar	180,8	168,0	326,6	314,2
<i>Skulder</i>				
Långfristiga skulder	234,6	239,6	1404,3	1368,9
Kortfristiga skulder	294,3	333,6	714,3	672,0
Summa skulder	528,9	573,2	2118,6	2007,7
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 167,7	1127,2	3414,0	3223,8
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER	<i>Not 6</i>			
Panter och därmed jämförliga säkerheter	1431,3	1404,6	20,7	20,7
<i>Ansvarsförbindelser</i>				
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	590,1	600,3	590,1	600,3
Övriga ansvarsförbindelser	2,1	8,5	2,1	8,7
Summa panter och ansvarsförbindelser	2023,5	2013,4	612,9	629,7

Noter

NOT 1 Redovisningsprinciper

LAGSTIFTNING OCH NORMGIVNING

Härnösands kommun har i enlighet med lagen för kommunal bokföring LKBR (2018:597) och Rådet för kommunal redovisning (RKR) upprättat delårsrapporten om inget annat anges.

VÄRDERING

Härnösands kommun tillämpar försiktighetsprincipen vilket innebär att värdering i räkenskaperna ska göras med rimlig försiktighet. Förfaller en osäkerhet vid en värdering ska kommunen välja en lägre värdering av tillgångar och en högre värdering av skulder.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Vid en klassificering och upptagning som en materiell anläggningstillgång tillämpar kommunen från och med räkenskapsår 2019 RKR R4. Det innebär att tillgångarna måste vara avsedda för stadigvarande bruk eller innehav, bedömas ha en nyttjandeperiod om minst tre år samt överstiga värdet om ett helt prisbasbelopp. Anläggningstillgångar upptas till anskaffningsvärde i balansräkningen efter avdrag för planenliga avskrivningar. Undantaget för planenliga avskrivningar är mark, konst och pågående arbeten. Investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter tas från och med 2010 upp som en långfristig skuld

och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avskrivningstider har fram till 2009 baserats på SKL:s förslag, sedan 2010 skrivs kommunens anläggningstillgångar av efter nyttjandeperioden. Det har inte genomförts någon anpassning av avskrivningstiderna mellan företagen i de sammanställda räkenskaperna. Avskrivningarna påbörjas den dag anläggningstillgången tas i bruk. Bedömning av nyttjandeperiod sker i samråd av personal med teknisk kompetens inom aktuellt område tillsammans med ekonomiavdelningen. Komponentavskrivningar görs på nya investeringar som har ett värde över 1 mnkr.

Fram till och med 2009 tillämpas huvudsakligen följande ekonomiska livslängder:

- Fastigheter och anläggningar 20, 33 och 50 år
- Maskiner och inventarier 5-10 år
- Energidistributionsanläggningar 25 år
- VA-anläggningar 10, 20 och 33 år
- Från och med 2010 tillämpas huvudsakligen följande nyttjandetider för investeringar som är gjorda 2010 och senare
- Fritidsanläggningar 10-60 år
- Fastigheter och anläggningar 10-60 år
- Parker 15-25 år
- Gatu- och belysningsanläggning 25-60 år
- Maskiner och inventarier 3-10 år

Vid klassificering av immateriella anläggningstillgångar tillämpar kommunen RKR R 3.

AVSÄTTNINGAR OCH ANSVARSFÖR- BINDELSER

En avsättning redovisas i balansräkningen i fallet att det föreligger en legal förpliktelse som är säker eller sannolik till sin förekomst men oviss till belopp eller infriandet av tidpunkt. Ansvarsförbindelser redovisas i det fall då en förpliktelse som härrör från inträffade händelser har en mer osäker natur och inte uppfyller kraven för skuld eller avsättning.

FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

En finansiell tillgång och en finansiell skuld redovisas i balansräkningen när kommunen blir part i det finansiella instrumentets avtalsmässiga villkor. Tillgångarna klassificeras som antingen anläggningstillgångar eller omsättningstillgångar beroende på syftet med innehavet. Ska tillgången brukas och innehas stadigvarande klassificeras den som en anläggningstillgång varav det omvända genererar en omsättningstillgång.

De finansiella skulderna klassificeras som antingen en långfristig eller kortfristig skuld varav allt klassificeras som långfristigt utom i det fall den finansiella skulden förfaller till betalning inom tolv månader räknat från balansdagen eller förväntas bli betald inom det normala förloppet av kommunens verksamhetscykel.

LEASING

Från och med 2004 har all leasing redovisats i en tilläggsupplysning, från och med 2019 redovisas den i en not och ingår inte längre i ansvarsförbindelsen. Alla leasingavtal i kommunen har klassificerats som operationell leasing. Enligt RKR R5 ska klassificering ske vid leasingavtalets början och majoriteten av leasingavtalen har inte trätt i kraft under 2020. All leasing i kommunen är därtill fortsatt klassificerade som operationell leasing med grunden att leasingavtalen inte i all väsentlighet överför de risker och fördelar som är förknippade med att äga tillgången till leasingtagaren.

EXTRAORDINÄRA POSTER

Vid klassificering av extraordinära poster följer kommunen lagkrav och rekommendationer enligt 5 kap. 5 § LKBR samt RKR R11. Poster måste uppgå till ett väsentligt belopp, den ekonomiska händelsen får inte förväntas inträffa regelbundet samt att den måste sakna ett samband med kommunens normala verksamhet.

JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

För att klassificera en ekonomisk händelse som en jämförelsestörande post följer kommunen RKR R11. Ramverket som ger upphov till en bedömning är att den ekonomiska händelsen inte är extraordinär men är viktig att uppmärksamma. Kommunen tillämpar en eventuell prövning i de fall då beloppet i all väsentlighet framgår som jämförelsestörande mellan åren.

INTÄKTER

Intäkter som är hänförliga till räkenskapsåret bokförs oavsett tidpunkten för betalningen. SKR:s senaste prognos på skatteavräkningen ligger till grund för beräkning och periodisering av årets skatteintäkt i enighet med RKR R2. Förutbetalda intäkter och övriga intäkter på balansräkningens skuldsida avses att periodiseras på nästkommande år om inget annat framgår av bokslutsbilaga. Investeringsbidrag intäktsförs enligt redovisningsprincipen för anläggningstillgångar. Kommunen tillämpar en strikt tolkning gällande hanteringen av de generella statsbidragen.

SAMMANSTÄLLDA RÄKENSKAPER

I enighet med RKR R16 omfattar de sammanställda räkenskaperna kommunen, företag och kommunalförbund där kommunen har ett väsentligt inflytande och där företaget eller förbundet har en väsentlig betydelse för kommunen. Proportionell konsolidering tillämpas. Undantaget är alla organisationer som inte nämns i tilläggsupplysningarna. Av flera skäl har kommunen valt att till vidare undanta Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse från de sammanställda räkenskaperna då det råder en oenighet i om och hur en pensionsstiftelse eventuellt ska konsolideras för att ge en rättvisande bild.

Kommunen kommer ompröva sin hållning efter att RKR gjort sitt ställningstagande under 2022.

NEDSKRIVNINGAR

Om det vid balansdagen framgår att en materiell anläggningstillgångs verkliga värde är lägre än vad som följer av LKBR (1-3§§) ska tillgångens skrivs ned om värdeminskningen anses vara bestående enligt RKR R6 vilken är applicerbar på kommunal verksamhet som regleras av självkostnadsprincipen. I det fall de materiella anläggningstillgångarna används i verksamhetsgrenar som inte omfattas av självkostnadsprincipen med laga stöd tillämpas 27 kap. Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR2012:1) om årsredovisning och koncernredovisning (K3). Eventuella nedskrivningar för finansiella anläggningstillgångar hanteras enligt RKR R7.

PENSIONSOSTNADER OCH PENSIONSSKULD

Kommunen följer RKR 10 sedan 2019 och beräkningarna för pensionskulden bygger på den modell som anvisas i senaste RIPS.

INTERNREDOVISNINGSPRINCIPER

Intäkter och kostnaderna i driftredovisningen speglar varje nämnds individuella ekonomiska relation till omvärlden.

Därför saknas skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, finansiella intäkter och kostnader. Finansiella intäkter/kostnader finns i viss mån i driften (räntekostnader) men elimineras bort på justeringsrad på samma sätt som avskrivningarna samt extraordinära kostnader i driftsredovisningen jämfört mot resultaträkningen. Omvänt förhållande gäller interndebiteringar som enbart upptas i driftsredovisningen men ej är föremål för kommunens resultaträkning.

Investeringsredovisningen utgörs av kommunexterna utgifter och i vissa fall löneutgift inkluderat sociala avgifter och andra direkt anställningsrelaterade utgifter.

NOT 2 Verksamhetens intäkter

(MNKR)	Kommun 2022 aug	Kommun 2021 aug
Försäljningsintäkter	12,8	11,9
Taxor och avgifter	32,5	26,3
Hyror och arrenden	23,2	22,6
Bidrag från staten	120,1	146,1
Bidrag övriga	17,1	16,0
Försäljning verksamhet	28,4	16,2
Övrigt	0,3	0,4
Summa verksamhetens intäkter	234,4	239,5

NOT 3 Verksamhetens kostnader

(MNKR)	Kommun 2022 aug	Kommun 2021 aug
Bidrag	-40,9	-45,2
Entreprenader och köp av verksamhet	-193,6	-199,4
Tjänster	-43,0	-46,8
Löner, ersättningar och sociala avgifter	-799,8	-791,7
Pensioner inkl. löneskatt	-76,4	-73,2
Pensioner inkl. löneskatt, ändrade beräkningsgrunder	0,0	-7,8
Lokalhyror	-133,0	-128,5
Fastighets- och driftskostnader	-20,4	-21,8
Material	-52,0	-48,4
Övriga verksamhetskostnader	0,0	0,0
Summa verksamhetens kostnader	-39,5	-36,1

NOT 4 Eget kapital

(MNKR)	Kommun 2022 aug	Kommun 2021 dec
Ingående eget kapital	385,9	385,0
Periodens resultat	72,1	0,9
Utgående eget kapital	458,0	385,9

NOT 5 Ansvarförbindelse för pensioner och liknande förpliktelser

(MNKR)	Kommun 2022 aug	Kommun 2021 dec
Ingående ansvarförbindelse för pensioner inkl. löneskatt	600,3	618,1
Ränte- och basbeloppsuppräknig	12,3	8,3
Nyintjänad pension (+)/Ädelreformen (-), Netto	-0,1	-0,2
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	12,8
Årets utbetalningar	-20,3	-31,5
Övrig post	-0,1	-3,7
Förändring av löneskatt	-2,0	-3,5
Summa ansvarförbindelse för pensioner inkl. löneskatt	590,1	600,3

NOT 6 Panter och därmed jämförliga säkerheter

(MNKR)	Kommun 2022 aug	Kommun 2021 dec
Borgen i kommunala bolag	1410,6	1383,9
Borgensåtagande egna hem	0,0	0,0
Övriga borgensmässiga förpliktelser	20,7	20,7
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	1431,3	1404,6

NOT 7 Övriga upplysningar

Delårsrapporten innehåller cykliska effekter och säsongvariationer så som svängningar av semesterlöneskuld, skatteavräkning & en generellt lägre grad av investeringar. Det finns inga ändrade uppskattningar och

bedömningar som påverkar den aktuella rapportperioden om det inte framgår av redovisningsprinciperna. Delårsrapporten har använt samma redovisningsmetoder och beräkningsmetoder som i den senaste

årsredovisningen. I det fall redovisningsprinciperna korrigerats eller utvecklats till och med delårsrapporten framgår det i avsnittet innehållandes redovisningsprinciperna.

Drift- och investeringsredovisning

Nämndernas driftsredovisning

(MNKR)	Intäkter	Kostnader	Nettokostnad	Budget nettokostnad	Avvikelse mot budget
Kommunstyrelse	16,5	-128,9	-112,4	-122,3	9,9
Kommunfullmäktige	0,5	-3,6	-3,1	-5,1	2,0
Arbetslivsnämnden	62,0	-109,9	-47,9	-46,8	-1,1
Samhällsnämnden	49,8	-176,3	-126,5	-124,9	-1,7
Skolnämnden	81,1	-504,0	-422,9	-423,1	0,2
Socialnämnden	75,9	-528,5	-452,6	-430,8	-21,8
Summa nämnder	285,8	-1 451,2	-1 165,5	-1 152,9	-12,5
Kommunövergripande verksamhet	59,7	-80,6	-20,9	-14,2	-6,8
Korrigerig interna poster	-111,1	111,1	0,0	0,0	0,0
Korrigerig avskrivningar	0,0	29,5	-29,5	0,0	0,0
Korrigerig statsbidrag	0,0	-11,0	11,0	0,0	0,0
Korrigerig finansiella poster nämnder	0,0	3,9	-3,9	0,0	0,0
Summa	234,4	-1 398,3	-1 208,8	-1 167,1	-19,3
Korrigerig finansien		-0,3	91,4	55,9	35,5
Summa inkl. finansien	234,4	-1398,6			16,2

Kommunens totala budgetavvikelse för perioden är ett överskott på 16,2 mnkr. Nämndernas samlade budgetavvikelse är negativ, 12,5 mnkr, men då skatteintäkter och statsbidrag har ökat jämfört med budgeterat så är kommunens totala budgetavvikelse för perioden ändå positiv.

- Kommunstyrelsens budgetavvikelse för perioden januari till augusti är ett överskott på 9,9 mnkr, vilket beror på minskade personalkostnader till följd av vakanser och sjukskrivningar, samt intäktsökning till följd av samverkansavtal med Kramfors kommun avseende överförmyndare.
- Kommunfullmäktige uppvisar ett överskott mot för budgeterat på 2,0 mnkr för perioden, vilket främst beror på att kostnader kopplat till valet och vissa konsultkostnader ännu inte utbetalats.
- Arbetslivsnämndens budgetavvikelse för perioden är ett underskott på 1,1 mnkr vilket främst beror på att intäkterna för perioden har minskat mer än kostnaderna. Den främsta intäktsminskningen avser bidrag från Arbetsförmedlingen för lönestöd.
- Samhällsnämnden visar per den sista augusti ett underskott på 1,7 mnkr jämfört med budget för perioden. Underskottet är främst hänförligt till ökade kostnader för livsmedel, transporter samt fastighets- och driftskostnader till följd av ökad inflation.
- Skolnämndens budgetavvikelse för perioden är ett överskott på 0,2 mnkr.
- Socialnämnden uppvisar ett underskott mot för budgeterat på 21,8 mnkr, varav hemtjänstens underskott utgör huvuddelen: 17,7 mnkr. Av hemtjänstens totala underskott på 17,7 mnkr har 16,8 mnkr uppstått inom den kommunala hemtjänsten, och beror främst på ökade kostnader avseende personal och förbrukningsmaterial.
- Kommungemensam verksamhet uppvisar ett budgetunderskott på 6,8 mnkr för perioden, ett underskott som beror på ökade pensionskostnader.

Investeringsredovisning

INVESTERINGSREDOVISNING	UTGIFTER SEDAN PROJEKTENS START			VARAV: ÅRETS INVESTERINGAR		
	Beslutad totalutgift	Ack. Utfall	Avvikelse	Budget	Utfall	Avvikelse
FÄRDIGSTÄLLDA PROJEKT						
Kommunstyrelse totalt	0,0	0,0	0,0	2,8	2,7	0,1
· varav kommunstyrelse	1,8	1,7	0,1	2,8	2,7	0,1
· varav						
Utbyte av brandvägg 2022	1,6	1,6	0,0	1,6	1,6	0,0
Datalagring backup 2022	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Nytt lönesystem Pers.P	3,0	3,0	0,0	1,0	1,0	0,0
· varav kommungemensamt & finans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetslivsnämnd	1,5	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0
· varav						
Utrustning tvätter	1,4	1,4	0,0	1,4	1,4	0,0
K-Heat 2000T3 Maskin	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Samhällsnämnd	28,5	1,4	24,1	10,1	12,5	-1,4
· varav påbörjat och avslutat under året	3,0	0,0	0,0	2,0	3,0	0,0
· varav						
Volontärvägen	18,5	0,4	18,1	6,5	9,1	-2,6
Polleneringspark Äng	7,3	1,3	6,0	1,6	0,4	1,2
Polleneringspark Äng ink	-0,3	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Beläggingsåtgärder	5,5	7,2	-1,7	0,0	1,4	-1,4
Skolnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Socialnämnd	0,3	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0
· varav						
Brandskydd Artillerigatan	0,3	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0
Justering finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,3
S:a färdigställda projekt	30,3	3,2	24,1	14,7	17,0	-1,3

INVESTERINGSREDOVISNING	UTGIFTER SEDAN PROJEKTENS START			VARAV: ÅRETS INVESTERINGAR		
	PÅGÅENDE PROJEKT	Beslutad totalutgift	Ack. Utfall	Avvikelse	Budget	Utfall
Kommunstyrelse totalt	1,0	0,8	0,2	1,4	1,3	0,1
· varav Kommunstyrelse	1,0	0,8	0,2	1,4	1,3	0,2
· varav						
Uppdatering teknik Samb	0,6	0,4	0,2	0,6	0,4	0,2
It utbyte av databas serv. 22	0,4	0,4	0,0	0,4	0,4	0,0
Digital skylt E4	0,4	0,4	0,0	0,4	0,4	0,0
Västra Saltvik Ind omr et1	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,1	-0,1
· varav kommundemensamt & finansen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetslivsnämnd	0,1	0,1	0,0	0,3	0,1	0,2
· varav						
Passage och fästen tak maskinh	0,1	0,1	0,0	0,3	0,1	0,2
Samhällsnämnd	183,9	13,1	170,8	24,8	7,9	16,9
· varav						
Värmeskåp kostavdelningen	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Ny Utformning Stadsparken	0,7	0,1	0,6	0,7	0,1	0,6
Brunnshusgatan GC	6,0	1,3	4,7	1,3	1,2	0,1
Gerestabäcken 2020	0,8	1,1	-0,3	0,0	0,3	-0,3
Gerestabäcken 2020 ink	-1,2	-1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Re Hässjevägen 2022	2,0	0,3	1,7	2,0	0,3	1,7
Del av sockenvägen	1,5	0,2	1,3	1,5	0,2	1,3
Re Spjutgatan 2022	2,0	0,4	1,6	2,0	0,4	1,6
Re Lotsvägen 2022	1,5	0,1	1,4	1,5	0,1	1,4
Re Lotsgränd 2022	1,0	0,2	0,8	1,0	0,2	0,8
Nybron 2022 projektering	38,0	0,1	37,9	0,0	0,1	-0,1
Reinves, konstbyggnad	0,3	0,1	0,2	0,3	0,1	0,2
Hållplatsåtgärder 2022	1,7	0,1	1,6	1,7	0,1	1,6
Västra Saltvik Ind omr et1	11,0	4,4	6,6	9,0	3,1	5,9
Nya gungställningar 4 st 2022	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Nybrogatan RE Komponent	6,0	4,1	1,9	2,8	1,3	1,5
Nybro 2023-1	109,0	0,0	109,0	0,1	0,0	0,1
Talgoxvägen	2,8	1,5	1,3	0,1	0,1	0,0
Upprustning parkering Smitingen	0,6	0,2	0,4	0,6	0,2	0,4

INVESTERINGSREDOVISNING	UTGIFTER SEDAN PROJEKTENS START			VARAV: ÅRETS INVESTERINGAR		
	PÅGÅENDE PROJEKT	Beslutad totalutgift	Ack. Utfall	Avvikelse	Budget	Utfall
Skolnämnd	1,0	0,2	0,8	1,0	0,2	0,8
· varav						
Geresta matsal ombyg.	1,0	0,2	0,8	1,0	0,2	0,8
Socialnämnd	1,0	0,6	0,4	1,0	0,6	0,4
· varav						
Nya möbler Artillerigatan	1,0	0,6	0,4	1,0	0,6	0,4
S:a pågående projekt	187,0	14,8	172,2	29,0	10,1	18,9

INVESTERINGSREDOVISNING	UTGIFTER SEDAN PROJEKTENS START			VARAV: ÅRETS INVESTERINGAR		
	PÅGÅENDE PROJEKT	Beslutad totalutgift	Ack. Utfall	Avvikelse	Budget	Utfall
KS Beslutade budget ej påbörjad				4,9		
ARN Beslutade budget ej påbörjad				1,2		
SAM Beslutade budget ej påbörjad				53,2		
SKN Beslutade budget ej påbörjad				7,1		
SOC Beslutde budget ej påbörjad				0,5		
S:a investeringsprojekt	217,3	18,0	196,3	110,1	27,2	82,9

Kommunens totala investeringsbudget för året omfattar investeringar för 110,1 mnkr, varav huvuddelen budgeterats inom Samhällsförvaltningen. Att kommunens investeringstakt är låg vid delårsbokslutets upprättande är inget ovanligt, utan beror på att slutavräkning för projekt som görs under sommaren sker först under hösten. Kommunens samlade prognos är att 95,7 mnkr av de beslutade investeringsmedlen kommer att förbrukas vid årets slut.

- Kommunstyrelsen har genomfört investeringar för 4,0 mnkr under perioden. Prognosen är att 6,6 mnkr kommer att användas under 2022, vilket är 2,4 mnkr lägre än nämndens totala årsbudget för investeringar. Exploateringsverksamheten prognostiserar inte nyttja hela sin tilldelade budget för året.
- Arbetslivsnämnden har genomfört investeringar för 1,6 mnkr under perioden. Prognosen är att årsbudgeten på 3,0 mnkr kommer att användas i sin helhet under 2022.
- Samhällsnämnden har genomfört investeringar för 20,4 mnkr under perioden. Nämnden har under året fått två tillskott till sin ursprungliga investeringsram på 77,4 mnkr: 7,1 mnkr avseende idrottshall och naturgräsområde (KS2021-000398 §114) samt 3,6 mnkr i överflyttande investeringsmedel från 2021 (KS2022-000216 §68), vilket gör att nämndens investeringsram för 2022 uppgår till 88,1 mnkr. Prognosen är att nämnden kommer att nyttja 76,1 mnkr av dessa investeringsmedel, där bl.a. investering i idrottshall och naturgräsplaner inte bedöms genomföras under året.
- Skolnämnden har genomfört investeringar för 0,2 mnkr under perioden. Prognosen är att hela årsbudgeten på 8,1 mnkr kommer att användas under 2022 bl.a. genom inköp av nytt skolfartyg, och digitala verktyg.
- Socialnämnden har under perioden genomfört investeringar för 0,9 mnkr avseende inköp av inventarier samt ett nytt brandskydd inom särskilt boende. Prognosen är att nämnden kommer att förbruka tilldelad investeringsbudget på 1,9 mnkr i sin helhet.

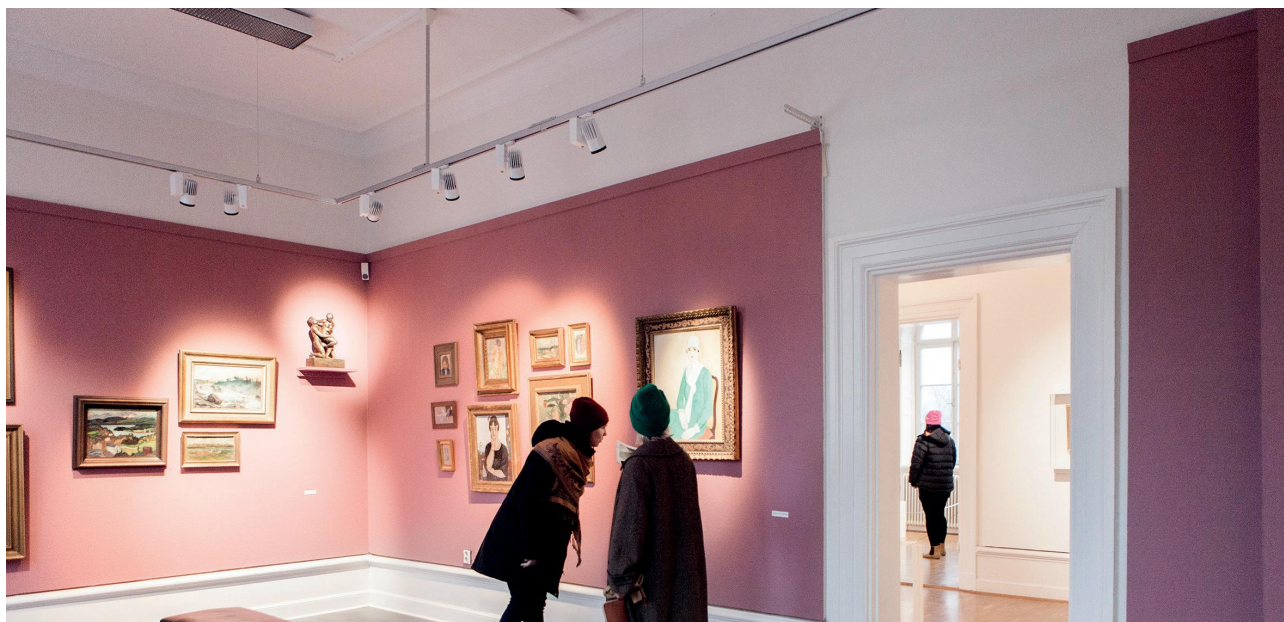

04

Ekonomisk ordlista

Ekonomisk ordlista

ANLÄGGNINGSTILLGÅNG

Tillgångar avsedda för stadigvarande innehav såsom anläggningar och inventarier.

AVSKRIVNING

Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar för att fördela kostnaden över tillgångens livslängd.

BALANSLIKVIDITET

Betalningsförmåga på kort sikt. Definieras som kvoten mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder.

BALANSRÄKNING

Visar den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och hur den har förändrats under året. Av balansräkningen framgår hur kommunen har använt sitt kapital (i anläggnings- och omsättningstillgångar), respektive hur kapitalet anskaffats (lång och kortfristiga skulder samt eget kapital).

EGET KAPITAL

Skillnaden mellan tillgångar och skulder. Utgör det ackumulerade resultatet.

FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Består av intäkter och kostnader hänförliga till rent finansiell verksamhet.

JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

Är kostnader och intäkter som inte tillhör den ordinarie verksamheten och som är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNG

Tillgångar i likvida medel och kortfristiga fordringar m.m. Omsättningstillgångarna ska inom kort varsel kunna omvandlas och användas till betalning.

KORTFRISTIGA SKULDER OCH FORDRINGAR

Skulder och fordringar som förfaller inom ett år från balansdagen.

LÅNGFRISTIGA SKULDER OCH FORDRINGAR

Skulder och fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen eller lån som avses ersättas med andra lån.

SOLIDITET

Långfristig betalningsförmåga. Andelen eget kapital av de totala tillgångarna.

RESULTATRÄKNING

Sammanställning av årets intäkter och kostnader som visar årets resultat (förändring av eget kapital).

RÖRELSEKAPITAL

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

LIKVIDITET

Tillgångar bestående av likvida medel som kan användas för betalning.

KASSALIKVIDITET

Omsättningstillgångar exklusive lager och pågående arbeten i procent av kortfristiga skulder.

Härnösands
kommun

HÄRNÖSANDS KOMMUN

871 80 Härnösand

Telefon växel: 0611-34 80 00

Växeln är öppen: 07.30 - 16.30

Fax: 0611-34 80 30

E-post: kommun@harnosand.se

Organisationsnummer: 212000-2403

SERVICECENTER

Sambiblioteket, plan 1

Universitetsbacken 3

Öppet vardagar: 08.00-16.30

Telefon: 0611-34 80 40

Till
Fullmäktige i Härnösands kommun
organisationsnummer 212000–2403

Revisorernas bedömning av delårsrapport

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapport per 2022-08-31 är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Vår bedömning är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsd i kommunal verksamhet.

Granskningens resultat presenteras i bifogad rapport.

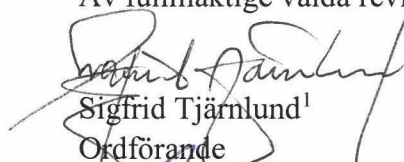
Vi anser att Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse ska ingå i koncernredovisningen enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Kommunen har en betydande andel av verksamhetsfastigheterna. Vi anser att dessa bör redovisas som finansiell leasing och inte som operationell i enlighet med rekommendationer från RKR (Rådet för kommunal redovisning).

Socialnämnden prognosticerar ett underskott med 27,4 mnkr och skolnämnden med 11,1 mnkr. Vi är oroade över resultatutvecklingen.

Revisorerna kan inte fullt ut bedöma förutsättningarna att klara verksamhetsmålen under år 2022 och kan därför inte heller sammantaget bedöma om resultatet i delårsbokslutet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning.

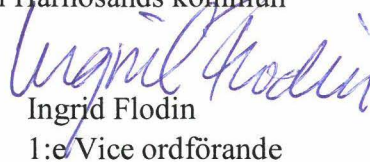
Härnösands kommun 2022-10-06

Av fullmäktige valda revisorer i Härnösands kommun

Sigfrid Tjärnlund¹
Ordförande

Hans Gustafsson

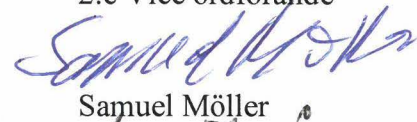

Larsa Nicklasson

Ingrid Flodin
1:e Vice ordförande

Peter Hasselborg

Stig Nilsson

Bo Anders Öberg
2:e Vice ordförande

Samuel Möller

Lasse Spång

Bilagor: Rapport över de sakkunnigas granskning av resultat enligt delårsrapport

---

¹ Vald med undantag för socialnämnden

Översiktlig granskning

Härnösands kommun

Delårsrapport per 2022-08-31

—

2022-10-06

Innehåll

	Sida
Sammanfattning	
Räkenskaperna och delårsrapporten	4-5
Underlag för revisorernas bedömning	6
Inledning	
Syfte och revisionsfråga	8
Revisionskriterier	9
Metod	9
Avgränsning	10
Ansvarig nämnd	11
Resultat av granskningen	
Förvaltningsberättelse	13
Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	14
Finansiella mål	15
Verksamhetsmål	16-17
Balanskravsresultatet	18
Resultaträkning	19
Balansräkning	20
Kassaflödesanalys	21
Drifts- och investeringsredovinsning	21
Sammanställda räkenskaper	22-23
Redovisningsprinciper	24

Sammanfattning

Sammanfattning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska delårsrapporten per 2022-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2022.

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen (2017:725) kapitel 12 bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

Vårt uppdrag är att granska delårsrapporten för att ge revisorerna tillräckligt underlag för sin bedömning.

Räkenskaperna och delårsrapporten

De väsentligaste slutsatserna från granskningen kan sammanfattas enligt följande:

- Kommunens resultat för delåret uppgår till 72,1 mkr, vilket är 62,8 mkr högre än samma period förra året. Det förklaras främst av högre skatteintäkter och generella bidrag och utjämning.
- Kommunens prognos för helåret uppgår till 46,1 mkr, vilket är 10,1 mkr högre än budget.
- Historiskt sett är det en trend att delårsresultatet är högre än prognosen för helår och det beror oftast på att kostnaderna inte kommer linjärt över året.
- Kommunens balanskravsresultat beräknas uppgå till 46,1 mkr för 2022.
- Socialnämnden och skolnämnden prognostiserar underskott med 27,4 respektive 11,1 mkr. Vi är oroad över resultatutvecklingen.
- Vi anser att Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse ska ingå i koncernredovisningen enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR).
- Kommunen hyr en betydande andel av verksamhetsfastigheterna. Vi anser att dessa bör redovisas som finansiell leasing och inte som operationell.

Sammanfattning forts.

- Kommunen har under året erhållit bidrag avseende ”säkerställa en god vård och omsorg för äldre personer” med återbetalningskrav, som felaktigt redovisats under posten generella bidrag och utjämning. Vidare har vi även noterat att ett generellt bidrag avseende ”stöd för att utöka sjuksköteskebemanningen inom äldreomsorgen” utan återbetalningskrav, felaktigt redovisats under posten verksamhetens intäkter. Dessa medför en felaktig klassificering enligt RKR R2 i delårsrapporten och prognosen men påverkar inte det totala resultatet. Vi rekommenderar att klassificeringen av statsbidrag ses över och korrigeras till årsbokslutet.
- Vi har, utöver ovan och med reservation för de eventuella effekter av att granskningen utförts enligt de avgränsningar som anges under rubriken avgränsning, inte identifierat några väsentliga felaktigheter i delårsbokslutet, och i granskningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsbokslutet inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Sammanfattning forts.

Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsbokslutet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning.

Eftersom vi inte fullt ut kan bedöma förutsättningarna att klara verksamhetsmålen under år 2022 kan vi inte heller sammantaget bedöma om resultatet i delårsbokslutet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning.

Vad gäller god ekonomisk hushållning så hänvisar RKR till förarbeten till kommunallagen där det betonas vikten av att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning utvärderas för hela kommunala koncernen, d v s kommunen och dess kommunala koncernföretag gemensamt. Vi ser därför positivt på att de ekonomiska målen som ägardirektiven anger för de kommunala bolagen ingår i koncernens bedömning. Däremot konstaterar vi att det för kommunkoncernen som helhet saknas verksamhetsmål.

Sundsvall 2022-10-06

DocuSigned by:
Marlene Olsson
0BAC8DCCDEF4CE...
Marlene Olsson

Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Lena Medin
998891A9D114B...
Lena Medin

Certifierad kommunal revisor

Inledning

Inledning

Av kommunala bokförings- och redovisningslagen framgår att kommuner ska upprätta minst en delårsrapport som ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret, det vill säga minst sex månader och högst åtta månader. Det är även den rapport som faller inom ramen för denna period som ska behandlas av kommunfullmäktige och som de förtroendevalda revisorerna ska göra en bedömning av. Delårsrapporten ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunen och kommunkoncernens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårets utgång.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap i kommunallagen bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat (2 §). Revisorernas uttalanden avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

Syfte och revisionsfråga

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultatet i delårsrapporten förenliga med de av kommunfullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, det vill säga finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Resultatet av vår granskning utgör underlag för de förtroendevalda revisorernas utformning av utlåtandet till kommunfullmäktige.

Inledning forts.

Revisionskriterier

Granskningen av delårsrapporten omfattar:

- Översiktlig granskning av de finansiella delen av delårsrapporten
- Förvaltningsberättelsens innehåll
- Hur kommunen redovisar hur det prognostiserade resultatet är förenligt med målen för god ekonomisk hushållning, finansiella och verksamhetsmässiga mål.

Vi har bedömt om delårsrapporten i allt väsentligt följer:

- Kommunallag (KL) och kommunal bokförings- och redovisningslag (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning, RKR, och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebesluthållning

Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument inklusive delårsrapporten
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen
- Översiktlig analys av resultat- och balansräkningen

Inledning forts.

Avgränsning

Vår granskning omfattar delårsrapporten per 2022-08-31.

Vår granskning har skett i den omfattning som följer av god revisionsbedömning i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKR och Skyrev. Det innebär att vi planerat och genomfört den översiktliga granskningen för att med begränsad säkerhet försäkra oss att delårsrapporten inte innehåller väsentliga felaktigheter. Granskning har således ej utförts i enlighet med ISA eller ISRE 2410. Granskning har således ej utförts i enlighet med ISA, ISRE 2410 eller den nya standarden för kommunal räkenskapsrevision som träder i kraft 2023.

Som en del i vår granskning har vi efterfrågat ett revisionsbevis i form av ett uttalande från kommunledningen. Kommunchefen och ekonomichefen har undertecknat översänt uttalande.

En översiktlig granskning är begränsad i omfattning och riktar i huvudsakligen in sig på intervjuer och analyser. De granskningsåtgärder som vidtas gör det inte möjligt att sammantaget skaffa en sådan säkerhet kring alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en fullständig revision utförts.

Vår granskning av redovisningen utgår från en bedömning av väsentlighet och risk.

Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, t ex förskingring.

I delårsrapporten har vi översiktligt granskat resultat- och balansräkning samt tillhörande noter. Övriga delar har enbart granskats med utgångspunkt från att informationen är förenlig med informationen i de finansiella delarna.

Granskningen av finansiella och verksamhetsmål är grundat på den återrapportering som finns i delårsrapporten.

Denna rapport sammanfattar främst i avvikelseform våra väsentligaste iakttagelser från granskningen.

Inledning forts.

Ansvarig nämnd

Granskningen avser kommunstyrelsens delårsrapport som enligt 11 kap 16 § kommunallagen ska behandlas av kommunfullmäktige.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomiavdelningen.

Resultat av granskningen

Förvaltningsberättelsen

Enligt 13 kap. 2 § LKBR ska en delårsrapport innehålla en resultaträkning, en balansräkning och en förenklad förvaltningsberättelse. RKR preciserar i RKR R 17 Delårsrapport vad förvaltningsberättelsen ska innehålla minimum för att motsvara kraven på en förenklad förvaltningsberättelse.

Enligt RKR R17 Delårsrapport ska vidare uppgift i förvaltningsberättelsen bland annat lämnas om:

- Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under delårsperioden eller efter dess slut, men innan delårsrapporten upprättas.
- Upplysningar om kommunens och kommunkoncernens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet utifrån målen om god ekonomisk hushållning.
- En redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.
- En bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen.

Vi noterar att kommunens förvaltningsberättelse uppfyller kraven vilka preciseras i RKR R17 Delårsrapport.

Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagens bestämmelser ska kommunfullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige har beslutat om 21 resultatuppdrag kopplade till kommunens verksamhet. För att kommunen ska bedömas ha uppnått en god ekonomisk hushållning ska minst hälften av resultatuppdragen vara uppnådda, samtidigt som de finansiella målen uppnås. Ett resultatuppdrag bedöms uppnått om resultatet är bättre än baslinjen (delvis uppfyllt) eller att målnivån är uppnådd (helt uppfyllt).

Kommunstyrelsens bedömning är att kommunen har god ekonomisk hushållning men då kommunens bolag inte förväntas, helt eller delvis, uppnå sina ekonomiska mål som ägardirektiven anger så bedöms koncernen som helhet inte ha god ekonomisk hushållning.

Vad gäller god ekonomisk hushållning så hänvisar RKR till förarbeten till kommunallagen där det betonas vikten av att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning utvärderas för hela kommunala koncernen, d v s kommunen och dess kommunala koncernföretag gemensamt. Vi ser därför positivt på att de ekonomiska målen som ägardirektiven anger för de kommunala bolagen ingår i koncernens bedömning. Däremot konstaterar vi att det för kommunkoncernen som helhet saknas verksamhetsmål.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att ta fram verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning för kommunkoncernen.

Finansiella mål

De finansiella målet för kommunen omfattar mål 8 - Välskött och stabil ekonomi. Resultatuppdragen som kopplats är:

- Självfinansieringsgraden för kommunens investeringar ska uppgå till 83%
- Resultatöverskott i procent av skatter, stadsbidrag och utjämning ska uppgå till 2%

Vår bedömning är att resultatet enligt delårsrapporten är förenligt med de av kommunfullmäktige fastställda finansiella målen. Gällande prognosen för år 2022 har vi inte funnit några indikationer på att kommunstyrelsens bedömning skulle vara väsentligen felaktig.

Verksamhetsmål

Verksamhetsmålen består av sju mål och till dem finns 21 mått. Nedan illustreras bedömning per mål med följande symboler ● målet bedöms helt uppfyllt vid årets slut, ◐ målet bedöms i hög grad uppfyllt vid årets slut, ◑ målet bedöms delvis uppfyllt vid årets slut och ◒ målet bedöms inte uppfyllt vid årets slut.

Mål 1 – attraktivt boende med levande mötesplatser ◐

Samtliga tre mått som hör till målet saknar utfall för år 2022 eftersom frågorna i enkäten har gjorts om. Bedömningen görs utifrån beskrivning över vidtagna åtgärder.

Mål 2 – kreativt företagande med mångsidig arbetsmarknad ●

Båda måtten bedöms uppnås. Antalet nystartade företag uppgår till 118 jämfört med målet om 140. Omräknat är det därför rimligt att anta att målet kommer att uppnås. Vad gäller företags nöjdhet med kommunens myndighetshetsutövning är senaste utfall 79 d v s nära målet 80.

Mål 3 – ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete ◑

Möjlighet att använda kollektivtrafiken för resor saknar mätvärden för både år 2021 och år 2022. Målet bedöms trots det uppnås. För placering i mätningen Sveriges bästa miljöbästa kommun är utfallet 8 jämfört målet 15, vilket gör att målet uppnås. Utsläpp från transporter ska minska men bedöms inte uppnås enligt texten till målet.

Mål 4 – kunskapsstaden där alla kan växa ◑

Andelen elever inom komvux med godkänt resultat inom gymnasiala kurser och andelen elever i grundskolans åk 3 som klarat alla delprov svenska bedöms inte uppnås. De två mål som avser gymnasiet redovisas utan aktuella uppgifter men enligt texten indikerar ej statistiskt bearbetad data på att målen kan uppnås. Målet andelen studerande som slutför YH-utbildning med examen bedöms uppnås.

Mål 5 – jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet ◒

Ett av fyra mått bedöms uppnås

Verksamhetsmål

Mål 6 – god service med gott bemötande

Vad gäller kommuninvånarnas upplevelse och bemötande och tillgänglighet saknas utfall för år 2021 och 2022 och för målet kommuninvånarnas nöjdhet med kommunens myndighetsutövning är senaste utfallet 72 jämfört med målet 78. Bedömningen är att båda måtten uppnås.

Mål 7 – framtidens arbetsgivare

Frisktalet saknar såväl målsatt värde som resultat. Det senare på grund av uppgifterna inte har kunnat hämtas från det nya HR-systemet. Hållbart medarbetarengamang HME kommer att mätas under hösten 2022. Det värde som anges är från senaste mätningen.

Sammantaget är kommunstyrelsens bedömning att sex av de sju målen helt eller delvis kommer att uppnås. Räknat på resultatuppdragen är det 14 av 21 mått som kommunstyrelsen bedöms helt eller delvis kommer att uppnås.

I likhet med förra årets bokslut så har flera av resultatuppdragen inte gått att följa upp bl a på grund av att enkätresultaten presenteras på ett annat sätt än såsom kommunfullmäktige fattat beslut om. Förändringen innebär att det inte heller är möjligt att jämföra med tidigare år. I texterna under respektive mål finns ett resonemang om hur kommunstyrelsen kommit fram till aktuell bedömning.

Vi har stämt av måluppfyllnad mot officiell statistik och andra underlag. Vi bedömer att tre resultatuppdrag uppnås helt och fyra delvis. Sex uppdrag uppnås inte medan åtta uppdrag saknar vi underlag för att objektivt kunna bedöma.

Vår bedömning avseende verksamhetsmålen är att vi objektivt inte kan bedöma förutsättningarna för att klara verksamhetsmålen under år 2022 då det inte är möjligt att stämma av utfall eller aktuellt läge mot underlag.

Balanskravsresultat

En kommun ska enligt kommunallagen göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Kommunstyrelsen redovisar en bedömning av balanskravsresultatet i förvaltningsberättelsen. Av delårsrapporten framgår det att kommunens prognostiserade balanskravsresultat uppgår till 46,1 mkr.

Det finns inget balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

Beräkningen som ligger till grund för kommunens balanskravsresultat innehåller enligt vår bedömning inga väsentliga felaktigheter.

Resultaträkning

En kommuns långsiktiga utveckling är beroende av att intäkterna ökar mer än kostnaderna för att inte urholka det egna kapitalet.

Kommunens resultat för delåret uppgår till 72,1 mkr, vilket är 62,3 mkr högre än samma period förra året. Det förklaras främst av att nettokostnaderna inte ökat i samma takt som skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

Kommunens årsprognos uppgår till 46,1 mkr, vilket är lägre än delårsresultatet. Historiskt sett är det en trend att delårsresultatet är högre än vid helår och det beror oftast på att kostnaderna inte kommer linjärt över året. Tidigare år har vår granskning visat på att prognosen för helåret stämmer ganska bra överens med årets slutliga resultat.

Prognosen om 46,1 mkr är 16,1 mkr högre än årsbudgeten som är 36 mkr. Det beror huvudsak på ökade skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämningsar, en ökning med 51,1 mkr. Enligt prognosen ökar verksamhetens nettokostnader med 39,2 mkr mot budget.

De ökade kostnaderna i prognosen jämfört med budget är främst hänförliga till socialnämnden och skolnämnden om -27,4 respektive -11,1 mk, och avser främst ökade kostnader för personal och förbrukningsmaterial. Vi är oroade över utvecklingen.

Vi har noterat att kommunen under året erhållit bidrag avseende "säkerställa en god vård och omsorg för äldre personer" med återbetalningskrav, som felaktigt redovisats under posten generella bidrag och utjämning. Vidare har vi även noterat att ett generellt bidrag avseende "stöd för att utöka sjuksköterskebemanningen inom äldreomsorgen" utan återbetalningskrav, felaktigt redovisats under posten verksamhetens intäkter. Dessa medför en felaktig klassificering enligt RKR R2 i delårsrapporten och prognosen men påverkar inte det totala resultatet. Vi rekommenderar att klassificeringen av statsbidrag ses över och korrigeras till årsbokslutet.

Balansräkning

Anläggningstillgångar

Härnösands kommuns årsbudget för investeringar 2022 uppgår till 110,1 mkr. Till och med augusti har kommunen investerat 27,2 mkr.

Årsprognosen visar att kommunen kommer att investera 95,7 mkr. Några investeringar kommer att skjutas fram till kommande år vilket främst beror på att tidplanen är framflyttad.

Enligt not framgår att kommunen bedömer alla leasing- och hyresavtal som operationella. Vi har tidigare år granskat ett urval av de hyresavtal som finns avseende verksamhetsfastigheter. Vår bedömning är att hyresavtal vad gäller verksamhetsfastigheter många gånger ska klassificeras som leasing, bl a med hänsyn till löptid och risk. Ett exempel är att kommunen är bundna av långa hyreskontrakt (uppemot 20 år) och bär därmed riskerna vid eventuell avveckling av verksamhet.

Enligt uppgift från kommunen pågår nu en utredning av hyresavtalen och till årsbokslutet beräknas stora delar vara klara och redovisas som finansiella leasingkontrakt i kommunen.

Kassaflödesanalys

Vi har granskat att kassaflödesanalysens innehåll i allt väsentligt överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Granskningen har inte föranlett några noteringar.

Drift- och investeringsredovisning

Drift- och investeringsredovisningen ingår i delårsrapporten i enlighet med RKR R14.

Vår bedömning är att informationen kring drifts och investeringsredovisningen i delårsrapporten uppfyller kraven i enlighet med lagstiftningen.

Sammanställda räkenskaper

Enligt kommunal bokförings- och redovisningslagen 12 kap 2§ ska de sammanställda räkenskaperna omfatta de juridiska personer i vilka kommunen har ett betydande inflytande. Av författningskommentarerna framgår att ett betydande inflytande förutsätts föreligga när kommunen innehar minst 20 % av rösterna i en annan juridisk person. Det finns dock möjlighet att göra avsteg från principen om företaget har en ringa omsättning eller balansomslutning.

I RKR R17 Delårsrapport är det upp till varje kommun att avgöra om de kommunala bolagen ska omfattas av delårsrapporten. Att de kommunala bolagen ska ingå torde dock vara nödvändigt eftersom det är fullmäktiges måls för hela kommunkoncernen som ska bedömas.

I den sammanställda redovisningen ingår förutom kommunen följande enheter:

Härnösands Energi och Miljö AB, 100 %

- Härnösand Elnät AB 100%
- HEMAB Elförsäljning AB 95% (5% ägs av annat bolag inom kommunkoncernen)

AB Härnösandshus 100%

- Härnösands Kommunfastigheter AB 100%

Invest i Härnösand AB 100%

- Technicus i Mitt Sverige AB 100%

Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen 33%

Sammanställda räkenskaper

Enligt lag om kommunal redovisning ska kommunala koncernföretag som är en stiftelse konsolideras i proportion till andelen av stiftelsens kapital som kommunen har bidragit med. Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse med ändamål att trygga utfästelse om pension. Kommunens andel uppgår till 92,6 %. Marknadsvärde på det egna kapital som avser Härnösands kommun uppgår till 226,9 mnkr. Vi anser att Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse ska ingå i koncernredovisningen enligt lagen om kommunal bokföring (LKBR).

Härnösands Handel AB och Stiftelsen Läns museet Västernorrland ingår inte heller i den sammanställda redovisningen. Då kommunala koncernföretag enligt RKR R16 kan undantas när verksamheten är av obetydlig omfattning, vilket definieras som företag där den kommunala koncernens andel av omsättning eller omslutning är mindre än 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Då det nya bolaget och stiftelsen är mindre gör vi ingen annan bedömning än kommunen att den inte ska ingå i de sammanställda räkenskaperna.

I övrigt rekommenderar vi att kommunen tillser att samtliga koncernföretag ingår den sammanställda redovisningen i enlighet med lag och rekommendation.

Vi har förutom ovan inte funnit några avvikelser i vår granskning avseende de sammanställda räkenskaperna.

Redovisningsprinciper

I delårsrapporten ska enligt RKR R17 samma beräkningsmetoder användas som i den senaste årsredovisningen eller, om dessa principer eller metoder har ändrats, en beskrivning av karaktären på och effekten av förändringen. Upplysningar ska även lämnas kring säsongsvariationer, cykliska effekter som har påverkan på verksamheten, karaktären och storleken på jämförelsestörande poster, effekten av ändrade uppskattningar och bedömningar samt förändringar i väsentliga ansvarsförbindelser.

I delårsrapporten anges under avsnittet "Redovisningsprinciper" att redovisningen skett enligt god kommunal redovisningssed med vilket avses i överensstämmelse med LKBR och RKR:s rekommendationer.

Enligt not framgår att kommunen bedömer att alla leasing- och hyresavtal är operationella. Vi har tidigare år granskat ett urval av de hyresavtal som finns avseende verksamhetsfastigheter. Vår bedömning är att hyresavtal vad gäller verksamhetsfastigheter många gånger ska klassificeras som finansiell leasing, bl a med hänsyn till löptid och risk. Ett exempel är att kommunen är bundna av långa hyreskontrakt (uppemot 20 år) och därmed riskerna vid eventuell avveckling av verksamhet.

Enligt lag om kommunal redovisning ska kommunala koncernföretag som är en stiftelse konsolideras i proportion till andelen av stiftelsens kapital som kommunen har bidragit med. Av redovisningsprinciperna framgår att kommunen anser att det råder en oenighet om och hur en pensionsstiftelse ska konsolideras. Vi delar inte den bedömningen utan anser att enligt lag ska pensionsstiftelsen ingå i koncernen, om den i övrigt uppfyller de kriterier som gäller, se under vidare under koncernredovisning.

Med reservation för finansiell leasing och undantag för konsolidering av stiftelser anser vi att kommunen efterlever lagen om kommunal bokföring LKBR och RKR:s rekommendationer.

kpmg.com/socialmedia

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2022 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Document Classification: KPMG Public

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Avsägelse 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att bevilja avsägelse

från Johan Sundqvist (MP) som ersättare i kommunfullmäktige och

från Thomas Flank (M) som ersättare i samhällsnämnden, som ledamot i skolnämnden och som ersättare i kommunfullmäktige.

Bakgrund

Johan Sundqvist (MP) har avsagt sig uppdraget som ersättare i kommunfullmäktige.

Thomas Flank (M) har avsagt sig uppdragen som ersättare i samhällsnämnden, som ersättare i kommunfullmäktige och som ledamot i skolnämnden.

Beslutsunderlag

Avsägelse från Johan Sundqvist (MP) 2022-10-10

Avsägelse från ovan angivna uppdrag från Thomas Flank (M) 2022-10-11

Kommunfullmäktige

Valärenden 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att hos Länsstyrelsen begära att de som står närmast i ordning utses till nya ersättare i kommunfullmäktige efter Thomas Flank (M) och efter Johan Sundqvist (MP).

Bakgrund

Fullmäktige ska välja nya ersättare och ledamöter efter de förtroendevalda som avsagt sig sina uppdrag i nämnderna och i kommunstyrelsen med mera. Val av nya ersättare och ledamöter till fullmäktige sker genom begäran hos Länsstyrelsen.

_____

Kommunfullmäktige

Johanna Laine, 0611 34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Ärenden för kännedom till kommunfullmäktige 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att lägga ärenden för kännedom till handlingarna.

Bakgrund

Ärenden som gått för kännedom till fullmäktige i oktober 2022:

Protokollsutdrag med bilaga socialnämnden 2022-09-02 § 80 – Rapport ej verkställda gynnande beslut andra kvartalet 2022

Protokollsutdrag med bilaga samhällsnämnden 2022-09-15 § 148 - Delårsrapport 2022 samhällsnämnden

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Socialnämnden

§ 80

Dnr 2022-000001 1.1.3.1

Ej verkställda gynnande beslut 2022

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar

att godkänna rapporteringen av ej verkställda beslut, samt

att rapporten delges kommunfullmäktige och revisionen för kännedom.

Bakgrund

Socialnämnden är skyldig att till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, och kommunens revisorer rapportera alla gynnande beslut som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslut. Skyldigheten att rapportera framgår i 16 kap. 6 f-g §§ socialtjänstlagen (SoL) och 28 f-g §§ lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Följande beslut ska rapporteras en gång per kvartal:

- Alla gynnande beslut som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut.
- Alla gynnande beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader efter det att verkställigheten avbröts.

Rapportering ska ske även om inte finns några ej verkställda beslut.

Socialnämnden ska fortsätta att rapportera ett ej verkställt beslut fram till att beslutet är verkställt eller avslutat av annan anledning.

Följande beslut ska rapporteras löpande:

- Ett beslut som har verkställts och som tidigare rapporterats som ej verkställt.
- Ärenden som har avslutats av annan anledning.

Socialnämnden skall till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Socialnämnden

§ 80. Fort

Socialnämnden skall till fullmäktige även lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Rapportering skall ske en gång per kvartal.

Biståndsenheten har följande att rapportera:

Denna period finns det 43 ej verkställda gynnande beslut att rapportera. Det är 11 beslut om särskilt boende äldre, 2 beslut om Bostad med särskild service-servicebostad, 6 beslut om Bostad med särskild service, gruppboend, 10 beslut om kontaktperson LSS, 4 beslut om kontaktperson SoL, 6 beslut om ledsagarservice LSS, 1 beslut om ledsagarservice SoL, 2 beslut om avlösarservice LSS samt 1 beslut om korttidsvistelse i familjehem LSS.

Barn- och familjeenheten har inget att rapportera.

Ekonomi- och vuxenenheten har inget att rapportera.

Socialt perspektiv

Socialt perspektiv är att personer i behov av vård och omsorg har lagstadgad rätt att få den hjälp och det stöd de behöver från kommunen. Beslut om bistånd enligt Socialtjänstlagen eller insats enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade gäller omedelbart. Det innebär att beslut om bistånd eller insats också ska verkställas direkt.

Ekologiskt perspektiv

Inget direkt ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ekonomiskt perspektiv är att konsekvenser i form av vite kan ske. Juridiskt perspektiv är att ytterst stärka rättssäkerheten för den enskilde som har beviljats bistånd.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, tjänsteskrivelse 2022-08-22.

Socialförvaltningen - Bilaga 1 - Rapport av ej verkställda gynnande beslut andra kvartalet 2022 Biståndsenheten.

Socialförvaltningen

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut kvartal 2, 2022 Biståndsenheten

Tabell 1. Ej verkställda gynnande beslut

Typ av beslut	Lagrum	Datum för beslut	Orsak
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-02-04	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-02-16	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-02-21	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-03-09	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-03-17	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-03-21	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-03-22	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-03-22	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-03-22	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-03-29	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2022-03-30	Brist på boendeplats.
Gruppboestad LSS	9 § p. 9 LSS	2020-03-31	Brist på boendeplats. Tackat nej ett tillfälle.
Gruppboestad LSS	9 § p. 9 LSS	2021-01-28	Brist på boendeplats. Tackat nej ett tillfälle.
Gruppboestad LSS	9 § p. 9 LSS	2021-10-05	Brist på boendeplats.
Gruppboestad LSS	9 § p. 9 LSS	2021-01-29	Brist på boendeplats.
Serviceboestad LSS	9 § p. 9 LSS	2021-11-15	Brist på boendeplats.
Serviceboestad LSS	9 § p. 9 LSS	2021-12-10	Brist på boendeplats.

Gruppboestad LSS	9 § p. 9 LSS	2022-01-24	Brist på boendeplats.
Gruppboestad LSS	9 § p. 9 LSS	2022-02-10	Brist på boendeplats.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2021-11-09	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2021-11-24	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2021-07-01	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson SoL	4 kap. 1 § SoL	2022-02-14	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2022-02-02	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson SoL	4 kap. 1 § SoL	2021-12-21	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson SoL	4 kap. 1 § SoL	2022-01-10	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2022-03-01	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2021-12-16	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2022-02-21	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2022-02-21	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson SoL	4 kap. 1 § SoL	2022-01-01	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2022-01-01	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2021-09-21	Brukare vill avvakta.
Ledsagarservice SoL	4 kap. 1 § SoL	2021-11-09	Brist på uppdragstagare.
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2022-02-24	Brist på uppdragstagare.
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2022-03-04	Brist på uppdragstagare.

Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2022-01-01	Brist på uppdragstagare.
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2022-01-01	Brist på uppdragstagare.
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2021-07-29	Brist på uppdragstagare.
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2022-03-14	Brist på uppdragstagare.
Avlösarservice LSS	9 § p. 5 LSS	2022-02-02	Brist på uppdragstagare.
Avlösarservice LSS	9 § p. 5 LSS	2022-02-18	Brist på uppdragstagare.
Korttidsvistelse i familjehem	9 § p. 6 LSS	2022-03-31	Brist på uppdragstagare.

Samhällsnämnden

§ 148

Dnr 2022-000155 1.2.4.1

Delårsrapport samhällsnämnden

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar

att lägga informationen till handlingarna.

Bakgrund

Samhällsnämndens delårsrapport för 2022 har upprättats i ledningssystemet Hypergene, enligt anvisningar från kommunstyrelseförvaltningens ekonomiavdelning. I verksamhetsberättelsen presenteras verksamheten, viktiga händelser under året samt framtidshändelser. Avsnittet mål och indikatorer presenterar årets utfall på de indikatorer som rör förvaltningen. Ekonomiavsnittet analyserar det ekonomiska utfallet samt prognoser på drift och investering. Bilagan utgör samhällsförvaltningens förslag till kommunstyrelseförvaltningens upprättande av delårsrapport till kommunstyrelsen.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen påverkan.

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-09-14
SAM Delårsrapport 2022.docx

Härnösands
kommun

Samhällsnämnd

Delårsrapport 2022

2022-08-31

Delårsrapport 2022

Status: Påbörjad Rapportperiod: 2022-08-31 Organisation: Samhällsnämnd

Innehållsförteckning

Delårsrapport 2022	1
1 Uppdrag och verksamhet	2
2 Utgångspunkter	3
3 Viktiga händelser som påverkat verksamheten	4
4 Måluppfyllelse	6
4.1 Strategiska åtgärder	7
5 Ekonomisk uppföljning och prognos	8
5.1 Utfall och prognos	8
5.2 Utfall och prognos per verksamhetsområde	10
5.3 Handlingsplan	11
5.4 Investeringar	11
6 Förväntad utveckling	13
7 Internkontroll	15

1 Uppdrag och verksamhet

Samhällsnämnd

Samhällsnämnden har ansvarsområden som sträcker sig från myndighetsutövning i miljö, plan- och byggfrågor till utveckling av gator, kajer och vägar och drift och samverkan inom fritid och ungdomsfrågor. Nämnden ansvarar för större delen av kommunens investeringar och reinvesteringar i gator, gång- och cykelvägar, anpassningar vid byggnationer, belysningsåtgärder och friluftsanläggningar samt utveckling och drift av fritids- och friluftsanläggningar.

Samhällsnämnden ansvarar för löpande frågor inom miljöarbete, fysisk planering, bostadsanpassning, skog- och naturvård, miljö och hälsoskydd, karthantering, livsmedelskontroller samt tillsyn och tillstånd för alkoholservering inklusive försäljning av folköl, tobak och livsmedel. Nämnden ansvarar även för skötsel och utveckling av kommunens gator och parker, samt för föreningsstöd. Även kollektivtrafik, inklusive skolskjutsar och färdtjänst ligger inom nämndens ansvar liksom kommunens kostavdelning där produktionsköket Navet ingår.

Nämndens arbete styrs av reglementet fastställt av kommunfullmäktige samt av kommunen antagna mål.

2 Utgångspunkter

Verksamhetsplanen är en beskrivning av de aktiviteter som nämnden planerar att genomföra det kommande året. Verksamhetsplanen konkretiserar hur kommunens mål ska uppnås. Budgeten fastslår de ekonomiska ramarna för det kommande året och ligger även till grund för verksamhetsplanen då det ska finnas täckning inom budget för aktiviteterna nämnden planerar att genomföra.

Verksamhetsplanen ska följas upp i fyramånadersrapport (ekonomisk uppföljning samt prognos), i delårsrapport, samt i verksamhetsberättelse.

3 Viktiga händelser som påverkat verksamheten

Fritidsverksamhet

Tyvär har byggnationen av den nya Sporthallen på Ängevallen försenats på grund av inga anbud lämnade in vid den upphandling som genomfördes. Men planen ligger ändå fast att en ny sporthall skall byggas på Ängevallen med förhoppning om byggstart under 2023. Planeringen för en ny fotbollsanläggning på Myran fortgår och där ligger fokus i dagsläget på projektering med planerad byggstart under 2022. Vidare så har arbetet påbörjats med att bygga en ny lift i Vårdkasbacken vilket är efterlängtat eftersom dagens befintliga liftsystem är gammalt och slitet.

Kostavdelning

Den stora prisökningen på livsmedel har påverkat och kommer fortsätta påverka det ekonomiska resultatet. Det har periodvis varit brist på vissa råvaror som gjort att snabba omställningar krävts i verksamhetens menyer, tack vare ett stort engagemang i organisationen har inte produktionen påverkats. Då kostavdelningen länge arbetat med att byta ut ingredienser till mer klimatsmarta alternativ har prisökningarna på fisk och kött påverkat Härnösands kommun mindre än på nationell nivå.

Trafikenhet

Den nya kollektivtrafiken i tätorten startade vid årsskiftet och efter snart ett år så kan vi se en positiv resandeutveckling där framförallt en utökad turtäthet har gjort trafiken mer attraktiv. Under sommaren så har också trafiken utökats till/från Smitingen vilket innebär att 9 stycken turer måndag-fredag trafikerar den populära badplatsen. Även en reviderad förbundsordning för Kollektivtrafikmyndigheten finns framtagna som skall beslutas av kommunfullmäktige under hösten.

Miljö

LONA-projektet för att genomföra naturvårdsåtgärder kopplat till Gerestabäckens område har tagit längre tid än planerat med anledning av processen kring att få ett beslut av miljödomstolen. Projektets förlängning har godkänts av Länsstyrelsen.

Mätningar av utomhusluft vid Storgatan har genomförts enligt plan. Resultatet visar på höga värden av partiklar och Naturvårdsverket anser därför att mätningar behöver genomföras för ett helt år under 2023. Därefter kan utvärdering av värdena göras.

Föreläsningar riktade till privatpersoner, bostadsrättsföreningar och små företag har hållits gällande solceller och laddplatser för elfordon.

Kommunen har beviljats bidrag av Länsstyrelsen för att bedriva fisketillsyn under 2022, vilket även gjordes de senaste två åren. En konsult är upphandlad för uppdraget.

Plan & Bygg

Antalet bostadanpassningsbidragsärenden är nu uppe i normalnivå efter pandemin. Omvärldsläget driver tyvärr upp priserna på de hjälpmedel som anpassningarna ofta består av vilket leder till kostnadsökningar i de flesta av ärendena.

Antalet nyinkomna bygglovs- och anmälningsärenden under första halvåret har legat i nivå med ett normalår (dvs för pandemin). Vi ser nu en tendens till något färre nyinkomna bygglovs- och

anmälningsärenden. Något som vi tolkar som en effekt av konjunkturläget då ökade materialkostnader och högre räntor leder till att färre ansökningar kommer in.

Något som ökar är efterfrågan på framtagande av nya, samt ändring av befintliga, detaljplaner. Flera större etableringar planeras inom vår egen samt i närliggande kommuner, något som påverkar efterfrågan på planlagd industrimark samt även för bostäder.

Teknik

Ökade kostnader gå grund av världsläget drabbar verksamheten. Det ger en utmaning att klara antagna budgetar. Politiska beslut har fattats om "stora investeringsprojekt" och ett omfattande arbete med 10-årsplanen är påbörjat. Upphandling av entreprenör har genomförts för projektet ny Nybro. Projektet kommer att utföras som en samverkansentreprenad där PEAB blir kommunens "partner". Ny kommunal gata och ny gång-cykelbana byggs för det nya området Västra Saltvik. Ombyggnationen av Volontärvägen med ny gång- och cykelväg till myran färdigställs under sommaren. Hantering av överblivna schaktmassor, som grävs ur vid gaturoveringar, ger ökade kostnader och kräver omfattande arbetsinsatser för att få till bra och hållbara ekonomiska lösningar.

4 Måluppfyllelse

Mått	Mål 2022	Senaste utfall	Resultat 2021	Resultat 2020	Resultat 2019	Resultat 2018
------	----------	----------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mål 1, Attraktivt boende med levande mötesplatser

Nöjdhet med gång- och cykelvägar	54	53		53	49	48
----------------------------------	----	----	--	----	----	----

Kommentar:

Vid både pågående samt nystartade detaljplanarbeten får gång- och cykelmöjligheterna stort fokus redan i starten av processen. Hur kan denna plan ansluta till befintlig infrastruktur och hur anpassas gång- och cykelstråk så det blir mer attraktivt att välja gång eller cykel som alternativ? Exempelvis vid den nya detaljplanen för Saltviks industriområde etapp 1 samt till fortsättningen i etapp 2. Ett tydligt fokus på gång- och cykel har också funnits vid framtagandet av detaljplanen för nytt bostadsområde på Sälstensudde. Det har varit viktigt att synliggöra hur detta detaljplanearbete länkar ihop med planprogrammet för Skeppsbron. Det framarbetade och antagna gång- och cykelprogrammet kommer att vara ett viktigt strategiskt dokument vid kommande planeringsarbeten.

Mål 2, Kreativt företagande med mångsidig arbetsmarknad

Företags nöjdhet med kommunens myndighetsutövning	80	79	86	80	78	
---	----	----	----	----	----	--

Kommentar:

Vid utläsning av resultatet hittills 2022 så ligger värden på 79 där 80 är vårt målvärde.

Mål 3, Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete

Utsläpp från transporter		61.6%		61.6%		
--------------------------	--	-------	--	-------	--	--

Kommentar:

Ett förslag finns i dagsläget att minska antalet fordon i kommunen genom avveckling av några fordon, där bedömningen är att verksamheten ändå klarar sitt uppdrag. Vidare så sker hela tiden en översyn av befintlig fordonsflotta för att kunna byta ut så många fordon som möjligt för att kontinuerligt övergå till fossilfria fordonsalternativ.

CO2-ekvivalenter/kg inköpta livsmedel		2.20	2.46		2.53	2.28
---------------------------------------	--	------	------	--	------	------

Kommentar:

Ett långsiktigt och tydligt arbete med att minska CO2-ekvivalenter/kg inköpta livsmedel pågår och förväntningen är att målet uppfylls under 2022.

Möjligheten att använda kollektivtrafiken för resor	5.2	5.1		5.1	4.9	5.4
---	-----	-----	--	-----	-----	-----

Kommentar:

Ett flertal möten är genomförda med Kollektivtrafikmyndigheten och bussentreprenören där arbetet är fokuserat på att förbättra trafikutbudet för landsbygdstrafiken med i första hand utökad trafik på kvällar. Olika förslag har diskuterats för att förändra och förbättra trafiken till/från Älandsbro centrum, där ett av förslagen är en ny busslinje för Saltviksområdet som gör att trafiken till/från Älandsbro kan utföras mer effektivt. Förslaget med den nya busslinjen för Saltviksområdet är att förlänga linje 501 till att även trafikera Saltviksområdet vilket då skulle innebära att hela området får 30 min trafik.

Mål 6, God service med gott bemötande

Kommuninvånarens nöjdhet med kommunens myndighetsutövning	78	77		77	77	
---	----	----	--	----	----	--

Kommentar:

För att bibehålla nöjdheten med kommunens myndighetsutövning genomförs aktiviteter både intern inom förvaltningen men även tillsammans med andra förvaltningar med syftet att kommunen som organisation ska möta medborgaren på ett likartat sätt med korrekt rådgivning och myndighetsutövning. Aktiviteterna kommer genomföras under året men arbetet fortsätter under 2023.

4.1 Strategiska åtgärder

Strategisk åtgärd	Status	Färdiggrad
Prioritera gång- och cykelvägar i detaljplanearbetet	▶	
Medarbetarutbildning i bemötande	▶	
Genomföra landsbygdsutredning.	▶	
Effektivare fordonsorganisation	▶	
Medarbetarutbildning i bemötande	▶	
Temadagar på menyn - hållbara måltider	▶	
Färdigställande av gång- och cykelsplanen.	⌚	
Verksamhetsutveckling i alla linjer.	▶	
Förbättra trafiken till/från Älandsbro centrum.	▶	
Se över och revidera fordonspolicyn	⌚	
Införa en köttfridag på menyn	▶	
Verksamhetsutveckling - utbildning	▶	
Knyta ihop sammanlänkade gång- och cykelstråk	⌚	
Inrapportering Insiktsmätningen	▶	
Säkra kollektiv-trafiken på Saltviks nya etablering.	▶	
Entreprenadavtalens miljöprofil anpassas till interna krav	⌚	
Förnya recept	▶	
Rapportera i tid till Insiktsmätningen	▶	
Förbättra förutsättningar för vintercykling	⌚	
Kvalitetssäkra och utöka/utveckla e-tjänster.	▶	
Förbättra hållplatserna i centralorten.	▶	
Minska matsvinnet	▶	
Utöka/Utveckla e-tjänster	▶	
Handlingsplan gång- och cykelstråk	⌚	
Besluta och beskriva samarbetsformerna övriga förvaltningar (främst tillväxt)	▶	
Prioritera kollektivtrafik i nya detaljplaner.	▶	
Samarbeta med skolan/förskolan pedagogiska måltiden.	▶	
Besluta och beskriva samarbetsformerna med Tillväxtavdelningen gemensamma arbetsområden	▶	
Snöröjningsprioritering kollektivtrafiken	⌚	
Livsmedelsupphandling - nå målen i agenda 2030.	▶	
Utbildning hållbar och vegetarisk matlagning	▶	

De strategiska åtgärderna genomförs enligt plan förutom översynen och revidering av fordonspolicyn. fordonspolicyn kommer att ses över när utredningen av kommunens fordon och ny fordonsorganisation är beslutad för att bättre harmonisera med de nya strukturerna.

5 Ekonomisk uppföljning och prognos

5.1 Utfall och prognos

Nämndens utfall (mnr)	Periodens	Periodens	Periodens	Budgetavvikelse
	utfall	utfall	budget	
	jan-aug	jan-aug	jan-aug	jan-aug
	2021	2022	2022	2022
Intäkter	133,2	172,3	172,7	-0,4
tilldelade skattemedel	119,5	122,5	122,5	0,0
övriga intäkter	13,7	49,8	50,2	-0,4
Kostnader	-143,0	-176,3	-172,7	-3,6
köp av huvudverksamhet	-49,7	-44,5	-44,5	0,0
personal	-28,3	-48,3	-52,2	3,8
lokalhyra	-12,2	-13,5	-13,4	-0,1
avskrivningar	-23,7	-24,3	-23,7	-0,6
övriga kostnader	-29,2	-45,7	-39,0	-6,7
Resultat	-9,7	-4,0	0,0	-4,0

Samhällsnämndens har en nollbudget för 2022. Resultatet för årets åtta första månader visar ett underskott med 4 mnr mot budget vilket är 5,7 mnr bättre än samma period föregående år. Jämfört med föregående år har totala intäkter ökat med 39,1 mnr för perioden. Utfall mot årets budget visar ett budgetunderskott med 0,4 mnr.

Skattemedelstilldelningen är 3,0 mnr högre än föregående år och ligger för perioden på budgeterad nivå. Övriga intäkter har ökat med 36,1 mnr jämfört med samma period föregående år. Detta beror på att intäkterna hos kostavdelningen sedan årsskiftet tillfaller samhällsförvaltningen. Övriga intäkter visar ett underskott med 0,4 mnr jämfört med budgeterad nivå för 2022 och beror till största delen på minskade intäkter på kommunens fritidsanläggningar och då främst simhallen.

Jämfört med föregående år har totala kostnader ökat med 33,3 mnr för perioden. Detta till största del beroende på att kostnaderna hos kostavdelningen sedan årsskiftet belastar samhällsförvaltningen. Utfall mot årets budget visar ett budgetunderskott med 3,6 mnr.

Kostnader för köp av huvudverksamhet är 5,2 mnr lägre än samma period föregående år och ligger för perioden på budgeterad nivå.

Utfallet för personalkostnaderna är för perioden 20 mnr högre än föregående år och har varit 3,8 mnr lägre än budgeterat. De högre personalkostnaderna för året är kopplat till att kostavdelningen nu tillhör samhällsnämnden och det är även hos kosten som vi finner det största överskottet för perioden.

Kostnader för lokalhyror har under perioden varit 1,3 mnr högre jämfört med föregående år samt 0,1 mnr högre än budgeterad nivå för 2021.

Kostnader för avskrivningar har jämfört med tidigare år varit 0,6 mnr högre och visar ett underskott med 0,6 mnr mot budget för perioden.

Övriga kostnader har för perioden varit 16,5 mnr högre än föregående år och visar för perioden ett underskott mot budget på 6,7 mnr. Årets ökade kostnader är jämfört med föregående år är främst kopplade till inkluderingen av kostavdelningen. Avvikelsen mot periodbudget beror bland annat på de

skenande kostnaderna för livsmedel. Även högre kostnader för bränsle och el har för perioden varit högre än budgeterat. Fastighets- och driftskostnaderna ligger för perioden högre än budget vilket beror på högre kostnader i början av året hos förvaltningens fritidsanläggningar.

Nämndens årsprognos (mnkr)	Årsutfall	Årsbudget	Årsprognos	Årsprognos	Avvikelse
			april	augusti	prognos/budget
	2021	2022	2022	2022	2022
Intäkter	207,6	263,0	261,5	265,9	2,9
tilldelade skattemedel	183,3	185,7	184,8	185,7	0,0
övriga intäkter	24,4	77,3	76,7	80,2	2,9
Kostnader	-212,9	-263,0	-265,0	265,9	-2,9
köp av huvudverksamhet	-69,1	-67,8	-67,2	-65,7	2,1
personal	-42,9	-78,4	-74,5	-74,1	4,3
lokalhyra	-17,9	-20,1	-20,1	-20,2	-0,1
avskrivningar	-35,2	-35,6	-36,5	-36,5	-0,9
övriga kostnader	-47,8	-61,1	-66,7	-69,4	-8,3
Resultat	-5,3	0,0	-3,5	0,0	0,0

Samhällsnämndens prognos på helår som tagits fram i samband med bokslutet för augusti visar ett resultat på budgeterad nivå. Jämfört med prognosen som togs fram vid bokslutet för april är det en förbättring med 3,5 mnkr.

Totala intäkter visar ett prognostiserat överskott i storleksordningen 2,9 mnkr för 2022. Jämfört med prognosen som togs fram i april är det en förbättring med 4,4 mnkr.

Årsprognosen för skattemedel ligger på budgeterad nivå. Prognosen för övriga intäkter visar på ett överskott mot budget på 2,9 mnkr. Det positiva resultatet beror till stor del på de kompensationsom erhålls från kommunstyrelsen. Kompensationen ska täcka upp för minskade intäkter på simhallen med 1 mnkr samt de ökade kostnaderna för kollektivtrafiken med 2,5 mnkr, för år 2022.

Prognosen för totala kostnader visar ett underskott med 2,9 mnkr. Sedan april så har årsprognosen för kostnaderna ökat med 0,9 mnkr.

Köp av huvudverksamhet visar ett prognostiserat överskott på 2,1 mnkr, en förbättring med 1,5 mnkr sedan april.

Prognosen för personalkostnaderna ger ett överskott på 4,3 mnkr mot budget. Jämfört med prognosen för april förväntas personalkostnaderna bli ytterligare 0,4 mnkr lägre.

Prognosen för kostnader för lokalhyra förväntas vara 0,1 mnkr högre jämfört med budget. Vid aprilbokslutet förväntades lokalkostnaderna ligga på budgeterad nivå.

Prognosen för avskrivningar visar ett underskott för helår på 0,9 mnkr och ligger i samma nivå som prognosen som togs fram i april.

Prognosen för övriga kostnader visar för helåret ett underskott på 8,3 mnkr mot budget. Jämfört med prognosen som togs fram i april ett ökat underskott med ytterligare 2,7 mnkr. Livsmedelskostnaderna förväntas fortsätta öka, likaså kostnaderna för bränsle och el.

5.2 Utfall och prognos per verksamhetsområde

Utfall och prognos	Periodens utfall	Periodens utfall	Årsutfall	Årsprognos	Årsprognos
per verksamhetsområde (mnkr)	jan-aug	jan-aug		april	augusti
	2021	2022	2021	2022	2022
Samhällsnämnd	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0
SAM ledning o adm	0,1	-0,2	-0,2	0,4	0,0
Avskrivningar	1,4	0,3	2,4	0,5	0,5
Fritid ledning o adm	1,2	0,5	2,5	0,2	0,7
Fritidsaktiviteter ungdom	0,3	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Badanläggningar	-3,0	-2,9	-3,4	-4,5	-3,8
Högslätten	-1,2	0,1	-0,9	0,1	-0,2
Fritidsanläggningar	-1,5	-0,2	-2,7	-0,5	-0,3
Kostavdelningen	0,0	-1,1	0,0	-0,3	-1,0
Trafikenhet	-3,1	0,9	-3,7	0,6	3,5
Miljö	0,4	0,7	0,2	0,1	0,1
Plan & Bygg	0,6	1,7	1,7	1,1	1,8
Teknik	-0,2	-0,8	-1,6	-0,2	0,1
Entreprenad, Gata/Park	-4,7	-3,1	0,6	-0,8	-1,4
Resultat	-9,7	-4,0	-5,3	-3,5	0,0

Nämndverksamheten har för perioden ett utfall samt prognos på budgeterad nivå. Verksamhetens kostnader avser främst lönekostnader för nämndens förtroendevalda.

SAM ledning o adm visar för perioden ett underskott på 0,2 mnkr. Det som främst påverkar utfallet är kostnader för inköp av nya möbler och inventarier. Prognosen visar ett resultat i paritet med budget.

Avskrivningar visar för perioden ett överskott mot budget på 0,3 mnkr samt en prognos på 0,5 mnkr mot budget. Överskottet beror främst på en högre nivå av investeringsbidrag kopplat till investeringar under tidigare perioder.

Fritid ledning o adm har för perioden ett budgeterat överskott med 0,5 mnkr och årsprognosen visar ett överskott med 0,7 mnkr. Överskottet beror främst på en lägre nivå av bidragsutbetalningar än budgeterat.

Resultatet för fritidsaktiviteter ungdom ligger för perioden på budget och prognosen visar ett mindre underskott på 0,1 mnkr för helåret.

Badanläggningar har ett utfall mot budget som för perioden visar ett underskott med 2,9 mnkr. Detta till stor del på grund av minskade intäkter för simhallen Härnösand. Helårsprognosen för badanläggningar visar ett underskott mot budget på 3,8 mnkr.

Högslätten visar för perioden ett överskott mot budget på 0,1 mnkr. Prognosen visar ett underskott med 0,2 mnkr och försämringen beror i stor del till de högre kostnaderna för drivmedel och uppvärmning under 2022.

Utfallet för Fritidsanläggningar är för perioden ett underskott mot budget på 0,2 mnkr. Framtagen prognos tyder på att underskottet i slutet av året kommer att vara 0,3 mnkr mot budget. Likt högslätten påverkas verksamheten mycket av de stigande priserna på bränsle och energi.

Kostavdelningen har för perioden ett budgetunderskott med 1,1 mnkr. Prognosen visar att vi i slutet av året kommer att ha ett budgetunderskott på 1 mnkr. Årets kraftigt ökande livsmedelspriser har en kraftigt negativ påverkan på verksamheten.

Trafikenheten visar för perioden ett budgetöverskott med 0,9 mnkr. Kostnaderna för särskild persontrafik förväntas bli lägre under 2022. Prognosen för trafikenheten visar på ett överskott med 3,5 mkr mot budgeterad nivå. Kompensationen från kommunstyrelsen påverkar prognosen positivt men täcker upp delar av underskottet för badanläggningar.

Miljö visar för perioden ett budgetöverskott med 0,7 mnkr och prognosen visar ett överskott med 0,1 mnkr mot budget.

Utfallet för Plan & Bygg är för perioden ett budgetöverskott med 1,7 mnkr och prognosen visar för helåret ett överskott med 1,8 mnkr. En högre beslutstakt har inneburit högre intäkter på bygglov- och planärenden än budgeterat.

Teknik och entreprenad i visar för perioden ett underskott mot budget på 3,9 mnkr och prognosen visar ett underskott med 1,3 mnkr vid årets slut. Det har hittills under året varit högre kostnader för vinterväghållning än budgeterat och verksamheten påverkas även av höjda priser för året. En viss återhämtning väntas på helår men prognosen tyder på att hela underskottet inte kan hämtas in under budgetåret.

5.3 Handlingsplan

5.4 Investeringar

Investeringsmedel (mnkr)	Periodens utfall	Årsbudget	Årsprognos	Årsprognos	Avvikelse
	jan-aug		april	augusti	prognos/budget
	2022	2022	2022	2022	2022
Kostavdelningen	0,2	0,4	0,4	0,4	0,0
Miljö	0,3	0,8	0,8	0,8	0,0
Trafik	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
Fritid	1,1	8,1	8,1	10,3	2,2
Gata	12,9	23,3	28,5	31,4	8,1
Belysning	0,0	1,3	1,3	1,3	0,0
Konstbyggnader	1,4	3,0	3,0	3,0	0,0
Mark	1,4	6,3	6,3	6,3	0,0
Park	0,5	1,5	1,5	1,5	0,0
Trafiksäkerhet	0,0	0,8	0,8	0,8	0,0
Tillgänglighet	0,0	0,6	0,6	0,6	0,0
Genomförande detaljplan	0,0	6,5	4,0	4,0	-2,5
Utredningar/projektering	0,0	3,8	3,5	3,5	-0,3
Strategiska större projekt	3,2	21,0	18,6	12,0	-9,0
Totalt	21,0	77,4	77,4	76,1	-1,3

Samhällsnämndens årsprognos för investeringar ligger något under budgeterad nivå för 2022. Främsta orsaken till detta är att de strategiska större projektens uppstart sker under hösten och har därför lägre utgifter under helåret.

På kostavdelningen har fastighetsägaren investerat i nya kokgrytor, renoverat omklädningsrum och bytt golvmaterial på Navet.

Under 2022 färdigställs bland annat Volontärvägen. Projekt Brunnshusgatan påbörjas där bygget av en cirkulationsplats i korsningen Brunnshusgatan/Nybrogatan är ett moment. Tidigare investeringar i Eksjödammen och ledbelysning på vårdkasens elljusspår belastar årets budget. Ny lift i slalombacken samt nytt elljusspår i Hälledal byggs under hösten.

6 Förväntad utveckling

Fritidsverksamhet

En utredning har under året genomförts av Ramböll för att undersöka alternativ till vattenförsörjning för konstsnötillverkning i Vårdkasens slalombacke. Idag nyttjas det kommunala dricksvattnet för tillverkning av konstsnö vilket ur miljösynpunkt inte är hållbart för framtiden. Ramböll kommer att presentera sin utredning för samhällsnämnden under hösten.

Kostavdelning

Det finns en stor osäkerhet när det gäller prisökning av livsmedel och att det ofta är brist på varor, verksamheten följer utvecklingen noga och inför 2023 kommer portionspriset att justeras.

Trafikenhet

Arbetet med översynen av landsbygdstrafiken samt ett förslag på ny busstrafik till/från Saltviksområdet kommer att slutföras under hösten och förslag presenteras för nämnden innan årsskiftet. Införandet av den nya trafiken planeras i så fall att genomföras i december 2023. Vidare så kommer arbetet med att ytterligare förbättra våra hållplatser i första hand inom tätorten att fortgå.

Miljö

Miljö-, livsmedels- och alkoholtillsynen har detaljerade tillsynsplaner för ett stort antal objekt och områden som ska genomföras under året. Arbetet med att utveckla metodiken för att nå målen med våra tillsynsbesök kommer att fortsätta.

Nya regler kring efterhandsdebitering inom livsmedelstillsynen träder i kraft 2024 men länets kommuner har enats om att införliva detta redan 2023. Miljöavdelningen samverkar med länets övriga kommuner för att gemensamt tolka den nya lagstiftningen och ta fram rutiner inför detta.

Nya EU-regler kring dricksvatten ska vara införlivade i Sverige under januari 2023. Personal går under hösten utbildningar för att ha kunskap om den nya lagstiftningen och ser över rutiner kring denna.

Arbetet med att förbereda en helårsmätning av utomhusluft vid Storgatan är på gång i enlighet med Naturvårdsverkets krav och riktlinjer så att den kan starta i januari 2023.

En fortsatt översyn av våra e-tjänster för att ersätta blanketter kommer att göras.

Plan & Bygg

Antalet bostadsanpassningsbidragsärenden förväntas att fortsätta ligga i nivå med ett normalår, men med något ökade kostnader på grund av omvärldsläget och ökade materialkostnader.

Under sensommaren har en nyrekrytering av en bygglovshandläggare genomförts och hon kommer att påbörja sin anställning 1/10. Även en nyrekrytering av en planhandläggare är i slutskedet och hen beräknas påbörja sin tjänst under oktober. Båda dessa rekryteringar hade planerat att genomföras redan under våren men har inte genomförts förrän nu. De försenade tillsättningarna av tjänsterna har gjort att avdelningens personalkostnader är lägre än budgeterat på helår.

Intäkterna för bygglov och anmälningsärenden ligger högre än budgeterat trots en något lägre ärendemängd än föregående år. Detta beror på ett flertal större bygglovsärenden (exempelvis Riksarkivet samt det nya Hotellet) vilka i sig genererar en större intäkt. Antalet planärenden har ökat under året och även här har vi större intäkter än budget. Då vi nu kommer att utöka personalgruppen

med ytterligare handläggare på både plan- och bygg så beräknas vi kunna hantera fler ärenden vilka i sig genererar större intäkter.

Teknik

Skötseln av gatuentreprenaden kommer kommunen själva att ta över den första Juni 2023. Förberedelser för detta är i full gång under hösten 2022, där personalrekrytering, lokalförsörjning och maskin- och materialavtal är viktiga saker att lösa.

Arbetet med att jobba fram bygghandlingar och miljöansökan för den nya Nybron fortgår under 2023. Likaså ska sådana handlingar jobbas fram för utsprångskajen.

Världslägets utveckling och vilka konsekvenser det medför för material och maskinpriser är av stor vikt för de kommande investeringsprojekten

7 Internkontroll

Kontrollmoment	Status	Bedömning	Resultat
Risk för sårbara verksamheter - alkoholhandläggning			
Kartläggning av rutiner för kontinuitet			Samhällsnämndens riktlinjer för serveringstillstånd har gått igenom och visat att den håller en bra nivå. Arbetet med att gå igenom ärenden och ta fram nya rutiner är påbörjat.
Beskrivning: Kartläggning av alkoholhandläggningen för en översyn av om rutiner finns för överföring av kunskaper som säkrar kontinuitet.			
Risk för sårbara verksamheter - dricksvattenfrågor			
Kartläggning av rutiner för kontinuitet			Arbete påbörjat med att kartlägga verksamheter utifrån nuvarande lagstiftning. Ny EU-lagstiftning ska vara implementerad i Sverige januari 2023 och under hösten kommer personal att gå utbildningar för att kunna ta fram nya rutiner utifrån nya lagstiftningen.
Beskrivning: Kartläggning av nyckelkompetensen inom dricksvatten.			

Resultatet av årets internkontroll med eventuella förslag på förändringar presenteras till nämnden i samband med årsbokslutet. I det arbete som hittills genomförts har inga akuta brister upptäckts.